

TIMARU-KAST SÁNDOR:

KELTA MAGYAROK, MAGYAR KELTÁK

Bevezető

KELTA MAGYAROK

Kik alkották Nyugat-Európa legelső civilizációját?

Ki kinek "kölcsonzott", mikor és minek?

I. ELŐ-ÁZSIAI "SZABIR" GYARMATOSÍTÓK

II. AZ ÚJKŐKOR - ELSŐ GYARMATOSÍTÓK

Az európai újkőkor

A szalagdíszes kerámia

Antropológia

Északnyugati- és délnyugat-európai viszonyok

A megalit kultúra

A kőrézkor és rézkor

A bronzkor

Vaskor

Az előkelták

A szittyák

A korai kelták

A kelták

AZ EURÓPAI VASKOR NÉPE - NYUGAT-EURÓPA SZITTYÁI

Lovas-nomád műveltség

Kelta-szittyá párhuzamok

Tork

Eredet és elmélet

A germánokról

Gallok és gélek

Magyar Kelták - Kelta magyarok

A KELTA - MAGYAR ROKONSÁG NYELVÜNK TÜKRÉBEN

Névmások:

Kötőszavak, ragok, képzők.

Határozószavak /ragok/:

Szóképzés

Egyéb nyelvtani egyezések:

Kérdőszavak

Hangtan

KÖR

ŐSI SZÓKINCSÜNK

Testrészeink

A helyzet megtartására vonatkozó szavak:

Építőtevékenység szavai

Névmások

Számok

A család

MAGYAR KELTÁK

A négy természeti elem: Föld, víz, levegő, tűz

[Növényzet](#)

[A mesterséges környezet szavai](#)

[Bányászat, ipar, kereskedelem, közlekedés](#)

[Társadalom, hadsereg, országlás](#)

[Vallás](#)

[PLUMAGORTÓL MAGORIG](#)

[Timaru Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság](#)

Bevezető

"Erős testek, hosszú, vöröses haj, hatalmas pajzsok, hosszú kardok; e mellé a csataénekek és a riasztó fegyverzaj, amikor is szokásuk szerint összecsapják pajzsukat: Mindez tudatosan arra céloz, hogy félelmet keltsen."
(Livius: Ab urbe condita).

A 19. századból származó festményen egy katona látható, aki Christiane Elvére (francia muzeológusnő, a Musée des Antiquités Nationales igazgatónője, a "L'Europe des Celtes" írónője) szerint a Rómába betörő gallok egyik vitéze. (2)

A német televízió (ZDF) 1995-ben, a "Sphinx" című történelmi sorozatban sugárzott "Die Hunnen" című dokumentumfilmje szerint az ajtót beütő lándzsás férfi egy olasz városba betörő hunok egyik harcosát ábrázolja.

Kinek van igaza?

Valójában annyira hasonlítunk egymásra, hogy még a művelt Nyugat is összetéveszt bennünket?

**A KELTA NÉP SZOMORÚ SORSA, ÁDÁZ SZABADSÁGHARCA ÉS
KÖNYÖRTELEN VÉGZETE**

Ki volt ez a legendás nép, amely olyan mély benyomást tett az ókor krónikásaira?

A Kr. e. ötödik évszázadtól ismerik őket a görög és római krónikák, és hatalmas népnek írják le. Az Atlanti-óceántól a Fekete-tengerig száguldottak lovaikon, hajtották gulyáikat, művelték földjeiket, bányászták érceiket és kovácsolták félelmetes vasfegyvereiket. Hatalmas domb- és gödörsírokat állítottak fel legvitézebb harcosaik emlékére, sumir, szabir és szittyá mintára szekerekkel is temetkeztek. Óriási körtemplomok, szentélyek, szent fák és ligetek, szent források alkották a szellemi és vallási élet központjait, ahol táltosok, a druidák, végezték a szertartásokat, megáldották az újszülötteket, házasságokat kötöttek, kezelték a betegeket, áldoztak az Isten (ek) nek, többek között bikát és fehér lovat, regöltek és kiképezték a jövődöbéli tordákat. Az áldozati növényeket üstben megfőzték. Ma már bizonyított, hogy a kelta nép nem volt primitív, barbár rabló társaság,

ellentmondva némi római "propagandaírásnak". A régészet segítségével bebizonyosodott, hogy a kelta civilizáció egyenrangú volt a rómaival.

Ma már tisztán kibontakozik előttünk a kelták magas műveltségi szintje. Számos kelta fegyvert átvesznek a rómaiak, és kelta eredetű nevüket is beveszik latin nyelvük szókincsébe (gladius - kard, a kelta "caladból"), akárcsak a szállítás és közlekedés szavait. Ellis P. Berresford írja könyvében (ELLIS (3) , 1996), hogy a régészet kimutatta a jólétű, fejlett és gazdag korai kelta földművelő közösségeket, valamint a nagy jártasságukat a művészet, edénykészítés, ötvösség, zománcozás, fémfeldolgozás terén. Az Kr. e. első században nagyon keresett volt Caesar Rómájában a brit gyapjúárú, főleg a, "ragi", a kelta gyapjúköpeny ("zeke"). Itt látszik, mennyire hazug volt Caesar propagandája, hisz azt merete állítani, hogy a kelták nem ismerték a gyapjuszövést. Egyedülálló volt az akkori Európában a szabad orvosi ellátás és a kórházak berendezése, ami törvényként le volt szögezve a kelta jogban (Ellis nyomán). "Az ősi kelta civilizációt főleg a görögök és a rómaiak írták le vad harcosok társadalmának, akik büszkék, tudatlanok és műveletlenek voltak, az életet könnyelműen vették, gyerekes élvezeteket folytattak, és gyakran leítették magukat. [...] Ezzel az elképzeléssel részben még ma is élünk, de semmi köze a valósághoz. [...] A kelták egyik kiváló tehetsége volt az útépítés. Tudásukat ezen a téren régebben gyakran cáfolták, de az utóbbi idők régészeti kutatása bebizonyította a jól megerősített kelta utak létét. Evvel a római utak mítosza a megfelelő helyére szorul, és mára már elfogadja a szaktudomány azt a tényt, hogy a szállítást illetően sok latin fogalom a keltából volt átvéve.": "Die alte keltische Zivilisation wurde vor allem von den Römern und Griechen als eine Gesellschaft wilder Krieger geschildert, die stolz, unwissend und ungebildet waren, das Leben leicht nahmen, kindlichen Vergnügungen fröhnten und sich häufig betrankern. Diese Vorstellungen hegen wir zum Teil auch heute noch, doch sie haben nichts mit der Wirklichkeit zu tun.

Eine der herausragenden Fähigkeiten der Kelten war der Strassenbau. Früher wurde ihr diesbezügliches Können häufig artgezweifelt, doch in letzteren Zeit haben archäologische Forschungen die Existenz gut angelegter Keltenstrassen bestätigt. Der Mythos von den Römerstrassen wird damit auf seinen rechtmässigen Platz verwiesen, und die Wissenschaft akzeptiert zunehmend die Tatsache, dass viele lateinische Begriffe für das Transportwesen aus dem Keltischen übernommen wurden. (Ellis, 1996; u.o.).

A fejlett mezőgazdaságuk eredménye volt a túlnépesedés. Kr. e. 450 körül elindult a kelta népvándorlás. Birtokukba veszik még Észak-Itáliát és az anatóliai Galatát is. Ekkor kerülnek először háborús viszonyba Rómával. A kelta törzsek eleinte győzelmeket aratnak, sőt Kr. e. 387-ben elfoglalják Rómát is, és "kirabolják". A Kr. e. harmadik évszázadtól kezdve viszont, amikor a római hatalom megerősödik, a szomszédos umbriai és samniti törzsek, valamint az etruszok leverésével, elkezdődik terjeszkedése a kelták lakta földekre. Mivel a kelták, akárcsak a szittyák, nem alapítottak világbirodalmat, hanem törzsközösségekben és kisebb

államokban szerveződtek, könnyű volt a jól megszervezett római légióknak túlerővel legyőzni őket. Ezenfelül még a Kr. e. második évszázadban két oldalról kerültek szorultságba északról a germánok terjeszkedtek dél felé. A rómaiak sok harc után végül Kr. e. 191-ben legyőzik az észak-itáliai xenonokat és bójokat, majd Kr. e. 133-ban elfoglalják még Kelt-Ibériát (Hispániát) is. Az arvernek, az allobrogok, ligurok és salluvok leverésével létre jön Kr. e. 121-ben a Gallia Narbonensis római provincia a mai Dél-Franciaországban.

Kr. e. 113 és 101 között betörnek az első germán törzsek, a teutonok és a kimberek pusztító erővel a kelta területekre. Észak-Hessenben megjelennek a germán suebek Kr. e. 72-ben Ariovist vezérük vezetése alatt.

Más germán törzsek is csatlakoznak Ariovist csapatához, és elkezdnek délre és a Rajnától nyugatra törni. Kr. e. 61-ben legyőzik a kelta haedukat. Erre, Kr. e. 58-ban felkerekednek a helvétek, és eldöntik, hogy Gallia délnyugati részére költöznek, mert a germán veszély, mely már egy fél évszázaddal azelőtt elűzte őket Dél-Németországból, ismét fenyegette immár svájci honukat is. Elindult tehát az utolsó kelta népvándorlás.

Tízezrével hagyják el házaikat, falvaikat, városaikat, felégetve mindent maguk mögött. Az allobrogok fővárosánál, a mai Genfnél egyesültek más menekülő törzsek tömegével. A menekülők száma meghaladta a 368 000-et, ebből 92 000 harcos. Céljuk a genfi Rhone- hidon átkelni, és a folyó mentén dél felé húzódni, hogy áttelepedjenek Dél-Galliába. De a "kegyes" Julius Caesar megtudta tervüket és tüstént leromboltatta a hidat, mivel ekkortájt ő a provincia Prokonzulja volt. A tárgyalások meghiúsultak, és a helvétek az északi utat választották a sequánok földjén keresztül. Kétezernyolcszáz ökrösszekérrel vonulnak át a hágókon. A haeduk területén a Saone folyó partján összeütköztek a rómaiakkal, akik mindenáron meg akarták hiusítani áttelepülésüket a galliai testvéreikhez. A helvét király, Divico fegyverszünetet kért, de Caesarnak túszok kellettek.

Erre Divico így felelt: "Túszokat venni szoktunk, nem adni!" és háborút üzen. Az elején győztek a helvétek, de támadásuk végül megsemmisült, és kénytelenek voltak megadni magukat. Caesar a túlélőket visszaparancsolta az elhagyott svájci otthonukba. A helvétek egy töredéke ma is ott él, de a germánok elől a hegyekbe menekülve, az ún. "raeto-románok".

Ezek után, mivel belpolitikailag nem volt népszerű, Caesar elindítja pusztító hadjáratait Galliában, hogy külpolitikai sikerrel szerezzen tekintélyt és támogatást a szenátusban. Először oktanul és váratlanul rátör a kelták egyik legnagyobb és legerősebb törzsszövetségére, a belgákra. A rómaiak rajtaütnek a rémeken - Reims városa tőlük származik -, akik még védekezni sem tudnak meglepetésükben. Szervezkednek a belga lovasok is, de seregüket a Somme-ig visszaverik a légiók. Hadjáratokat indít Caesar az armorikai (Bretagne) tengeri törzsek ellen is, hogy szétverhesse flottájukat. Az akciók célja Közép-Gallia izolálása. Álmodozott

Germánia és Britannia (Albion) elfoglalásáról is. Caesar "galliai háborúja" Kr. e. 58-tól 51-ig tartott, következményeként elfoglalta egész Galliát, de a Brit-szigeteken nem volt sikere, mert nem számított a brit harckocsik gyorsaságával. Caesar vérengzései (pl. a druidák lemészárlása) az elfoglalt kelta városok lakosságában ellenszenvet keltett. A gall törzsek most először összefognak és pajzsra emeléssel megválasztják a fiatal arvern királyfit, Vercingetorixet vezérüknek. A gall városok egytől egyig elküldik legvitézebb katonáikat, hogy csatlakozzanak Vercingetorix seregéhez. Hatalmas nemzeti felkelés szerveződik; "szent háború", ahogyan a druidák nevezték -a római agresszor ellen: Eleinte csak villongások gyengítik Caesar hírnevét a távoli Romában. Ennek tudatában szervezkedni kezdenek a kelta karnútok, xenonok és eburonok. A karnútok nemzeti szabadságharcot javasolnak. Erdeiken összegyűl a druidák tanácsa, amely jóváhagyja a Szabadság Szent Háborúját, mint az egyetlen járható utat a népek kiirtásával fenyegető római barbársággal szemben. Először a hírvonalak megsemmisítése a támadások célja, hogy aztán törjenek a déli Narbonensisre, és Caesar északon leszakadt légióra a haeduak földjén. De a Provincia felkészült és visszaveri a támadást. A szabadságharcosok visszahúzódnak a felégetett föld taktikájával a biturgok fővárosába, Avarikba (a mai Bourgésba). Itt összpontosul az egész kelta haderő. A hosszú, könyörtelen ostrom után a vár elesik, és a rómaiak lemészárolják szinte az egész lakosságot. 40.000 kelta vesztí itt életét. Ám ez csak erősíti az arvern királyfi tekintélyét az összkelta lakosságban. Ezután a rómaiak Gergovia várát ostromolják sikertelenül, erre a haeduak is föllázadnak és meggyilkolnak minden rómat az országukban. Caesar bizonytalanodik és elhatározza a Provinciába való visszahúzódot.

Most már a gallok biztosak győzelmükben, ám éppen amikor eljött az alkalom, hogy elkergezzék a megszállókat országukból, ellenük fordul a sors. Vercingetorix győzelme tudatában visszamarad az egész gyalogságával, és elküldi lovasserege három legnagyobb részét, hogy riogassa a visszahúzódot római légiókat. A lovas harcosok megesküsznek, hogy addig nem térnek vissza, míg kétszer át nem vágattak az ellenség seregén. De nem számoltak a germánokkal, akik Caesar segítségére megjelennek a csatatéren. Megfordul a római sereg és visszaüzi a megtorpant kelta lovas osztagokat Vercingetorix táboráig. Nagy veszteségek árán visszavonulnak Vercingetorix szabadságharcosai a mandubiak székhelyére, Alesiába. A töprengő arvern királyfi elküld egy lovas egységet, hogy toborozzanak önkénteseket egész Galliából. Ő meg nyolcvanezer legbátrabb vitézével befészkel magát Alesiába, egy hónapi élelemtartalékkal, és reménykedik a gyors segítségben. Ez ellen felállítanak a rómaiak egy ostromgyűrűt a vár köré, amely sem kívülről, sem belülről nem volt átjárható. A táboron kívülre nem juthattak el hírek a gall segélycsapatokhoz, s így elkezdődik egy kétségbeesett, szervezetlen küzdelem, egy kilátástalan harc. A csata során sok kelta vitéz hősiezen ontja véréit, de végül a megszállók túlereje győz. Vercingetorix, a szabadságharc hőse ekkor, Kr. e. 51-ben, fogságba esik. A galliai harcok során végül összesen 800 gall város és falu, és több mint hárommillió (3 000 000!) kelta esik áldozatul a római barbárságnak. Fejvadászat indul a kelta vezérek és a druidák ellen. Evvel elesik a kelták

legnagyobb szállástere. Németországba fokozatosan beköltöznek a germán törzsek, gyakran békésen is összevegyülnek a kelta alaplakossággal, de "etnikai tisztogatások" is előfordulnak. Galliában beindul a "romanizálás". Kivégzik az értelmiséget, a druidákat, megölik a politikai vezetőket, és nyomorba döntik a népet. Beköltöztetnek római telepeseket, megtiltják a kelta nyelv hivatalos használatát. Sőt, bizonyos vidékeken az egész lakosságot rabszolgasorsra vetik és eladják szerte a világban, másutt csak a férfiakat kötelezik fegyverrel, távoli földeken légiósként védeni az Impériumot. Ide aztán római légiósokat telepítenek, akik majd a visszamaradt kelta lányokat veszik feleségül. Gyerekeik immáron római állampolgárok. Ezek csak egyes "finomabb" formái a nép- és kultúraitásnak, amúgy "civilizált" római módra. Habár sikertelen volt a kelta nemzet fölkelése, megrázkódtatta az egész római világot. Kr. e. 49-től 46-ig tartott az ezt követő polgárháború Caesar ellen. Így csak a belső felkelés leverése után tudja kivégeztetni a kelta hőst, Vercingetorixet. De nem sokkal később, Kr. e. 44 március 15-én Caesart, a gallok hóhérát is meggyilkolják, örökbe fogadott kelta fia közreműködésével. (Éluére Christiane nyomán).

A következő időkben az utolsó kontinentális kelták is elvesztik függetlenségüket, előbb Kr. e. 25-ben a galaták, majd Kr. e. 15-ben az Alpoktól északra a Dunáig terülő Noricum, és Kr. u. 10-ben Pannónia is római kézre kerül. Csupán a Kárpát-medence északi és keleti részében őrizték meg egyes kelta törzsek a szabadságukat, mint az anartok, ósok, kotinok, karpok és egyéb kisebb törzsek, melyek majd a felszabadult pannonokkal együtt megélik a hun honfoglalást.

Évszázados harcok és népirtások után elesik Kr. u. 43-ban, egy négy évig tartó ostrom során, a britek utolsó vára is, Durnovária ("Mai Dún", Mai vezér tanyája), ahol majdnem 10.000 kelta vesztette életét. De evvel még nem tört meg a szigeti kelták ellenállása. Kr. u. 61-ben fellázadnak Boadicca, az iccének bátor királynője vezetése alatt. Lemészárolják a megszálló csapatok nagy részét Camulodunum (a mai Colchester) és Londinium (London) városoknál. Végül mégiscsak győznek a rómaiak, Boadicca öngyilkos lesz, és 77-től Anglia nagy része birodalmukhoz tartozik (Éluére Christiane nyomán). Csak Walesben, Írországban és Skóciában maradnak függetlenek a szigeti kelták a kilencedik századig amikor a normannok kolonizálják az Északi-tenger szigeteit.

Rövid ideig, 260 és 274 között Gallia és Britannia is felszabadul: amíg a rómaiak nagy erőbedobással a limesen kívül próbálják tartani a germánokat, 260-ban kialakul a független Gall állam, amelyiket 274-ben Aurelianus császár megszüntet (Kinder Hilgemann (4) nyomán). A kelta nemzeti öntudat fennmarad még a Hun Birodalom Rómára való támadásakor is. Míg Attila a galliai hadjárata alkalmával ostromolja Auréliánit (Orléans), fellázadnak a városban Eudoxius (gall AUDAX - ádáz) kelta orvos vezette bagaudák, az "alsóbb néprétegből verbuválódott Rómaellenes" kelták. De felkelésük eredménytelen maradt. Eudoxius maga már 448-óta Attila udvarában élt. (Bóna István (5) nyomán).

Ma már e valaha hatalmas és nagyszerű népnek csak csekély nyomait találjuk. Kelta országok csak Nyugat-Európa peremvidékein vészelték át az idő viharait. Még ezek sem mind függetlenek. Egyedül Írországnak, mely 1171 óta Angliához tartozott, sikerült kivívni szabadságát 1916 és 1922-ben. Ám a "négy zöld mezőnek" csak egy része nyerte el függetlenségét. Az egyik, Ulster, "Ulaid földje" (Észak-Írország) még mindig idegenek kezében van. Minden elnyomás és nélkülözés ellenére mégis megmaradt a kelták nyelve...

KELTA MAGYAROK

Amióta Nyugaton élek, szeretem a világot járni, szeretem magamba szívni Európa múltját s annak titkait. A "múlt" mindenütt ott van, csak nyitott szemmel kell nézni, mert akkor látni is fogjuk. A múlt emlékei mindenütt ott fekszenek az "út porában"; várják, hogy valaki fölemelje őket és máris beszélni kezdenek. "Meséjük" nagyon izgalmas, csak jól oda kell figyelni..

Útban voltam gyerekeimmel Wales, a kimmerek országa (CYMRU) felé. Az autó éppen csak hogy átkelt a severni hídon, az angol-walesi "határon". Már Walesben jártunk, mikor Casnewydd (Newport) város kapuja előtt megpillantottunk egy rejtélyes táblát ez volt az első autópálya-kijárat Walesben - rajta a következő felirattal: MAGOR - MAGWYR.

Hát, letértünk...

Népnevünket sokan sokféleképpen írták és mondták a történelem során. Voltunk már hunok és ungarok, akik az isten ostorával rettegésben tartották a még "fiatal" és "keresztény" Euró (pa) pát, voltunk avarok és onogurok, ugorok és turkok, szabirok, baskírok, agerenik, gyaurok stb., de magyarok soha. Ezért volt meglepő és megható ilyen ismerősen, és az idegenben magasztosan hangzó névvel találkozni: "Magor" angolul, "Magwyr" walesiül. A városka nevének értelme elkopott az idők során. Talán - mondja a már csak angolul beszélő, a városka bejáratánál álló benzinkút tulajdonosnője - a város nevének értelme "nagy vár" - "MAG (as) VÁR": MAGWYR. S valóban, a mai főtér előtt áll egy romba dőlt, a 10-11. században a viking betörések ellen épült vár, közepén egy ugyancsak romos vártemplommal. Egyébként a városka (MAGOR) mára majdnem összenőtt a szomszéd helységgel, ennek a neve: UNNI. Ez mind Nagy-Britanniában, Walesben van, pár mérföldre Caerdydd- (Cardiff) - től keletre, az angol "határon". Annyira lázba hozott a látvány, hogy azon nyomban egy angol-walesi szótárt is vettünk. Természetesen itt a mai, már jócskán ellatinosított és elangolosított walesi nyelvről van szó, de még így is döbbenetesen sok a "magyar" szó benne, annak ellenére, hogy e két nép soha sem találkoz(hat)ott, és hogy a kelták évszázadokon keresztül elszigetelten éltek, a szó szoros értelmében is. Izgalmas volt megismerkedni a walesi nyelvvel, amit a hagyomány Isten nyelvének tulajdonít: "the language of Heaven".

Tudom, van aki ezt megmosolyogja és rögtön rávágja: ezek csak amolyan véletlenek. Ezekhez nekünk, finnugor bölcsőben született, majd törökök miatt az "oroszlány" kényszerített és a besenyők által a Kárpát-medencébe kergetett népnek semmi közünk nem lehet... Vagy talán mégis?

Kirándulásunk során Magorból észak felé fordultunk. Megálltunk BALA-ban, egy kisvároska Észak-Walesben, az ú.n. "SNOWDOWN" vidéken. A Snowdown értelme "Havasalföld". Ez az angol elnevezés is - látszólag - pontosan annyira logikátlan, mint a magyar, és ugyanolyan földrajzi területre is vonatkozik: havasokon túli alföld, egy hegyektől félkörben lezárt síkság, amely mintegy átmenetet képez a hegyek és a közelben elterülő tengermellék között. "Havasalföld" máshol a világon - tudtommal nem fordul elő, csak nálunk meg a keltáknál van ilyen. A város, BALA egy tó partján áll. Neve tó- vagy "öböl"-szerűen kiszélesedő, kiöblösödő folyószakaszt jelent (v. ö. vogul BÖL); a tó (TEGID) úgy keletkezett, hogy a patak medrébe egy szikla gurult és folyását lezárta, ott a víz megduzzadt, megDEGED-t (v. ö. ír TÓG emelkedik, nő, dagad, TEAG - megduzzad).

Utolsó állomásunk a brit-keltáknál a híres LLANFAIR nevű falu volt: LLAN [hlán] a klán (6), közösség, vallásos értelemben "egyházközség" + FAIR jóságos, szeretett, boldog ~ Boldogasszony, vagyis magyarul "Boldog (asszony) falva" - "Fehéregyháza".

A falu teljes neve

"LLANFAIRPWLLGWYNGYLLGOGERYCHWYRNDROBWLL" a világ leghosszabb helységneve, mondják a walesiek. Ez egyetlen szó, amit az angol ("Saint-Mary's Church in a Dell of White Hazel Trees, Near the Rapid Whirlpool") ugyanakkor 15 szóban képes csak körülírni - szétbontva elemeire: LLAN-FAIR-PWLL-GWYN-GYLL-GO-GER-Y-CHWYRN-DRO-BWLL, ahol: LLAN - egyházközség, FAIR - jóságos, szeretett, boldog (FIR - FIRTOS a "jó tündér") "Fehér"-nép, PwLL - kis völgy, bemélyedés (VÁLYÚ, völgy), GWYNN - fehér (v. ö. ír FIONN - fehér - FÉNY), GYLL [gyíly] - mogyoró {DIÓ régiesen GYIJÓ}, GO = HEZ, -HOZ, GER - KÖZEL (v.ö. AGOS - köz), Y-A (névelő, CHWYRN - GYORSAN, DRO - TRO - forduló, forgó, örvénylő (TÉRŐ), BWLL - tó, tócsa, vizes medence (PAL- szittyá szó, értelme: tó, ÖBÖL (7)).

Magyarul: "Faluk"-FIR- VÁLYÚ- FÉNY- GYIJÓ- HOZ- KÖZEL- A- GYORSAN- TÉRŐ- ÖBÖL, azaz: "GYORSAN TERELŐ ÖBÖLHÖZ KÖZELI FEHÉRMOGYORÓVÖLGY-BOLDOG FALVA".

A szumir nyelvvel kapcsolatosan Padányi Viktor ezt szóláncnak nevezte. Ebben a walesiek "világbajnokok".

Álltam döbbenet két és fél ezer kilométerre hazámtól és nem tudtam magamhoz térni. Eszembe jutottak Fekete Gyula, szavai: "A múltja az, ami a nemzetet nem

hagyja meghalni -a jövő az, ami élteti. [...] Van nekünk egy új keletű történelmi bűnünk. Éppen abban az időszakban, amikor szocialista nemzetet kellett volna építenünk, teremtenünk, mi a nemzettudat teljes lerombolásával voltunk elfoglalva. Visszafordíthatatlan folyamatok szabadultak el - ezt minden gondolkodó ember látja..." (Magyar Múlt, 42. sz., 1992).

1. Livius: Ab urbe condita (38, 17, 4-5.)

2. ELUERE Christiane: Die Kelten, Ravensburg, 1994. 1. old.: "Gewaltige Körper, lange, rötliche Haare, grosse Schilde, überlange Schwerter; dazu ihr Gesang, wenn sie in die Schlacht ziehen, und das Geheul, die Waffentänze und der schreckenerregende Waffenlärm, wenn sie nach gewohnter Weise ihre Schilde aneinanderschlagen: All dies ist bewusst darauf angelegt, Schrecken zu erregen."

3. ELLIS Peter Berresford: Die Druiden - von der Weisheit der Kelten, München, 1996. 27-35. o.

4. KINDER H., Hilgemann W.: Atlas zur Weltgeschichte (Band 1), München, 1987; 101. old.

5. BÓNA István: Attila és a nyugati világ a História XVII. évfolyam, 1995. 8. számában; 3-6. (4.)

6. A kelta "klán" törzsszövetséget: jelöl: ír CLANN - utódok, leszármazottak, követők származék szó, alapszava a GAOL- Caol. - család, nagycsalád, rokonság (=magyar CSAL-ád).

7 Szittyia "PAL-us Meotis" a meotiszi tavak, PAL-ki-na (VOL-chi-nia} a pripetyi mocsarak neve (v.ö. etruszk BAL-si-na (BOL-za-no-i tó) magyar BAI,-aton VEL-ence, PAI,-isz-i, PAL-ics- i tó > ÖBÖL (lásd vogul BÖL - két kanyarulat között tószzerűen kiszélesedő folyórész); PÁLL-ik - vizessé válik, PO (LY) -cso-lya - sekély, piszkos állóvíz, tócsa, VÁI: ad-ék - szerves folyadék, NYÁL - szájban képződő váladék, NYÁL-ka - híg, nyúlós váladék, stb., de csak újlatin (azaz középkori latin): BALO - kellemetlen ital.

Kik is a kelták? Milyen kapcsolatban lehetnek velünk, magyarokkal? "Az első e földön lakó nép, melynek neve megmaradt, a kelta nép volt, mely Krisztus születése előtt 5-6 száz esztendővel rajzott ki Ázsiából. Ez a nép már ismerte a kőnél, bronznál tökéletesebb vasat. Ez már vasból kovácsolt fegyverrel foglalta el a földet, lett ura ennek a hazának. Művelte a földet, foglalkozott állattenyésztéssel, üzte a kereskedést..." - írja Benedek Elek (Hazánk története, 1995, 5. old.).

Ha a keltákról esik szó, mindenkinek eszébe jut az Asterix rajzfilmfigura, de eszünkbe jut az is, hogy az, aki első szent királyunk fejére tette a koronát, ugyancsak egy "kelta" volt? - Asterik. A turistát, aki Budapestre látogat,

természetesen felviszik a Gellért-hegyre. Itt menhirek őrzik a kelták emlékét. Vajon hány magyar tudja, hogy Budapesten a III.-ik kerületben van egy "Kelta utca" is, vagy hogy maga Budapest is egy ősi kelta település helyén épült: Aquincum. Tőle északra emelkedett hajdan a SICAMBRIA híres kelta vára, aminek neve SICAN (8) BHARIR. Lehetett ellatinosítása előtt, azaz "Szék-bérces" (magas dombon álló "Szék"} - ilyen volt hajdan a magyar nyelv szerkezete is, lásd "Hegy-magas", "Becs-kerek", stb. Írül SUIOCHAN [szikán] azt jelenti, hogy: szék, ülés, pad, ülep; lakhely, székhely; ülés, gyűlés, törvényszéki ülés (-szak) (vö. régi török SCEKU - szék, tatár SEKE - pad, japán SEKI - ülés, ülőhely) + BARR - csúcs, bérc.

A hunok megostromolták az itteni, a Duna vonalát (limest) védő római őrséget, és talán a helybeli kelták segítségével is, fényesen győztek. Győzelem keltául BOUDA. Lehet, hogy még "bouda" örömkialításokkal is fogadták a bevonuló hun sereget. A győztes hunok már azért is felszabadítóan hatottak, mert társadalmuk nem ismerte a "civilizált", kegyetlen római rabszolgatartást. Ide épült fel BUDA-vára is, az "Ős-Buda", amelyet "Attila-vára"-nak (Etzilburg) ismerünk a történelemből.

Előfordulhat ugyan, hogy a kelta-pannonok és a hun-magyarok megértették egymást, egy pohár finom kelta MEDU - hun MEDOS (magyar "MÉZES") mellett bizonyára igen. Diodor görög krónikástól megtudjuk, hogy a kelták imádtak mulatozni, szórakozni, imádtak enni, de ezt rendkívül tisztán tették: urak és szolgák együtt ettek, a nagy húsos üstöt körbeülték. A harcban vitézkedők kapták a legfinomabb falatokat. A nagy csülköket lerágták, a le nem harapható részeket pedig az oldalukon, külön hüvelyben tartott törrel vágták le. Evéskor mindig ételmaradék akad fenn a hosszú, lombos bajszukon. Az impozáns bajusz iváskor mint egy "szűrő" engedte át az édes nedűt. A kelták sört s mézes bort (medu) ittak. Ennek előállításához mézet (!) használtak: "Zugabe von Wasser und etwas Honig" (v.ö. breton MEZ - magyar MÉZ). Gyakran lerészegedtek, összevesztek, mert állítólag nagyon lobbanékonyak voltak, és véresen összeverekedtek. A kelták szórakozni (ír SORCHA - vidám, derűs, SCORAIOCHT - mulatság) is szerettek -a lakomákon a zenészek (lantosok) mindig jelen voltak, ami egy Sopronban felfedezett edényen is látható -, imádtak mindent agyonbeszélni, verselni (bárdok), erejüket versenyekben megmérni (9), csapatmérkőzéseket játszani vagy sakkozni, amit "FIDCHELL"-nek hívtak, értelme - olvasom a német fordításban: "hölzerne Weisheit" ("fa-okosság"). Diodor elmeséli, hogy egy táblán, fabábukkal játszott háborúról van szó ("Die: Kelten: Europas Volk der Eisenzeit", 1996. 104. old), tehát, egy "FA-CSEL" (fa-játék) -ról! Vö.: ír CHELL - fufang, csel, játék, CALAOIS - csalás, CEALG - csal, becsap; horgászik, CEALA-igh eltüntet, elrejt (magyar CSAL, CSEL, CSALI (vö. török CAL-mak - lop, CAL-dir-mak - játszik, becsap) (10).

Mai nyelvünk annyira hozzánk nőtt, hogy senkiben sem merül fel a kérdés, hogy miért is használunk a mindennapi beszédben olyan fogalmakat, mint: SRÁC, CSITRI, BAKA, GÓBÉ, BALHÉ, vagy netán BAKI. Ebben semmi különös nem

volna, ha ez keltául is nem így lenne. A fenti szavak értelme a mai (!) ír nyelvben a következő: SRAC-uil - derék, élénk, izgága, csintalan (legény), CAITHRE - serdülőben lévő (leány), BUACHA - fiatal-, közkatona (BACAIN - katonai kiképzés), GOBÁN - tréfás, furfangos, "minden lében kanál", BUALLEY - veszekedés, vita és BACAI [baki] - botlás, akadozás - képletesen is: nyelvbtlés (alapszava a BAC - akadály, korlát) ! Ezen szavaink, sok más fogalommal egyetemben a múlt század iparosodásával (v.ö. ír OB AIR - munka) elterjedt zsargon "szüleménye", amely az ősi szavakat, fogalmakat a fővárosba magával hozó proletáriátus, falusi származású közösségének nyelve volt. Gondolom, egyik nyelvészünknek sem jutna eszébe azt állítani, hogy valamelyik kubikos Írországból hozta magával, mint "kölcsön" slanget.

Sir John BOWRING (1792-1872), angol nyelvész, aki sok magyar költeményt fordított angolra, az 1830-ban kiadott "Poetry of Magyar's" verseskötet előszavában a következőket írta: "A magyar nyelv messzire megy vissza. Egész sajátos módon fejlődött, és szerkezetének kialakulása olyan időkre nyúlik vissza, amikor a legtöbb ma beszélt európai nyelv még nem is létezett. Önmagában következetesen és szilárdan fejlődött nyelv, amelyben logika és matematika van, az erő és a hangok minden hajlékonyságával és alakíthatóságával. [...] a magyar nyelv egyetlen darabból álló terméskő, amelyen az idők viharai karcot sem ejtettek. Nem az idők változásától függő naptár. Nem szorul senkire, nem kölcsönöz, nem alkudozik, nem ad és nem vesz senkitől. E nyelv a nemzeti önállóság, a szellemi függetlenség legrégebb és legfényesebb emléke. Amit a tudósok nem tudnak megfejteni, azt mellőzik. Ez a nyelvészetben is így van, éppen úgy, mint a régészetben. Az egyiptomi régi templomok egyetlen kőből készült padolatait sem tudjuk megmagyarázni, honnan, melyik hegységből vágta ki e csodálatos tömegeket. A magyar nyelv eredetisége még ennél is csodálatosabb tünemény. Aki megfejti, az isteni titkokat boncol, annak is az első tételét: Kezdetben vala az Ige, és az Ige vala az Isten, s Isten vala az Ige."

Kezdetben vala az IGE ("szó"): ír Gú-th megszólalás, hangadás, szó (magyar IGE, hAnG), és az IGE vala az Isten: ír GUÍ - ima (magyar IGE), s ISTEN vala az Ige: magyar AGA - finn UKKO - hun, ótörök OGAN Égisten - ír OGHMA "nagy erejű ékesszóló védőisten, a halál, de ugyanakkor az öröm, gazdagság és bölcsesség istene is, aki olyan, mint a Nap" (grianainech like the sun), Napisten.

Sajnos "történelemírásunk" tele van dogmákkal. Az első és legfontosabb az, hogy minden, ami az emberiség számára fontos előrelépést jelentett, és mint maradandó ereklje ma is a kiállítás tárgya a világ nagy múzeumainak, azt csak kizárólag egy olyan emberfia tehette, aki a nagy indogermán néphez tartozott. Ezért minden figyelemre méltó nép (pár kivétellel - pl. semiták) automatikusan indogermán kellett hogy legyen {így a hettita, az ógörög, a méd, a szkíta, a kelta). A második dogma azt sugallja, hogy ha mégis a világcsodák más népek kéz- és észügyességét fémjeleznék, akkor ezen népek a történelem forogtatagában eltűntek, elvesztek, kipusztultak, nyomuk veszett. Kivétel itt is van, a kínai meg az indiai, választ a

könyvek azonban nem adnak, hogy melyik "kínairól", melyik "indiaitól" van tulajdonképpen szó. Így töröltük ki a történelemből (és tudatunkból) a mezopotámiaiakat (a szumirokat), az egyiptomiakat, a kánaániakat stb. A harmadik dogma azt erőszakolja a történészekre, hogy "valahol Oroszországban", ahol már a földrajzi és klimatikus viszonyok olyanok voltak, hogy ott megélni alig lehetett, ott egy "nép", egy "nyelv" született, a magyar Götz László Keleten kél a nap című könyvének második kötetében a következőket írja: "[...] őstörténet-kutatásunk az uráli-finnugor népek őshazáját [...] olyan földrajzi térségekben keresi, amely területeken a régészeti kutatások jelenlegi állása szerint a Kr. e. 4000-et megelőző időben nem éltek emberek, 4000 és 2000 között pedig csak gyér paleolitikus-mezolitikus csoportok mutathatók ki, amelyek száma az újabb etnográfiai kutatások egyértelmű tanúsága szerint nem haladta meg - jobban mondva nem haladhatta meg - a halász-vadász gyűjtögető gazdasági foknak megfelelő 0.01-0.09 km² -es népsűrűséget." (GÖTZ László Keleten kél a nap, 1994). Itt álljunk meg egy pillanatra... Hogy is van ez tulajdonképpen?

Ott születtünk, ahol ez képtelenség, közös finnugor nyelvünk pedig úgy alakult ki, ahogy ez lehetetlen; az említett népsűrűségnél maximum havonta találkozhatott, szót váltani egymással, egy-egy ember.

A félreértések elkerülése végett szeretném máris leszögezni, hogy nem azzal van baj, hogy mi egy "finnugor" nyelvcsaládba tartozó nyelvet beszélünk, hanem, hogy evvel egy irányított és hamis "vándorlási" teóriát erőszakolnak diákjainkra, valamint azzal, hogy maga az egész nyelvcsalád elmélete is félig sötétben hagyott (szumir nyelv), egyenesen eltitkolt; így zűrzavarok keletkezését előre kiagyálva, a zavarosban jobban lehessen halászni a tudatlanság áldozataira.

Megborzadva jutnak eszembe a Szentírás sorai:

"Ha el is jó a suhogó ostor, minket el nem ér,
Mert a hazugságot tettük reménységünké,
És a hazugság oltalmaz minket (...)" (Iz. 28,15-19);

Mert: "...azon nemzet, mely emlékeit veszni hagyja, azzal saját síremlékét készíti." (Ipolyi Arnold).

Próbáljuk meg levetni az agyunkat leláncoló dogmákat: "mert nincs oly titok, mely nyilvánvalóvá ne lenne, és nincs oly elrejtett dolog, mely ki ne tudódnék és világosságra ne jönnék." (Lukács, 8.17).

A dogma, igaz, "örök igazság", mert az "építményünk" pillére, és ezt megbolygatni igen veszélyes, sőt, nagy bűn ám, mert "történelemkutatásnak" nevezett kártyavárunk azonmód összeomlanék!

Első lépésben tegyük fel, hogy a dogmák hamisak. Nem építünk helyettük más, illúziókkal, kis huncutságokkal vagy nacionalista hazugságokkal körülbástyázott új

elméleteket. Fejtegetéseinkben abból az alapvető gondolatból induljunk el, hogy: sehol e földön egy nép nem adott közvetlen környezetének olyan nevet, amely saját nyelvén az égvilágon semmit nem jelent!

Erre az azonnali hivatalos válasz, hogy ma már nem tudjuk hogyan beszéltek az ős (közel-) keletiek, ősgermánok, őskelták, ősszittyák stb. Ez természetesen igaz. Ugyanakkor tény az is, hogy manapság Európában és peremén nagyon kevés az "értelmes" földrajzi elnevezés, de érdekes módon -a véletlenek összejátszása úgy hozta, hogy - az itteni helység-, víz- és hegyrajzi térképek zömével olyan neveket tartalmaznak, amelyek magyarul értelmes gondolatokat fejeznek ki, és "a mai germán, román vagy szláv nyelvekből nem származtathatók" (A. DAUZAT: La toponymie française - BARÁTH T.: A magyar népek őstörténete nyomán)

Kik alkották Nyugat-Európa legelső civilizációját? A KELTÁK!

A keltákat Ephorosz, a Kr. e. 4 században élő görög krónikás, a szkítákkal, a perzsákkal és a líbiaiakkal együtt a világ legnagyobb népei közé sorolja. A kelták népesítették be Európát a Brit-szigetektől az Al- Dunáig és még azon is túl, Scythia és Kis-Ázsia felé. Kr. e. 500 körül egész Európa "kelta kézen" volt. Mint ismeretes, miután a rómaiak megpróbálták letelepedésüket Észak-Itáliába megakadályozni, szétverték az ellenséges légiókat, és még Rómát is lerohanták, "kifosztották" (sírnak a későbbi birodalom krónikásai) és elfoglalták. Pár hónap elteltével kénytelenek Rómát feladni, mivel (mint mindig, a kellő pillanatban) az "Örök városban" járvány robbant ki.

A kelták krónikásaink előtt sem voltak ismeretlenek. A Képes Krónika, első részében a "Teremtés könyvében", Josephus Flaviusra és Ieronimusra hivatkozva Noé három fiáról ad rövid tájékoztatót: "szétszéledtek három részébe a világnak, Sam Ázsiát, Cam Afrikát, Japhet Európát kapta osztályrészül" (BERENIK Anna: A félremagyarázott Anonymus: 1. rész: Magurától Lebediáig, 1995, 62. old.). Josephus Flavius A zsidók történetéből tudjuk, hogy ennek a Japhetnek hét fia volt (hettiták?), "akiknek országai az ázsiai Taurus és Amanus hegyeitől a Tanais [Don] folyóig és Gadiráig terjedtek Európában. Ezek a területek addig lakatlanok voltak, így az ott letelepedő népek saját neveiket adták." A zsidó történész Japhet fiainak nevét is ismerteti: Lomár, Magog, Madai, Javán, Tubál, Mosoch és Thyras. Népük tőlük kapta nevét: "Így hívták egykor a mostani galatákat gomároknak és a mostani scythákat magoroknak ősapjuk Magog után..." - mondja Flavius. A Képes Krónika a galatákat GALLOK-nak nevezi és azt írja, hogy Trója eleste után Pannoniába menekülnek, költöznek át (forrás: Berenik Anna fentebb említett könyve). Összegezve tehát, Japhet fiától, GOMÁR.-tól származtak a kelták (gallok, galaták) - lásd még: CYMRU "Wales" kelta neve - és testvérétől, MAGOG-tól a magyarok (magorok, szittyák). Az ír hagyomány szerint az első ír honfoglalók Partholón és Nemed Magóg utódai voltak (!): "Sowohl Partholón als auch Nemed sind

Nachkommen Magogs, Sohn des Jafet." (ELLIS P B. Die Druiden (A druidák), 1994, 127. old.).

A legkorábbinak tekintett kelta régészeti leletek Kr. e. ezerből származnak (a felső-ausztriai hallstatti leletek). Ezek képezik a bronz- és a vaskultúra közti átmenetet. Ugyanítt egy bronzkori szkíta kurgánt is felfedeztek. A település Kr. e. 4. században egy "földindulás" következtében megszűnt létezni. Ennek egyenes folytatása az ú.n. "La-Téne" kultúra, ami Kr. e. 450 körül alakulhatott ki. Ez már tipikus vaskori kelta település. Friedrich Schwabtól, a La-Téne- civilizáció felfedezőjétől tudjuk, hogy a svájci Neuenburger-tó környékén végzett ásatásai közben bukkant a ma már vízzel fedett ősi település nyomaira. Ez a kelta "falu" olyan helyen került napvilágra, a tó keleti partjánál, ahol a vízállás nagyon alacsony. Ezt a helyet a helybeliek (a francia svájciak!) úgy hívják, hogy "LA- TÉNE", amit a tudós "Untiefe" - vagyis "zátonynak" fordít. (Die Kelten: Europas Volk der Eisenzeit, 199, 28. old.).

Zátony, írül ATÓIN [atóny], "LA-TÉNE", két ugyanabba a fogalomkörbe tartozó, hasonlóan megnevezett és megközelítően egyformán kimondott szó. Hogy mi egy ú.n. "finnugor" nyelvcsaládba tartozó nyelvet beszélünk, lehet - bizonyíték erre az ősi (vagy ősiinek vélt) rokonszavaink sokasága és nyelvtanunk, csak a "csomagolás" rossz.

A fentebb említettek fényében azonban jogosnak látszik a kérdés, hogy: milyen nyelvet beszélnek a kelták és, hogy rokona-e a magyar nyelv a keltának, vagy rokona-e a kelta a magyarnak

A keltákra gyakorolt szkíta "hatás" nemcsak az ásatások által feltárt fém- (bronz-, majd később vas-) tárgyakban, de a "kurgános" temetkezési szokásban is kimutatható. Számtalan hasonló sírhalommal ("kunhalommal") találkozunk úton-útfélén a Brit-szigeteken, mint a Stonehenge és a hírhedt "búzakörök" vidékén álló Marlborough megyei "óriás"-kurgán, mind Bretagnban egyaránt (pl. Karnakban, a híres kelta "kötenger" telepen álló "Szent-Mihály-tumulusz").

Az őskelták kilétéről sajnálatosan keveset tudunk, ránk maradt ellenben egy hatalmas nép óriási tárgyi és szellemi hagyatéka. Mára az is kiderült, hogy nemcsak egyes fegyverek neve (pl. gladius - kard), hanem mindenféle technikai fejlődéssel kapcsolatos szavak kerültek át a keltából a latin nyelvbe (mint átvétel!). Így a latin "sagi" (zeke- zsák) szó is a keltából származott, és eredetileg "köpenyt" jelentett. A mai kutatások fényében (ELLIS, P B. Die Druiden / Die Kelten: Europas Volk der Eisenzeit) kiderült továbbá az is, hogy a széles, Európát átszövő, római kori úthálózatot nem a rómaiak, hanem a kelták építették, még a római megszállás előtti időkben, az általuk széles körben használt CARBANTU-k, az (ökör-) vontatta szekerek részére: CAR - szekér, BAI NT - hozzácsatolás, kapcsolás, egybevonás (vonat).

A kelta nyelvről azt állítják a "hivatalosított" nyelvészek, hogy indogermán, holott a csak egynehány földrajzi, valamint "istenek" vagy fontosabb személyek nevéből, ami ránk maradt - ez is ellatinosított alakban - Írországtól Gallián keresztül Magyarorszáig, alig állítható, hogy indogermán jellegű lenne. Ha csak ANU, az "Ősanya", "az összes ír istenek Anyja" (Mater deorum Hibernensium - Cormac Glossariuma nyomán MAC CANA, P Kelta mitológia, Budapest, 1993, 86. old.}, vagy ESUS {az "ős"}, a gallok ősi istenének nevére (v.ö. vels OES, breton OET - idős, ő), vagy az ír DAGHDHA, a "Jóisten" (akit még úgy is hívtak, hogy NUADHU a "Nagy Atya" vagy EUCHAIDH, az "Ük-anya"), aki DANU anyai istennő és BÁL (BÉL) apaisten fia volt, és így az összes ír "Ősanya" nevére gondolok, vagy akár az ír ULAIÐ [ejtsd "ÖLED"] vezérre, aki az első volt az ő földjén (v.ö. "ELŐD"!), a mai ír "Cuige Ulaidh" - "Ulaid (Előd) Vidéke" - az angol Ulster (Észak-Írország) tartományban, vagy a gall szabadságharc hősi VERCINGETORIX-ra (11) és várára AVARICUM-ra utalok, nehéz lenne ezekből minden kétséget kizáróan indogermán eredetű szavakat, neveket kihámozni. Érdekes, hogy a Galliába beköltöző frankok még nem álmódították közös indogermán alapokról, hisz a szétvert "Avaricum" romjaira a mai francia "Bourges" (német Burghól, értelme vár) város épült: véletlen egybeesés vagy egyszerűen fordítás?

C. LÉVI-STRAUSS, francia antropológus mondta valaha: "Nincs örök igazság. A tudós szellem nem annyira a helyes válaszokat keresi, mint inkább a helyes kérdéseket teszi fel." ("Es gibt keine entgültigen Wahrheiten. Der wissenschaftliche Geist sucht nicht so sehr nach den richtigen Antworten; er stellt vielmehr die richtigen Fragen" - ELLIS, P.B. Die Druiden, 1994, 9. old.). A druidák című könyv szerzője hozzáfűzi, hogy sehol nem szükségesebb a helyes kérdések feltevése, mint a keltákról szóló igazság keresésének kísérletében. A jelenlegi "valóság" tulajdonképpen az, hogy ami egyes kutatók szerint tény, mások számára csupán a fantázia szüleménye. A 16. századdal kezdődően sokféleképpen magyarázták a druidákat és mindent, amit ők képviseltek, és félremagyarázták, mert félreértették. Az alapvető probléma a kelta múlt kutatói számára az, hogy sem a druidák, sem más kortárs személy nem hagyott az utókor számára írott emlékeket. Habár ismerünk egynehány görög forrást, amely a keltákkal foglalkozik, mégis a "klasszikus" írások legnagyobb része a Római Birodalom keltaellenes propagandájából származik (" [...] der Großteil der klassischen Berichte besteht jedoch aus der antikeltischen Propaganda des römischen Imperiums." - ELLIS, P B. Die Druiden, 9. old.). A rómaiak mindent megtettek annak érdekében, hogy a kelta "nemzetet" megsemmisítsék. Elsőként a druidák képviselte értelmiségi osztály "likvidálását" határozták el amúgy, "civilizált" latin módra, azaz lemészárlással. Ezt tették (így Claudius császár is Kr. u. 54-ben elhatározza "a teljes megsemmisítést") nemcsak azért, mert mint értelmiségi vezető réteg, egyedül a druidák voltak képesek felszabadító háborút megszervezni (amit többszörösen meg is tettek, Galliában, mind a Brit-szigeteken is), hanem azért is, mert a "materialista" Róma számára egy hihetetlenül veszélyes ellenséget képviseltek: az "idealizmust" - írja

Ellis Peter Berresford a feljebb említett könyvében, Nora Chadwick keltológusnőre hivatkozva.

A 17-18. század kutatói, akik vakon hittek a latin írások "valóságállításában" (egyesek ma is mereven ezt teszik), igen sötét képet festettek a keltákról, akiket mint barbár, primitív, a tudományok iránt érdektelen, rablópórázának ábrázoltak. A druidákat mint papi "kasztot" leválasztották a keltákról (mivel ezek túl primitívek voltak), és egyenesen a germánok őseinek tekintették (Elias SCHEDIUS De Dis Germanis 1648-ban Amsterdamban kiadott írása). Mások, mint az angol Thomas SMITH a Syntagma de Druidum moribus ac institutis (1644) című munkájában, azt állították, hogy a druidák tulajdonképpen Ábrahám leszármazottjai. Inigo Jones (1652) szerint Stonehenge-t nem a kelták, hanem a rómaiak építették, mivel "az ősbritek főképpen abban jeleskedtek, hogy bármilyen nemű művészetben teljesen képzetlenek voltak", majd: "Stonehenge véleményem szerint a rómaiak műve, és csak ők egyedül alapították..." (ELLIS, P B. Die Druiden, 284. old.). Mintha a "magyar" finnugoristák véleményét hallanánk az ős-magyarokról...

Habár még a következő évszázadban is akadtak ennek az agyrémnek követői, volt történész, aki inkább a vikingek vagy a dánok javára írta Stonehenge megalkotásának dicsőségét. Ez volt olvasható Dr. Walther CHARLETON Chorea Gigantum című művében (1663), vagy a költő John Dryden verseiben. Ezt mind abban az Angliában írták, amely Oliver Cromwell lobogójára tűzte az ír kérdés "végleges megoldását" ("Endlösung" - ELLIS, P B. Die Druiden, 283. old.).

Mi volt a kelta műveletlenség és barbárság állandó ismételtetésének az oka? A válasz roppant egyszerű: a keltákat még nem tekintették "indogermánoknak" - azaz a latinokkal és a germánokkal egyenlőnek. Jött majd a 19. század eleje és a kelták számára a mentőövet jelentő Grimm-féle "indogermanisztika" - egy fikció, amely politikailag (sajnos) jól bevált, és "Hófehérke és a hét törpe" után megszülette az Übermenschet is. A göttingai "csoda" egyből megváltoztatta a keltákról a (vezető) világ véleményét, hirtelen szalonképessé válhattak. Stuart Piggott ezt az átvedlést így kommentálta: "Im Gefolge dieses Stimmungsumschwungs konnten sich die wehrlose Druiden verändern und sich entsprechend romantisch geben." (Ezen véleményváltás következtében a védtelen druidák megváltozhattak, és az új körülményeknek megfelelően romantikus fényben jelenhettek meg.) (ELLIS, P. B. Die Druiden, 288. old.). A mesemondó Grimm alapította indogermanisztikának, főleg politikai okokból, szüksége volt a keltákra, hacsak nem akarta bevallani, hogy a német nyelv lexikájának jelentős része (sok ősinek tekintett szavával, és "istenei" nevével együtt) átvétel a keltából - amit a németből (vagy akár a latinból) nem tudnak származtatni. És mivel nem akarták őszintén bevallani a "kulturális lemaradásukat" (das kulturelle Gefälle), kiokoskodták, hogy ezen szavak egytől egyig mind közös "indogermán" szülemény, és nem riadtak vissza hazudozásukat mint "örök igazságot" beállítani. A hazugság alappillére az egyszerűen kitalált ősi "közös indogermán nyelv" - helyesebben indogermanisztikai szavak halmaza, amit így soha senki nem beszélt. Az indogermanisztika alapszabályai értelmében még a

japán is a "nagy és csodálatos" indogermán népcsaládba tartozna. Ezen baklövésüket észrevévé, azzal próbálták a galibából kibújni, hogy t.i. a japánt is "befolyásolta" a hatalmas kultúrfőlényrel rendelkező indogermán - itt konkrétan értsd: "szkíta" - népek nyelve. Vagyis, egy újabb hazugság ("kitaláció") volt szükséges a hamis teória fenntartására, és így hazugságot hazugságra halmozva felépülhetett az "örök hazugság". Az átvizsgálási szándék kinyilatkoztatásának puszta kísérlete is a szentségtörés bűnével egyenrangú. Pedig ma már akad olyan német történetíró, aki másként vélekedik az "örök igazságról": "Die Indogermanen lassen sich als 'Völkerfamilie nicht so sehr aus Bodenfunden, sondern von der Sprache her nachweisen. [...] Die Heimat der Indogermanen ist, wahrscheinlich das Gebiet, zwischen Mitteleuropa und Südrussland. [...] Ein genau, begrenztes Kerngebiet ist unbekannt. Es ist daher falsch, vereinfachend von einer Ursprache, einem Urvolk oder der indogerm. Urheimat zu sprechen. [...] Die Entstehung der indogerm. Einzelsprachen braucht nicht durch, Abspaltung, sondern kann auch, durch Mischung mit fremden Sprachelementen erklärt werden,." (KINDER, H., HILGEMANN W. Atlas zur Weltgeschichte, 1987, 33. old.)

- magyarul: Az indogermán népcsaládot inkább nyelve segítségével lehet igazolni, mintsem tárgyi hagyatéka alapján. Az indogermánok hazája valószínűleg a Közép-Európa és Dél Oroszország közti terület. Egy pontosan behatárolt központi- (mag) terület ismeretlen. Ezért hibás leegyszerűsítve egy "ősnyelvről", egy "ősnépről" vagy az indogermán "őshazáról" beszélni. Az indogermán nyelvek, külön-külön való kialakulása nem annyira lehasadással, szétválással, mint inkább idegen (azaz nem indogermán) nyelvi elemekkel történt keveredésével magyarázható.

Mint ismeretes, az ún. Folyamközt ("Etelköz" /Sumér/ Mezopotámia) jelölték meg a bronzkultúra őshazájaként, s innen terjedt az minden irányba, a "görög" világ felé is, kialakítva a krétai, majd mykenei bronzkultúrákat. Majd innen sugárzik a tudomány Európa felé - az első állomás éppen a Kárpát-medence - csak úgy "Ungarn", a német könyvekben - MAGYARORSZÁG (!), ezt csak azután követi a germán - itt a mai, aktualizált földrajzi értelemben vett, akkor még DELTA - vidék és ÍRORSZÁG!

("Da das Ursprungsgebiet der Erzverarbeitung der vordere Orient ist [Kupfer im 4 Jt., Bronze ab 2500], bilden sich die ältesten Bronzokulturen in Mesopotamien. Von dort dringt die Kenntnis der Bronze nach Norden (Kaukasus und Anatolien), nach Ägypten, in den ägäischen Raum und nach Kreta, das für die westeuropäischen Kulturen ein wichtiges Ausstrahlungszentrum, wird. In der zweiten Hälfte des 2. Jts. wird Kreta abgelöst von Mykene. Ungarn gerät sehr bald unter den myken. Einfluss, etwas später folgt das germ. Gebiet. Goldfunde in Irland weisen ebenfalls auf die enge Verbindung mit Mykene hin.") (KINDER, H.; HILGEMANN, W. Atlas zur Weltgeschichte, 1987, 19. old.)

8. "Ezt a paradicsomi vidéket ő (Páris) azonnal megkedvelte, és megparancsolta, hogy a Szikan hegy tetejére egy hatalmas várat építsenek." (Tárh-i Üngürusz, avagy a Magyarok Története).

9. vö. ír BAIRE (ejtsd: bárzs) - verseny, BAIREOIR - versenyző ~ BARROG - birok, birkózás

10. Lásd még: ír CEOL - zene, ceol-án - kolomp (török CAL-mak - hangszeren játszik); ír CLAON - lejtő ~ CLAON-ACh - ferde hajlamú (török CAL-ik - ferde), ír CLÉ - bal, bal oldali r (magyar CSALÉ - bal, bal oldali).

11 Az arvern királyfi és a gall szabadságharc ("szent háború") vezérének neve elemeire bontva: Ver-cin-getor-ix. vö. ír URRA-CiONA (CEANN) - fővezér, élharcos, bajnok + GEATAIRE - hajtóvadászat, ostrom, roham: magyarul "Várkony" a rohamozó (hajtóvadász) (lásd még: VÁRKONY, VALKÁNY, VALKONYA, VALKÓ-vár.

A fentebb említett könyv a keletről jövő bronzkultúra Európa felé való terjedését is részletezi. Három utat feltételez. Az első út Anatólián keresztül vezetett, és létrehozta a "Dunamenti-/medencei-kultúrközpontot", amely az Appenini-félszigetre is kisugárzott (etruszkok). A másik út az Ibériai-félszigeten keresztül haladt, és befogta a mai Franciaország és a Brit szigetek területét. A harmadik út a Kaukázuson keresztül vezetett a Kárpát-medencébe. Az ezen az úton érkezők, az ún. "tumulus" (kurgán dombszerű temetkezési hely) kultúra hordozói a "csatabárd" (szekerce) népe. Ezek a telepések, itt a Kárpát-medencében, meggazdagodva az anatóliai úton érkező kultúrelemekkel, fogják a további, Közép- és Nyugat-Európa bronzkultúráját megalapozni (terjeszkedéssel!). Kinder és Hilgemann Atlas zur Weltgeschichte című könyve a Die Bronzezeit nevű fejezetben (21 old.) a következőket közli: "Die kult. Beeinflussung Europas durch die orient. Hochkulturen in der Bronzezeit vollzieht sich über drei Wegen: 1. über Anatolien in den Südosten Europas (Balhanraunz). Folge: Entstehung der mittel-europ. Frühbronzezeit (Monochrome Keramik). Wichtigste Kulturen sind die Badener Kultur (Ungarn, Böhmen, Mähren, Österreich, Schlesien) und die Kultur von Laibach, Krain und Vucedol. Diese frühbronzezeitigen Donaukulturen strahlen auch auf die Apenninenhalbinsel aus [...]; 2. von der Iberischen Halbinsel (Kultur von Almeira [...] und Algar) breitet sich die Glockenbecherkultur aus, deren Ausweitung in Europa den Beginn der Bronzezeit anzeigt; 3. über die transkarpatische Tumuluskultur, die durch ihre Abhängigkeit von derkausischen Kubankultur (kultische Opfer beim Tod der Fürsten, Prunkäxte) Elemente der anatolischen Kultur (Alaca hüyük) übernimmt. Die Träger der Streitaxtkultur werden von diesen Kulturen beeinflusst und bringen die Kenntnis der Bronze nach Mittel- und West-Europa. [...]"

A kelták eredetét illetően a magyar történelmi könyvek úgy vélekednek, hogy ők a Duna és a Rajna forrásvidékéről érkeztek hazánk területére, és - írja az 1992-ben

kiadott "Magyar Nemzeti Múzeum" című múzeumi kalauz, az 54-ik oldalon-
"Korai Rajna-vidéki (kelták által hozott) impulzusokkal, itt (Magyarországon)
bontakozott ki a fegyverek vésett, díszítésének jellegzetes, "magyar kardstílusként"
is emlegetett "európai rangú" művészete."

Az ír történészek szerint a kelták elődjei Anatóliából származtak, és valamikor Kr. e. a 6-5. évezreddel kezdve több hullámban érkeztek az Al-Dunára, majd innen fokozatosan, lépésről lépésre a Duna folyamát követve, betelepődtek Nyugat-Európába. Krisztus születése előtt 2000 körül elérték az Atlanti Óceánt, majd a Brit-szigetekre is letelepedtek (Nora Chadwick, Allan Heusaff; A. C. Renfrew). A keltákat Caesar mint kimondottan "lovas népet" ábrázolja a De bello Gallico című írásában. A kelta vitézeket szeretett lovaikkal temették el (bronzkori lovas temetkezés Ribemont-sur-Ancre, Galliában). "Még teljes ügetségben is képesek lovaik felett az ellenőrzést, irányítást megtartani", vagy a vágató lovak vontatta harcokosi rúdján állva vívni a hírhedt kétélű "kelta karddal". Az ellenség fejét, a lovakon rohamozva, egy csapásra levágták és kantárjukra akasztották. Mint minden lovas nép számára a "lélek" óriási szerepet játszott hitvilágukban. Az ellenség fejének (ahol a lélek "kapuja" van) levágása, nemcsak a vitézség igazolását szolgálta, hanem a legyőzött lelkének birtokbavételét is, így a lélek bosszúállását megakadályozván. A vezérek sisakot hordtak, rajta a SÓLYOM madárral (mert a "sólyom" volt az (Had-) Isten képe, jelképe, ami a harcban megsegít). A harcba indulás előtt "óriási lármát" csaptak - írja Livius, egy római krónikás Kr. e. 1. században, "szörnyű dalokkal és ordításokkal" bátorították magukat és riogatták a rómaiakat, "csatakiáltásaik és csataénekeik, valamint a szörnyű zaj, amit a pajzsok döngetésével csaptak, egyetlen célt szolgált, és pedig az ellenség megfélemlítését" - fejezi be a krónikás. Ugyancsak a megfélemlítést szolgálta a hajuk mészkövel való megkeményítése, hátrafésült állapotban - így a lovak sörényét utánozva - és a hosszú, lelógó, dús és lombos bajusz, ami Diodor szerint a riasztó képet még fokozta. A kelták a harcban rendkívül bátrak voltak, vakmerőek, önfeláldozóak és a vitézség számított a legnagyobb dicsőségnek. Caesar a Galliáról szóló leírásában közli, hogy neki azt mesélték a kelták, hogy az égvilágon semmitől sem félnek, csak attól, hogy "a fejükre esik az ég"! [Die Kelten: Europas Volk der Eisenzeit, 1995, 64-65. old.]. Melyik nép vallhat magáénak még ilyen kitekert észjárást? Csak a magyar!

Nekünk is fejünkre "szakadhat (és szakadt már egy jó néhányszor) az ég".
"Égszakadás-földindulás, a fejemen egy koppanás, szaladj te is pajtás" -
olvashatjuk népmeséinkben. Véletlen párhuzam lenne ez csupán?

Mint említettem, a Képes Krónika is megemlékezik a keltákról, mint Magóg testvére, Gomár népéről, akik a vesztes trójai háborút követően elmenekültek Kis-Ázsiából és letelepedtek Pannóniában, ahonnan 400 évi tartózkodás után továbbköltöznek Galliába. Itt nem az a lényeg, hogy krónikásunknak igaza van-e vagy sem a két nép (magyar-szittyá és kelta) őseinek bibliai személyekkel való

azonosításában, hanem az, hogy tulajdonképpen leírja a hallstatti kultúra emelkedését és bukását, 5 évszázaddal ennek felfedezése előtt!

Több bizonyíték is arról tanúskodik, hogy itt a Kárpát-medencében egy "új" nép született. Elsősorban a "főistennő" DUNA (az ANU "Ősanya" egy másik neve, szó szerinti a "JÓ-ANYA") fogalma itt született meg. DANU Isten-anyáról nevezték el a DUNÁ-t is, felcserélve ennek régebbi ISZTER nevét. Az Iszter nevet a görögök hagyták ránk, de feltehetően ez egy szumir-szabir-szittyia eredetű szó, ISTÁR, istennő nevével kapcsolatos. DANU ennek a pontos mása. A Kárpát-medencéből "elköltöző" - véleményem szerint innen Európát a szélrózsa minden irányában gyarmatosító kelta telepések, habár az Ősanyát, DANU-t, "nem tudták magukkal vinni" (írják az ír krónikák), nevét tovább éltették folyóikban: az angliai és skóciai DON-ok-tól a franciaországi DON-ig, hisz ők a "DANU-fiai" (Tuatha Dé Dannan-"Danu" törzse) voltak. A DUNA lett a "szent folyó" mivel benne élt az Ősanya, DANU. Azt a vidéket, ahol kénytelenek voltak az Ősanyát (az Istent! - hisz Anya vala az Isten) hátrahagyni, "Anyahonnak" vagyis ANNWN-nak nevezték. Az ANNWN [annún] lett a másvilág" neve is, ahová szereteteik vissza- /megtértek. Ez volt másik nevén az "Asszonyok országa" -a BANNWN (szó szerint NÉNE-BANYAHON). BANNWN [bannún] nevében könnyen felismerhetjük a későbbi latin Pannóniát", a DANU-DUNA (és férje BÁL) országát, a "Jóanya" (DA-ANU-ÉDes-ANYA), a későbbi "Szűzanya" (Boldogasszony) országát. Ezt az országot még úgy is hívták, hogy MAGH MÁR, [magy már], magyarul: "Mező széles" (vö. Hegymagas), amely "édes langyvizű folyók országa" hol "bő választéka mézsernek és bornak" és ahol "fedhetetlen szép emberek" élnek - olvashatjuk MAC CANA Kelta Mitológiájában [125. old.]. "Ebben az országban nincs sem enyém sem tiéd [...] vendéglátóink pompás öltözete kész gyönyörűsége a szemnek; gyűszűvirágszínű árnyalatokban tündökölnék az orcák és bár szép elnézni Fál Síkságát (írországi "alföld"), Magh Már után kopár vidéknek tetszik".

Európában csak egy "Széles Mező" (Magh Már) van, ahol még ma is elevenen él az "Ősanya" emléke: Magyarország, a "Boldogasszony országa" - Európában egyedülállóan!...

A szittyia-kelta viszonyról szűkszavúak a régi írások, akárcsak a modern történelmi könyvek, de ma már tudjuk, hogy, ha nem is volt ez mindig békés, sokkal intenzívebb volt, mint ahogyan ezt eddig hittük. Erről a kapcsolatról így vélekednek Kinder és Hilgemann német történészek: "Die kimmerier wirken durch Übernahme der Taurischen Kultur stark auf die ältere Hallstatt-Kultur ein und werden dadurch vermittler vorderasiat. Kulturelemente, die Skyten wirken auf die jüngere Hallstatt-Kultur und die La Tène-Kultur. [...] Die Toten werden unter Grabhügel auf einem Wagen beigesetzt (wohl unter skytischem. Einfluss)."- magyarul: A kimmerek tauricai kultúrelemek átvételével erős hatást gyakorolnak a hallstatti kultúrára, és így elő-ázsiai kultúrelemek közvetítői lesznek, a szkíták a fiatal (késői) Hallstatt kultúrára és a La Tène kultúrára hatnak. [...] A holtakat sírhalmok alá temetik egy szekérre fektetve (jóllehet szkíta hatásra). KINDER, H.,

HILGEMANN, W Atlas zur Weltgeschichte, 1987, 21.old.; majd ugyanott, a (tipikusan kelta) La Tène kultúráról, így folytatják: "In den Ausstrahlungsgebieten findet eine starke Keltisierung der einheimischen Bevölkerung statt." - magyarul: A kisugárzóterületeken az őshonos lakosság erős keltásítása megy végbe. Ezt a folyamatot Christiane Éluère, francia történész, a Die Kelten, (1994) című könyvében: Keltisierung Europas - Európa keltásításának nevez. "A Kr. e. első századig a görögök és a rómaiak minden észak-európaít, határozottan keltáknak és szkítáknak tekintenek..." (Die Kelten,: Europas Volk der Eisenzeit, 1995, 122. old.).

O.F. Meinander helsinki történész, aki miután leszögezi, hogy a tipikus fésűs-kerámia kultúráját hordozó ősfinnnek letelepedése a Kelet-Baltikumban lezárult Kr. e. 3. ezredévben, így folytatja: "Die Ankunft der schnurkeramischen Streitaxtkultur (2400-1900 v. Chr.), die ja oft als sprachlich indoeuropäisch aufgefasst wird, spielte jedoch bei der Ethnogenese des finnische Volkes eine wichtige Rolle." BERNHARD, W, KANDLER-PAISSON, A: Ethnogenese europäischer Völker, 1986.; MEINANDER, O. F. Die Ethnogenese der Finno-Ugrier 369. old.] - magyarul: "A fonaldíszes kerámia, csatabárd-kultúra hordozóinak (értse szittyák) megérkezése (Kr. e. 2400-1900), akiket (habár) nyelvileg gyakran indogermának könyvelnek el, mégis fontos szerepet játszott a finn nép kialakulásában". Más szóval, az ősfinnnek és a szittyák Baltikumban lezajlott keveredéséből megalakult a "mai" finn nép és nyelv.

A "csatabárd" népének indogermánóságát megcáfolja Kinder és Hilgemann, akik rámutatnak, hogy: "Die Schnurkeramiker (Streitaxt-Leute) sind wohl keine Indogermanen, haben aber an der Indogermanisierung Europas Anteil." - magyarul: A fonaldíszes kerámia (csatabárd) népe habár nem indogermán, Európa indogermánosodásában kivette részét. (Atlas zur Weltgeschichte, 1987, 15. old.).

A magyar-szittyá viszonyról már bővebb bizonyítékokkal rendelkezünk. Cunliffe Barry, angol történész legújabb könyvében így vélekedik: A Kaukázustól északra... Egy végtelen pusztaság, amely, Kínától Európáig terjed, s az állandó vándorlásnak szükséges feltételeket biztosít. Hatalmas folyók: Volga, Don, Dnyeper, Bug, Dnyeszter és az Al-Duna szabdalják ezt a vidéket, amely délen pusztaság és északon meg tundra. Ebben a "végtelenben" kóboroltak még névtelen lovas és állattenyésztő népek, akiket majd később a különböző történelmi írásokban kimmereknek, szkítáknak, szarmatáknak, alánoknak, hunoknak, magyaroknak, bolgároknak és mongoloknak neveztek. Ők is befolyásolták Európa kultúráját, amikor a Duna-folyosón átjutottak, vagy a Kárpátokat megkerülve, Észak-Európa sík területeire terelődtek. Ezen befolyás határfoka és milyensége, főleg a történelem előtti időkben, bőven kínál vitaanyagot; senki ellenben nem vonja kétségbe, hogy a pusztaság népei fontos szerepet játszottak az európai kultúra kialakulásában. (CUNLIFFE, B. Illustrierte Vor- und Frühgeschichte Europas, 1996, 11, old.).

Ehhez kapcsolódik Kinder és Hilgemann szerzőpáros véleménye a "lovas népekről". Mindezen népek (hunok, bolgárok, avarok, kazárok, besenyők, kunok és magyarok) jellemző vonásai a következők:

"Kennzeichen aller Reiternomaden, die eine gleiche Kultur und Lebensauffassung besitzen, sind Herrentum, Organisationstalent, weiträumiges Planen und Weltreichsbildungen auf föderativer Grundlage. [...] Religion: Der weite Horizont der Steppe lenkt den Blick der "bogenspannenden" Völker zum Himmel, von dem der Regen für die Weiden kommt. Dort ist der Sitz des >allwissenden HimmelsVaters<. Die Verbindung zu den Göttern stellt durch Opfer der Schamane her, der auch in der Extase die Seelen der Verstorbenen ins Jenseits geleitet. [...] Gesellschaft: An der Spitze der aus freien und gleichberechtigten. Kriegeren bestehenden Horde steht der Fürst, der im nomadischen Weltreich zum >Kagan< wird. Für viele dieser Fürsten bildet der Beruf des Schmieders, des Waffenherstellers, die Ausgangsstellung für ihren Aufstieg. Der Schmied hat Verbindung zu den Göttern, die ihn seine Kunst lehren, oft ist er der Auserwählte der Götter (>Schmiedekönigtum<). [...] Weltreichsgedanke: Die einzige Orientierungs-möglichkeit in der grenzlosen Weite der Steppe ist der Himmel. Das Weltall, dreht sich um den Polarstern, die >Achse der Welt< unter der der mongolische Weltherrscher seinen Sitz (>Nabel der Welt<) hat (Zusammenfallen von >Welt< und >Ethno< [Volks] zentrum). Aus diesem Weltbild ergibt sich für den Nomaden die Aufgabe: Unterwerfung und Befriedung aller Völker der >Vier Ecker< (- vier Himmelsgegenden)."

- magyarul: Minden lovas nomád nép, amely azonos kultúrával és életfelfogással rendelkezik, közös vonása az apajogú társadalom, a szervezőkészség, széles körű, messze látó tervezés és egy világbirodalom megteremtése szövetséges alapon. [...] Vallás: A pusztá széles láthatára az "íjlesztő" népek tekintetét az égre (mennyre) irányítja, ahonnan a legelőket éltető eső származik. Ott van a székhelye a "Mindentudó Mennyei Atyának". Az istenekhez való kapcsolatot a sámán biztosítja áldozatok révén, az a sámán, aki révülésben az elhunytak lelkét is átkíséri a túlvilágra. [...] Társadalom: A szabad és egyenjogú harcosokból álló hordák élén a vajda (fejedelem) áll, aki a nomád világbirodalomban a "kagán" címet viseli. Sok vajda számára a kovács-, a fegyverkovács (tárkány) mesterség az alapot képezi felemelkedésükhöz. A tárkány kapcsolatban áll az istenekkel, akik őt erre a mesterségre megtanítják, sokszor ő az istenek kiválasztottja ("Tárkánykirályság"). [...] Világbirodalmi eszme: Az egyedüli tájékozódási lehetőség a határtalan széles pusztán az égbolt. A Világmindenség a világ tengelyét képező Sarkcsillag körül forog, ami alatt a Mongol (turáni) Világbirodalom Urának széke, trónja áll ("Világ közepe"); a Világ és a Nép- (Nemzet-) centrumának egybeesése. Ebből a világnézetből eredően adva van a nomádok számára az a feladat, hogy a Világ négy sarkának (négy Világtáj) népeit leigázzák és megbékítsék. (KINDER, H., HILGEMANN, W. Atlas zur Weltgeschichte, 1987, 113. old.).

Így ír tehát egy tárgyilagos történész az ősmagyarokról!

Valóban, már a születési helyünk földrajzi adottságaiból kiindulva sem tehettek ősünk bármit is jól megfontolt terv nélkül - nemhogy éppen a "Honalapítás" valami ötletszerű vagy kényszerből kialakult helyzet lett volna. Kinder és Hilgemann német történészpár, kihangsúlyozza tehát azt, hogy:

Ősünk, a pusztai népek lelki beállítottságából, világnézetéből fakadóan sem cseleked(het)tek másképpen, mint jól megfontolva, jó előre kidolgozott tervek szerint - hisz "szervezőkészség" és "széles körű, messze látó tervezés" jellemezte őket. Csakis így tehettek a "honalapítás" megvalósításában is (!): egy tökéletes és évekkel előre kidolgozott terv alapján, hajszálpontosan működő szervezéssel és kiválóan végrehajtott kivitelezés eredményeként megszületett "új" hazánk, a kárpáti Magyarország.

A kovácmesterséget Istenünktől tanulták Tárkánykirályaink (vö. "Tarquinius" etruszk vezér - "Tarján" magyar törzs - "Taranis" kelta "mennydörgést hozó" fegyverkovács-isten).

Az ősmagyarok egyisten hitűek voltak (az Égben lakó "Mindentudó Mennyei Atya").

Ősünk igen nagy tudású táltosok által kialakított világképpel rendelkeztek, amiben egyformán a földi Világkerekségnek mint a Világűrnek megvolt a meghatározott helye és szerepe: a "Világ közepe" - fogalma és fontossága a magyar kozmológikus mondavilágban.

A Világ közepén székelő fejedelem, KÁN (ír CEANN - fej, fő, vezér) a négy világtáj népeit leigázni, illetve megbékíteni akarta (szumir HUN békéltető kelta (ír CIÚNA-igh [kúni] békéltetni!).

LÁSZLÓ Gyula Árpád népe című könyvében leírja a "honalapító" magyar társadalom felosztását: Nagyfejedelem és kísérete (táltos, tárnok, tolmács stb.), ÚR-törzsfők, Bő-nemzetségfők, nemzetségi előkelők és köznép (LÁSZLÓ Gyula Árpád népe, 1988, 61. old.).

Hasonló felépítést mutatott a kelta társadalom is: "a kora ír társadalom druidákra, harcos nemesekre (flatha) és szabadokra (bó-airigh) való tagolódása [...] megfelel annak, ahogy Caesar a gallokat druidákra (druides), equitesre és plebsre osztotta." (MAG CANA, P. Kelta Mitológia, 1993, 60. old.).

DRUIDA (Torda): ő volt a kelta társadalom táltosa és tanítómestere, az emberek közvetítője az ősök / istenek felé, ő volt a táltos (ír DIAIL - csodálatos, nagyszerű - dalia, deli) ő áldozott (ír ALTÚ - hálaadás, ALTA-igh - áldást mondani, Isten kegyelmét kérni, és révült; ír RAMHAILLE - révülés). A kelták fehér lovat áldoztak az Istennek (DONN), mert ő volt a "fő" isten, akit még Jóistennek (Daghdha), Nagyatyának (Nuadha) vagy "Magasságos (Ák) -atyának" (Euchaidh)

is neveztek; a "barna" Donn pedig a "halál istene" (v ö. TOUNE a "halál istene" a finn Kalevalában) volt. Habár a keltáknak voltak szentélyeik (NEMED "mennyei hely", menedékhely; vö. ír NAOMH - nemes, szent; NEAMH - mennyország (vogul NUMI - felső, égi), a druidák bárhol, bármikor imádkoztak: tölgyfáknál, forrásoknál, dombok tetején stb. felemelt karokkal, ég felé fordított tenyérrel, égnek emelt tekintettel. A druidák egy "nem árja-papság", véli Sir John Rhys. Julius Pokorny a Revue Celtic-ben megjelent cikkében (On the Origins of Druidism) a következőket írja: "Das Druidentum trägt viele Züge, die indoeuropäischen Religionen völlig wesensfremd sind." - magyarul: A druidaság egy olyan vallást képvisel, sok olyan jellemvonással bír, amely az indoeurópai hitvilágnak lényegileg idegen. (ELLIS, P.B. Die Druiden, 1994,48. old.) A kelta vallás "heroikus": a hősök istenek, az istenek hősök (129. old.), Istenségeiket nem teremtőiknek, hanem őseiknek tekintették ("Die Kelten betrachteten ihren Gottheiten nicht als ihre Schöpfer, sondern als ihre Vorfahren, das heisst als eine Art übernatürlicher Helden und Heldinnen...") (124. old.). A druidák képviselte kelta vallás lényegében "egyisten-hívő". Az alexandriai Origenes h. (Kr. u. 185-254) az ottani keresztény iskola vezetője vallomása szerint: a kelta druidák egyistenhez imádkoztak, még Jézus eljövetele előtt ("...dem einem Gott angebetet [...] vor dem Kommen Christi."), így a kelták már régen rátermettek a kereszténységre a druidák tanítása alapján, akik az egyisten hitet hirdették ("...waren dem Christentum lange schon geeignet aufgrund der Lehre der Druiden [85] die bereits die Doktrin von der Einheit der Gottheit verkündet hatten.") (u.o., 123. old.,).

A kelták voltak Európa első "keresztényei", és a már "keresztény" druidák térítettek békésen Európa szerte (így a szombathelyi születésű kelta Szent Márton. "Mártonhalma" volt Pannonhalma régi neve, németül ma is az: "Martinsberg"); Írország az 5. században már keresztény

FLATHA [falaha] volt a lovasok (equites) neve, vö. ír LÓTH - ló, paripa, LAIR (walesi LLWAN) - kanca, LÁEACH - lovas. Itt természetesen mindenkinek eszébe jut a "sabartoi asphaloi" magyarok ősi "magyar" neve is. Ennek megértésével (és "lefordításával") már sokan próbálkoztak, így engedtessek meg nekem is, mert ez a megnevezés keltául (írül) is érthető, és az ír nyelv segítségével is magyarázható.

Lásd: ír SAIBHIR - gazdag ember + os - fő (legfelső), él (legelső-) + FLATHA - lovas, "lófő" (így tehát, a "sabartoi asphaloi" értelme "gazdag éllovas" (nemes lófő).

A kazárok magukat "szabirnak" nevezték, a "kazár" elnevezés a perzsáktól származik, az oszét nyelvben "gäzdig" ma is "gazdagot" jelent! A magyarok: "Vagyonosak és szembetűnően gazdagok..." - írja Marvazi 1120 körül (KRISTÓ Gy. A honfoglalás korának írott forrása, 1996, 45. old.).

A kelták a lovak bolondjai voltak (Caesar), egy jó lóért - amit "keletről" vásároltak - képesek voltak bármit megtenni. Ma is Nyugat-Európa legnagyobb és leghíresebb

lőtenyésztője Írország, ahol a 18. életévét betöltött ifjú egy lovat kap ajándékba, hogy majd menyasszonyát (ír MIONN - eskü), akárcsak a breton vőlegény, lóháton vigye, maga mellé a nyeregbe ültetve a templomi esküvőre, menyegzőre. BÓ-AIRIGH (a "szabadok") nevének értelme: ír BÓ (maninn BOOAG) - tehén > buga + AIRE - figyelem, vigyázat, őrzés, gondozás > AOIR-igh - óv, vigyáz, gondoz, őriz > AOIRE - pásztor (őr). A fogalom, tehát "pásztort" (őrzőt) jelent és a "gazdag (szabad) állat- (szarvasmarha) -tartót" jelölte. Még ha a két név nem is fedti tökéletesen egymást, a "bó-airigh" megfelel a magyar "bő urak" fogalmának.

A szittyá-hun-avar-magyar azonosság a 19. század derekáig mindenki előtt teljesen természetes volt:

V. Orbán és XI. Gergely római pápák, valamint Nicolas Mysticos bizánci pátriárka a magyarokat nevezi "királyi szkítáknak" (Badiny Jós Ferenc: Káldeától Ister-Gamig, II. kötet, 1995, 115.o1d. - Raynaldus nyomán: Anal. Eccl. XIV. 1369. Nr. 14. Bull. O.F. P.II. 278-287 old.).

Procopius - Justinianus császár követének - vélekedése szerint a massagéták hunok: "Massagetae, quos Hunnae appellanius...", viszont egy másik helyen Attila hunjait nevezi massagétáknak: "Attilam Massagetarum Scytharumque exercitu armatum adversus Aetium processisse." (u.o., 171. old.).

II. Szilveszter pápa is szittyáknak nevezi a magyarokat István királyunk megkoronázása kapcsán: "Miénk, miénk a Római Birodalom. Erőt ad gyümölcsben Itália, katonát adó Gallia és Germánia, s nem hiányzik nálunk a szkíták hatalmas királya sem." (SEBESTYÉN L. Szkíták, hunok, magyarok, 42. old.). "Szkítia első királya Japhet fia, Magóg volt, és népét Magóg királyról nevezték magyarnak. Ettől a királytól származott a nevezetes és hatalmas király, Attila, aki az Úr megtestesülésének 451. évében Szkítia földjéről erős haddal indult el." - ANONYMUS: Gesta Hungarorum (KRISTÓ Gy: A honfoglalás korának írott forrásai, 1995, 280-281. old.). "Az Úr megtestesülésének 889. évében a magyarok féktelen és minden fenevadról kegyetlenebb népe [...] előjött a szkíta területekről és ama mocsarak közül, amelyeket kiáradásával végtelenül kiterjeszt a Don. Mielőtt azonban tollunkkal előadnánk e népesség kegyetlen tetteit, nem látszik fölöslegesnek, ha a történetírók elbeszéléseit követve megemlítünk némely dolgot Szkítia fekvéséről és a szkíták szokásairól."- írja Regino (uo., 194. old.).

Kézai Simon krónikája szerint: "A hunok közül 3 ezer férfi maradt meg, futással menekülve Krimhild csatájából, akik a nyugat nemzetektől való félelmükben egészen Árpádig Csigle mezején időztek, magukat azonban ott nem hunoknak, hanem székelyeknek nevezték. [...] Miután pedig Attila fiai Krimhild csatájában a szkíta néppel együtt csaknem mind elpusztultak, Pannónia tíz évig király nélkül maradt..." (uo., 348-350.o1d.).

A Fuldai évkönyv szerint: "896... Ugyanabban az évben a görögök békét kötöttek a magyaroknak nevezett avarokkal. " (uo., 190. old)] . Ebből a felsorolásból is látható, mennyire tarthatatlan az a valószínűtlen és áltudományos "tézis", miszerint mi, itt Európa szívében, rokontalanul állunk. Velejéig téves az a "történelmi" felfogás, amely a magyar őshazát erőszakkal a Don-kanyartól északra helyezi. A magyar mondakör a "Meotisz" vidékére küldi őseinket (Hunor és Magor), a Csodaszarvas által vezetve. Az előbbi idézetek is kiemelik a szkíta-hun-avar-magyar folytonosságot, ugyanazon a földrajzi területen. Walesiül a "külföldön" élő, "hazátlan" wels embert "Cymry ar wasgarnak" hívják (vö. baskír, "bozgor" - hazátlan, az északra "szakadt" magyar néprész) (12).

12. Vö. walesi WAS-GAR - külföld (mongol OSKE CHERD - idegen (külhoni) föld. Lásd még: ír AS - el, ki > As-lui - el, el innen, tűnj el (LUÍ - vm-re irányuló törekvés) (magyar osz-olj, isz-kiri (török os - el, takarodj); azonban: ír AIS - vissza, hátra, ismét (magyar VISSZA, IS-mét (régii török ISRA - mögött, hátul, türkmén IZ - hátsó rész, mögöttes rész > IZA - vissza, hátra).

Ebben a mai formában fennálló "finnugor elméletéről" a finn nyelvészetnek és történelemtudománynak is megvan a maga véleménye. Ennek egyik szószólója a finn Meinander, aki "A finnugorok etnogenézise" (Die Ethnogenese der Finno-Ugrier) című írásában a következőket vallja: "Finnisch-Ugrisch oder Ugro-Finnisch ist ein konstruiertes, sprachwissenschaftliches Fachwort, das eine Gruppe von miteinander verwandten Sprachen in Nordosteuropa bezeichnet. [...] Das ist ein Parabel von derselben Art wie "Indogermanen" Die Philologen sind davon überzeugt, dass der sprachbestimmende Teil dieser Volksherschaften einmal eine sprachlich, wahrscheinlich auch rassisch, kulturell und geographisch einheitliche Gruppe bildeten, und dass es somit berechtigt wäre, von einer Urvolk und von seiner Urheimat zu reden, also von jener Gegend, wo das Urvolk zuletzt eine geschlossene Einheit bildete. Ich halte es nicht ausgeschlossen, dass diese Begriffe nur Fiktionen sind." (BERNHARD, W., KANDLER- PALSSON, A.: Ethnogenese europäischer Völker, 1986, 363-364. old.).

Magyarul: finnugor vagy ugorfinn egy konstruált nyelvészeti szakkifejezés, amely megnevez egy egymással rokon nyelvcsoporthoz Északkelet-Európában. [...] Ez is egy ugyanolyan "parabola", mint az, hogy "indogermánok". A nyelvészek meg vannak arról győződve, hogy ezen népek nyelvét meghatározó része valaha egy nyelvileg és feltehetően fajilag is, kulturálisan és földrajzilag egységes csoportot alkotott, és hogy ily módon jogosan beszélhetünk egy ősnépről és ennek hazájáról, ahol az ősnép utoljára egy zárt egységet alkotott. Nem tartom kizártnak, hogy ezen fogalmak csak fikciók.

Sokan már szót emeltek, megmérkőztek a "hivatalosított" tudatos hazugság- és rágalomáraddal: Bobula Idától Götz Lászlóig. Már sokan tollat fogtak felfedni a hamis eredetmagyarázat súlyos és - ha a fiatalság tudatképzésére gyakorolt rendkívül káros következményei miatt ne lenne mindez annyira szomorú és

fájdalmas - már mondhatni, nevetséges melléfogásait. Hivatalosított nyelvészeink és történészeink megfélemeznek egy valódi örök igazságról, mégpedig arról, hogy: Nincs örök igazság!

A Pannóniában letelepedett kelták a római megszállást átérték és a hunokkal is találkoztak. Magát Attilát is kelta orvos - Eudoxius - vezette Gallián keresztül (BÓNA István: História, 1995. 8-ik szám, 4. old.). Attila (Atilla) viszonyát a keltákhoz igen jellemzi az a tény, hogy a galliai hadjárat előtt jó szándékáról kívánta meggyőzni őket: "Thierry Amadé bizonyítása szerint [...] (Attilának) mind meghívóleveleiből, mind saját beszédéből jól kiértették a gallusok, miszerint övelük a maga legjobb szándékát s akaratját kívánta tudatni" (BARTAL György: A Parthus, Hun, Magyar Scythákról, 1862, 43. old.). A hunok még szövetségre is lép(het)tek a gallokkal. A mai Orléans-ban működött akkortájt a gall ellenállás (bagauták) központja. A várost Attila több mint egy hónapon keresztül körülzárta, de el nem foglalta. Feltehetően az ostromzár a gallok szabadságharcát volt hivatott segíteni, a római utánpótlást meggátolni, hisz "a városban élő bagaudák, a provincia alsóbb néprétegeiből verbuválódott Róma-ellenes mozgalom tagjai, Attila hívei voltak" és vezérük maga Eudoxius volt. (írja Bóna István fent említett cikkében).

Attila halála és a Hun Birodalom kárpát-medencei részének elvesztése után is a pannóniai kelták (a szittya-hun-székelyekkel együtt) továbbra is itt kellett, hogy maradjanak a DANU-DUNA földjén, azaz az "anyaországukban", hisz majd az avar hadseregben keltákkal is találkozunk. A kelták "megélték a római uralom évszázadait, és a baranyai háromszögben átvészelték a népvándorlás viharait. [...] Az avarok oldalán tehát nemcsak szkíták, azaz alánok, hanem kelta utódok [...] is részt vettek a harcokban" - olvashatjuk MAKKAY János: Indul a magyar Attila földjére (1996) című könyvében (199. old.).

A kelták emléke nemcsak az "európai rangú magyar kardstílusban" vagy mai élő nyelvünkben, hanem művészetünkben is, és egyes települések nevében is fennmaradt. A kelták ismertető nyakéke az ún. "TORC" nyakperce volt (vö. ótörök TARYQmag - szorossá válni). Európa egyik népénél sem jellemző ez, egy kivétellel: "A hun vezető réteg keletről nyugatra vándorlását Belső-Ázsiából, a nyugat-szibériai Léna folyó egyik mellékfolyójának vidékétől egészen a Rajnáig a férfisírokban talált igen súlyos arany torquesek - nyakpercek előfordulásain keresztül követi a régészet. Igen jellemző, hogy e nyakpercek majdnem egyharmada, s tegyük hozzá, a legsúlyosabbak, a Kárpát- és a Bécsi medencéből került elő." (GARAM Éva, Kiss Attila: Népvándorlás kori aranykincsek a Magyar Nemzeti Múzeumban, 1992, 8. old.).

CSOMOR Lajos: Ófelsége, a Magyar Szent Korona című könyvében megállapítja, hogy: "Nyugat-Európa ötvösművészetének a kora középkor tekintetében a legfőbb alapja a sumér és egyiptomi eredetű kelta" (57. old.), majd magával a Magyar Szent Koronával kapcsolatban hozzáfűzi, hogy: "Az ilyen jellegű csüngőket először

Mezopotámiában készítették. Innen a technika - módosult formában - eljutott a keltákhoz. Ez a művészet később a hunokkal és a magyarokkal együtt - Urartun és Iránon át jut el Baktriába a Kr. e. II. század és a Kr. u. II. század között, és jelen van a Turáni-alföldön a hunoknál - egészen az V. századig. Feltehetően ugyanitt sajátítják el az avarok, akik alkalmazzák mind kelet-európai szálláshelyükön, mind a Kárpátmedencében (Darufalvi lelet)." (157. old.).

Az angliai Norfolkban talált Druida (táltos) borona., Kr. u. 1. századból. (Green, M. Jane: Keltische Mythen, 1993.

Ősi szibériai táltos korona

A Magyar Szent Korona

Előfordulhat ugyan, hogy még maga Árpád "honalapításának" (honvisszafoglalásának) magyarjai is találkoztak "kelta" tudattal még bíró lakossággal. Nem hiába adott Árpád népe annyi településének GAL- (GEL-) vagy KAL- (KEL-) szógyökkel képzett nevet. Ezen települések neve nem Szent Gál nevéből származik, mivel ezek már, az 1340-ben Esztergomban elhunyt és később szentté avatott "Gallen" előtt is léteztek - írja PÁLFI Károly A magyar nemzet ősvallása (Budapest, 1941) könyve 79. oldalán.

GÁL - (Veszprém vm.) KÁL (Heves vm., Maros-Torda vm.),

(Szent-) GÁL (Baranya vm.), GALÁBOCS (Nógrád vm.),

KALÁCS (Szepes vm.),

GALAC (Fogarás vm., Hunyad vm., Moldova), KALACSÁNY (Trencsén vm.),

GALACFALVA (Beszterce-Naszód vm.), KALACSNA (Bars vm.),

GALACS (Krassó-Szörény vm.), KALÁN (Hunyad vm.),

GALADNA (Krassó-Szörény vm.), KAZÁNOS (Trencsén vm.),

GALÁNTA (Pozsony vm.), KALÁSZ (Nyitra vm.),

GÁLDTŐ (Alsó-Fehér vm.), (Buda-) KALÁSZ (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.),

GÁLFALU (Liptó vm.), KALÁSZI (Hont vm.),

GÁLFALVA (Bereg vm.), KALAZNÓ (Tolna vm.),

(Nyárad-) GÁLFALVA (Maros-Torda vm.), KÁLBOR (Nagy-Küküllő vm.),

(Vámos-) GÁLFALVA (Kis-Küküllő vm.), KÁLD (Vas vm.)

GÁLOCS (Üng vm.), KÁLENÓ (Zemplén vm.),
GALONYA (Krassó-Szörény Vm.), KÁLINFALVA (Máramaros vm.),
GÁLOS (Moson vm., Szeben vm.), KÁLLÓ (Máramaros, Nógrád vm., Szabolcs vm.),
GÁLOSFA (Somogy vm.), (Szuha-)KÁLLÓ (Borsod vm.),
GÁLOSHÁZA (Bihar vm.), KÁLLÓSEMJÉN (Szabolcs vm.),
GÁLOSPETRI (Bihar vm.), KÁLNA (Szolnok-Doboka vm.),
GALOVAC (Belovár-Körös vm.), KÁLNABORFÓ (Hont vm.),
GALPONYA (Szilágy vm.), KÁLNAROSZTOKA (Zemplén vm.),
GALSA (Arad vm.), KÁLNÁS (Sáros vm.), (Ipoly-) GALSA (Nógrád vm.),
KALNIK (Belovár-Körös vm.), (Zala-) GALSA (Zala vm.), KÁLNÓ,
KÁLNÓGARÁB (Nógrád vm.),
GÁLSZÉCS (Zemplén vm.), GALVÁCS (Borsod vm.), GELENCE, (Háromszék vm.),
GELÉNES (Bereg vm.), GELETNEK (Bars vm.),
GELLE (Komárom vm.),
GELLÉNHÁZA (Zala vm.), GELLÉR (Komárom vm.), GELLÉRT (Sáros Vm.),
GELLÉRTHEGY (Budapest), GELSE, GELSESZIGET (Zala Vrn.),
GYÁL (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.), GYÁLA (Torontál vm.),
GYALAKUTA > GYULAKUTA (Maros-Torda vm.), GYALÁN (Somogy vm.),
GYALÁNY (Bihar vm.),
GYALÁR (Hunyad vm.),
GYÁLARÉT > GYÁLA (Csanád vm.), GYALMÁR (Hunyad vm.), GYALÓKA (Sopron vm.),
GYALU (Kolozs vm, Szolnok vm.),
KÁLNOK (Háromszék vmTúrócz vm.), (Mária-) KÁLNOK (Moson vm.),
(Végles-) KÁLNOK (Zólyom vm.), KÁLÓCFA (Zala vm.),

KALOCSA (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.), KALOCSA (Máramaros vm., Szolnok-Doboka vm.),

KALODVA (Arad vm.), KALONDA (Nógrád vm.),

KÁLOSA (Gömör és Kishont vm.), KALOTA (Bihar van. I Kolozs vm.), KÁLOVI (Máramaros vm.),

KÁLOZ (Feji vm.),

KALSA (Abaúj-Torma vm.),

KELCSE (Zemplén vm.), KELEN (Zemplén vm.), KELENCE (Szilágy vm.), KELENFÖLD (Budapest), KELENPATAK (Sopron vm.),

KELENYE (H4rit vm.), KELEVÍZ (Somogy Vm.),

KOLOZS, KOLOZSVÁR (Kolozs vm.), stb.

(LELKES György: Magyar helységnév-azonosító szótár, 1992 nyomán) "...azon nemzet, mely emlékeit veszni hagyja, azzal saját síremlékét készíti."... (Ipolyi Arnold).

A kelták zenéje ma is pentatonikus, és a magyarra nagyon hasonlít, egyik legszebb táncuk a COR (fordulni, forogni, pörögni a táncban); amely a DEAS - szép, díszes értelmű szavukkal a magyar "CSÁRDÁSt" eredményezi. A rómaiak egy "transalpinus" (Alpokon túli, idegen) nép táncát úgy hívták, hogy CORDAX - szótári fordítása szerint: "díszes, szép, pompás tánc" (üppiger tanz) ! Vajon milyen nép, kelta vagy szittya-hunmagyar volt-e az, amelynek tánca annyira megtetszett a rómaiaknak?

Az ír zene "ein uns fremd anmutender, beinahe orientalisch klingender Klagegesang" (reánk idegenül ható, majdnem keletiesen hangzó sirató) olvasható LARS Kabel: Irisch-Gälisch Wort für Wort zsebkönyvében. "Az írek és a moldvai magyarok zenei világa nemcsak lelkületben, az azonos hőfokban találkozik, de pentatóniában, a táncok tagozódásában, felépítésében és fajtáiban is megegyezik. A jig (13), a legrégebbi ír legényesek egyike erősen hasonlít keleti párjához, az összekapaszkodó férfi és nő forgást és megtorpanást váltakoztató lépései mindkét vidéken megtalálhatók." - olvassuk a Magyar Nemzet 1998. november 5. számában "Tiszán innen Dublinon túl" (Ír és moldvai csángó népzene a Fonóban) cím alatt.

A máig élő kelta (breton) népviselet, akár a zene gyökereit is, maguk a kelták a Turánban keresik. A kemperi breton népművészet a kalocsaival majdnem azonos, általában a breton népviselet, népszokások, botostáncok vagy lovas felvonulások a kalotaszegivel vetélkednek.

Kemper egy közép nagyságú nyugat-bretániai város, a PENN AR, BED fej föld-nek ("Föld Feje") vidék központja, egyben a breton nyelv és művelődés, a breton "feltámadás" fellegvára. A fenn bemutatott plakát a breton népművészet remekeit hirdeti. Mintha - nekünk magyaroknak - ismerősek lennének!

Az ősi kelta írás a rovásírás volt, amit botokra róttak, amiről már Sebestyén Gyula is beszámol a "Rovás és rovásírás" cikksorozatában, az "Ethnographia" folyóiratban (1903-1904): "Ír ország őslakói között az öregebb írek az imádságaikat nem ún. rózsafüzérről, hanem rovásbotról olvassák le." (MAGYAR Adorján: Ósmagyar rovásírás, 1970, 22. old.).

A művelt emberré való fejlődés (civilizálódás) egyik fontos (a legfontosabb) mozzanata az írás feltalálása volt. Jules Oppert francia assziológus, akitől a "sumér" elnevezés származik, a Ragport adressé a S. Excellence M. Le Ministre de. 1e instruction publique et des cults. Archives des missions scientifiques et littéraires (Paris T.V, 1856, 177 lap.) írásában úgy véli, hogy: "Az ékírást nem a semiták, tehát nem az asszírok találták fel. [...] Az írásfeltalálók népe a nagy uráli (szkíta, tatár vagy turáni) nyelvcsoporthoz tartozik." (BADINY Jós Ferenc Káldeától Ister-Gamig, II. kötet, 1995, 33. old.).

A skóciai, írországi és észak-angliai óriásköveken fennmaradt (ősi) írásjeleket OGHAM-írásnak nevezzük (vö. régi ír OG - bevés, bevág) - magyarul ÉK-írásnak (lásd még: magyar "ÁKOM-BÁKOM" - ormótlan, gyerekes írás). Ez az írás a kövekbe vésett vagy fába vágott egyenes, vonalszerű ékekből, rovátkákból álló jelrendszer, amit csak a különböző szertartásos eseményekre, ünnepélyekre való megemlékezés céljából használtak ("...die sogenannte Oghamschrift - ein System von in Stein gehauenen oder in Holz geschnitzten Kerben, das nur zum Gedenken an zeremonielle Ereignisse eingesetzt wurde.") - olvasható a Die Kelten: Europas volk der Eisenzeit (A Kelták: Európa vaskori népe) című könyv 17. oldalán.

Manapság a latinnak nevezett betűírást használják, és kínlódnak vele, akárcsak mi is. A "rovás" fogalmát nem vehettük át semmilyen más néptől, hisz a "rovás" csak magyarul és írül érthető (magyar Rovás, ír RIABH - csík, sáv, vonás, nyom) és a RÓNI (bevésni) igéből származik (vö. ír RIONN - bevésni). Az írás a kezdetben még minden nép saját "titka" volt: írül RÚN titkot jelent. Ezt a "titkot" vette át a korai germán, és így a más néptől átvett írását "Runenschrift", vagyis "titkos írásnak" nevezte - a rovás német neve "gravieren, stechen, einmeisseln" (gót "gameleins" - írás).

Kelta (kelt-ibér) rovás egy Saragosa-vidéken (Spanyolország) talált bronz lemezen (SIMON J. Das Zeitalter der Kelten, 1996. 10. old.)

Ki kinek "kölcönzött", mikor és minek?

Ha megvizsgáljuk a "hivatalosított" nyelvészek kiagyalta magyar nyelv alapszókincsének eredeztetését, döbbenettel észleljük, hogy szókészletünk vastkos tömegét (49, %-át) képezik az ismeretlen, hangfestő, hangutánzó és gyermeknyelvi, azaz ugyancsak ismeretlen eredetű szavak. Ezek a szavak azért ismeretlen eredetűek, mivel a dogmák sűrűjében még nem jutott eszébe egyik nyelvészünknek sem, hogy belepillantson egy kelta nyelvű szótárba. Pedig a druidák, a kelta táltosok, itt a Duna partján keresték és érték el az ún. ÉICSE-t "a bölcsesség, tudás, jövődőlés és a verselés legmagasabb fokát", az Ész-t - írja P. B. ELLIS a Die Druiden (A druidák) című könyve (1996) 128. oldalán. Kutatásaim során több mint 1650 magyar - kelta szópárt gyűjtöttem össze, amely azonos vagy közeli fogalmakat jelöl és hasonló kifejezéssel bír. Ezen a közös gyökerekre emlékeztető szavak zömét éppen az ismeretlen eredetűnek tekintett szavaink teszik ki, hogy csak egy példát említsek: GYEREK (ír GARLACH - gyerek, fickó, kölyök) és párja GYERMEK (ír GARMHAC - gyermek, kisfiú, unoka) szavunkat.

Ezek után igazán nincs miért "magy-ar-kod-ni" (ír MAIGH - büszkélkedni, felválni, dicsekedni), elég csak "magy-ar-áz-ni" (ír MAIGH - magyarázni, szemléltetni, előadni, ismertetni).

Magyarország a kelta kutatás számára valóságos aranybánya.

Így például csak Tolna megyében legalább 14 kelta lelőhellyel számolhatunk:

- Szekszárd elődje a kelta Alisca helység, katonai és polgári település, ipari és kereskedelmi székhely;
- Kistormáson a feltárt kelta leletek sokasága arra utal, hogy ez idő tájt népes település lehetett;
- Dunaföldváron a kelták kiépítették egyik legerősebb szálláshelyüket;
- Medina a kelta időben fontos település volt; - Miszla a kelták erős szálláshelye volt;
- Szárazd, a népes kelta település határában arany, ezüst ékszerek, zománcolások, kapcsolótűk és szárnyasfibulák kerültek elő;
- Alsónána, Apor, Báta, Báticasék, Bonyhádvarasd, Kismányok, Lengyel, Szálka ugyancsak kelta telepek helyén áll.

A KELTA - MAGYAR ROKONSÁG A TÖRTÉNELEM ÉS A RÉGÉSZET TÜKRÉBEN

A KELTÁK: EURÓPA SZABIR GYARMATOSÍTÓI

I. ELŐ-ÁZSIAI "SZABIR" GYARMATOSÍTÓK

Az előbbieken megismertük a kelta nemzet végzetét és máig tartó megmaradását, de felvetődik a kérdés, hogy kik voltak ezek a szenvedélyes lovasok, harcosok, akik a becsületet és bátorságot tették erkölcsük legmagasabb elvének? Honnan származik az európai vasműveltség első népe, mely egy oly gyönyörű régészeti és művészeti örökséget hagyott ránk? "Korai Rajna-vidéki impulzusokkal itt (Magyarországon) bontakozott ki a fegyverek vésett díszítésének jellegzetes, "magyar kardstílusként" is emlegetett "európai rangú" művészete." (Magyar Nemzeti Múzeum (14)). A "kelta kérdésre" már sokan kerestek választ, s ebből adódóan sok vélemény is kialakult. A múltban így vélekedtek a történészek: "Az első e földön (Magyarországon) lakó nép, melynek neve megmaradt, a kelta nép volt, mely Krisztus születése előtt 5-6 száz esztendővel rajzolt ki Ázsiából. Ez a nép már ismerte a kőnél, bronznál tökéletesebb vasat. Ez már vasból kovácsolt fegyverrel foglalta el a földet, lett ura ennek a hazának. Művelte a földet, foglalkozott állat tenyésztéssel, üzte a kereskedést..." (Benedek Elek, (15) 1927), de mára már korábbi időre helyezik a kelta honfoglalást. Christiane Éluére felteszi a kérdést, hogy nem bronzkori hódítók sarjai-e a vaskori kelták, s így az urnamező kultúra utódai, vagy őseik nem már az újkőkori telepődtek-e le Európában. Ír történészek már arra az álláspontra helyezkednek, hogy a kelták ősei Anatóliából vándoroltak ki a Kr. e. hatodik ezredévben, előbb az Al-Dunát, majd 3000-ig elérték az Atlanti-óceánt és 2000-ben a Brit-szigetekre is letelepednek (HEUSAFF: "The Celts (...) spread gradually after 6000 BC westwards from Anatolia, reaching Atlantic by 2000-3000 BC." - CHADWICK (16) nyomán). Hogy Kr. e. 6000-ben már "keltákról" lehet-e beszélni - nem tudom -, valószínűleg etnikai definíció kérdése. Szerintem mégis csak érdemes visszaszáguldani mai életformánk kezdetének idejére, az újkőkori forradalom korára, megvilágítani az akkori Európát megváltoztató eseményeket, választ keresni a "kelta-kérdésre"...

Az újkőkori civilizáció bölcsője a Közel-Kelet, melynek népessége gyarmatosította Euráziát. Ezeknél a népeknél nagyon gyakori a SZABIR népnév, hiszen nyelvtanilag azonosítható a SZUMIR, SZUBAR, SAMAR, GOMAR, KIMMER, SZABIR, KABAR népek elnevezéseivel. A középső Kaukázusban még ma is él egy KABARD-nak nevezett szabir (kazár) töredék, melynek a cserkeszekkel rokon nyelve, a "kabard-adige", Jósa János szerint a hunok és kunok nyelve volt (Jósa (17) - Gábor Bálint nyomán).

Így hát könnyen elképzelhető, hogy az elő-ázsiaiak SZABIR-oknak nevezték önmagukat, akár csak a hurrik, akik földjét SUBARKI formán is említik a szumir ékírásos táblák. Ezért nem meglepő, hogy a későbbi időkben is hasonlóan nevezték ezen ősi nép utódait (KIMMEREK, KABAROK, SZABIR-Magyarok stb.).

13. Az angol "jig" - kapaszkodó, fogódzó tánc ír neve: PORT - hirtelen, meredek (PORTA- igh - merül, márt

14. FODOR István, KOVALOVSKAI Júlia, KOVÁCS Tibor, LOVAG Zsuzsa, TÓTH Endre: A Magyar Nemzeti Múzeum (Múzeumi kalauz), Budapest, 1992; 54, old.

15. BENEDEK Elek: Hazánk története, Budapest, 1927/1995, 5. old.

16 HEUSAFF Alan, CHADWICK Nora: The Celts, London, 1970 nyomán

17 Jósa János: A Székelyek Ősei és a Székely Magyarok, 1925

II. AZ ÚJKŐKOR - ELSŐ GYARMATOSÍTÓK

Elő-Ázsia - az újkőkor bölcsője

Körülbelül Kr. e. a kilencedik és a nyolcadik ezredév között végbement egy gazdasági forradalom ami örökre megváltoztatta az ember szerepét a természetben: a kerámia, állattartás és földművelés ismeretével létrejött az újkőkori ember a közel-keleti Zagrosz-hegységben. A természet itt egyrészt készítette az embert letelepedni és élelmét a birtokba vett földjén megtermelni az eddigi gyűjtögető vándor-vadász életmódtól eltérően, másrészt pedig kedvezővé alakult éppen e területnek a természete a neolitikus mezőgazda-pásztor életmód kibontakozására. Ez a természeti egyensúly csupán itt, a transzkaukáziai és zagroszi vidékeken érvényesült oly mértékben, hogy létrejöhessen az igazán "modern ember", aki már nem alkalmazkodik a természethez, hanem megváltoztatja esze szerint a környezetét. Eleinte valószínűleg különféle vadgabonákat termeltek a késő mezolitikus letelepedett gyűjtögető és vadászok, később majd a vadászatról is lemondtak és karámba fogtak különféle jószágokat, mint baromfit, kecskét, juhot és disznót. Ez a tendencia persze folytatódott és kifinomult az évezredek során.

Az újkőkori forradalom természetesen lassú és folyamatos kibontakozás eredménye volt, ami ugyanakkor az egész világot megváltoztató fejlődést bevezette. Már a késő mezolitikus korban ismerte a Jerikói műveltség a tűzkőből készült sarlót, a vadgabona aratására, sőt már házakat építettek agyagtéglából. E példa tisztán bemutatja az élelemtermelés és letelepedett életmód felé haladó fejlődést. A Kr. e. nyolcadik évezredtől kimutathatók a letelepedett mezőgazdász csoportok emlékei Kis-Ázsiától Szírián s a Kánaánon keresztül Észak-Mezopotámiáig, sőt még Nyugat-Iránig, az elején még egymással gyér kapcsolatban álló műveltségi góccokban, A Kr. e. hatodik ezredévtől már szerves gazdasági viszonyok között éltek (Hassuna-periódus, kb. Kr. e. 6000-5000). Folyamatosan kezdett szaporodni a népesség. Tenyésztett házi növényeket, állatokat és kifejlesztett új gazdasági és ipari technikákat. Mivel nőtt a népsűrűség az új gazdasági módszer révén, le kellett vezetni a népfelesleget más, termékeny földek felkeresésével. E gyarmatosítás következménye volt, hogy elterjedt a neolitikum a környező területekre, így a Folyamköz vidékére és Transzkaukázia völgyeibe is. Kialakultak különféle helyi alakjai az agyagedényeknek, viszont a díszítőmintákban, használati tárgyakban és a termékenység kultusz ősnyaszobrocskáira való tekintettel szoros párhuzamokat lehet találni a műveltségek között (Tell-Halaf és szamarai műveltség, 5600-5000, Eridu-Ubaid kultúra 1. - 2. periódus, 5400-4500).

A későbbi időkben olyan szorosak lettek a gazdasági kapcsolatok, hogy egybeolvadtak a Tell-Halaf, Szamarra és környéke kerámiakörei. Kialakult az egységes Mezopotámiát és a környező területeket magába foglaló Eridu-Ubaid műveltség (Eridu-Ubaid 3.- 4. periódus, Kr. e. 4500-3800). "Kisugárzásai keleten az Indusig, északkeleten Turkesztánig, nyugaton pedig Egyiptomig kimutathatók: " (Götz (18) , 1994). Valószínűleg gyarmatosító csoportok terjeszkedtek kelet, északkelet és nyugat felé. Hiszen a mezőgazdaság és állattenyésztés teljesen új demográfiai alapokat létesített. A föld a letelepedett csoportokat egy bizonyos területen bőségesebben eltudta eltartani, mint az azelőtti időkben, amikor a vadász, halász és gyűjtögető csoportoknak alkalmazkodniuk kellett a természetes forrásokhoz, melyek időnként elapadtak és továbbvándorlásra kényszerítették a nagycsaládi egységekben élő apró középső kőkori, vagy még őskőkori fokozatú törzseket. És ezen az őskőkori vagy középső kőkori kulturális fokozaton állott az egész világ, amikor Elő-Ázsiában megszületik az újkőkor, írja Götz László. " [...] Elvileg ugyan elképzelhető lenne, hogy előbb-utóbb az emberiség többi része is eljuthatott volna - egymástól függetlenül is - hasonló művelődési szintre, a régészeti adatok azonban mást mutatnak - (Götz (19), 1994). Götz úgy véli továbbá, "hogy Eurázsia legnagyobb részében még évezredekkel az előbb ismertetett elő-ázsiai fejlődés után is megmaradt a népesség az őskőkori átmeneti fokozaton, és a művelődés kezdetei e térségekben minden esetben az elő-ázsiai- mezopotámiai góccal régészetileg világosan dokumentálható befolyásainak tulajdoníthatók: " (Götz, uo.). "Koncentrikus" hullámokként terjedt el az elő-ázsiai nép, a mezőgazdaság okozta túlszaporodás miatt, ezekre a vidékekre is.

Előfordult ugyan, hogy szinte lakatlan területekre költöztek (Irán, Kaukázus, Balkán-félsziget, Kárpát-medence, Közép-Európa stb.), ám gyakran autochton mezolitikus vagy paleolitikus vadászok és gyűjtögetők mellé telepedtek le, és ez a kulturális konfrontáció nem ment mindig békésen végbe. Békés egymás mellett élést, technikák szelektív átvételét (például a mezolitikus állattenyésztők az Itáliai félszigeten, kb. Kr. e. 6000), egybeolvadást, de háborús viszályokat is kimutat a régészet: a dél-belga Hesbaye környékén, a szalagdíszes edények elterjedése határán, kiástak egy tanyát ebből az időből, mely gödrökkel és árkokkal volt körülvéve; ezek a környező őslakó vadászok és gyűjtögetők ellen védték a mezőgazda gyarmatosítókat. Mezőgazdák és vadászok vetélkedtek egymással a területért és a természeti kincsekért, forrásokért (Cunliffe nyomán). Mivel a mezolitikus életforma csekélyebb ember sűrűséget biztosított, mint az újkőkori földművelés és állattenyésztés, gyakran túlsúlyba került a gyarmatosítók, nemcsak műveltségi, hanem etnogenetikai, és paleolingvisztikai eleme is. Csupán a peremvidékeken dominált az autochton elem, főleg ott, ahol már egy középső kőkori kultúrtradícióval és sűrűbb lakóssággal rendelkezett a bennszülött népesség (Északnyugat-Európa, Itália stb.). Képletesen mondva, minél távolabb haladunk a kultúra epicentrumától, annál inkább csökken a primér műveltségi, paleolingvisztikai és etnogenetikai hatás. Ily módon kialakul egy paraszti társadalom, mezőgazdasággal és élelemraktározással összefüggő értékfogalommal. A népesség földhöz való erős kötöttségét kifejezi a rokonsági eszme magasztalása,

valamint az innen eredő ősök dicsőítése. Ebből viszont később erkölcsi törvények, kozmológiai értékek és vallási elképzelések fejlődtek ki. Megalapozódik egy szellemi civilizáció, mely a letelepedett életmódon nyugszik. Tanyák, falvak, városok alakulnak ki, melyekből később törzsek és az évezredek során etnikai öntudattal rendelkező népek és nemzetek születnek.

Az európai újkőkor

Így tehát kb. Kr. e. 6000-ben megjelenik az újkőkori mezőgazda és állattenyésztő paraszt az addigi mezolitikus Európa küszöbén. Ez idő tájt a jégkorszak utáni Európát hatalmas erdők, mocsarak, vad árak, széles folyók, sekély és mély medrű tavak borították be. A középső kőkori vadászok számára sem Délkelet, sem Közép-Európa nem volt kedvező táj. Nagyobb embersűrűségű csoportokat - már amit megenged a halászó-vadászó gyűjtögető életmód-csak az északi és déli tengerpartokon találhatunk. A mezolitikus települések nyomai nagyon gyérek Görögországban és a Balkánon (Lepenski Vir). Tehát nem zárható ki, hogy bizonyos klimatikus és földrajzi okokból a Balkán-félsziget legdélebbi részétől a Kárpát-medencéig nem éltek, vagy csak nagyon kis létszámú mezolitikus csoportok léteztek. Így az Anatóliából és Elő-Ázsiából érkező újkőkori földművelő gyarmatosok majdnem lakatlan tájakra telepedtek le. A neolitikus lelőhelyeket jellemzi a Közel-keletről származó gabona (búza, árpa), juh-, kecske-, marha- és disznócsontok, csiszolt kőbalták, agyagedények, égetett agyakból készített termékenységi bálványok (ősnyaszobrocskák), valamint kultikus rendeltetésű, házak alá temetett bikafejek. Görögországtól a Magyar Alföldig és a Kárpátok mindkét oldalán kimutathatóak a láncokban épült korai neolitikus széles-gerendás házak; délről északra haladva egyre fiatalabbak a leletek. Ahogyan Cunliffe írja könyvében, "Talál ez ahhoz az elképzeléshez, hogy a mezőgazdasági beállítottságú embercsoportok észak felé terjeszkedtek. (...) Összességében úgy tűnik, hogy a gyarmatosítás jellemezte a paraszti közösségek fejlődését e korai korszak Délkelet-Európájában.": "Dies passt zu der Vorstellung von, einer Ausbreitung der bereits agrarisch orientierten Mereschengruppen nach Norden. (...) Insgesamt scheint, die Kolonisierung ein Hauptmerkmal dieser frühen Periode der Entwicklung bäuerlicher Gemeinschaften, in Südosteuropa zu, sein." (Cunliffe (20), 1996).

A szalagdíszes kerámia

Közelkeletről Anatólián keresztül terjedt el a újkőkor előbb Görögországban (Szeszkló, Nea-Nikomédia), majd a Balkánon át a Kárpátok medencéjébe. A Kr. e. hatodik és ötödik ezredév fordulójára létrejött a Nyírségben a szatmári kultúra, valamint kialakult a Dél-alföldön és a Dunántúlon a körösi műveltség, amelyből megszületik Európa nagyobb részét összefogó szalagdíszes kerámia műveltsége a Kr. e. negyedik ezredév elején.

A szalagdíszes kerámia köre, az első újkőkori parasztkultúra Európa északibb vidékein Hollandiától a Dnyeszterig tartott. Régészeti nyomai megtalálhatók Magyarországról kiindulva Észak-Franciaországig, Dél- Belgiumban, a Németalföld déli részén, Csehországban, Észak-Ausztriában, Lengyelország középső és déli részén, valamint Közép- és Dél-Németországban egészen az északnémet síkságig (Hannoverig), a Kárpátoktól északra pedig Moldváig és Ukrajnáig megtalálhatóak e kultúra; nyomai, amely a keleti puszták felé is kiterjedt. A szalagdíszes kerámia változatos formáinak elterjedése arra utal, hogy a mezőgazda közösségek hullámokban terjeszkedtek nyugat, észak és kelet felé a Kr. e. hatodik évezredtől kezdve, a nagy folyók mentén. Ezek a korai földművelők és állattenyésztők óvatosan választották ki szállásterületeiket. Főleg termékeny folyó menti földekre telepedtek le. Folytatták Európa évezredeken át tartó gyarmatosítását, amely Elő-Ázsiából indult ki.

De már egy másodlagos mezopotámiai befolyás látható. Főleg a Kárpát-medencében kiválóak voltak a körülmények a lakosság megsokszorozódására, itt a föld rendkívül termékeny. A Duna és Tisza ártere kitűnő szántóföld volt, az alföldi síkság kiváló legelőket biztosított a gulyáknak, a Kárpátok alján elterülő erdők elegendő vadat és építőanyagot nyújtottak, és agyag is nagy mennyiségben előfordult. Később a számos talajkincs és ércek előfordulása (főleg az arany) is nagy szerepet játszott a Kárpát-medence központi jellegének a kialakulásában. A Mezopotámiából eredő körösi kultúrából kialakul a műveltség továbbfejlődéseként a már közvetlenül Pannóniából származó szalagdíszes kerámia műveltségi köre, mely a túlnépesedés révén ugyancsak elkezd terjeszkedni a gyarmatosítással.

A régészet itt is abból indul ki, hogy Közép-Európában lakatlan területekre találtak az elő-ázsiai eredetű pannon telepesekeket. Cunliffe ehhez a következőket írja: "[...] A legtöbb régész a szalagdíszes kerámia műveltséget a Kárpát-medencéből kiinduló mezőgazdaság fokozatos kiterjedése eredményének tekinti [...]. Egyesek a mezőgazdaság elterjedését egész Európában egy minden generációval fokozottabb határ-előretolásnak látják, ami lényegében folyamatos, bár nem mindig egyenletes. [...] Az erős lakosságnövekedés által sürgetve az emberek nagyrészt azelőtt lakatlan területeket tárhattak fel." "Die meisten, Archäologen betrachten die Bandkeramik-Kultur als Ergebnis der sich vom Karpatenbecken her immer weiter ausbreitenden, Landwirtschaft, [...]. Einige sehen die Verbreitung der Landwirtschaft über ganz Europa als ein im wesentlichen kontinuierliches, wenn auch, nicht immer gleichmässiges Vorschieben der Grenze mit jeder Generation [...] Die Menschen könnten, gedrängt durch das starke Bevölkerungswachstum zuvor weitgehend unbewohnte Territorien erschlossen haben." (Cunliffe (21) 1996) Elméletileg elképzelhető ugyan, amint Götz is vallja, hogy a szalagdíszes kerámia műveltsége egy átfogó változás volt az eredetileg mezolitikus közösségeknél, amelyek a Kárpátmedencében és a Balkánon kialakult letelepedett mezőgazda életmód peremvidékén éltek. Ám ennek ellentmondanak a régészeti eredmények így Cunliffe. Ami a használati tárgyak jellegét, építési módszereket, avagy mindenekelőtt a letelepedett életmódot illeti, nincsenek nyilvánvaló autochton

előformák. " [...] Közép- és Nyugat-Európa mezolitikus lakosságáról csak nagyon keveset tudunk. Talán ezek a vidékek nem voltak egyáltalán sűrűen lakottak: a sűrű erdős Európában még nem létezett a későbbi fajgazdagság a növényi és állatvilágban, és ez nehezítette a vadászatot és az élelem gyűjtögetését. Teljesen mások voltak a természeti körülmények az Atlanti-óceánnál és Nyugat-Európa északi partvidékein. Ezek a középső kőkorban is sűrűbb lakossággal bírtak." - írja Cunliffe: " [...] über die mesolithischen, Bevolkerungen, Mittel- und Westeuropas weiss man nur sehr wenig. Möglicherweise waren diese Landschaften gar nicht sehr dicht besiedelt: Sie waren dicht bewaldet, es gab dort nicht den späteren Artenreichtum in Pflanzen- und Tierwelt, und das machte die Jagd und das Sammeln von Nahrung schwierig. Ganz anders waren die Umweltbedingungen am Atlantik und in nördlichen Küstengebieten Westeuropas. Diese waren auch in Mesolitikum dichter besiedelt." (Cunliffe (22) 1996). Itt Götz-től eltérően Cunliffe bebizonyítja, hogy Közép-Európa is, akár Délkelet-Európa is csak gyéren lakott volt autochton, mezolitikus és őskőkori vadász és gyűjtögető csoportok által. Tehát ez idő tájt fajlag és az ősnyelv szempontjából csupán primér elő-ázsiai hatásokról beszélhetünk ebben a térségben.

A szalagdíszes kerámia Közép-Európában önállósult, és elszakadva az elő-ázsiai kultúrgóctól, terjeszkedett szerte Európában. A Kárpát-medence viszont nagyon kedvelt volt az elő-ázsiaiaknál, hisz újabb és újabb gyarmatosító csoportokat vonzott a szumirek és szabirok földjéről a Kárpátok termékeny ölébe. "A 4. évezredből származó tordosi és más erdélyi telepek piktográfikus jeleinek megfelelőit Trójában és Mezopotámiában találjuk meg, ugyanebből a korból. A 3000 körüli Tisza műveltség "tell"-jei az elő-ázsiai települések pontos másai. A szoros kapcsolatok azonban a későbbi időkben sem szakadtak meg: a tatárlaki piktográfikus táblák a Jemdet Nasr-kori szumér piktográfikus jelekkel egyeznek meg (3000 körül). A késő újkőkori lengyel műveltség -a 3. évezredben - jórészt egy újabb közel-keleti telepes hullám alkotása". (GÖTZ (23) , 1994). Götz ezt a ténytet kitűnően fejezi ki művében: " [: ..] A Kis-Ázsia-Égei-tenger felől érkező elő-ázsiai telepések tehát az egész újkőkori folyamán ismételtén, több hullámban áramlottak Európába. Újra és újra felfrissítették és megtermékenyítették az itteni műveltségeket, de igen jelentős elő-ázsiai embertömegeket is hoztak a Balkánra és a Kárpát-medencébe. Ez utóbbi körülményt szeretnénk nyomatékosan hangsúlyozni, mert e térségek paleoetnogenézisében az említett elő-ázsiai bevándorlóknak kimagasló szerepet kell tulajdonítanunk. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy nagyobb népsűrűséget csak a földművelő kultúrák tudnak eltartani, a halász-vadász- gyűjtögető őslakosság tehát etnikailag csupán jelentéktelen mennyiséget képviselhetett. E gondolatmenetünk helyességét a Balkánon még ma is vezető szerepet játszó dinári típusú népesség is alátámasztja, melynek legközelebbi embertani rokonságát az elő-ázsiai-armenoid típus képviseli." (Götz (24), 1994).

Antropológia

Én ezt a gondolatmenetet szeretném továbbvinni az embertan segítségével. Igaz ugyan, hogy a dinári emberfaj közeli rokonságot mutat a keletdinári, kaukázusi típussal, ámbar a Közép-Európában legerősebben képviselt alpi típussal is ugyanolyan mértékben rokon. Az alpi típus, melyet "kelta", "kelta-ligur", vagy "alpo-kárpátinak" is neveznek, elterjed egész Közép-Európában (svábok, bajorok), de Nyugat-Franciaországban, a bretonoknál, a Brit-szigeteken a kelták lakta földeken, itt főleg Walesben, a kimmerek földjén is gyakori, viszont kelet felé Ukrajnáig észlelhető, és folyamatos átmenetet képez a kelet-balti (finnugor) típushoz.

A kelta típust jellemzi a kimondottan brachykrán, avagy "rövid" koponya (átlagindex 85), ami erősen elüt a germán északi fajtól, ahol a koponya főként dolichokrán ("hosszú fejűek"), ritkán mezokrán. Az alpinidek alacsonyabb, zömök termetűek, és nagyon gyakori a sötét haj- és szemszín (BAKER (25) nyomán). Közismert tudósunk, Henkey Gyula, többek között így írja le a dinári típust: "[...] magas termet, középhosszú, széles, hyperbrachy-brachycephal fej, középszéles vagy enyhén széles, magas leptoprosop arc [...]" (HENKEY (26), 1995). Frankenberg antropológus kitűnően lefesti az anatóliai és kaukázusi kelet-dinári, a dinári és az alpesi kelta típusok azonosságát, és kimutatja, hogy mennyire elütnek ettől az északi és a déleuropai-nyugat-mediterrán típusok: "Die Alpine Rasse steht in vielen Punkten, in geradem Gegensatz zur Nordischen. [...] Sehr charakteristisch ist, ihre starke Rundköpfigkeit, zwischen, den nördlichen und den am Mittelmeer hausenden Langköpfen. [...] Das Verbreitungsgebiet der Alpinen Rasse geht im Osten in das der >Dinarischent< über. Sie [...] ist nordöstlich Adria stark vertreten; ihr Einfluss reicht aber über ganz Südosteuropa ustrahlt nach allen Seiten aus. Manche halten sie für nah verwandt mit der Alpinen, andere möchten sie gar nicht als selbständige Rasse anerkennen sondern sehen in ihr nur einen Übergang zur vorderasiatischen Rasse, der sie wohl auch nahesteht. [...] An die Dinarier schliesst sich im Osten ohne, scharfen Übergang eine sehr ähnlich aussehende Rasse an, die man nach ihrem Hauptverbreitungsgebiet als >Vorderasiatischer< >Anatolische< oder >Armenide< bezeichnet. [...]" (FRANKENBRG (27), 1956), magyarul: "Az alpesi faj sok szempontból teljesen ellentéte az északinak. [...] Nagyon jellegzetes az erős "kerekfejűségük" az északi és a Földközi-tengernél lakó "hosszúfejűek" közé beékelődve. [...] Az alpesi faj terjeszkedési területe keleten átmegegy a "dináriba". [...] Ez [a dinári típus] az Adriától északkeletre erősen képviselt; befolyása beéri egész Délkelet-Európát, és kisugároz minden irányba. Egyesek az alpesi közeli rokonának tartják, mások nem is akarják önálló fajnak elismerni, hanem benne csupán egy átmenetet látnak az elő-ázsiai fajhoz, melyhez ugyanis közel áll. (...) Keleten csatlakozik a dináriakhoz éles átmenet nélkül egy nagyon hasonló kinézésű faj, melyet elterjedése révén "elő-ázsiai", "anatóliai" vagy "armenidnek" neveztek". Itt kibontakozik előttünk egy kép, mely ugyanis nagy mértékben alátámasztja a régészeti eredményeket. Tehát mindenhol, ahol az elő-ázsiai bevándorlók autochton "hosszúfejű" mezolitikus csoportok által szinte lakatlan területekre telepedtek le, ott ma is dominál az elő-ázsiai emberfaj, amint

Európában a Balkánon, a Kárpát-medencében, valamint Közép-Európában, "ahol a vaskori lakosságot később keltáknak nevezték az antik krónikások.

Ugyanez a kép bontakozik ki előttünk Ázsiában, hisz az elő-ázsiai telepések ezeket a vidékeket is sűrű embertömegekkel népesítették be. A kaukázusi típusal rokon turáni türk és pamíri típusok dominálják, Ázsia pusztáit, egészen a mongoloidok megjelenéséig. Még Kínában is találtak turáni típusú múmiákat. Tehát összegezve: embertani rokonságot lehet kimutatni, egyrészt a turánival rokon kaukázusi-dinári és alpesi kelta típus között, de utóbbi közel áll a kelet-balti finnugor típushoz is.

Így nemcsak etnikai folytonosság bontakozik ki előttünk, amely a kelták embertani jelenlétét bizonyítja Közép-Európában és a ma is még kelták lakta területeken, hanem embertani rokonságot mutat az elő-ázsiai fajjal is, amely az újkőkor és a későbbi fémkorok bölcsőjéből évezredek keresztül gyarmatosította Euráziát. E népesség jelentős embertani, etnogenetikai, paleolingvisztikai és műveltségi anyagot hozott magával, amelynek nyomatékos emlékei máig megmaradtak, embertan, nyelvészet és műveltség szempontjából.

Tehát a legkorábbi időtől, Dél-Európán keresztül terjeszkedtek a szumir-szabir elő-ázsiai telepések a Kárpátok medencéjébe, mely így kisugárzó centrummá alakult Európa többi része felé. Ugyanilyen mértékben vált Anatólia és a görög félsziget gazdasági és kulturális szempontból a Földközi-tenger térségének központjává. valamint a transzkaukázusi huni szabírföld és az ettől északra fekvő Kaukázus-hegység völgyei a szittyá puszták gyarmatosítóinak kiindulópontjává. Elámból és Nyugat-Iránból pedig Ázsiát népesítették be az először neolitikus, később réz-, bronz- és vaskori szumir- szabir telepések (Götz nyomán).

Északnyugati- és délnyugat-európai viszonyok

Teljesen más képet mutat a gyarmatosítás az említett kultúrterjeszkedésben Európa északi és nyugat-mediterrán peremvidékén. Itt számos őslakos ős- vagy középső kőkori vadász-gyűjtögető csoportot észlelhetünk.

Feltűnik, hogy habár az itáliai félszigetre korábban eljut az újkőkori műveltség, ez csak lassan érvényesül, és hosszú ideig tartó folyamat végén terjed el az egész vidékre. Valószínűleg itt műveltség átvételéről beszélhetünk. Az első elő-ázsiai gyarmatosítóktól, melyek hajóval érkeztek Dél-Olaszországba, csak részben veszik át az újkőkori technikáit. Régészetileg kimutathatóak egyrészt az edénykészítés ismeretével rendelkező, viszont a földművelést nem ismerő, állattenyésztő pásztor- és vadászcsoporthoz, másrészt pedig földművelők, akiknél ismeretlen a kerámia.

Főleg a halállományban dús Földközi-tenger partvidékein számolhatunk sűrű középső kőkori települőkkel, akik maguk kolonizálják Korzikát is. Ezekhez nehezebben jutnak el az új életmód elemei, hiszen az ő életformájukban nem volt

szükség más gazdálkodási módszerekre. De előbb-utóbb itt is érvényesül a mezőgazdaság és edénykészítés, bár némi lelet azt is bizonyítja, hogy az elő-ázsiaiak átvették köcsiszolási módszereket és kőszerszámokat az autochton vadászcsoportoktól, úgymond fordított irányba is adódtak át kőipari eljárások.

Hasonló kép bontakozik ki előttünk Észak-Európában. Itt is lassanként átvették a mezolitikus halász- vadász- gyűjtögető csoportok az edénykészítés és a mezőgazdaság ismeretét. Érdekes, hogy a korai újkőkori telepések hosszúház-építési stílusa megmarad a történelmi korokig, mint a germánoknál. Valószínű, hogy Észak-Németországba, Észak-Lengyelországba és Skandináviába csak gyéren költöztek egyes neolitikus nagycsaládok, és szétszórtan kis tanyákban éltek. Ezt a tradíciót is elsajátítják az északiak. A korai germánok is csak tanyákban és nagycsaládokban éltek, akárcsak a később megjelenő szlávok Kelet-Európában.

A továbbiakban izolálódik Európának ez az északi része, és hosszú ideig ezen a neolitikus kultúrfokon megreked, miközben Európa többi részzeit folytatólagosan jelentékeny, erős elő-ázsiai gyarmatosító hullámok árasztják el.

A megalit kultúra

A Kr. e. hatodik ezredév végén kialakul Nyugat-Európában a cardiumkerámia köre. Jelentősebb telepes áramlást látunk a Kr. e. harmadik évezredben megjelenő megalit kultúra hordozóiban. Az óriási kövek felállítását megfigyelve, itt is nagy elő-ázsiai embertömegekkel számolhatunk.

Kitűnően tudtak szervezkedni és mély vallásos fegyelmet is mutattak. Mélyreható csillagászati tudásukat e hatalmas építményekben, megalitszentélyek és monumentális tömegsírok felállításában láthatjuk, hisz sírjaik és szentélyeik, valamint kősoaraik egytől egyig egy nagy kozmológiai rendszerbe tartoznak, a világűr akkori állásának tükörképeként. Evvel együvé tartozásukat is kifejezték a megalit műveltség képviselői. A Brit szigetekre és Skandináviába is elterjedő megalit csoportok temetkezési módszeréből sok adatra lehet következtetni társadalmuk szervezését illetően. Valószínű, hogy társadalmuk ősi demokratikus jellegű parasztközösség volt, amelynek tagjai egyenjogúak. Ezt a gondolatmenetet erősíti az óriási kövek közös felállítása és főleg a hatalmas sírdombok közös használata. Rangi különbségek nélkül generációról generációra ugyanabba a halom alatti óriáskövek alkotta sírkamrába helyezték el elhunyt társaikat. Erős ősök iránti kötöttség is kikövetkeztethető ebből. Még nem volt "egyén", nem volt individuális tudat, csak a közösség számított. Falvaik köré monumentális halmokat és menhires szentélyeket állítottak fel, az itteni mezőkön legeltek csordáik, itt művelték meg a földet, amihez való kötöttségük jelképes. (Karnak)

Ezt az ezer éven át tartó, kimondottan letelepedett életmódot átfogóan fogja megváltoztatni a későbbi, nagy állatállományú pásztorműveltségek mozgékony

életformája, és a fémműveltségből adódó nem egyenlőség, valamint az ezzel együtt járó vezérfejedelem-eszme. Az értékek eltolódása Európa letelepedett társadalmait mélyrehatóan megrázkódtatta: megjelent Eurázsia pusztáiról az állattenyésztő lovas; megjelent a fém, aminek megdolgozása csak "kiválasztott" szakemberek monopóliuma volt: ők voltak a négy elem mesterei, a tűz, a föld, a víz és a lég urai, és ezenkívül egyre hatékonyabb fegyvereket kovácsoltak. A tárkányok egy vezető hadi kasztot alkottak, amely a vallást képviselő táltosokat is adta. Ám ezek a változások a későbbi időkben mentek végbe, a fémkorban a bronzkorral kezdődően.

Összegezve

Összefoglalásul nagyrabecsült Götz László szavait idézem: "Az előadottak alapján leszögezhetjük, hogy Dél-, Közép- és Nyugat-Európa újkőkori és korai fémkori műveltségeinek keletkezését, fejlődését csakis az elő-ázsiai primér kultúrák közvetlen és masszív hatásaival magyarázhatjuk. Ezenfelül pedig az elő-ázsiai gyarmatosítók - minden kétséget kizáróan adatolható -, majd 3000 éven át folyamatosan ismétlődő tömeges bevándorlási hullámok olyan elsőrendű fontosságú paleoetnográfiai és paleolingvisztikai kérdéseket vetnek fel, amelyeket semmiféle, a tudományos módszeresség igényével fellépő jövőbeli kutatás sem hagyhat figyelmen kívül." (GÖTZ (28), 1994).

18. GÖTZ László: Keleten Kél a Nap, 1. kötet (első könyv), Budapest, 1994; 20. old.

19. GÖTZ László: Keleten Kél a Nap, 1. kötet (első könyv), Budapest, 1994; 21. old.

20. CUNLIFFE, Barry: Illustrierte Vor-und Frühgeschichte Europas, New York - Frankfurt/Main, 1996; 159. old.

21. CUNLIFFE Barry: Illustrierte Vor und Frühgeschichte Europas - Frankfurt/Main, 1996; 178. old.

22. CUNLIFF Barry: Illustrierte Vor und Frühgeschichte Europas, New York - Frankfurt/Main 179. old

23. GÖTZ László: Keleten Kél a Nap, 1. kötet (első könyv), Budapest, 1994; 22. old.

24. Götz László: Keleten Kél a Nap, 1. kötet (első könyv), Budapest, 1994; 22-23, old.

25. BAKER John R.: Die Rassen der Menschheit, London-New York-Toronto, 1924

26 HENKEY Gyula: "Zoborvidéki és Dunamocsi Magyarok etnikai embertani vizsgálata", előadta a szerző a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 10. Magyar Őstörténeti Találkozásán, 1995; megjelent a cikk a ZMTE 1996-os kiadványában a 161-176. oldalon; Zürich-Budapest, 1996; 164. old.

27. von FRANKENBERG Gerhard: Menschenrassen und Menschentum, Berlin, 1956; 335. és következő oldalak.

28 GÖTZ László: Keleten Kél a Nap, 1. kötet (első könyv), Budapest, 1994, 26. old.

III. AZ EURÓPAI FÉMKOR

A kőrézkor és rézkor

Amint említettem, Kr. e. 6000-tól kimutatható jelentős embertömegek ismételt bevándorlása a Kárpátok medencéjébe. Így Kis-Ázsiából kiindulva, a réz ismerete elérte ezt a termékeny földet is, már a Kr. e. negyedik ezredévben. Ezt bizonyítja a fémfeldolgozás által befolyásolt kerámia stílusa ("fém-sokk") a Kárpát-medencében és a Balkánon ebből a periódusból, valamint az ugyanitt talált rézbányák (Götz-Cunliffe nyomán). Megjelenik az arany, de csupán dísz tárgyak formájában. Az elején tűzkő eszközök mellett használtak rézeszközöket szórványosan. A réz az eltelt idők során csak lassan tudta kiszorítani a mindenhol előforduló kőből készült eszközöket, hiszen a kalapált réz már a Kr. e. hetedik évezredben megjelenik Elő-Ázsiában, Cajönü telepén például.

Érctelepek felfedezése, újabb öntési eljárások és a felvirágzó, az egész kőrézkori világot átfogó kereskedelmi kapcsolatok vezettek később a rézből öntött és kovácsolt eszközök uralmához. Kr. e. 2500-ban kialakult a kárpát-medencei rézkor, jelentős erdélyi rézipari és ércbányászati központokkal, erős elő-ázsiai szumir, anatóliai, trójai, transzkaukázusi szabin kaukázusi metszamori és pontuszi (protoszkíta) kapcsolatokkal.

A fém meghonosodása együtt jár egy életbe vágó változással, mely a következő évezredek mélyrehatóan befolyásolta: megjelent a félnomád individualista, harcias, előbb bronz-, később vaskorú lovasság, és Eurázsia mezőgazda társadalmait hatékonyan átformálta.

A társadalmi forradalom

Mielőtt kitérnék Európa bronzkorára, előbb fényt szeretnék vetni az ezt megelőző eseményekre, amelyek az eddig még nem tárgyalt térségben zajlottak le. Ez a térség akár egy gyűrű, körbefogja a Fekete-tengert: Transzkaukázia, amely kisugárzik egyrészt a szomszédos Anatóliára, másrészt a Kaukázus-hegyláncról északra

elterülő kubáni pusztákra, és Erdély, északra és keletre fekvő pontuszi pusztákra való kisugárzással.

Kelet-kárpát-medencei telepések alapozzák meg a Kukutyin-Tripolje kultúrát amely így összeköti a kaukázusi és erdélyi fejlett fémművészetet. Ezen területen alapvető gazdasági változás ment végbe, amely a ló megszelídítésével vette kezdetét, a Kr. e. ötödik ezredév végén Kelet-Moldvában és a dél-ukrajnai pusztákon, ami fokozott külterjes állattenyésztéssel folytatódott. Ez az életforma, amely a végtelen síkságon előnyösebb legelős gazdálkodáson alapszik, a harmadik évezred második felében a tripoljei műveltség és a kubán kultúra területéről terjedt el Euráziába, az elő-ázsiai Transzkaukáziaiba, Anatóliába és a szabir hurrik révén Észak-Mezopotámiába is, valamint erős összeurópai hatással az egész bronzkor során bontakozott ki, előbb a csatabárdos, aztán a harangedényes műveltség és később az urnamezős kultúra révén.

A csatabárdosok, akik a fonaldíszes edény műveltség hordozói Kr. e. 3000-ben a Kárpátoktól északkeletre eső pusztákon jöttek létre Erdélyből terjeszkedő elő-ázsiai eredetű telepesekből, amelyeknél fokozatosan csökkent a földművelés gazdasági jelentősége az állattenyésztés javára. Elhagyták falvaikat, mivel a kötött pusztai földet nehéz volt megdolgozni akkori kőekkel, és előnyösebbnek tűnt az állattenyésztés finomítása és fokozása. A kivágott erdők földje hamarosan kimerül, elszegényedett ásványi anyagaiban, ennek következménye volt, hogy nem termelt meg a gabona, de a kötött erdők hiánya révén csökkent csapadékmennyiség is oda vezetett, hogy a földművelés terméshozama megcsappant, ez kényszerítette a népeiséget áttérni az állattenyésztésre, ami a lakosság élelmezését könnyebben biztosíthatta.

Viszont a falvak lakossága már túl nagy volt ahhoz, hogy a környező mezőkön legelő nyáj eltarthatta volna. Ki kellett terjeszteni a legelőket, és külterjes fokon folytatni a legeltetést, mert a hatalmas csordákat már nem bírta el egy és ugyanazon mező. Így kénytelen volt felkerekedni az itt kialakult Tripolje-Kukutyin kultúra lakossága, amelynek teljes élelmezési és gazdasági alapját a nagy állatállománya képezte. Ennek tartási formája a nagy területeket igénylő tereléses pásztorkodás volt, a Kr. e. harmadik évezred elejétől. A félnomád pásztor legelőről legelőre vezette az elején juhból és kecskéből, később főleg szarvasmarhából álló csordáját. Nagyon fontos szerepet játszott ekkor a ló. A lovaglás és a szekér jelképei lettek ennek az új, mozgékony életmódnak: kialakult a félnomád pásztortársadalom.

Ezt a fejlődést, mint már említettem, az egész szomszédos térségben is észlelhetjük, amint Götz írja: "Ez a félnomádság felé haladó fejlődés azonban nem korlátozódott a Tripolje műveltség területére. Ugyanebben a korszakban ugyanezt a tendenciát találjuk meg a Kárpát-medencében, a "korai transzkaukáziai műveltség" területén - annak III. szakaszában -, és természetesen különösen erős mértékben a gödörsíros műveltség térségében is, ahol már a kezdetektől fogva jóval nagyobb jelentősége volt az állattenyésztésnek, mint másutt. [...]. E sajátos gazdasági változások okát

elsősorban a földművelő kultúrák népességeinek elszaporodásában és a művelés alá vehető területek fokozatos kimerülésében láthatjuk." (GÖTZ (29),1994).

Tehát a pontuszi pusztákon, valamint a Kárpátok és a Kaukázus hegyes-dombos vidékein is vezető szerephez jut az extenzív állattartás. Mind Transzkaukáziában, mind az ázsiai pusztákon összezsugorodnak az azelőtti "földművelő" időkben kulcsszerepet játszó és gazdaságilag virágzó városok. Az egész népesség mozgásba kerül. Kr. e. 2500-ban kialakul az erdélyi fémiparral, a kukutyini és fonaldíszes, valamint a transzkaukáziai kultúrával nagyon szoros kapcsolatban álló kubáni gödörsíros műveltség erős dél-mezopotámiai szumir kapcsolatokkal (Götz nyornán). Kr. e. 2200 körül a pontuszi pusztáktól háromezer km-re távol létrejön egy díszítésben és gazdasági formában nagyon hasonló műveltség.

Türkmenisztántól északkeletre, az Altáj- Szaján- hegység lábánál, a Jenyiszej-folyó partjain élnek ebben az időben az Afanasjevo kultúra ugyancsak elő-ázsiai eredetű hordozói. Valószínűleg e vidék gazdagon előforduló érceit bányászták, főleg aranyat.

Későbbi telepeshullámok az iráni-mezopotámiai, valamint kelet-európai térségekről eredményezik a kultúrák egybeolvadását. Egyöntetűvé válik a műveltség Eurázsia pusztai övezetében az andronovói kultúra létrejöttével Kr. e. 1700-ban. A Jenyiszejtől, az Altájtól az Urálig, az Ob-Tobol-Imis-Urál vidékétől a Kaukázus hegláncáig megjelent a folyamatos műveltségi és etnikai összefonódás révén az andronovói kultúrát hordozó eurázsiai lovasparaszt, amely egy fejlett, Erdéllyel és Kaukázussal kapcsolatban álló és ezen fémiparokkal vetélkedő műveltséggel rendelkezett.

Ez a fejlődés eredményezte a pusztai népek későbbi műveltségi és nemzetiségi egyformaságát: "A Kaukázustól északra [...] egy végtelen hosszú pusztá, Kínától Európáig ér, megfelelő teret nyújt folytonos vándorlásoknak. A hatalmas folyók - Volga, Don, Dnyeper, Búg, Dnyeszter és a Duna alsó folyamai - átszelik ezt a területet, a füves pusztákkal délen és a tundrával északon. Ezen a messziségen vonultak át még névtelen lovas és pásztor népek csoportjai, melyeket később különböző történelmi írásokban kimmereknek, szkítáknak, szarmatáknak, alánoknak, hunoknak, magyaroknak, bolgároknak és mongoloknak neveznek. Ők is befolyásolták Európa műveltségeit, mikor átvonultak a Duna kapuján [...], senki sem cáfolja azt, hogy a pusztai népek fontosak voltak a kialakuló európai kultúra számára.": "Nördlich des Kaukasus [...]. Eine endlos weite Steppe, von China bis nach Europa reichend, bietet den nötigen Raum für ständige Wanderungsbewegungen. Die mächtigen Ströme Wolga, Don, Dnjepr, Bug, Dnjeszter und die Unterläufe der Donau durchziehen dieses Gebiet mit den Grosssteppen im Süden und der Tundra im Norden. Durch diese Weiten zogen noch namenlose Gruppen von Reiter- und Hirtenvölkern, die erst später in verschiedenen historischen Texten Kimmerier, Skythen, Sarmaten, Alanen, Hunnen, Magyaren, Bulgaren und Mongolen genannt werden. Auch sie haben die Kulturen Europas beeinflusst, als sie durch den Donaukorridor zogen, niemand

wird leugnen, dass diese Steppenvölker für die entstehende europäische Kultur wichtig waren." (Cunliffe (30), 1996).

E hatalmas pusztai kultúra elődeire visszatérve, a csatabárdosok már a Kr. e. negyedik évezredtől elkezdnek terjeszkedni a Kárpátoktól északra, s amint említettem, keletre, de nyugatra is. Benépesítik Kelet- és Észak-Európát, ahol érintkezésbe kerülnek a megalit kultúrával és az idők során ezt kiszorítják, valamint tovább nyomulnak Nyugat-Európa felé. Az elején még késő újkőkori- kőbronz-kori kultúrfokon állnak, de a későbbi időkben fontos szerepet játszanak a réz és a bronz elterjedésében, mivel Kr. e. 2700-tól szerves kapcsolatokat tartanak fenn az erdélyi-kaukázusi réz- és később bronziparral.

Közép-Európa nyugati részén kialakul Kr. e. 2000 körül a harangedényes műveltség, a fonaldíszes kerámia egyik változata, amint Cunliffe is véli: "A tipológiai azonosságok a korai harangedények és a fonaldíszes ivócsésze között nem véletlenek, mert a harang alakú edények a fonaldíszes csupor egyik alsó-rajnadel-tai helyi változatából alakultak ki.": "Die typologischen Gemeinsamkeiten zwischen frühen Glockenbechern und der Schnurkeramik- Trinktasse sind nicht zufällig, denn die glockenförmigen Gefäße sind aus einer regionalen Variante der Schnurkeramikbecher im Niederrheindelta entstanden. [...] " (CUNLIFFE (31), 1996). Ez a továbbfejlődése a csatabárd-fonaldíszes műveltségnek elterjed egész Közép- és Nyugat-Európában. A harangedényes műveltség hordozóinál a keleti szekerce helyett fontosabb szerepet játszott a rövid kard, a tör és az íj.

Ezek a telepések célzottan érclelőhelyek vidékét gyarmatosították. Gazdasági érdekből tervezett kolonizálás bontakozik ki előttünk Közép- és Nyugat-Európában a Kr. e. harmadik évezred utolsó felében. Viszont nem mindenütt lehet gyarmatosításról beszélni, gyakran helyi megalit műveltségű letelepedett népesség kulturális átfőmálását lehet megfigyelni.

Nos, ez nem csupán egy újabb gyarmatosítási hullám volt keletről itt már sokkal jelentősebb, mélyreható társadalmi és technikai változások mentek végbe. Megjelenik a fém, ahol még a késő szalagdíszes kerámia különvált változatai és a domináns megalit kultúra a már említett társadalmi egyenjogúsággal uralkodott. Ezenfelül eléri ezt a térséget is egy addig nem ismert, állattenyésztésen nyugvó, mozgékony életforma. A társadalmi egyenjogúság felbomlik. Jellegzetes erre a műveltségre a hatalmas, kincsekkel gazdagon díszített királyi és harcos sírhalom. Szembeötlök, hogy a régi hagyományoktól eltérően, egy sírba egy embert temettek el, és csak fontos, tekintélyes egyéniségek kaptak nagyobb sírdombokat. Következtethetjük továbbá, hogy egy teljesen új életfelfogással került szembe a közösségre és egyenjogúságra, valamint a letelepedett életmódra alapozó megalit műveltségű lakosság. A harangedényeseknél új fontosságot nyer az "egyén" fogalma, megjelenik az individualizmus és az anyag megbecsülése, egy úgymond korai materializmus. Jelképe az új társadalomnak a harc és a ló, ezt bizonyítja a most mindenütt előforduló harcos-sírdomb. Cunliffe is így vélekedik művében:

"Das Europa des 3. Jahrtausends kannte eine Fülle von Symbolen und Zeivhen, und Glockenbecher-Gräber waren Ausdruck kriegerischer Werte und entsprachen einer mobileren, quasi oppurtunistischen Lebensweise. Einheimische Gruppen mussten dies als Herausforderung Ihres etablierten Wertesystems ansehen [...] Es sind zwei Elemente, die den einschneiden Charakter dieses Prozesses kennzeichnen, und beide Elemente werden etwa 4000 Jahre einen vergleichbaren Einfluss auf die dann Neue Welt nehmen: der Alkohol und die Pferde." (CUNLIFFE (32), 1996), magyarul: "A harmadik évezred Európája tömérdek jelképet és jelet ismert és a haragedényes sírok voltak a harcias értékek kifejezői, valamint egy mozgékonyabb, szinte megalkuvó életmódnak feleltek meg. Bennszülött csoportok ezt a bevált értékrendszerük kihívásának kellett hogy lássák. [...] Két elem határozza meg e folyamat mélyreható jellegét, és mindkét elem 9000 éven át hasonlóan fogja befolyásolni az azutáni új világot: az alkohol és a lovak."

A következő időkben egész Eurázsia tehát úgymond "globalizálódik". Északnyugat-Európától az ázsiai Altáj-hegységig kibontakozik előttünk az andronovói műveltség megalakulásától (Kr. e. 1700-tól) egy Euráziát összefogó kulturális folytonosság, amely csupán csekély változati különbségeket mutat, de alapvető jellemvonásaiban kimondott azonosságot fedezhetünk fel. A harci erkölcs, a balták, kardok, a lovaglás, a kurgános temetkezés, a félnomád életmód, az állattenyésztésen alapuló gazdaság, valamint a jelképek, minták lényeges különbségek nélkül és szoros elő-ázsiai-szumir-szabir párhuzamokkal elterjednek ezeken a pusztákon is, ahol később megszületnek az "Öreg Puszta Fiai", a szittyák, hunok és a magyarok, nyugatabbra innen pedig a kelták.

A bronzkor elején két külön gazdasági és életmódbeli térség rajzolódik ki. Mindkét életkörnek középpontja a Kárpátok védte medence, itt összpontosul az innen délre elterjedő letelepedett városi életmód, melynek gazdasági súlypontja a földművelés és a kereskedelem volt, és a Magyarországtól északra egész Euráziát átfogó említett mozgó állattenyésztő harcias társadalom. Kimerültek Észak-közép-, Nyugat- és Kelet-Európa kivágott erdőinek földjei az intenzív földműveléstől, ezért ezekben a térségekben szinte kénytelen volt a lakosság áttérni az extenzív félnomád állattenyésztéses életmódra, csupán a folyók mentén és kimondottan termékeny vidékeken maradt meg a letelepedett földműveléses életmód. A különbség e két életforma között főleg a temetkezésben tükröződik. A városokban (falvakban) élő mezőgazdák ritkán építettek hatalmas sírdombokat, ők inkább széles sírmezőket, lapos sírokat hantoltak, miközben a nomád pásztorok főként monumentális kurgánokat állítottak fel. Mindkét eredetileg elő-ázsiai népesség békésen egyesült ebben a kitűnően termékeny térségben.

Ez az egybeolvadás okozta az így létrejött társadalom felosztódását. E többrétű társadalom hatalmas gazdasági erővel bírt. A nomád állattenyésztők, a letelepedett földművelők és bányászok a városlakókat különféle nyersanyagokkal, ásványokkal, de kidolgozott eszközökkel is, valamint állatokkal: marhával, juhval, kecskével és lóval látták el. A városokban viszonylag kialakultak a bronzkorban a különféle

kézműves műhelyek és szakmák, melyek maguk virágzó kereskedelmet folytattak a környező pásztorokkal, parasztokkal és voltaképpen távolabbi városokkal. A Kárpát-medencében az állattenyésztő pásztorok, kik az alföldi pusztákon és az erdélyi hegyekben legeltették nyájaikat, békésen éltek tehát együtt a főként folyópartokon és fontos útvonalak mentén élő városlakó kereskedőkkel, mezőgazdákkal.

A bronzkor

E termékeny gazdasági együttműködés és a tömördek érclelőhely eredményezte, hogy Kr. e. 2000-körül Magyarország az európai bronzművesség központjává válik, az anatóliai és kaukázusi központok mellett. Hiszen a bronz ismerete mindkét irányból gyarmatosítással érte el a Kárpátok medencéjét.

A Kr. e. harmadik ezredév vége felé keletről behatolnak kurgán műveltségű lovas-nomád telepések a dél-ukrajnai szteppékről a Tisza-medencébe, délről pedig beköltöznek Kr. e. 2200 körül az anatóliai bronzműves gyarmatosítók. Amint említettem, békésen összeolvadnak a rokon népek, bár két eltérő életfelfogás, mondhatnám vallás ütközött itt egymással.

Az anatóliai-transzkaukázusi telepések magukkal hozzák a halotthamvasztás szokását, amely Európában egy teljesen új temetkezési mód. Mégis elterjed Kr. e. 2100-ban az anatóliai eredetű péceli műveltség egész Pannóniában -a jellegzetes urnái megtalálhatóak Trója II. V. rétegében -, és erősen befolyásolja a kaukázus-kubáni eredetű erdélyi bronzművességet (Götz nyomán).

Ám vannak jelek, amelyek közvetlenül Mezopotámiából eredő szumir gyarmatosításra is mutatnak, nemcsak Anatólián keresztül a Kárpát-medencébe, hanem Transzkaukáziába, innen a Kaukázuson át a kubáni és tovább a pontuszi sík pusztákra is. "Meglepő az is, hogy e késő rézkori - korai bronzkori műveltségek arculata a Kárpát-medencétől Transzkaukáziáig messzemenően azonos képet mutat. Ez az egyöntetűség, amely a feltárt sírok leletanyagából egyértelműen kiviláglik, ismét Mezopotámiába vezet el bennünket, nevezetesen a Kr. e. 2700-2500 közötti Ur-i királysírokhoz. Említettük már, hogy a majkopi kurgánok fegyverei, eszközei megegyeznek az egykorú szumér formákkal. Most már hozzáfűzhetjük ehhez a megállapításhoz, hogy a Majkopban talált szekeres temetkezések is az Ur-i királysírok temetési rendjének pontos másai [...]. A Transzkaukáziában 2000 körül megtelepedett gödörsíros eredetű népesség kurgánjai -a 2. évezred derekától - ugyanezt a formakincset mutatják. [...] De hazánkban is megtaláljuk ezeket a párhuzamokat: a kb. 2000-ból származó budakalászi kocsimodell és az Ur-i szekerek konstrukciója azonos, a bodrogkeresztúri műveltség szekeres temetkezései pedig szintén az Ur-i királysírok, valamint a majkopi kurgánok temetkezési rendjének analógiáját mutatják [...]" (GÖTZ (33), 1994; Childe és Hancar nyomán). Tehát egy új, masszív kisázsiai-folyamközi bevándorlással állunk

szemben. Valószínűleg a szumir városállamokban és az akkád birodalomban kialakult bizonytalan politikai helyzet is elvándorlásra készítette Dél-Mezopotámia lakosságát.

A trójai szumir gyarmatosítók megalapítják Pannóniában Kr. e. 2100-ban a péceli bronz kultúrát és elterjesztik a hamvasztást. A kaukázusi szumir telepések pedig jóval korábban létrehozzák a késő újkőkori - korai kőrez-réz-kori bodrogkeresztúri műveltséget, Kr. e. 3000 körül, amelyből kialakul a kukutyini kultúra, szokásos kurgános, gödörsíros szekeres temetkezéssel. Magyarországon ily módon a rokon népeiségek kultúrái összeolvadnak, így a péceli műveltségű Budakalászon szumir eredetű leleteket találhatunk.

Kr. e. 2000 táján elterjedt a badeni-péceli műveltség az egész Kárpát-medencében, sőt ezen túl a pontuszi puszták felé, azonban nyugatra is egész Ausztriát, Bohémiát és Dél-Németországot magába foglalta, valamint kisugárzott egész Közép-Európára és a környező harangedényes és csatabárd műveltségű csoportokra, melyek fontos szerepet játszottak a bronz Európában való Kr. e. 1700-ban végbement elterjedésében.

A kereskedelmi útvonalak mentén a Kárpát-medencében gazdag erődített városok alakultak ki. Központi elhelyezkedésük biztosította a gazdasági kapcsolatokat a keleti puszták felé, délen az égei térséggel, északra egészen Skandináviáig és nyugatra pedig Bretagne-ig és a Brit-szigetekig. "Ott (a Brit-szigeteken) a változások a bronztör alkotásában világosan visszatükrözik azt a stílust, melyet a magyar fémkovács művészet mesterei fejlesztettek ki." " [...] Dort spiegeln Veränderungen in der Gestaltung von Bronzedolchen deutlich den Stil wider, den die Meister der ungarischen Metallschmiedekunst entwickelt hatten." [...] (Cunliffe (34), 1996).

Ezt követően kialakulnak Közép-Európában a magyarországi fémipar elsőrangú fiókműveltségei, mint Kr. e. 1800 körül az aunjetitzi fémipari kör, amely szoros kapcsolatokat tartott fenn a brit Wessex-bronzművességgel. Ez idő tájt egyetemessé válik egész Európa bronzművessége, melyben, amint említettem, Magyarország kimagasló szerepet játszott " anatóliai, kubáni-kaukázusi, valamint folyamközi kapcsolataival.

Ám a bronzkor derekától kettévál a kárpát-medencei fémipari központ. Pannóniában Kr. e. 1500 körül kialakul a közép-európai halomsíros műveltség területén a fejlett nyugat-magyarországi-alpi bronzipar, melynek szerves részei Aunjetitz és Bohémfa ércbányái és fémfeldolgozó központjai. Keleten kialakul a művészeti formakincsében előjáró és eljárási fejlettségével Európában kimagasló szerepet játszó erdélyi fémipari központ, szoros kaukázusi, kubáni és pontuszi kapcsolatokkal, valamint a Kr. e. 2000-től déli eredetű gyarmatosítással létesült uráli bronzipar kölcsönhatásával. Ennek kulturális kisugárzásai egész

Nyugat-Ázsiáig, Dél-Szibériáig hatoltak. Mindkét magyarországi fémiparközpont területén, melyet a Duna-Tisza köze választott el, hasonló életmód és temetkezési rendszer uralkodott. Az állattenyésztők visszatértek a halomsírokba való temetkezéshez.

Vaskor

Kr. e. 1200-tól viszont nagy változások rázkódtatták meg egész Európát. Ez idő tájt újabb anatóliai gyarmatosító csoportokat észlelhetünk a Kárpátmedencében. Magukkal hozzák a vassfeldolgozás ismeretét, egy fejlett társadalmi rendszer eszméjével, és visszatér a hamvasztás. A fejlett ekével újra megjelenik a földművelés ott, ahol már évezredek óta csupán extenzív állattenyésztés uralkodott. A késő bronzkori Magyarországon kulturális fellendülést követhetünk nyomon. A domberődök és a lapos sírok elterjednek; egész Közép-Európában és behatolnak nyugati peremvidékeire is. Észak Európa viszont a hosszú újkőkori időkből és gazdasági gyöngeségből most kezd ébredni. Itt is ritkul a halomsírok felhányása, és fokozottabban hamvasztásos lapos sírokban temetkeznek. Egész Európában egy új temetkezési rendszer alakul ki, a pannon-kelet-alpi térségből terjeszkedve, ami egyértelműen az életfelfogás, erkölcs és vallás mélyreható változását jelentette. Az emberek már nem tekintették fontosnak az anyagot, a testet, lényegesebb volt a lélek, az ember életében elkövetett cselekedeteire és hőstetteire való emlékezés, amihez sem test, sem monumentális sír nem kellett, csupán a közösségben elmesélt mondák és regék. A közösség az elhunyt társ hamvát egy díszes urnába helyezte. A megbecsülés jelképéül kisebb-nagyobb ajándékokkal és élete legfontosabb eszközeivel, fegyvereivel temették el az urnamezős temető egyik lapos sírjába. Ez a temetkezési rendszer (a hamvasztási eljárás és az urnamezők adta ennek a korszaknak jellegzetes nevét: létrejött az urnamezős kultúra, ami mélyrehatóan megváltoztatta Európát. Nem csupán egy új vallás jelenik meg Közép-Európában és terjedt el az egész kontinensen, hanem nyugtalan, harcias idők is rátörnek e térségre az elkülönült hadikaszt fellépésével.

29 Götz László: Keleten kél a nap. I. Kötet (első könyv) Budapest, 1994, 41-43. old.

30 CUNLIFFE Barry: Illustrierte vor- und Frühgeschichte Europas, New York - Frankfurt/Main, 1996; 11. old.

31 CUNLIF'FE Barry: Illustrierte Vor- und Frühgeschichte Europas, New York - Frankfurt-Main, 1996; 283. old.

32 Cunliffe Barry: Illustrierte Vor-und Frühgeschichte Europas, New York - Frankfurt/Main, 1996; 285. old.

33 Götz László: : Keleten kél a Nap 1. kötet (első könyv), Budapest., 1994; 43. old.

34 CUNLIFFE Barry: Illustrierte Vor- und Frühgeschichte Europas, New York-Frankfurt/Main, 1996; 277. old.

IV.

A VASKOR - EGY ÚJ KOR HAJNALA

Az előkelták

Kr. e. 1200 körül létrejött tehát a későbronzkori- korai vaskori urnamezős műveltség, és habár egy nagyon háborús korszak bontakozik ki előttünk egészen Kr. e. 800-ig, a gazdasági kapcsolatok állandósultak az egész földrészen, fejlett úthálózat épült ki, melynek alapjait a harangedényesek rakták le.

Megjelenik egy csak a harcra beállított társadalmi réteg, a hadikaszt, melyet régészetiileg a harcosírok gyakori előfordulása, a díszfegyverek és luxuscikkek nagyrabecsülésével új fegyverformák fellépése, valamint az útvonal menti erődök Európa-szerte való felépítése bizonyítanak. E harcos osztály kialakulását megalapozza a bronzkor kezdete, a bevándorlási mozzanatok csak felgyorsították ezt a fejlődést.

A harcos osztály fejedelme az útvonalak ellenőrzésére hatalmas domberődítményeket építtetett, amelyek a környező térséget, a szántóföldeket, legelőket és a bányákat uralták. Nagyobb városok ritkán fordultak elő, az emberek valószínűleg nem laktak folyamatosan egy helyen. Kisebb rövid életű falvak felvázolják előttünk a nyugtalan és bizonytalan politikai helyzetet az urnamezősök idejében. A földművelők és állattenyésztők bíztak harcos vezetőikben, háború esetén váraikba menekültek, ahol élelmiszert raktározhattak. Így megerősített állandó települések ebben a korban csupán fontosabb útvonalak mentén, erődök és dombvárak közelében maradtak. Másutt pedig inkább kis tanyák, falvak vették körül a harcos vezérek székhelyét.

Valószínű, hogy amint a későbbi keltáknál is, a harcosok körébe való bejutásnak nem volt társadalmi akadály. A legvitézebb ifjakat felvették ebbe az elit osztályba, mindegy, hogy paraszt, pásztor, bányász, kereskedő, kézműves, tárkány vagy harcos sarja volt. A telepeket és leleteket megfigyelve feltűnik, hogy a fegyveres küzdelem kimagasló szerepet játszott e kor társadalmában. Meglepő ebben az összefüggésben, hogy nagyobb háborúkra nem utalnak a régészeti eredmények. A sziklarajzokon inkább két ember közötti párbajokat láthatunk. Nagy tiszteletben részesült tehát a bátorság, vitézség és a becsület erkölcsi szabálya. Hasonló harcmodort ismertetnek velünk az antik görög és római krónikások a bátor, néha "eszeveszett" kelta vitézekről.

A keltáknál a harc szent mozzanat. Miközben néhányan a másvilágra is jutottak, fontosabb volt a személyes bátorság és hősiesség bizonyítása, mint a győzelem - ez

volt a vesztek a megfontolt, szervezett római haderővel szemben. Később ők is szervezett hadirendben szálltak szembe Rómával, de amint tudjuk, már túl későn.

Az urnamezős harcos tehát központi szerepet játszott Európa társadalmában, ezt bizonyítják például a Korzikán felállított menhir-harcosszobrok.

A szittyák

E jelenség viszont nem csak Európára korlátozódott. A harcosok osztálya megjelenik a Kr. e. 1700 óta műveltségében és formakincsében szinte homogén andronovói kultúra területén, úgymond Eurázsia boreális szteppén. Egyöntetű a következőkben a fejlett fém művészet és a vasipar az egész pusztán. A széles folyók völgyeibe, tavak, Emberfejű és ló-oroszlán testű lény tengerek partjaira és más termékenyebb vidékekre visszatér a földművelés a továbbfejlesztett ekével, a pusztán viszont továbbra is dominál a kifinomított és továbbfejlesztett extenzív állattenyésztés. Az úthálózat jelentősebb gazdasági csomópontjain nagyobb városokat találunk. Ezekben virágzik a kereskedelem, a kovácművészet, valamint a kézművesség: itt vallási központok is létesülnek.

Az állattenyésztő félnomádok a városokon kívül, a széles pusztákon hajtják gulyáikat, nyájaikat, és mozgékonyaságuk révén erős gazdasági kapcsolatokat tartanak fenn a vásárközpontokkal, a városokkal. A letelepedett földművelők ellenben a termékenyebb térségekben falvaikból a közeli városokba viszik termésüket és látják el a kereskedőket és kézműveseket. Kialakul több ilyen szoros gazdasági rendszer, melynek élén ugyancsak egy lovas hadikaszt jár.

Az évezredek során, amint Európa nyugatabbi részén, itt is kikristályosodik egy harcias lovasosztály, amely nem foglalkozik mezőgazdasággal, hanem vezető uralkodó társadalmi réteget alkot. Ebből a gazdasági egységek, központok és úthálózatok összefonódásából kifejlődik a későbbiekben az egész Euráziában fellépő szkíta népközösség. Mivel ez idő tájt nem észlelhető kulturális határ a kelet-európai-ázsiai és a nyugati kör között, folytatólagos átmenet világlik- ki előttünk, az andronovói-kaukázusi-kubáni-uráli, az erdélyi, a nyugat-magyarországi és az urnamezős műveltségek között. Ezek az andronovói műveltségű szittyák ismételen behatolnak Európába. Megint megnő a lovasnomád kultúra hatása, miután az elmúlt századokban főleg trójai, tehát letelepedett városi életmód befolyását figyelhettük meg.

A korai kelták

Kr. e. 804 körül kialakul a korai vaskor urnamezős műveltségének egy kelet-európai hatásra továbbfejlődött kései változata, a hallstatti kultúra. Miután az urnamezős időkben az európai politikai bizonytalanság és e térség fejlett fegyverei

megrázkódtatták a régi világot, a tengeri népek támadásával, a hallstatti kultúra ideje békésebb korszakot teremtett. Megerősödik az európai úthálózat, a hallstattiak szerves kapcsolatokat tartanak fenn a mykéni műveltséggel, Anatóliával, a kaukázusi vasipari központtal. Felélénkül a kereskedelem. Az eddig oly harcos hadi kasztok vezető gazdasági hatalommá váltak, a vásárok, a fémipar, valamint az útvonalak felügyelésével meggazdagodtak. Egész Európában, a Fekete-tengertől Írorszáig állandó városok és falvak létesülnek. Mivel még mindig nem volt stabil a politikai helyzet, a településeket erős falak és erődök, várak védték.

Észak-Európa kiesik ebből a fejlődésből. Itt, a már évezredek óta tartó mezőgazdász vándortanyák hagyománya majd csak a kelták megjelenésével kezd lassanként kiszorulni (germánok). "Ebből az időből Kelet- és délkelet-Európa nagy részén sírokat találtak, melyek lovasfelszerelést tartalmaztak. Ezek "tráko-kimmérnek" való azonosítása visszatükrözi a Hérodotosz által reánk hagyományozott népek kivándorlását a keleti pusztás területekről, melyek a szkíta települések ideje előtt nyugat felé vándoroltak Európába", véli Cunliffe könyvében: "Aus dieser Zeit fand man in grossen Teilen Ost- und Südosteuropas Gräber, die Reiterausrüstungen enthielten. Deren Deutung als 'thrako-kimmerisch' spiegelte die von Herodot überlieferte Wanderung von völkern aus den Steppengebieten des Ostens wider, die vor der Zeit der skythischen Siedlungen westwärts nach Europa einwanderten." (CUNLIFFE (35), 1996). Feltűnik, hogy a lovaglás eddig még nem ismert nagyabecsülésben részesül az európai harcosoknál. Az urnamezős időkben kialakult és meggazdagodott elit lovakat és díszes lószerszámokat hozat be a keleti pusztákról.

Azonban, amint Cunliffe említi, szittyá törzsek bevándorlását is észlelhetjük. A Kr. e. nyolcadik évszázad derekán megjelennek a Kimmerek, akik elő-ázsiai kalandozásuk után behatolnak Közép-Európába. "A Kr. e. 8-'7. századi asszír források szerint a jövevények nagy valószínűséggel a Kaukázus északi részén és az azt övező sztyeppvidéken élt kimmerek [...] közül szakadtak ki. A vasat is ismerő nép állattartásra épülő gazdálkodást, a korábbtól eltérő települési-temetkezési szokásokat és a sztyepei stílus évezredes hagyományaiban gyökerező művészetet honosított meg Kelet-Közép-Európában a Kr. e. 8-6. század folyamán. [...] Ennek révén a Kárpát-medence keleti fele egy hatalmas kiterjedésű lovas-nomád népi konglomerátum nyugati peremvidéke lett. [...]"

A fazekaskorongot is ismerő nép [...] intenzív lótenyésztést honosított meg az Alföldön. [...] " (Magyar Nemzeti Múzeum (36)). Szkíta kurgánok nyomon követhetők Kelet-Németországig (Vettersfelde), sőt az akkori műveltség központjában, magában Hallstattban is szkíta jellegű harcosoknak szánt halomsírokat, azaz korgányokat, "kunhalmokat" találunk.

És épp ebben az időben kezd változni a hallstatti kultúra formakincsében és temetkezési rendszerében. Visszatér a halomsíros temetkezés a Hallstatt-C és -D korszakokban. Eleinte még urnákat helyeztek el a halomsírokból, később már

eltemették hőseiket és gazdag fejedelmeiket. Csupán az alacsonyabb társadalmi osztály tartotta meg itt-ott, a halotthamvasztás hagyományát. Ezenkívül észlelhetjük a hallstatti fémművészet kivirágzását, mely formakincsében erős szkíta elemeket tartalmaz.

Habár elvész régészeti nyomuk a lovasnomád harcias kimmereknek, akik óriási gulyáikat, nyájaikat és ménesüket hajtották Közép-Európába, magukkal hozva fejlett vasművességüket és aranyművészetüket, egy ma is élő kelta nép megtartotta nevüket: a Walesben élő kimmerek (Cymry).

A kelták

A szittyá pusztákról viszont Kr. e. 500 körül sem szakadt meg a bevándorlás. A törzsek behatoltak Európa nyugati tájaira is. Létrejön a marne-mosel-i harcos-lovasok köre, ez létrehozza a La Tène-kultúrát, amely a trójai eredetű urnamezős-hallstatti és szkíta kurgános néesség egyesüléséből született meg.

V. A KELTÁK

AZ EURÓPAI VASKOR NÉPE - NYUGAT-EURÓPA SZITTYÁI

A La-Tène-kultúrát a régészek az antik krónikások által "keltának" avagy "gallnak" nevezett néppel azonosítják. A kelták megjelenése Közép-Európában egy újabb gazdasági és művészeti fellendülést jelentett. "A gazdasági élet alakulását alapvetően meghatározta [...]: a vasművesség technológiájának és termelékenységének átütő erejű fejlődése, a tömegtermelést lehetővé tevő fazekaskorong (lásd a kimmereket) használata, s nem utolsósorban a sokirányú kereskedelmi kapcsolatokat fellendítő kelta pénzverés létrejötte. A korszak végére városias szervezettségre utaló erődített magaslati telepek alakultak ki [...]." (Magyar Nemzeti Múzeum (37).

Feltűnő a kelta és szittyá törzsnevek gyakori azonos előfordulása, ami arra utal, hogy a szittyá gyarmatosító törzsek ősi nevüket egyszerűen megtartották Európa nyugati tájain is.

Így: láthatjuk a későbbi kelta sennon törzset például, melynek egy része Galliából beköltözött Észak-Itáliába. Az Alföldön éltek a szkíta sigynnák, a kelta sekánok Kelet-Galliában a genfi tó közelében voltak honosak. Az Észak-Balkánra és Magyarországra vándorló "trákok" egy szittyá törzsszövetség, a Kis-Ázsiából származó "etruszkok" meg a Kr. e. 8. században letelepednek Észak-Itáliában (tyrén és tyrzén törzsek), Közép-Európában a kelta "tauriskusok" lépnek fel. A régészet már bebizonyította a kelta és etruszk művészet párhuzamait. Már említettem a névazonosságot a szkíta kimmerek és a kelta kimmerek között. A "venéteket" Cunliffe és Kinder szkíta származású lovas-harcos Illíreknek tartja, ám

más történészek (Éluére) kelta törzsnek tekintik, hiszen előfordulnak a gall "venétek" a mai Bretagne-ban is. Véleményem szerint ezek a megtéveszthetetlen névazonosságok csak egy magyarázatot engednek meg: szkíta törzsek telepedtek le nyugaton, az antik krónikások őket aztán "kelták"-nak nevezték; ennek hátterét majd később még megvilágítjuk.

Hasonlóan vélekedik Baráth Tibor is: "Az első kelták (szkíták) nyugatra vonulásakor nincs szó komoly háborúról, súlyos fegyveres összetűzésekről, a megelőző lakosság kiirtásáról vagy elűzéséről, sem új politikai keretek felállításáról. [...] a kelták nem külön emberfajta voltak, hanem e név alatt foglalták össze azokat, akik valamennyien ugyanarról a földrajzi tájról, a Régi Keletről eredtek és Európában egymással újra összefonódtak. [...] Ezt látva, a nem magyar tudósok maguk is megállapították, hogy az ókori Európában, a kelta időkben egymás megértésének komoly nyelvi akadályá nem volt. [...]" (BARÁTH (38), 1993).

Összegezve tehát a kelták nem mások, mint egy nyugati változata a hatalmas pusztai kultúrának. A későbbi kelták Keletre visszairányuló vándorlását tükrözi a szkíták és kelták Magyarországon való békés összefonódása: "Az Alföld fokozatos elfoglalásáról e vidék szkíta-kelta jellegzetességeket ötvöző temetői tanúskodnak." (Magyar Nemzeti Múzeum (39)).

A szkíta-kelta viszonyról így vélekednek Kinder és Hilgemann német történészek: "Die Kimmerier wirken durch Übernahme der Taurischen Kultur stark auf die ältere Hallstatt-Kultur ein, und werden dadurch her Vermittler vorderasiatischer Kulturelemente, die Skythen wirken auf die jüngere Hallstatt-Kultur und die La Tène-Kultur. [...] Die Toten werden unter Grabhügeln auf einen Wagen beigesetzt. [...] (wohl, unter skythischem Einfluss). " magyarul: "A kimmerek, a "tauricai" kultúra átvételével erős hatást gyakorolnak a korai hallstatti műveltségre, és így elő-ázsiai kultúrelemek közvetítői lesznek, a szkíták a késői Hallstatt kultúrára és a La Tène-kultúrára hatnak. [...] Az elhunytakat sírhalmok alá temetik egy szekérrre fektetve [...] (jóllehet szkíta hatásra)." (KINDER - HILGEMANN, 1987 (40).

Lovas-nomád műveltség

Tekintsük át tehát, hogy milyen pusztai lovasnomád kultúrelemekről van itt szó. Neves történészek és régészek szerint vannak bizonyos műveltségi tényezők, melyek jellemzik az azonos kultúrával és életfelfogással bíró, a végtelen pusztákon vágató, íjlesztő lovas-nomád népeket (értsd a szittyáktól a mongolokig).

Közös vonásuk az eurázsiai lovas népeknek az apajogú társadalom, a szervezőkészség, széles körű, messze látó szervezés és egy világbirodalom megteremtése szövetséges alapon.

A puszta széles láthatár a igényelte magas fokú tájékozódási képességüket, valamint az "íjlesztő" népek tekintetét az égre (mennyre) irányította, ahonnan a legelőket éltető eső származik. Itt van a székhelye a "Mindentudó Mennyei Atyának". Táltosok tartották fenn az Istennel, valamint az ősökkel való kapcsolatot, azok a sámánok, akik révülésben az elhunytak lelkét is átkísérték a túlvilágra.

A szabad és egyenjogú harcosokból álló hordák élén a vajda (fejedelem) állott, aki a nomád Világbirodalomban a "Kagán" vagy "Kán" címet viselte. Sok vajda számára a kovács-, a fegyverkovács- (tárkány) szakma alapozta meg a felemelkedést. Elképzelésük szerint a tárkány kapcsolatban áll Istennel, aki őt erre a mesterségre megtanította.

Ezért sokszor ő a Napúr kiválasztottja és kialakul az úgynevezett "Tárkánykirályság".

Mivel az egyedüli tájékozódási lehetőség a határtalan széles pusztán az égbolt volt, ebből nemcsak kozmológiai, hanem társadalmi rendszereket is levezettek. Ezek szerint a világmindenség a világ tengelyét képező Sarkcsillag körül forog, ami alatt a Világbirodalom Urának Széke, trónja áll a világ közepén. S így egybeesett a világ, a birodalom és a nép, a nemzet központja. Ebből a világnézetből fakadóan látják a lovas-nomádok feladatként a világ négy sarka (négy világtájak) népeinek leigázását és megbékítését. (Kinder-Hilgemann nyomán).

Kelta-szittyá párhuzamok

A lovas-nomád műveltség elemei a keltáknál is ugyanúgy megtalálhatók, akár a szittyáknál.

A "világbirodalmi" eszmétől eltekintünk, mert véleményem szerint ez egy későbbi fejlemény, mely csak a széles eurázsiai puszták lovasnomád népeinél fordult elő.

Az apajogú társadalom már a fémkor kezdetén elsöpri az újkőkori európai anyajogú közösségi rendszert.

Amint a szkítáknál, úgy a keltáknál is, és minden őket követő lovasnépnél, legyen ez hun, magyar, vagy mongol, bizonyos fokú oligarchikus demokrácia uralkodott. Fejlett társadalmi rétegződés rendezte a hatalom felosztását. Amint említettem, az évezredek során kialakult egy elit hadi kaszt, melyen belül viszont egyenjogúak voltak a harcosok, és amibe bárki bejuthatott, ha bebizonyította bátorságát. Ennek a harcosokból álló vezető rétegnek egyik legmagasabb eszménye volt szabadság, amelyet a széles pusztákon, paripájuk hátán élveztek, valamint a gulyáik megállíthatatlan vándorlásában és a hatalmas Világ: egyetem egységében látták. Ezért eleinte sem a szittyák, sem a kelták, nem alapítottak egységes birodalmat, fontosabb volt a törzseknek a függetlenség. A későbbiekben az eurázsiai pusztákon

kialakult világbirodalmak is csupán szövetséges alapon létesültek. Tehát ehhez a szabadságeszméhez tartozik a fejedelem megválasztása az egyenjogú harcosok közül. A kelták, ahogy szittyá-magyar rokonaik is, pajzsra emeléssel nyilvánították ki hatalomra jutott fejedelmük támogatását.

A keltáknál a társadalom három részre volt felosztva, az említett lovasok voltak a politikai vezetők a druidák képezték a szellemi vezető réteget, amely gyakran törzseket átfogó rendszert képezett. A szakrális király, a főáltos egy bizonyos kimagasló fontosságú vallási központban székelt. A társadalom harmadik része, a köznép osztálya, ami parasztokból, pásztorokból, kézművesekből és kereskedőkből tevődött össze, a "bö-urak". Hasonló társadalmi felosztást találunk a szittyáknál és az Árpád-kori honvisszafoglaló magyaroknál.

A druidákra visszatérve, még fontos lenne kihangsúlyozni elsőrangú jelentőségüket. Ők teremtettek kapcsolatot a szellemi világ és a fizikai világ között, a hagyományok megtartásáról ők viseltek gondot, a hősmondák és ősi regék szájról szájra való továbbadásával törődtek, betegségeket kezeltek. Kelta orvosokról tudjuk, hogy koponyalékelést is végeztek (trepanáció), és természetesen vallási szertartásokkal foglalkoztak - mindez megfelel a pusztai áltos feladatának. Minden valószínűséggel az elit rétegből váltak ki, és többek közt tárkányok is voltak (lásd lejjebb).

A fiatal druida diáknak húsz évet kellett tanulnia, hogy végül képzett druidaként működhessen. Ez fényt vet arra, hogy mekkora tudással rendelkeztek a kelta áltosok, ami nemcsak vallásra és hagyománytiszteletre szorítkozott, melyet tilos volt leróni, hanem fejlett csillagászat, számtan és egyéb fontos tudomány ismereteire utalnak a régészeti és történész kutatási eredmények.

Több fokú jellem összefonódás tűnik fel a kelta "draoták" és a lovasnomád "tordák" között, mint a szent fa imádata, a tűzkultusz, a jóslás és révülés, ami már feltűnt az indogermán teória védelmezőinek és kitalálóinak is. Ahogy Ellis leírja, már Sir John Rhys felfigyelt a druidizmus "nem árja papság" mivoltára. De még Julius Pokorny is kijelenti, hogy a druidizmus vonásaiban az indoeurópai vallásoktól idegen. (ELLIS (41) nyomán). A kelta vallásban, ugyanúgy, mint keleti rokonainál, két különböző jellemvonást ismerhetünk fel. Az első a pusztai egyistenhiten alapszik.

Ez az Isten a természet különböző megnyilvánulásaiban jelentkezik, legfenségesebb jelképe a napkorong. Hiszen már a bronzkortól régészetileg nyomon követhetők a napimádó közösségek, melyek kerékekkel jelképezték a Mindenhatót. A kereket választották a Napisten jelképéül, mert formája és tulajdonsága azonosnak tűnt a napéval: kerek és forog, tehát mozog, akár az "Ég Szeme". A vaskorban is megmaradt ez a vallás. Vaskori harcosok napkerékamuletteket hordtak, csatabeli sikerben reménykedve, az elhunytaknak is apró Nap-szimbólumokat helyeztek sírjukba, hogy fényt biztosítson a sötét

másvilágba vezető úton. A kelta korban is megtartotta fontos szerepét a Nap mint minden erő forrása, és mint mindenható Égi Atya. A rossz elleni harcában, kelta szájhagyományok szerint, a Fény Istene lóháton, a napkereket pajzsként és villámbotját fegyverként használván leveri a sötétség gonosz szellemeit. Később az ír mondák egy fiatal isteni harcosban, Lugh-ban (ír LUGH fiatal, öcs) látták a gonosz erők elleni csatározót, aki elkergeti a sötétséget. Az égi fénynek megfelelője volt a földi tűz. Beltene, Bál-isten tüzének ünnepén (május, elsején), Lughnasad, Lugh isten nászának ünnepén (augusztus elsején) és Samhain éjszakáján (november elsején) óriási tüzeket gyújtottak. Ahogy őseink, úgy a kelták is imádták a tüzet mint energiaforrást és a Napisten földi képét, valamint erejének megnyilvánulását. Akárcsak a Nap, a tűz is életet adhat és pusztíthat egyaránt (Green nyomán).

Ebben a rendszerben a kelta hit szerint mindennek megvan isteni rendje és rendszere, ami tiszta tükörképe a gyönyörű mennyei világnak. '; Az erdők, források és dombok természetes szentélyek voltak, amint a szittyá testvéreiknél is. Ennek az Istenatyának kelta neve "Daghdha" (Dicső atya), "Nuadha" (Nagyatya), vagy "Donn" (Ten), hun őseink Nagyságos Istenünket "Tengrinek" szólították. Ebben az összefüggésben feltűnik egy érdekes ír-magyar nyelvi párhuzam: magyar IS-TEN (TENGER), ír DONN Isten (TONN - hullám, tenger (GER - nagy, óriás).

A második jellemvonás az ősök nagyrabecsüléséből és tiszteletéből ered. "A kelták istenségeiket nem teremtőiknek tekintették, hanem elődeiknek, úgymond természetfeletti hőseiknek [...]. Úgy az ír mint a walesi mondavilág "heroikus", mert a Kr. e. évezred vége felé a kelták istenségeiket hősökre változtatták és fordítva.": "Die Kelten betrachteten ihre Gottheiten nicht als ihre Schöpfer, sondern als ihre Vorfahren, das heisst als eine Art übernatürlicher Helden und Heldinnen [...]. Sowohl die irische als auch die walisische Mythologie und Sagenwelt ist >heroisch<, denn gegen Ende des vorchristlichen Jahrtausends hatten die Kelten ihre Gottheiten zu Helden und Heldinnen verwandelt und umgekehrt." (ELLIS (42), 1994).

Tehát, inkább őseikre, mint hőseikre emlékeztek, és később a Nagyistenhez szegült hősök istenségekké fejlődtek. Az Ősből hőssé való átalakulást megtekintve, itt is egy szembeötlő nyelv- és fogalomanalógia elé kerülünk a kelta, valamint az általunk legjobban ismert lovas nép nyelve között: magyarul ős - Hős és keltául OES - GAISCE (V ö. baszk GAIZKI - fivér, harcos, török OGUZ - hős).

A kelták szent állatai kétségtelenül azonosak a szittyákéival: a Csodaszarvas, a Csodálatos Sólyom, a Griffmadár, az Oroszlán, az isteni Bika, valamint a Táltos Ló. Az életfa, amelyet a tölgy képviselt, igen fontos szerepet játszott őseinknél, mind a szittyáknál, mind a keltáknál. " In pagan Romano-Celtic symbolism both the eagle and the oak were closely linked, with the cult of the sky-god, whose Roman name was Jupiter. [...] " (GREEN (43), 1996), magyarul: "A pogány római kori kelta jelképvilágban a sast [a Celtic Mandalas szerint hawk, sólyom] és a

tölgyfát is, egyaránt szorosan kötötték az Égisten kultuszához, amelynek római neve Jupiter volt."

A Táltos Lóval kapcsolatban Mac Cana keltológus a következőket írja: "A kelta mitológia gyakori szereplői a természetfeletti lovak. Néha, különösen a népmesékben, ezek a lovak viszik le a halandókat a holtak országába, a túlvilágba, de majd mindig hűséges szolgálói, barátai gazdáiknak; a nagy évszakonkénti ünnepek egyik legfőbb eseménye a lóverseny volt, s ezt a szórakozást kapcsolták össze leginkább a túlvilággal. [...]" (MAC CANA (44), 1993). Hasonló szokásokat őriztek meg napjainkig Ázsia lovas népei, különösen a keleti türk népek, vagy például a tibeti nomádok, melyek a tavaszi napfordulatkor rituális lóversenyeket tartanak. Még élnek breton mondák, melyek arról mesélnek, hogy különös éjszakákon a táltos paripák ma is magányosan vágatnak Bretagne mezein, ők "Isten emberei". Ősi kelta ünnepek alkalmával, melyek közül néhány még sokáig fennmaradt az ír ókereszténység idején, mint például "Samhain" napja, az ősökre való megemlékezés, amelyet október 31-ről november elsejére virradó éjszaka tartottak, lóversenyeket rendeztek az ős búcsúztatására: "Írországban, a Kr. u. első évezred vége felé, Samhain napján az öt tartomány nagygyűlést tartott, ez alkalmat adott pásztorszertarásokra és politikai vitára: a találkozót vásárokkal, vallásos szertartásokkal és lóversenyekkel ünnepelték.": "[...] In Ireland during the later first millennium AD great assemblies of the five provinces took place at Samhain, occasions for pastoral rites and political debate: the festival was celebrated with markets, fairs and horse-races. [...]" (GREEN 45), 1996).

Nagy tisztelettel tekintettek a kelták a Természetre, melyet a Nap atya nemzett és a Földanya szült. A folyókban látták a Földanya jelképét. Keltául ez isteni Anyát "Anu-nak, vagy "Danu-nak ("Jóanya) nevezték, és a Kárpátok medencéjébe költözésükkor, amint már említettem, e névvel jelölték meg a térség leghatalmasabb folyamát, a Dunát, a jóanyjuk "Danu" tiszteletére (ELLIS nyomán) (46). Tehát ez a tény is arra utal, hogy Pannóniában született meg a kelta nemzet, mivel innen terjedt el Anyaistenük, "Danu" (szumir "Istár"), avagy a vele azonosított "Duna" folyó (szkíta "Iszter") neve.

A tárkánykirályság is kelta jelenség, mely a szkítáknál, hunoknál, valamint minálunk, magyaroknál is előfordult, amint Cunliffe-nál olvasható: "A Németalföld és a Volga között talált sírhalmok kovácsfelszerelést és tárkányeszközöket tartalmaztak; ez mutatja, hogy a fémfeldolgozás feltehetően titkos és elit művészet volt, és egy kimagasló társadalmi rétegnek volt fenntartva. Az a tény, hogy valaki a természet hatalmait uralni és befolyásolni tudta (a kőről fémre való metamorfózis), a hatalom és tekintély további jele volt. "Grabhügel zwischen den Niederlanden und der Wolga enthielten Ausrüstungsgegenstände von Schmieden; das zeigt, dass die Metallverarbeitung eine vermutlich geheime und elitäre Kunst war und einer sozial herausragenden Gesellschaftsschicht vorbehalten war [...] Dass Jemand die Naturgewalten beherrschen und beeinflussen konnte (Metamorphose von Stein zu Metall), war ein weiteres Zeichen für Macht und Autorität." (Cunliffe (47),1996).

Ez a folyamat nem szokatlan, hiszen az akkori ember szemében a tárkány a négy természeti elem, tűz, föld, víz és lég ura volt: A tűz segítségével folyékonyvá válik a földből származó kemény kő (érc), melyet vízben hűtenek, hogy ismét megkeményedjen, valamint a levegőn kovácsolják, amíg megfelelő formát ölt, emellett a folyékony víz a fém heve révén gőz formában elillan és levegővé válik. Ezen filozófiai leírással lehet véleményem szerint a legtisztábban felidézni az akkori gondolatvilágot, és ugyancsak érthetően megmagyarázni, hogy miért játszott a tárkány vezető szerepet a közösségben, varázslatos-csodás szakmája révén.

Nos, ez az égi sugallatú tárkány képezte a későbbiekben az isteni fejedelmet, a táltoskirályt, mivel a szakrális király eszménye nemcsak a turáni lovas népeknél, amelyeknél közismert, hanem a keltáknál is megtalálható. Írországnak is szakrális királya volt: " [...] The ruler of Ireland was inextricably linked to the fortunes and prosperity of the land itself. [...] The royal court of Tara was traditionally the sacred site of royal inauguration; here the ritual marriage was enacted between the king and the land, personified as the, goddess of sovereignty. [...] " (Green (48),1996); magyarul: "Írország vezére elválaszthatatlanul a föld szerencséjével és bőségével egyesült. A Tara-i királyi udvar hagyományosan a királyné avatási szertartás szentélye volt; itt játszódott le a rituális esküvő a király és az ország között, amely az Ország Istennőjében [Ériu] testesült meg.". Ériu Istennő adta a gaelek országának nevét is.

Érdemes lenne itt még megemlíteni, hogy ezen szakrális király és a Földanya közötti szent esküvő szokása még az ősi szumir időkre megy vissza. Itt, a zigurrát legfelsőbb szobájában hált a "lugal" (vezér) a főpapnővel, aki Inanna istennőt jelképezte. Első keresztény királyunk, Szent István folytatta ezt a hagyományt, amikor Magyarországot a Boldogasszonynak felajánlotta, aki nem más, mint az ősi vallás Földanyja.

Az írek ezt az esküvői szertartást megelőzően megválasztották a táltoskirályt, neki majd egyes feltételeket kellett teljesítenie, amelyek bizonyították méltóságát: a királyi palástot kellett hogy találjon, a királyi harckocsi engedelmeskedjen, a Tara közelében lévő kurgánon álló Fál-i szent kő felsikoltson, ha Isten kiválasztottja megérinti, a jogos szakrális királyt egy druida álmában meg kellett hogy lássa egy bizonyos bikaáldozat, a tarbhfhess alkalmával. Csak akkor, ha ezek a feltételek mind teljesültek, válhatott méltóvá az Írország feletti uralomra (Green nyomán). A királyt megválasztása után pajzsra emelték.

TARA-ban kötötték, és minden alkalommal felújították a SZER(ződés)üket Írország négy tartományának - Ulaid (Ulster), Connachta (Conanacht), Laighin (Leinster) és An Mhumha (Munster) - királyai (vezérei), valamint az ötödik, a főkirály, a Tara-i főtáltos-fejedelem, a szakrális király, akár Árpád-kori őseink SZER-en, ahol a "fejedelem és előkelői [...] rendelkeztek az ország szokásjogáról és egyes jogesetekről [...]. És azt a helyet, ahol mindenről határoztak, a magyarok

saját nyelvükön Szernek nevezték el, mert itt rendezték az ország minden dolgát" - ahogyan Anonymustól tudjuk. (49)

A kelta Mennydörgő-Isten neve TARANIS volt, akit kovácskalapáccsal és (Nap-) kerékkal ábrázoltak. A hét magyar törzs egyike, a TARJÁN törzs adta népünknek a "Kendét", a hajdani szellemi vezetőnket. Valószínű, hogy a "Tarján" törzs volt a tárkányok törzse, hiszen a "varázserejű" kovácsokból lettek az évezredek során a táltosok. Hasonló népfelosztást látunk az etruszkoknál, ahol a fejedelem mindig a "Tarquin". törzsből származott, s ennek neve TARQUINUS volt.

Egy további kirívó párhuzam a kelta műveltség és a szittyia lovasnomád kultúra között a temetkezési rendszer, főleg a királyi és harcos-sírokra való tekintettel. Amint tudjuk, mindkét testvérnép halomsír alatti kamrába, eredetileg gödörbe, helyezte elhunyt társait. Ismert ám az is, hogy kő vagy faszobrot állítottak fel a korgányok tetején (vö. magyarországi kunhalmok), néhány sírdombon egy földbe szúrt kard is található volt (lásd a kelta Artúr király legendája és a hun Attila mondája közti párhuzamokat). Ám még egy fontos jellegbeli azonosság is hozzá tartozik: a szekeres temetkezés, melynek szokása a sumir Ur városi királysírokban (Kr. e. 2700-2000) vette kezdetét. A Kr. e. harmadik ezredév végétől a transzkaukázusi, majkopi, pontuszi és az Urálban fellelhető kurgánokban szinte azonos díszszekereket találhatunk. De a lovas népek nyugatra való terjeszkedésével korán megjelenik a szekeres temetkezés, előbb főként Kelet-Európában és Erdélyben, de csakhamar elterjed egész Közép-Európában és a keltákkal az általuk lakott egész térségben. A kelta halomsírokban (Heuneburg, Hochdorf stb.) talált dísz-szekerek alakja szoros párhuzamot mutat a szkítákéival.

A lovastemetkezést sem lehet kihagyni.. A kelták, ahogyan Christiane Eluère keltológusnő tudósít, nagy tiszteletben tartották lovaikat. Kimúlt lovaikat nagy szeretettel és díszesen temették el. A ló gyakran követte harcos gazdáját a sírba, ahogyan a "puszta fiainál" is. A kelták félelmetesen bátor és büszke harcosok voltak. Az akkori Európában új hadirendjük, a lovaglás és a rettegett hosszú vaskardjuk sok ideig fölényben részesítette őket a Dél-Európában terjeszkedő római hatalommal szemben. A hosszú kard is arra utal, hogy a kelta lovas nép volt, hiszen a hosszú, kétélű karrdal földön történő közelharcban nehézkesen lehetett bánni, lóháton viszont egy kitűnő csapó és szűrő-fegyver volt. Mint szittyia rokonaik, a kelta lovasok is a csatában fejdázástot folytattak, az ellenség fejét kardjukkal lecsapták és kantárukra kötötték, hogy evvel megelőzzék szelleme bosszúját. Még egy szittyia eredetű hadieszközt honosítottak meg Európában a kelta vitézek, a harckocsit, amely a lovaglással együtt a mozgékony életmódot jelképezte. "Az elesett ellenség fejét levágták és a lovuk nyakába akasztották [...] " - közli Diodorus Siculus, illetve otthon egy előkelő helyre felakasztották, vagy külön ládában őrizték, hogy másoknak dicsekedjenek vele (SIMON, J.)

Tork

A tudományos közvélemény szerint a kelta harcosok jelképe volt a nyakperec, a "torc" (torques). Ez tehát egy tipikusan kelta jelző; amivel csakis a kelta népet hozzák kapcsolatba. Csakis? - Ez nem teljesen igaz, mert van még egy hatalmas nemzet, amellyel összekötik a kelta harcosok jelképét: a hunok. A hun vitéz is viselte "TORK"-án a "TORK"-ot (vö. ótörök TARYQ-mag - szorossá válni - SÁRA (51) nyomán). "A hun vezető réteg keletről nyugatra vándorlását Belső-Ázsiából, a nyugat-szibériai Léna folyó egyik mellékfolyójának vidékétől egészen a Rajnáig a férfisírokban talált, igen súlyos arany torquesek - nyakperecek előfordulásain keresztül követi a régészet. Igen jellemző, hogy e nyakperecek majdnem egyharmada, s tegyük hozzá, a legsúlyosabbak, a Kárpát- és a Bécsei-medencéből került elő." (Garam (52), 1992).

Véleményem szerint itt már többről van szó, mint némi párhuzamról, egy szembeötlő kulturális és eredetileg etnikai azonosságról kell beszélnünk.

Eredet és elmélet

Nos, a kézzelfogható kelta-szkíta, kelta-hun és végeredményben kelta-magyar rokonsággal szemben itt feltevődik a kérdés, hogy miért tartja a szaktudomány a keltákat "indogermánoknak". Az indogermán elméletet támasza már csupán a nyelvészet, mivel régészetileg az "indogermánok" nem hagytak sehol egyértelmű nyomokat, hiszen a pusztai lovas nomádok, akikkel gyakran összekötésbe hozzák az indoeurópai nép létrejöttét, régészetileg és embertanilag bizonyítottan észak-mezopotámiai, kaukázusi valamint közvetlenül szumir eredetűek. Götz részletesen felmutatja könyvében a tagadhatatlan nyelvi rokonságot a szumirok és szkíták között. Tehát mivel a szkítákkal már nem lehet összekötni az indogermányságot, elvész a kapocs Irán és Európa között. Véleményem szerint, a nyelvi azonosságok az "irániak" és germánok között csupán a szumir-szabir gyarmatosítók nyelve révén jöttek létre.

35. CUNLIFFE Barry: Illustrierte Vor-und Frühgeschichte Europas, New York - Frankfurt-Main, 1996; 373. old.

36 Fodor István, Kovalovszki Júlia, KOVÁCS Tibor, Lovag Zsuzsa, Tóth Endre: A Magyar Nemzeti Múzeum. (Múzeumi kalauz), Budapest, 1992; 46-47. old

37. A Magyar Nemzeti Múzeum, (Múzeumi kalauz), Budapest, 1992; 51. old.

38 BARÁTH Tibor: A Magyar Népek Őstörténete, New York, 1993, 3. kötet, 65-68. old.

39. A Magyar Nemzeti Múzeum (Múzeumi kalauz), Budapest, 1992; 53. old.

- 40 KINDER- H.ILGEMANN W.: Atlas zur Weltgeschichte (Band 1), München, 1987; 21. old.
- 41 Ellis Peter Berresford: Die Druiden -von der Weisheit der Kelten, München, 1996; 46.
- 42 Ellis Peter Berresford: Die Druiden - von der Weisheit der Kelten, München, 1996; 46. old
- 43 GREEN Miranda Jane: Celtic Myths, London, 1996; 45. old.
- 44 MAC CANA Proinsias: Kelta Mitológia, Budapest, 1933; 51. old.
- 45 GREEN Miranda Jane: Celtic Myths, London, 1996; 55. old.
- 46 TIMARU-KAST Sándor: A Kelta-Magyar rokonság nyelnünk tükrében (ZMTE X.) Budapest - Zürich, 1996.
- 47 Cunliffe Barry: Illustrierte vor- und Frühgeschichte Europas, New York - Frankfurt/Main, 1996; 294. old.
- 48 Green Miranda Jane: Celtic Myths, London, 1996; 18-19. old.
- 49 ANONYMUS: Gesta Hungarorum 40. fejezet; Pais Dezső fordításában; (KRISTÓ Gyula és munkatársai: A honfoglalás korának írott forrásai, Szeged, 1995, 323. oldal].
- 50 Simon, J.: Das Zeitalter der Kelten, Düsseldorf, 1996, 82. old.
- 51 Sára Péter: A magyar nyelv eredetéről másképpen, Budapest, 1994
- 52 Garam Éva, Kiss Attila: Népvándorlás kori aranykincsek a Magyar Nemzeti Múzeumban (Múzeumi kalauz), Budapest, 1992; 8. old.

A germánokról

Érdemes lenne a germán etnogenezisre fényt deríteni. Amint említettem, az újkőkor folyamán elő-ázsiai telepések ismételten beszivárogtak Északnyugat-Európába és érintkezésbe léptek a "hosszúkás fejű" északi embertípusú lakossággal, mely az idő folyamán elsajátítja az újkőkori kultúrát. Viszont már ebben a korai fázisban is hatalmas lehetett az elő-ázsiai gyarmatosítók által kifejtett nyelvi és kulturális befolyás a mezolitikus halász-vadász-gyűjtögető csoportokra, melyek életformájuk ellenére viszonylag sűrűn lakták a dél-skandináviai és észak-nyugat-európai tengerpartokat.

Későbbi időkben megalitműveltségű telepések nagyobb fellépését észlelhetjük. A fonaldíszes-csatabárdosok bevándorlásával egyre fokozottabb az elő-ázsiai másodlagos befolyás.

A fémkorban viszont a germán térség elszigetelődik, és saját fejlődésnek indul, számos újkőkori hagyomány továbbfejlesztésével. E térség hosszú ideig elmaradott peremvidék marad, még a vaskor hajnalán is: hiányzik a fém, a kereskedelem csak csekély gazdaságot enged meg. Amikor Európában konszolidálódik a politikai helyzet a hallstatti korban, és számos város létesül, Északnyugat-Európa továbbra is a hagyományos vándortanyás mezőgazda életmódnál marad. Valószínűleg ekkor fejlődik ki a protogermán nép alapja. Csupán majd a kelták megjelenése hoz mélyreható fellendülést e térségre (CUNLIFFE (53) nyomán). Számos kelta törzs beköltözik a germán vidékre, és a két nép békésen egybeolvad, ám a kelták által gyakorolt hatás óriási volt, amint Kinder és Hilgemann, történészpár vélekedik: "A kisugárzó-területeken az őshonos lakosság erős keltásítása megy végbe", "In den Ausstrahlungsgebieten findet eine starke Keltisierung der einheimischen Bevölkerung statt." (KINDER - HILGEMEINN (54), 1987). A germán törzsfők kelta neveket vesznek fel, amint később a gót fejedelmek is hun nevet öltenek. Kelta törzsek figyelmen kívül hagyva etnikai határokat, ismételten beköltöznek a germán területekre. Kialakulnak vegyes proto-germán és kelta törzsek. Így a kelta szókincs nagy része is beolvad a germánba, pidginizálódva, a sajátos nyelvérzék és hangrendszer által megváltoztatott formában. (George Brown - Anker nyomán). A germán nép kialakulásához tehát nagyrészt kelta impulzusok vezettek, ahogy az amerikai tudósok vélekednek: "Seit der Eisenzeit war Dänemark [...] von Germanen beseidelt, so dass der keltische Stil [...] (der Kunstwerke) unweigerlich die Frage aufwirft: Waren die Germanen Kelten, oder zumindest: Waren, die frühen Germanen [...] unsere, direkten Vorfahren Wohl kaum. Höchstwahrscheinlich waren sie eine Mischung aus germanischen, keltischen und anderen Volksgruppen. [...]" (GEORGE - BROWN - ANKER (55) u. a., 1995) - magyarul: "A vaskor óta Dániát germánok lakták, így a (művészeti tárgyak) kelta stílusa [...] kényszerűen felveti a kérdést: kelták voltak-e a germánok vagy legalábbis a mi közvetlen rokonaink voltak-e a korai germánok? Aligha. Legvalószínűbb, hogy germán, kelta és más népcsoportok vegyüléke voltak [...]" - idáig az idézet. Ezt a tényt alátámasztja a germánok vallása is. A germán mitológia két istenségcsaládot ismer. Az egyik, a "Vánok" családja az ősi, feltehetőleg még késő mezolitikus, korai újkőkori hagyományokra visszaérő békés termékenység-i istenekből állt. A másik család, az "Ászokat", a harcias istenségek képezték, amelyek a kelta vallás második jellemvonásából, tehát az ősök hősieítéséből-istenesítéséből, alakult ki. Feltűnő, hogy a Vánok neveit tipikus őseurópai mássalhangzó torlódással képezték: Njörd, Frey és Freyja. Az Ászok viszont szinte azonosak a kelta istenségekkel. Kinder és Hilgemann német történészek keletről jött istenségeknek tartják őket: ODIN, a holtak Kísérője, a varázs Ura és lovagló Hadisten, melynek eksztatikus kultusza keleti eredetre utal, és nagy valószínűséggel azonos a kelta DONN Istennel. A germán Mennydörgés- Isten, THOR egyenlő a kelta Mennydörgő TARANIS Tárkányistennel. Ebben az

összefüggésben még érdemes figyelni arra, hogy németül az "ős"-t "AHN"-nak (án) nevezik, ami nyelvészeti szempontból azonosítható a "VÁN" szóval. "Ász" viszont nem talál német megfelelőre, ám keltára: írül "AOIS", valesisül "OES" "ős"-t jelent, ugyanúgy, mint a magyar "ős", a türk "ECE" és a finn "ISI". Ezek a példák megerősítik a germánok említett elkeltásodását.

A kelták mégis határozottan megkülönböztették magukat a germánoktól, habár a Rajnától északra eső területeken nagyon vegyesen éltek együtt. Itt megint egy erős kelta-magyar párhuzam világlik ki előttünk, mert "a kelták a germán népeket, amikor ezek elkezdtek megrohanni a kelta szállásterület keleti határvidékét, "népnek" (Teutonoknak) nevezték.": " [...] die Kelten, die germanischen Völker, als diese die Ostgrenzen des keltischen, Territoriums zu, überfallen begannen, als >das Volk< (Teutonen) bezeichneten." (ELIIS (56), 1994).

Magyarázatul hozzá kell még fűznöm, hogy írül TUATHA törzset, népet jelent, ami a régi magyar "TES"-nek felel meg. A magyarok hasonlóan "népnek" nevezték a körülöttük élő, állami kötelékbe nem szerveződött szlávokat: "TÓT". Ez a név hangtanilag és fogalmilag azonos a kelták által a germánoknak adott névvel "TEUT", melyből a németek mai "saját" elnevezése származik: ófelnémet "TEUTsch" (mai német "DEUTsch").

Gallok és gélek

Eljutottunk tehát a névadás megvizsgálásához. Felvetődik a kérdés, hogy miért nevezik a kelták magukat "GALL", vagy "GAEL"-nek

Nos, szumirul "GALL" embert vagy népet jelent (PADÁNYI (57) nyomán). Egy hasonló ír szó "GAOL) " rokonsgot, családot jelent, ami azonos a magyar "CSAL-ád"-dal. Tehát, véleményem szerint a kelták egyszerűen "rokonoknak", egy családba tartozónak tekintették magukat. E gondolatmenetet tovább lehet vinni a gyakori R-L hangváltás ismeretében. A koreaiak népelnevezése a "GIORE" mitikus szóból ered, amely "nép"et (Isten népét) jelent. Ennek türk változata a "GUR" (nép, törzs értelemmel), amiből a "tíz nyíl népe" az "ON-O-GUR" ("tíz törzs szövetsége"), valamint az "UJ-GUR", az "OGUR" stb. népnév is származik.

Magyar Kelták - Kelta magyarok

Befejezésül leszögezhetjük, hogy a kelta nép (akár a magyar is) a Kárpát-medencében az évezredek óta itt élő elő-ázsiai eredetű lakosság, a fejlett társadalmú, trójai műveltségű bevándorlók és a kaukázusi-pontuszi vasműveltségű szkíta telepések összeolvadásából született meg. Mindhárom gyökere a kelta (és a magyar) etnikumnak eredetében rokon egymással, hiszen mindegyik néprész a kultúra bölcsőjéből, a Folyamközből származó másodműveltségek sarja. Sőt,

egyenesen szumir elemeket is észlelhetünk a nemzetté válásnál, mely legnagyobb valószínűséggel már a bronzkor elején vette kezdetét. Itt nem csupán műveltségi azonosság tűnik fel őseink, a szittyák, és elődeink a kelták között, hanem embertani és nyelvi rokonságról is beszélhetünk, hiszen a kelta embertípus közeli rokona a kaukázusi és a türk típus, elütve az állítólagos "indogermán rokonaitól".

A kelta eredetről szóló magyarázat senkit sem kell, hogy meglepjen, hiszen a Kárpát-medencében létrejött nép ugyanúgy kelta, akárcsak magyar. A különbséget az teszi, hogy az innen nyugatra vándoroltakat nevezzük az ókori történészek nyomán "keltáknak"; az itt maradt népesség, a későbbiekben "magyarnak" nevezett nemzet alapját alkotja. Erre a szittyá-kelta alaprétegre a különböző korszakokban ismételtelen rátelepedtek és vele békésen összeolvadtak "hunnak", "avarnak", "onugornak", "árpádi magyarnak" nevezett rokon népek. Hisz mindannyian egy közös elő-ázsiai (szumir-szabir) anyanyelv változatait beszélték. "Amikor abba a tartományba (Pannónia) érkeztek, látták, hogy csodálatosan bőséges folyamai vannak nagy számban, sok gyümölcse és bő termése van annak az országnak, és az ő nyelvükön (azaz Hunor népének a nyelvén) beszélnek (az ottani népek) " - olvashatjuk a Tárih-i Üngürüszen. (58).

Összefoglalóan tehát, az évezredek át tartó elő-ázsiai eredetű népesség bevándorlása a Kárpát-medencébe, amely Európa számára a gyarmatosítás kisugárzó központjává válik, és ezen rokon népek rétegződése, összevegyülése vezetett a kelta etnikum létrejöttéhez. A kárpátmedencei térségben további rokon népek telepedtek le, amely folyamat a magyar nép kialakulásához vezetett. Senki sem tagadhatja, hogy a mai magyar nemzet a Kárpátok ölében született az elő-ázsiaiak, szabirok, szumirok, trójaiak, kimmerek, szkíták, trákok (és dákok), kelták és egyéb "szittyá" népek, jászok, hunok, avarok, onogurok és végül, de nem utolsó sorban az árpádi "magyarok" egybeolvadásából.

Az Európát uralmuk és műveltségi befolyásuk alá vető, szenvedélyes, bátor és szabad kelták közeli rokonaink, bár e nemzet túlélői már csupán Nyugat-Európa peremén vészelték át a könyörtelen idők viharait.

A KELTA - MAGYAR ROKONSÁG NYELVÜNK TÜKRÉBEN

1995 tavaszán egy egy hónapos kiállítás nyílt a magyarok tetteiről és Magyarországról a némethoni Ingelheimban. A kiállítás mottójaként cikk jelent meg az Ingelheimer Zeitung 1995 április 28-ikái számában a "Die Magyaren und das Ungarische Reich" (A Magyarok és a Hungár Birodalom) címmel. Ebben a szerző, Pia Steinbauer - Hösch Edgar, Herm Gerhard, Mczynska Magdalena, Weithmann M. W. és Wucher Albert munkáira hivatkozva -a következőket írja: "Sogar ihr Name, Magyaren (Söhne der Erde), hat sich bis heute als Bezeichnung für die Ungarn erhalten" (magyarul: "Sőt nevük, magyarok (Föld Fiai), máig

fennmaradt mint a Hungarok elnevezése). MAGYAR, a "Föld Fia"! Igen ám, de milyen nyelven?

Nagy meglepetéssel vettem tudomásul, hogy ez írül (is) lehet: MAC (H) -ÚR (a, Föld Fia"), szó szerint MAGOR-szá -G; ír MAC - fiú, ivadék - magyar MAG - fiú, ivadék; "OR-szág" szavunk összetett szó > vö. ír ÚIR - föld, talaj; török YER. - föld, talaj + SÁG > vö. régi ír SIDH (sígy) - domb, sírhalom; birtok - ír SEAD - telep, birtok (59). Lehetséges ez? Lehet-e valamilyen "titkos" kapcsolat a magyar és a kelta nyelv(ek) között?

A mellékelt képen egy lovaglaskor fejét és szárnyát mozgató sólyom látható egy Szatmár vidéki kelta vitéz (BUAITEOIR - győző, bátor), vezér (CIONÁ - vezér, bajnok > kán) sisakján. A sólyom volt a keltáknál a "szakrális" királyság, (Had-) Isten jelképe > TUARÚIL< az "isteni, csodálatos." Nemcsak egyforma ősi szavakkal, fogalmakkal találkozunk egyaránt a keltáknál és a magyaroknál, de még a mai magyar nyelvünk is rengeteg olyan szót tartalmaz, mely a mai kelta nyelvekben is megtalálható.

Őstörténetünk szempontjából természetesen nem közömbös az, hogy mely népekkel vagyunk rokonságban, azaz milyen nyelven beszélünk. E kérdést napjainkban már eldöntöttnek tekintik, holott akadnak olyan mozzanatok, amelyeket tárgyunk szempontjából figyelmen kívül hagyni nem lehet. Fodor István például azt állítja, hogy "népünk ősiségéből nyelvünk őrizte meg a legtöbbet". Nézzük meg tehát a következőkben azt, hogy a nyelvi örökséget illetően milyen gazdagok vagyunk? Hary Györgyné a magyar nyelv eredetéről egy statisztikai analízist közölt (1976), amely szerint nyelvünk 2516 megvizsgált szavából - alapul véve Benkő Lóránd szerkesztette "A Magyar Nyelv Történeti- Etimológiai Szótárát" (1976)

1. Ismeretlen, bizonytalan eredetű 1039 szó (41,2 %);
2. Hangfestő, gyermeknyelvi, indulatszó 200 (8,1 %);,
3. Ősi örökség urali finnugor korból 186 (7,3 %);
4. Ótörök, oszmán török 146 szó (5.8 %);
5. Szláv 341 szó (13,5 %);
6. Latin 281 szó (11,1 %);
7. Német 156 szó (6,1 %);
8. Vándor szó, nemzetközi szó 89 (3,5 %);
9. Egyéb (román, bolgár, olasz stb.) 73 szó (2,9 %).

Hary Györgyné a statisztikához a következő magyarázatot fűzi: "Ha jól meggondoljuk, eredetükre nézve a hangfestő, gyermeknyelvi és indulatszókat ugyancsak az ismeretlen eredetűek közé kellene sorolni, s így az 1. és 2. pont alattiakat egybevéve, 49,4%-ra tehető a megfejthetetlen szavaink száma". Kovács Vilmos kárpátaljai magyar író, Papp Ferenc kimutatása alapján (amelyben a finnugor eredetű szavak száma 34,0 %, az ismeretlen és bizonytalan eredetűeké

pedig 49,2 %), nyelvünk eredetéről így vélekedik: "Mit mond számunkra a szóstatistika? Mindenekelőtt azt, hogy az ősmagyar tőszókészletnek legfőbb egyharmada finnugor eredetű, a kétharmada idegen... Arról pedig, hogy milyen forrásból került nyelvünkbe ez a hatalmas ismeretlen szóréteg, nyelvészeinknek még csak elképzelésük sincs, hacsak nem vesszük komolyan azt a tarthatatlan axiómát, hogy ismeretlen szavainkat a vándorló magyarság vette át valamely azóta már kihalt nép vagy népek nyelvéből.

A nyelvi forrás elhaláloztatása persze, igen kényelmes megoldás, hiszen kihalt népek nyelvét hogyan is kutathatnánk? Ám velejéig hamis ez az axióma, már csak azért is, mivel a magyarság valamennyi számba jöhető vándorútján nincsenek olyan kihalt népek, amelyek nyelvét ne ismernénk, vagy meg ne ismerhetnénk. Az igazság ezzel szemben az, hogy nálunk egyáltalán nem folyik ilyen kutatómunka. Kézenfekvő a kérdés: hihető-e, hogy nyelvünk finnugor eredetű egyharmad része volt a befogadó, a konszolidáló, a többi kétharmada pedig a jövevény, a befogadott, a maga kulturális túlsúlyával? Vagy volt-e egyáltalán ilyen befogadó-jövevény viszony? Nem észszerűbb és indokoltabb-e arra gondolnunk, hogy az ősmagyar nyelv olyan ötvözet, amelynek tőszórétegei mögött etno-kulturális csoportok állnak, s ezek keveredéséből ötvöződött az ősmagyar nyelv" (Magyar Múlt, 42. szám, 1992).

"RÓNA-Tas András A nyelrokonság című könyvében olvashatjuk, hogy a magyar nyelv mintegy 68%-a jövevényt tartalmaz..." - írja GÖTZ László a Keleten kél a nap harmadik kötetében - majd, így folytatja: "Megdöbbenve állunk e hatalmas tömegű kölcsönszóréteg előtt, és önkéntelenül is fel kell tennünk a kérdést: ha ez valóban igaz lenne, mennyiben beszélhetünk egyáltalán önálló magyar nyelvről? De éppoly nyomatékkal feltevődik az a kérdés is, hogyan lehetséges ilyen körülmények között az, hogy bár nyelvünk tőszavainak több mint kétharmad részét idegenektől kölcsönöztük, mégis hiánytalanul, egy tömbben meg tudtuk őrizni - 1100 éve teljesen elütő szerkezetű nyelvi környezetben élve - nyelvünk sajátosságát, Európában szinte egyedülálló nyelvtani, nyelvszerkezeti és hangtani jellegét, semmilyen szomszédos nyelvhez nem mérhető különlegességeit: csodálatra méltó tömörségét, hajlékonyságát, feltűnően kifejtett belső nyelvi logikáját. S végül - de nem utolsósorban - mivel magyarázható az a meglepő, egész Európában úgyszólván példátlan jelenség, hogy a magyar nyelvterület viszonylag nagy kiterjedése (az Őrség és a Székelyföld között 1000 km-es távolság van), évszázados történelmi izoláció (a török hódoltság 150 évre valósággal három részre vágta a magyar nyelvterületet) és idegen nyelvű etnikai elemek évszázadokon keresztül szakadatlanul folyó tömeges beáramlása ellenére bámulatosan egységes tudott maradni, minden jelentősebb nyelvjárási eltérés nélkül? [...] Más ok után kell tehát kutatnunk. Ha nyelvünk tömörségét, hajlékonyságát, a tiszta, pontos hangartikulációt s a szógyökök rövidségét, hangállományuk egyszerűségét is figyelembe vesszük, akkor meg kell állapítanunk, hogy mindezek rég kiforrt, igen ősi nyelvi alapokra vallanak.

Ugyanezt bizonyítja az is, hogy a magyar már a honfoglalás korában is messzemenően megközelítette a mai nyelvi állapotot, s 1100 év óta alig változott - vagy amint nyelvészeink mondják "fejlődött" holott alig valamivel több idő alatt megannyi új nyelv keletkezett Európában, egyes alapnyelvek differenciálódása, illetőleg rokon nyelvek elszakadása folytán " (Benkő L.), s ugyanakkor a kárpát-medencei hazánkban, ahol 1100 éve mindenütt teljesen elütő szerkezeti felépítésű és belső logikájú nyelvek vesznek körül bennünket, úgyszólván egyetlen idegen képzőt vagy nyelvtani elemet sem vettünk át szomszédainktól, emezek viszont jó néhányat tőlünk. Márpedig a nemzetközi nyelvtudomány újabb felmérése szerint a nyelvek nemcsak szavakat kölcsönöznek - ahogy régebben gondolták -, hanem nyelvtani, nyelvszerkezeti elemeket, ragokat, képzőket is. Amint ezt éppen a szomszédos népek nyelveiben található magyar nyelvszerkezeti sajátosságok is egyértelműen bizonyítják." (Götz László: Keleten kél a Nap, 1994, 3. könyv, 4. fejezet, 545-546. old.].

Mint már említettem, az ír hagyományban a kelták őshazája a MAG MAR. ("Mező-Széles") volt. Ez a gyönyörű ország vont az ANNWN („Anyahon”) vagy BANNWN ("Asszonyok országa" > Pannónia), DANU őszanya (akit az írek kivándorlásukkor "nem tudtak magukkal vinni") országa. Már tudjuk, hogy DANU (Jó-Anya - ÉD-es ANYA) nevéből származott, a "Duna". Csak egy ilyen "Széles Mező" van Európában, és ez mindig is a "Föld Fiá"-nak (MACHŪIR), azaz a MAGYAR-ok hona volt...

Lehet-e tehát valamilyen kapcsolat (rokoni viszony ?) a kelta és a magyar nyelv között?

53. CUNLIFFE Barry: Illustrierte Vor-und Frühgeschichte Europas, New York - Frankfurt/Main, 1996; 279. old.

54 KINDER H. HILGEMANN W.: Atlas zur Weltgeschichte (Band 1), München, 1987; 21. old.

55 George- BROWN - ANKER (Time-Life szerkeztőség): Die Kelten: Europas Volk der Eisenzeit, 1995; 122. old.

56 Ellis Peter Berreford: Die Druiden - von der Weisheit der Kelten, München, 1996; 138. old

57 Padányi Viktor: Sumer-Magyar Nyelv Lélekazonossága, Budapest, 1994; Dentu-magyarica, Veszprém, 1989.

58 A Magyarok Története - Tárihi Üngürüsz, avagy Ungürüsz története - Dr. Blaskovics József, Cleveland, 1988.

59 magyarSÁG; vö. ír SIDH, japán SAKA, finnugor SANK, SUNK - domb, halom; török DAG - hegy.

Hogy a kérdésre válaszolni tudjunk vizsgáljuk meg a kelta nyelv(ek) jellemző vonásait:

A kelta nyelvekben a szó jelentése szempontjából a hangsúlynak nincs meghatározó szerepe. A beszédben a hangsúly mindig a szavak első szótagára esik, azaz a szó első szótagja a főhangsúlyos.

Az egyszerű (nem összetett) szavak általában vagy magas vagy mély hangrendűek, a szótőhöz illesztett todalék (az indogermán nyelvektől élesen elkülönülve) ezt a hangharmóniát követi, például URRA - úr URR-AIM - megbecsülés, tisztelet > URR-AM-ACH - tiszteletes-úr, GAOIS (gis) - okosság, bölcsesség > GAOIS-EACH [giseh] - okos, bölcs.

Hangrendi okok miatt az ír nyelv alkalmaz olykor todalékhangokat rag illeszkedésénél: FUIL - vér, FUIL-T-EACH - vér-es; ACAOIN-eadh - fájdalmas sírás, ACAOIN-T-EACH - kín-os. (vö. magyar: TÁL-T-OS-DALI, DALIA, ír DIAIL - csodálatos, elbűvölő, kiváló)

Az ír nyelv nyomatékosan megkülönböztet - mind írásában mind beszédében- rövid és hosszú magánhangzókat: A- Á, E-É, I-Í, O-Ó, U-Ú, ALTÁN - szurdok, patak, kis folyó, BÉODE - boldog, CIPÍN - kis bot, ORÓ - oly URRÚS - erősség.

Továbbá az ír használja beszédében a nagyon lágy mássalhangzókat is: Gy (amit mai írásmódjában G- vagy D-vel jelöl):

GÉARÚ (gyerú) - felgyorsulás ROGILE (rogyilé) - ragyogó;

DIÚNAS (Gyúnasz) - önfejűség, ÉIDE (égye) - egyenruha

Ty (írásjele T) > TIMIRE (tyimere) - küldönc, AINTIN (antyén) - ángy,

Ny (írásjele N) > NÍOCHÁN (nyisán) - mosás, BAIN (bány) - bány

LY (írásjele LL) > SÁIBLE (száblya) - szablya

Lágy R (rzs) > BÁIR-oir (bárzsor) - verse (ny) ző
(vö. "kemény R" > BÁIR-se-oir (bársór) - BÍR-ás (-kod) -ó játékvezető, bíró)

A kelta nyelv kerüli a mássalhangzó-torlódást, még "átvett" (kölcson) szavak esetében is: walesi YSGOL - iskola, YSBATA - kórház > ISPOTÁLY stb.

Névelő (határozott) nincs, határozatlan névelő az: egy" (aon) teszi a névszót határozatlanná: walesi Y (a) mássalhangzóval kezdődő szavak előtt, és YR (ar), magánhangzóval kezdődő szavak előtt:

Y GWR (a gúr) -A FÉR-fi, FÉR-j; YR YFANC (ar ifánk) - AZ IFJÚ, IFJONC ír AN, A, N (magyar AZ, A, Z) és a mannin Y, YN (magyar A, AZ) - alkalmazása ugyanúgy: A CUACH (az ölelés) -a csók, AN OS - az őz

Névmások:

személyes névmás: ír walesi mannin (man-szigeti)

MÉ - én; Mi - én MEE - én

Tú, TÉ - te; CHI (hi) - te - te

É-Í - ő; E-HI -ő EH-EE

MUID (mid) - mi; NI - mi SHIN - mi

SIBH - ti; CHI (hi) - ti SHIU - ti

IAD - ök. NHW [nyú] - ök AD - ök igei ragozás ír FUIR-IM - vár-om,
CEANGALANN TÚ - göngyöl-öd, BEIR - el-bír; walesi MAE E- van ő, MAEN
NHW - van-nak. birtokos névmás: ír walesi mannin

ME (enyém), MI (enyém), MY - enyém

DO (tied), EICH (tied), DTY - tied

A (övé), E (övé), E- övé

NA (miénk), EIN (miénk), NYN - miénk,

BHUR (tietek), EICH (tietek), tietek,

A N (övék); EU övék); övék

főnévi ragozás ír mannin

M-ATHAIR - apá-m CHASS AYM - láb-am

D-ATHAIR - apá-d CHASS AYD - láb-ad

A ATHAIR - ap-ja CHASS E- láb-a

ATHAIR-NA - apá-nk stb.

Visszaható névmás: ír FÉIN [fény], mannin hene - saját, Ön- > MÉ FÉIN - Ön-magam; "SINN FÉIN": északír szabadságmozgalom, párt neve ("saját önmagunk").
mutató névmások: ír SIN, SEO / régi ír SA, SE - magyar az, ez (lásd még: japán SONO - ez, az) egyéb: ír ÚD - magyar az a, az ott (AN TULÁN ÚD THALL - az a dülő OTT túl)

NÁ AN DIÚLACH ÚD - nem az a legény/nem az legény ("tejes") OTT

Kötőszavak, ragok, képzők.

"kopula" (kötőszó, az igei-névszói-állítmány igei része): ír is, s, s- magyar ÉS, IS, s/ régi magyar ISA (vö. török ISE - de; és, is, még)

IS MAITH LIOM TAE (is) ízlik a tea - ISA MÉLTÓ (török METIN) nálam a tea

IS CUMA LIOM - nem érdekel, mindegy -S UGYAN NÁLAM (IS CUMA - ugyanaz)

A magyar nyelv is megtartotta az ősi "kopulát" (kötőszót) "bizony értelemmel, így:

-a régi magyar szövegekben, mint például "ISA KI NOPUN EMDUL EZ FA GIMILCZÉBEN, HALÁLNAK HALÁLÁVAL HALSZ" "ISA POR ÉS HAMU VOGYMUK" (Halotti Beszéd, MAGYAR Adorján, "Csodaszarvas"1991)

-a népmesék szövegében: "FÖL IS ÉBRED NAPKIRÁLYFI "IDEJE IS VOLNA NŐSÜLNÖM..: "

-a mindennapi beszédben, mint "témaváltó" kötőszó: "S' HOGY MINT VAGYTOK?" "S' ADDIG KERESTELEK, MÍG MEGTALÁLTALAK." a népdalokban: "s' MIKOR MENTEM SZOVÁTÁRA..."/ "MEG NEM IS MARADOK "

-tagadó mondatokban: NI - ne; CHA, CHAN - se, sem kérdő mondatokban: AN (ejtsd: É) > AN tá - van-e (lásd később) konjunkció (kötőszó): ír AGUS, Is, régi ír OS, mannin AS, walesi Ac - magyar ÉS, s (> vö. japán SHI - és)

AGUS olvasata (es) vagy (s): SEÁN ES PÁDRAIG - Seán és Patrik, LÁ S BLIAIN - nap s év tagadószó:

ír NÍ, NEAMH, breton NE, NAM - magyar NE, NEM ír NÁ - magyar NE (parancsolóan) > NÁ habair é- ne mondd ír AIN-, AN-, MI-, mannin NEU-, MEE- (igei előrag) - magyar NEM- (> török MA, ME) ír, man., skót CHA, CHAN - magyar SE, SEM (> CHAN ólaim é- sem iszom) ír NACH: NÍ-ACH - magyar

NEM-IS (> NACH mór, NACH beag - nem is nagy, nem is kicsi) ír NIL (NÍ-BHFUIL) NÍ - NEM + (BH) FUIL - VALAG - magyar NINCS - NEM IS (A) egyéb kötőszavak: ír ACH - magyar CSAK, HA

NIL AGÁM ACH É- ez mindenem-NINCS NEKEM CSAK Ó ír ÁMH - magyar ÁM, ÁM-de (vö. török AMA / japán DE MO - de, mégis, ám, ámde) ír DÁ - magyar DE (vö. török DE - és, de, mégis) ír DÁ BHARR - magyar DEBÁR/HABÁR (vö. török BARI - pedig, habár) ír MAR - mert, mint, ha már > magyar MER (MERT), MÁR (MINT), ha-MÁR ír GO - magyar HOGY

DÉIR SÉ GO BHFUIL DEIFIR AIR (60) - azt mondja, hogy siet - MONDJA Ó,
HOGY VALA SIETSÉG RÁ

ír FARA - magyar FÉLE (61) ír NÍ - magyar MI, AMI, vala-MI (62)

Határozószavak /ragok/:

- nominativus és akkuzativus - az ír nyelvnek nincs tárgyas esetragja, a régi magyar nyelv sem ismerhette, egyes mai kifejezések is ezt bizonyítják: széna kaszálni, adószedő, szőlőszedő stb.

- vokativus: ír A DHUINE UASAIL - Őfelsége (> "Teno"), A CHAILÍN - leány (z) -Ó (> török GELIN - leány) > vö. magyar AP-U, ANY-U, ÖCS-I, BÁT-Y-A, NÉN-I, ÁNGY-Ó stb. birtokos (genitívus) - esetrag ír AG, NA - magyar -NAK, -NEK

SIN AG-AT É- tied AZON) NEK-ED

MAITHE NA TÍRE -a vidéknek, területnek földesura, MÉLTÓ-sága TÉR-NEK ír -N vagy -A/-E (> magyar -É/-T), a birtokos személyrag utóragként szerepel: CÚ-N - kutyá-NAK (> v.ö. finn birtokos rag -N: talo-N - háznak, maa-N - földnek)

CIAPATH-A - csapás-É, CÉIR-E - feketeség-É (> török KARA - FEKETE), CEAN A- szerelm-É

- részeseset (datívus) ragja - van igekötő funkciója is, akár a magyarban: ír AG - magyar -NAK, -NEK/-NÁL, -NÉL

AG AN ABHAINN -a folyónál -A HAB (-ony) -NÁL

IS MÓR ACU SEÁN - tisztelik Seánt - (ISA "MÓRes" SEÁN-NAK) ír AR - magyar -ON/-RA, -RE

AR CHÚL - HÁT-RA; AR AGHAIDH - ELŐ-RE

AR AON AIGNE - egy vélemény-EN/EGY AGY-ON (ír AIGNE - ész, elme, szellem, értelem) ír NÁ - magyar -NÁL, -NÉL

TÁ SÉ NÍOS AIRDE NÁ AN FEAR EILE -ő magasabb, mint a másik férfi -VAN
Ó MAGAS-ABB A FÉRFI-NÁL MÁSIK

- helyhatározó (lativus) ír DO - magyar -BA, -BE/-RA, -RE (török -yA, -yE) >
DUL (indul) DO BUDAPEST ír ÁTT - hely, helység (magyar ITT, OTT > ÚD -
az-OTT, am-OTT)

MUINTIR NA HÁITE -a helybeliek NÉP (- finnugor MANTY - csoport, törzs)

OTT-AN-I -UAIDH - magyar ODA-való (> török -DA: yukari-DA - fent, asagi-
DA - lent) ír SA, SAN - magyar -BA, -BE /-BAN, -BEN (> finn -SS, -SS -ban,
-ben)

GO MALL SAN OICHE - későn éjjel - KÉSŐ-IG ÉJ-szaká-BAN

RUD A ROINNT SA NA CHODANA - valamit részekre osztani- (azt) OSZT
DARABOK-BA ír INNIU, mannin NOON - magyar INNEN

BLIAN Ó TNNIU - egy éve-ÉV INNEN-TŐL ír UATNN - magyar ONNAN

CHONAIC I UAINN IAD - távolból látta őket - KÖVETTE Ő ONNAN ŐKET ír
THALL, THAR - magyar TÚL, ÁTAL

THAR TOINN tengerentúl ÁTAL TEN-ger-en (ír TONN - tenger, hullám)

AN TAOBH THALL DEN GHLEANN -a "glennen"-túli vidék-A TÁJ TÚL A
KALÁNTÓL

- távolító eset (ablativus) ír DÁ, DE - magyar -TÓL, -TŐL/-RÓL, -RŐL (> török
-DAN, -TAN)

AG OBAIR D'OICHE IS DE LÁ - éjjel-nappal dolgozik - MEG-munkál
(IPARKOD-ik) ÉJ-TŐL ÉS NAPPAL-TÓL

BHAIN SÉ DÁ CHEANN - levette a fejé-RŐL-VE (N) -te AZT FEJÉ-RŐL ír Ó-
magyar -BÓL/-BŐL

Ó ATHAIR GO MAC - apáról fiúra-ATYÁ-BÓL MAG-HOZ családnevekben a
származás jele: Ó BRIAN, Ó NÉILL (vö. magyar JÁNOS-I, VÁSÁRHELY-I); a
régí írben utórag!

- illativus ír GO, mannin GYS - magyar -HOZ, -HEZ (> walesi AGOS - magyar
-KÖZ, KÖZ-EL)

DUL MÉ GO MO MNÁ - indulok asszonyom-HOZ - INDULOK- NŐ-M-HÖZ

- eszközhatározó ír LE - magyar -VAL, -VEL (> CARA LI-OM - barátom - BAR-át VEL-EM) ír MAILLE - magyar MELLÉ, MELLETT, VELE (vö. török ILE, -LE - val, -vel)

- határvető ír GO - magyar -IG: (> GO GLÚINE SAN UÍSCE - TÉRD-IG VÍZBEN) ír NO-GO - magyar AM-ÚGY, EM-ÍGY (> NÓ - ám, no, noha)

- időhatározó ín Ó- magyar Ó-ta (> ír Ó BREACHAD (man. DROGH) - PIRKADAT, REGGEL ÓTA) ír GO - magyar -IG (> GO AN T'EARRACH - TAVASZ-IG) ír NUGE - magyar- MÍG (> GO NUIGE SEO - eddig-MÍG EZ-IG) ír HUAIR - magyar -KOR (vö. régi török QUR - kor, idő, rang)

-számhatározó ír CUAIRT - magyar -SZER, -SZOR (> VÖ. török KERE - szer, -szor) (63) egyéb határozó szavak ír A,TH- - magyar ÁT-, UTÓ-/ÓD-on, régi, elavult/OD-ébb (> török ÖTE) messzebb

ATH-CHUIR - ÁT-ültet, ÁTH-BHLIAIN - UTÓ-kor, ÁTH-LÁ - elhalaszt (el-ODáz) ír AIS - hátra, vissza, ismét - magyar IS-MÉT (japán MADA - ismét)

AIS- VISSZA- (vö. türkmén IZ - hát > IZA - vissza; régi török ISRA - mögött, hátul) (64) képzők:

-L igeképző (gyakorító funkcióval <> koreai IL - csinál, tesz) ír ADHARC-ÁIL - szúr, döf, hergel ("agancs-OL"), GUAILL-EÁIL - vállal [denominális];

SÁBH-ÁIL - vág, fűrész ("szab-d-AL"), TÓCH-AIL - gyökerezik ("tök-ÉL" tőked),

COM-ÁIL - összeköt, befon (hám-OL), CEANG-AIL - megköt, összekapcsol [deverbiális] magyar SZÉP-ÜL, JAV-UL, VÁLL-AL, KIAB-ÁL (denominális);

UGR-ÁL, DOB-ÁL, ZÁR-UL, REP-ÜL, ASZ-AL, FORR-AL (deverbiális)

(vö. ótörök ÖRT-UL - takarószik, QUAT-IL - keveredik; török KURTUL - menekedik, DOGR-UL - felemelkedik, Is-LE - dolgozik; mongol SAGHU-L - ültet, UGHU-L - itat; tunguz BUT=C4N=C4L. - beteg kezd lenni; finn ELE-LE - éldegél; lapp ADNE-LE - visszatart; vogul UNL - ül).

-L névszóképző ír SÁIBH-ÁIL - szabadítás [denom.]; TOG-ÁIL - építés, GABH-ÁIL - elkapás [deverbiális] magyar SZEM-ÉLY, ÉT-EL [denominális]; KÖT-ÉL, FED-ÉL (deverbiális)

(vö. török EV-LI - házasság, GÜZEL-LI-K - szépség; mongol ÜKÜ-L - halál, SAGHA-LI - fejés,

BARI-L-GHA - épület; vogul RANXI-L- kurjantás; cseremisiz SIM-L-GH - fektetés).

-D/ T igeképző (cselekedtető funkcióval) ír I-TH - eszik, etet, SCAIR-T - cserreg, csörget, SCAIR-D - csurgat, SAIGH- ID - szegez magyar ET-ET, IT-AT, NÉZ-ET, KÉR-ET, VÁR-AT (vö. ótörök OQ-IT - olvastat, OLUR-T - ültet; török TAN-IT - ismertet, SÖYL-ET - szólat; mongol GEM-TE - romlaszt; tunguz HONG-IT - ríkat; vogul AI-T - itat, votják TOD-IT - tudat).

-D/-T névszóképző ír SIÚL-ÓID - szaladás, SILL-EADH - csillogás, MAG-ADH - móka, ROISEADH - rés magyar SZÓ-Z-AT, TERÜL-ET, SZIG-ET, DOLGOZ-AT, GYÓGYÁSZ-AT

- G/-K ige- és névszóképző ír SLO-G - sereget gyűjt, TOL-G - tolakszik, SOILSH-AGHEY - csillog, CEALG - csal (-Og); BÁIST-EACH - eső, BEAL-ACH - út, szoros (> nyílás), TATH-AG - test magyar MOZ-OG, FOR-OG, CSILL-OG, VILL-OG, IN-OG, CSOSZ-OG (csúszkál); GYER-EK, ÖR-EG, HOR-OG, ÜR-EG, VIL-ÁG, ÜV-EG

Az ír nyelv a mai nap is ragozott nyelv, ami ismét csak elkülöníti az indogermán nyelvektől -a szlávban található "utóraghalmozással" való szóalkotást J. Pokorny finnugor hatásnak (!) nevezi. Íme egy ír agglutináció, azaz utóragokkal való szóképzés: ír TE - meleg, forró [> régi ír AED - tűz, tűzhely (ÉG), ír Dó-igh izzik, ég / walesi DE - DÉL]

TE-AS - forró-ság, hő-ség (-TÚZ) > TE-AS-AI - forró, égő, tüzes (-TÚZ-I), TE-OL - melegít, hevít (-DEL-EL) > TE-OL-AI - meleg (-DEL-EL-Ő / DEL-I - TULI-piros) TE-ALL-ACH - kályha (- "DEL-EL-ŐS"), TE-NE - tűz ("IZZ-ÁNY" - TÚZ) -> szumír UDUN - tűzhely.

Szóképzés

Melléknév képzése főnévből: az -EACH, - ACH rag/képző segítségével (vö. magyar -AS, -ES, -OS)

BÁ - báj > BÁ-CH - BÁJ-OS, MEIRG-EACH - MÉRG-ES (dühös)
DIAIL-ACH - DALI-ÁS (TÁL-t-OS), GAOIS-EACH - OK-OS ("agyas"),

FUIL-T-EACH - VÉR-ES, CÁIDH-EACH - KOSZ-OS az -ÚIL, -OIL képzővel (vö. magyar -l)

BIS-IULL - termékeny, szapora (BŐS-I-búsás)
AITHRI-ÚIL - ATYA-I

NEAMH-OIL - MENNY-EI

Főnevek képzése: az -AIDH, -EADH rag segítségével (vö. magyar -AT, -ET)

FILL-EADH - visszafordulás - "FOR-dul-AT"

SILL-EADH - csillogás - "CSILL-AT" [> vö. szumir ZAL - ragyogó; ZIL - fény, fényes] adh-MHOL - meg-emel > adh-MHOL-ADH - dicsér-ET (szó szerint: "megEMEL-és")

- az -ACH, -AGH rag segítségével (vö. magyar -aK, -aG: CSILL-AG, SZAL-AG, GYER-EK)

DIÚLT-ACH - tiltás - "TILT-ÉK" (TILT-ÁS)

BAR-ACH - reggel - "VIRR-ÉK" (VIRR-ad-ÁS)

BIS - növel, gyarapít > BISH-AGH - bőség - BUSA-SÁG - (BŐ-SÉG)

FIOR - való > FIRRI (n) -AGH - valóság, >"VALÓ-SÁG" (> magyar FIR-tat -vallat)

CFARD-AÍ-OCHT - kézművesség, - "GYÁRT-Ó-SÁG" az -AIS, -SE rag segítségével (vö. magyar -ÁS)

CAL-AOIS - CSAL-ÁS

SOIL-SE - CSILL (-og) -ÁS - [> jakut SŪLŪS - csillag] az -ÁIL rag vagy képző segítségével (vö. magyar SZEM-ÉLY, KÖT-ÉL), így például:

SÁIBH-ÁIL - mentés, szabadítás, TOG-ÁIL - építés, GABH-ÁIL - megragadás, megkapás az -AI - (i) képző segítségével (vö. magyar -ó)

ASARL-AÍ - VARÁZSL-Ó, CEARD-ÁÍ - kézműves, kisiparos - GYÁRT-Ó

ROBÁL-AÍ - RAB (O) L-Ó, TÓGÁL-AÍ - házépítő - TÁKOL-Ó az -AINN képzővel (vö. magyar -aNY)

ABH-AINN - folyó - "HAB-ÁNY"

ACMH-AINN - tartalék, hozadék, vagyon - VAGY-ON [ACHAR - kér, kérelmez] - ACH-AIN-Í - kérvény, folyamodvány - KÉR-v-ÉNY az -AM képzővel (vö. magyar -ÁM: SZELL-EM - ír SCÁIL, TIL (t) -AL-OM - ír DIÚLT

URR-AIM - tisztelet, megbecsülés (> ER-ÉNY)

DHÉAN-AMH - tevékenység > "TEN-ÉNY" (> DÍNOM-DÁNOM?) ír -OIR [ór] képző segítségével (vö. magyar -OR): FUAID-IRE - utazó, csavargó - FUT-ÁR

BÓTHRE-OIR - útonálló, csavargó - BETY-ÁR, BUAITE-OIR - győző - BÁTOR (- VIT-ÉZ)

Foglakozást jelző főnevek alkotása: ír AOS [ész/íszg] képző segítségével (magyar IZÉ/> -ÁSZ, -Ész, -ÁCS, ÁS, -OS)

AOS CÍUIL (zenész, énekes) - CSIL-ant-ÁSZ (CÍUIL - ének, csengő hang)

AOS DÁNA (költő - DAN-OS, DAN-ol-ÁSZ (DÁN egyfajta költészet)

AOS CEIRD (kézműves) - GYÁRT-ÁSZ (> CEARDAÍOCHT - kézművesség)
(ilyen még a magyar: vad-ÁSZ, hal-ÁSZ, lo (v) -ÁSZ, gyógy-ÁSZ, gyógyszer-
ÉSZ, méh-ÉSZ, zen-ÉSZ, szín-ÉSZ, cip-ÉSZ, kert-ÉSZ, kov-ÁCS, szak-ÁCS, tak-
ÁCS, munk-ÁS, orv-OS)
(vö. török -CI, -CI > pl.: ari-CI - méhészt, sati-CI - eladó, duvar-CI - kőműves stb.)
(65)

60. vö. ír DEIR ABAIR - "mond, beszél", sokat beszél (magyar DERE-BURA -
TEREFERE, fecseg, locsog.

61 lásd még: FARAS-barr excess, surplus - FELES-leg

62 ugyanakkor az ír NI "csodálkozást" is kifejez (> NÍ MI - csodálkozom): magyar
NÉ

63. lásd még: ír SRAITH - sor, sorozat. vonal, rend <> magyar SOR <> török
SIRA - sor. vonal, rend.

64. AIS- CHOTU feed-back - VISSZA-HATÁS (ír COTH-igh - etet, táplál;
felingerel, támogat, fenntart).

65. lásd még: török ASI - bevétel, haszon, jövedelem <> ír ÚS - haszon, kamat,
részesedés <> magyar UZS-ora!

Igeképzés

A főnévi igenév képzője, az ír -IGH (íg), illetve a breton -IN (> magyar -NI):

ID-IGH - ESZ-IK, SAOLA-IGH - SZÜL(et) -IK, SERR-IN - ZÁR-NI

FÁLA-IGH - FAL (az) -IK, FUIR-IGH - VÁR (-ik), TERR-IN - TÖR-NI

BORR-IGH - FORR-IK, TANA-IGH - (el-) TŰN-IK

Az ír nyelv, akár a magyar is, előragokkal és utóragokkal is rendelkezik. A magyar az egyedüli ural-altaji (és finnugor) nyelv, amely előragozó (!): A modern ír nyelv elvesztette régi utóragjait, amelyeket Julius Pokorny az "Altirische Grammatik" című könyvében "produktív suffixek"- (azaz "képzőnek") nevez.

- előragok: ír AG (régí ír AD-) - magyar MEG- > AG ITHE - MEG-ESZI, AD-BAIL - MEG-HAL ír AR - magyar EL- > AR SIÚL - EL-SZAL-ad, AR-FOG - EL-kezd - neki-FOG ír, walesi AR - magyar RÁ- > AR TOILL - RÁ-TALÁL - ráillik, AR DODI - RÁ-TESZ ír FOR- - magyar FÖL- > FOR-MHÉADA-IGH - FEL-NAGY-ÍT ír LE - magyar LE- > LE SRUTH - LE-felé, az ár mentém (66) ír FAOI, FÓ- - magyar BE- > FAOI CHRÉ - BE-temetett, elfödelt;

(CHRÉ - föld, talaj, pór) ír As - el, ki, magyar OSZ-, Isz- > AS-LUI - OSZ-OLY, Isz-kirí, el innen, eliszkolj) - utóragok (csak egynéhány, amit a régí írások megörökítettek az utókor számára), például: ír -AR - magyar -ÉR (t); ír -LA, -LE - magyar -VAL, -VEL (> török -LE) ír -CO - magyar -HOZ, -HEZ; ír -ÚAI - magyar -I > pl. marosvásárhely-i)

Az elő- vagy utóragoknak személyes névmással történő ragozása a magyarral azonos, pl.:

LE-M - VEL-EM, CU-C-UM - HOZ-Z-ÁM, FOR-UM - FÖL-ÉM

LA-I - VEL-ED, CU-C-UT - HOZ-Z-ÁD, FOR-UT - FÖL-ÉD

LE-IS - VEL-E, CU-C-Í - HOZ-Z-Á, FOR-Í - FÖL-É

Többses szám.: az ír nyelv három képzőt használ (-ACHA, -ANNA, -THA)

MÁTHAR-ACHA - anyá-k, ATHA1R-ACHA - apá-k, INÍON-ACHA - leány-ok,

CINÍOCHA - nép-elv, faj-ok (> hun-ok), GAEL-ACHA - ír-ek (gall-ok), TANAIÓCHA - tav-ak stb.

CARR-ANNA - autók, DOS-ANNA - bokrok, LEAID-EANNA - legények, LAÍONNA - nyelek stb. (ez megmaradt a magyar nyelvben mint többsesjel > menetel-NE-k, hoz-NA-k, esz-NE-k stb.)

GÁR-THA - kiáltások, DÚN-THA - tanyák stb. (vö. finn TALO-T - házak, POJ-AT - ifjak, fiúk).

Egyéb nyelvtani egyezések:

a melléknév egyes számban marad akkor is, ha a főnév többses számban van (!): STOCA UAINÉ - zokni zöld (- zöld zokni), STOCAÍ UAINÉ - zoknik zöld (- zöld zoknik); a számnevek után a főnév egyes számban marad: (AON) DUINÉ (egy) személy, DHÁ DUINÉ - két személy, CÉAD DUINÉ - száz, sok személy.

Az ír nyelv egy másik "magyaros" vonása az, hogy amikor páros szavak egyikéről szól, azt a "fél" (LEATH) szavával fejezi ki, és ezt egybeírja: LEATHLÁMHACH - félkező, LEATAOBHACH - féloldali stb.

Fokozás jele a walesi, breton -AFF (mint a magyar -ABB): TEC-AFF - TECC-ŐBB, HYN-AFF - VÉN-EBB, GUER-AFF - SZERET-ŐBB

Fokozás az ír nyelvben:

SADB - szép, GRÁNNA - csúnya (fránya, varangy)

NÍOS SADB - szebb - még szép, NÍOS GRÁNNA - csúnyább - még csúnya

Is SADB - legszebb - bizony szép, IS GRÁNNA - legcsúnyább - bizony csúnya
rendhagyó fokozás (az ír nyelvben):

BEAG (régir ír BEC) - kicsi > LÚ (LUGU) - kisebb, kevesebb, fiatal > LUGAM - legkisebb

ÖG (régir L-ÖC) - fiatal (> ÖCS) > ÓGA - fiatalabb (ÓGH - szűz, hűg)

ÓGHAM - legfiatalabb (ÓGLAG - legény- vö. török- OGLAN - legény)

MAITH - jó, méltó > FEARR - jobb a DIAGA - legjobb, legméltóbb, isteni, (-DICSŐ) OLC - rossz, szegény, nyomorult (- OLCSÓ, ÓCS-ka, OCS-mány) > MEASA (M) - (leg-) rosszabb

Kicsinyítő képző ír -ÓG (régir ír -AC, -IC, -OC, -ÓC, -UC) és breton -IK (niagyar -KA, -KE)

OSS-OC - ŐZ (I) -KE, FÉSS-ÓC - BAJ (U) SZ-KA, INÍON-ÓG - JÁNY-KA új szót képez > CAOR-ÓG - (kiróg) - VIR-ÁG (köröcske), YAR-IK - JÉR-CE (tyúkocska) "Emphatikus" ("érzelmi töltésű") rag alkalmazása: -SA, -SE ír: MINION-SA - lány-zó-m (vö. magyar leány-ZÓ, gyermek-ŐC, ap-US, kutya- US, bab-ÁCS-ka) lásd még: japán -SAN (udvariasan) > oné-SAN - nővér, otó-SAN - nagymama; kami-SAMA (Isten) vagy -CHAN (gyerekek megszólítására, nevükhöz csatolva) > Michio-CHAN

Névrag, a női nevek megkülönböztetésére: ír NI - magyar -magyar-NÉ (> Máire NI Ógáin) igeragozás: különvált az alanyi és a tárgyias ragozás, hiányzik a "to have" (van) ige, amit a lenni ige tárgyi ragozásával fejeznek ki ("van!"), valamint ismeretlen a modális (segéd-) igék alkalmazása az igeragozásban.

(Ezek az alapvető jellemvonások élesen elkülönítik az ír nyelvet az indogermán nyelvek struktúrájától) !

Az ír nyelvben különvált az "alanyi" ("independent" kötetlen) és a "tárgyas" ("dependent" kötött) ragozás, ez a LENNI ige esetében a következőképpen fest: jelen idő alanyi jelen idő tárgyias (independent) ragozás (dependent) ragozás

BÍM - vagyok TÁIM - van nekem/NÍLIM - nincs nekem

BÍMID - vagyunk TÁIMID - van nekünk/NÍLIMID - nincs nekünk folyamatos múlt (alanyi) befejezett múlt (tárgyas)

BHÍNN (vín) - voltam BHi - volt/RAIBH - nem volt MÉ - nekem

BHÍTEÁ (vítá) - voltál TÚ - neked

BHÍODH (víh) - volt SÉ - neki

Jövő feltételes mód - jelen/múlt forma

BEIDH (behj MÉ - leszek RAIBH MÉ - lennék / BHEINN - volnék)

BEIMID (bemidj - leszünk RABHAIMID - lennénk/BHEIMIS - volnánk)

Megjegyzendő, hogy a régi ír nyelvben volt még egy ún. "személytelen" (impersonal) ragozása is a "lenni" igének, amit FAIL, FEIL, FIL vagy FILÉ alakban írtak > magyar VALA.

Az ír nyelv nem ismeri a "to have" (van) igét, hanem ezt a lenni ige tárgyias ragozás egyes szám 3. személyével (TÁ - van) fejezi ki, akár- csak a magyar nyelv (az indogermán nyelvektől eltérően) !

TÁ SÉ AGÁM - van az nekem/AGAT (neked) /AIGE (neki) /AGAINN (nekünk) stb.

NÍL SÉ AGAM - nincs az nekem/AGAT (neked) /AIGE (neki) /AGAINN (nekünk) stb.

A "lenni" ige esetében (lásd feljebb) TÁ értelme "van" és a "habeo" igét helyettesíti, míg NIL (67) értelme "nincs". Érdekes megemlíteni, hogy a japán DA hasonlóan a "lenni" ige egyik alakja és ugyancsak "van" értelemmel használják (> vö. magyar TÉ-ny van). az ír igeragozás nem ismer segédigéket, kivétel a jövő idő és a feltételes mód. alkotása, mint például:

FUIN - fon, LÉ-IGH - ol-vas (-ik), CEANGAIL - köt, beköt, megköt (> gön- gyöl, kenygel-ez) jelen idő, alanyi ragozás

FÍM - fonok, FÍONN TÚ - fonsz, FÍONN SÉ - fon, FÍMID - fonunk)

LÉIM - olvasok, LÉANN TÚ - olvasol, LÉANN SÉ - olvas, LÉIMID - olvasunk

CEANGLAIM - göngyölök, CEANGLAIONN TÚ - (göngyölsz) CEANGLAIMID - göngyölünk jelen idő, tárgyias ragozás

FÍ MÉ - fonom, FÍ TÚ - fonod, FÍ SÉ - fonja, FÍMID - fonjuk

LÉ MÉ - olvasom, LÉ TÚ - olvasod, LÉ SÉ - olvassa, LÉIMID - olvassuk,

CEANGLAI MÉ - göngyölöm I CEANGLAIMID - göngyöljük múlt idő, alanyi ragozás

D'FHINN - fonák, D'FHITEÁ - fonál, D'FHIÓDH - foná, D'FHIMIS - fonánk

LÉINN - olvasák, LÉITEÁ - olvasál, LÉADH - olvasá, LÉIMIS - olvasánk

CHEANGLAI-NN - göngyölék, CHEANGLAI-TEÁ - göngyölél, CHEANGLAI-ODH - göngyölé, CHEANGLAI-MIS - göngyölénk) múlt idő, tárgyas ragozás

D'FHIGH MÉ - fontam, D'FHIGH TÚ - fontad, D'FHIGH SÉ - fonta, D'FHIMIS - fontuk

LÉIGH MÉ - olvastam, LÉIGH TÚ - olvastad, LÉIGH SÉ - olvasta, LÉAMAR, olvastuk

CHEANGAIL MÉ - göngyöltem, CHEANGLAIOMAR - göngyöltük

jövő

FI-FIDH MÉ / LÉI-FIDH MÉ / CEANGL-ÓIDH MÉ, (a FAIGH - fog igéből képzett "FIDH" raggal) feltételes mód

D'FH-IF-INN/LÉA-IF-INN/CHEANGL-Ó-INN (lásd lejjebb)

Tehát három lényeges magyar-ír közös vonás fedezhető fel, az igeragozás kapcsán:

1. Az első igeragozási típusnál látható, hogy a D' (régí ír DE, Do) a múlt idő jele [magyar -T]

2. A jövő idő jele a -FIDH rag, a FAIGH (fog, képes lesz) igéből képezve >a mai magyar "FOG":

LÉI-FIDH MÉ (szó szerint: OLvas-FOG-OM) > el-FOG-OM olvasni.

3. Érdeemes még megfigyelni a magyar - ír - török feltételes mód hasonló kialakítását is: magyar OLVAS-NÁ-M <> ír LÉA-IF-INN <> török OKIJ-SA-M.

A régi ír igeragozásban még tisztább képet kapunk a különvált alanyi vagy tárgyas ragozási formákról, pl.: régi ír ÍCC (mai ír ÍOC) gyógyít, (beteget) gondoz - GYÓGY-ít, ÁP-ol, ÜGY-el jelen idő, alanyi ragozás:

ÍCC-U - ápol-ok, ÍCC-AI - ápol-sz, ÍCC-ID - ápol, Ícc-MI, ÍCC-THE, ÍCC-AIT

Jelen idő tárgyas ragozás:

ÍCC-IM - ápol-om, ÍCC-I - ápol-od, ÍCC-A - ápol-ja, ÍCC-AM, ÍCC-ID, ÍCC-ÁT
folyamatos múlt (imperpektum), csak tárgyas ragozása van:

ÍCC-AINN - ápol-ám, ÍCC-THA - ápol-ád, Ícc-AD - ápol-á, ÍCC-MIS, ÍCC-THAE,
ÍCC-TAIS

Befejezett múlt, alanyi: :

D' ICC-US, D'ICC-IS, D'ICC - ápol- t, D'ICC-SAM, D'ICC-BID, D'ICC-SAT
befejezett múlt, tárgyas:

D'ÍCC-SU, D'ÍCC-SI, D'ÍCC-IS - ápol-t-a, D'ÍCC-SAIMMI, (?), D'ÍCC-SAIT jövő,
alanyi:

ÍCC-FA - ápol (-ni) fogok, ÍCC-FAE, ÍCC-FAID, ÍCC-FAIM-MI, ÍCC-FAI-DE,
ÍCC-FAIT jövő, tárgyas:

ÍCC-UB - ápol (-ni) fogom, ÍCC-FE, ÍCC-FA, ÍCC-FAM, ÍCC-FÁID, ÍCC-FAT

Feltételes mód, (csak tárgyas ragozás):

ÍCC-FAINN - ápol-nám, ÍCC-FADA, ÍCC-FAD, ÍCC-FAIMMIS, ÍCC-FAIDE,
ÍCC-FAITIS

Az ír nyelv fejlődésében előfordult, hogy egy N- beékelődött a D vagy G hangok
előtt (Pokorny), így ez az igealkotásban is észlelhető, pl. [> Pokorny, J. "Altirische
Gramatic" (Óír Nyelvtan), 1969, nyomán]:

DHÍGI-I > DENG-at - lenyom, lefolyt - DUG > DÖNG-öl,

BOCHT > BONG-at - tör, zúz, tép - VÁG-at (BAKÓ) > BONC-ol stb.

Az ír nyelv nem ismer modális konstrukciókat, azaz nem használ akár a magyar -
parancsoló jellegű igéket. Mind az írben, mind a magyarban a KELL (ír CEAL)
értelme "belső indíttatásból szükségeltetik" vagy "az előzmények, a körülmények
alapján szükségszerű vagy valószínű" -a parancsoló szavakat csak körülírással tudja
kifejezni, noha az indogermán nyelvekben (pl. német) különálló igék: dürfen
(szabad valakinek valamit tennie) (TÁ CEAD AG... - van engedély neki (68)

TÁ CEAD AG DAOINE CAMPÁIL ANSIN AG AN ABHAINN - VAN-HAT
emberek-NEK sátorozás ottan a folyó-nál - az emberek sátorozhatnak ott a folyónál
müssen ("muszáj" - kényszer kifejezése) - TÁ AR... - van rá...

TÁ AR AN BHFEAR DEIFIR A DHÉANAMH - VAN a férfi-RA sietés teen (-dő)
-a férfinak sietnie kell könnyen (tud, ért vmihez) - IS FÉIDIR LE... _ (isa) lehet
vele...

IS FÉIDIR LE PÁDRAIG UNGÁIRIS A THUISCINT - ISA LEHET Péter-(V)EL
magyarul az tudakozás - Péter tud (bizony) magyarul wollen, möchten (akar,
szívesen tenné) - BA MHAITH LE... - volna méltó vele...

BA MHAITH LE TOMÁS SIÚL - VOLNA MÉLTÓ Tamás- (V) AL szaladás -
Tamás szeretne szaladni sollen (kell, illik - parancs, követelmény kifejezése) - IS
CEARD DO... (isa) igény rá...

IS CEART DO MHÍCHEÁL NÍOS MÓ GAELIGE A FHOGHLAIM -, ISA
IGÉNY Mihály- RA - még sok írül a tanulás - Mihály még kell (bizony) írül
tanuljon

A kelta nyelv(ek)re jellemző az ige nélküli mondatalkotás:

NI MEBUL LEM - nem szégyellem-NEM szégyen nálam

FIR - való (vö. magyar FIR-tat - vallas (török BAR - van, létezik); valamint a
kérdésre maga a kérdésben foglaltában igével való válaszadás, ilyenkor az "igent"
helyettesítő igét a kérdéssel azonos nyelvtani módban (időben) alkalmazzák,
személyes névmás nélkül:

AN TÁ TEACH TABHAIRNE ANN - van-e csárda errefelé? - TÁ - van, NÍL -
nincs,

AN TUIGEANN TÚ GAEILGE - tudsz-e írül? - TUIGIM - tudok, NÍ THUIGIM -
nem tudok.

Kérdőszavak

Ír CÉ - magyar KI, MI / ír CAD - magyar MIT [> ír CÁ HUAIR - magyar MI-
KOR]

ír CÉN - magyar HÁNY [> ír CÉN UAIR - magyar HÁNY-SZOR] ír CÉN ÁIT
(régí ír CUN) - magyar HUN (HUN-OTT) > HOL

Kérdőszócska: AN (ejtsd: É)

AN TÁ T'ARRAN AR AN MBORD? - VAN-E KENYÉR AZ ASZTAL-ON?

AN BHFUIL BRÚ ÓIGE SAN ÁIT SEO? - VALA-E SZÁLLÓ IFJUSÁGI (EZ)
HELY-BEN?

Ezek után, vizsgáljunk meg néhány (mai) ír mondatot:

NÍ BAINEANN SÉ DUIT - nem érint téged

NÍ - nem, BAIN - bányászni, bántani, SÉ - az, ő, DUIT - téged-NEM BÁNYÁSZ (AZ) TÉGED-NEM BÁNT (AZ) TÉGED

GEOBHAIDH TÚ É ACH ÍOC AS - megkapod, ha kifizetsz

GABH - kap, TÚ - te, É- őt, ACH - csak, ÍOC - fizet, AS - ki-KAPOD (TE) ŐT, CSAK fizesd ki

NIL ORM OBAIR A DHÉANAMH - munkanélküli vagyok

NÍL - nincs, ORM - értem, hozzám illő (OIR - vk-hez ILL-ik), OBAIR - munka (> IPAR), DÉAN - tenni - NINCS ÉRTÉM (hozz-ÁM ILLŐ) IPAR TEEN (-dő)

TAR AR AIS - Gyere vissza

TAR - jön, megy, jár, tér (> TÉR-ül), AR -ra, -re, AIS - hátra, vissza-TÉR-j VISSZA

Magyar fülnek igen ismerősen csengő mondatok. kelta mondatszerkesztésről SirJohn, Morris-Jones a "Pre-Aryan Syntax in Insular Celtic" című írásában véli, hogy "annak ellenére, hogy a szigeti kelta nyelveket "árjának" könyvelik el, mondatszerkesztésük szempontjából még sem azok" (> Ellis, P.B.: "Die Druiden,", 1994, 46. old.). Nemhiába nevezi az ír saját magát a "Nyugat Magyarjá"-nak

Hangtan

Van-e a hangtani szabályoknak megfelelő kelta-magyar "szabályosnak" mondható rokoníthatóság?

Ezen kérdés megválaszolására segítségül hívtam Zsuffa Zoltánné "Gyakorlati Magyar Nyelvtan", 1993-ban kiadott könyvének értékes megállapításait. "Nem szavak hasonló hangzása, hanem szavak, szóelemek egyes hangjainak szabályos megfelelése dönti el a rokonságot" - állítja Bárczi (habár a több mint 1650 szópár esetén csupa "véletlenről" beszélni kétségtelenül téves, és merőben tudománytalan lenne).

De még mielőtt a magyar-kelta szókincs rokonságára rátérnék, egy pár gondolatban be kell mutatnom a hangtan alapelveit és a hangtani szabályokat.

Kezdjük az érthetőség megkönnyítése végett a közismert "hangtani táblázattal":

Magánhangzók hangok alsó középső felső hangok ajak- AOU mély kerekítéses -őü magas

Ajak -Á- mély réses EÉI magas

A magánhangzók képzésekor csak a hangszalagok képeznek akadályt a levegő útjában. Módosítja a magánhangzót a nyelv függőleges mozgása, az, hogy a nyelv a szájpadlás hátsó vagy elülső részéhez közelít, illetve hogy az ajkak, működésük során, kerek vagy résszerű alakot vesznek fel, valamint a kiejtés időtartama. A magánhangzó tehát a szájüregben keletkező zöngé hang. Ez lehet: alsó (A, Á, E), középső (É, o, ó, ö) vagy felső (I, Í, U, Ü, Ú) nyelvállású; illetve mély (hátról képzett: A, Á, o, ó, U, Ú) vagy magas (előlről képzett: E, É, I, í, Ö, Ü); ajakkerekítéses (A, O, Ó, Ö, U, ti, Ü) és ajakréses (Á, E, É, I, í).

Ismervén a gége fejlődésének történetét, biztosra vehető, hogy az először megszólaló ember az alsó és mély, ajakkerekítéses és rövid (vagyis, a még fejletlen beszédtechnika számára a legegyszerűbben kimondható, tehát, legkevésbé "energiaköltséges") magánhangzóval próbálkozott először, vagyis az A-hanggal. A többi magánhangzó, idővel az A-hangot imitt-amott helyettesítette, színezetet adva ősnyelvünknek. Valószínűleg a mindennapi szükséglet, a szavak diverzifikálásának szükséglete, ill. a hangharmónia kifejlődése meghozta a magánhangzók megnyújtását. mássalhangzók hangképzés gége íny szájpad fog ajak hangok zár -K-TP kemény zár -G-DB lágy zár-rés - Gy / Ty - lágy zár-rés - cs c- kemény rész H/ Ch -s sz F kemény rész - Ly /J Zs ZV lágy orr -N/ Ny -M lágy pergő -LIR- kemény/lágy

Mássalhangzók képzésekor a tüdőből kiáramló levegő útjában valamilyen akadály áll. Ezek a kiáramló levegő útjába állított rések, zár-rések vagy valódi zárok a következők: hangszalagok, íny, szájpad, fogak, ajkak. A szájpad hangok esetében az "akadály" a szájpad, illetve a fel s ő fogsor hátsó felülete és a nyelvhegye között képződik. Egyetlen kivétel a H hang, amelyet a résállásban lévő hangszalagok hoznak létre, a többi mássalhangzó a szájüregben keletkező hang, amelynek olykor "zenét" ad a hangszalagok zárállása (zöngétlen > zöngés hangpárok: P> B, F> V, K> G, T> D, SZ > Z, S> zs). Az orrhangok mindig zöngével párosulnak (az ajkai M, illetve a szájpad N hang, és ennek lágyabb Ny hangváltozata). Az R hang keletkezhet az íny, a szájpad vagy akár a fogak szintjén; így érthető ennek L, ill. z vagy zs hanggal való felcserélése. Az R>z hangcserét "törökösnek" hívják a nyelvészetben. Az ír nyelv két típusú R hangot ismer: egy szájpad, kemény R hangot, mint például a FÚARA-igh - fázni, hideget csinálni, közömbössé válni (FÁZ-ni, eFÁS-ul-ni) értelmű - szóban, és egy toroki (ínyképzésű) lágy RZS hangot - mint az IRIS [irzsés] újság, hírlap, közlemény (ÍRÁS) értelmű szóban.

Ismét a fejlődéstan ismereteihez folyamodva mondhatjuk, hogy nagy valószínűség szerint, az első kimondott mássalhangzópár, a "nyelvcsapi", a: - (toroki vagy "gutturális") mássalhangzók: K és G hang volt. Majd az ajkak játékaival már aB (P, V, F), ill. M (N) hang kiejtése is lehetővé vált. A nyelv bevetése jelentette a nagy előrelépést és meghozta egy sor egyéb mássalhangzó (C, Cs, D, Gy, J és Ly, L, N, Ny, R, S, Sz, T, Ty, Z, Zs) kiejtésének lehetőségét. A kifinomult mássalhangzók (Cs, Gy, Ny, Ty, ZS, Dzs), valamint a pergő R hang megszületéséhez már szükség volt a primitív beszédtechnika (és beszédapparátus: hangszalagok, nyelv és ajkak

finom játéka) továbbfejlődésére. Gyakran a H hang a beszéd folyékonyabbá tétele végett helyettesíti elsősorban a kemény G és K hangot, de más felcserélésekben is előfordul (T/D helyett). Magyar különlegesség a "járulékos" p. Ez a zöngétlen P hang zöngét kaphat (B, V) vagy elhalkulhat (F), illetve orri változatban jelentkezhethet (M, N, Ny): Pista, Panni, Bandi, ejnye-hejnye, egyedem-begyedem, ámul-bámul stb.). Az ír-magyar viszonylatban is találkozunk ezen jelenséggel. A "kelta" törvényszerű hangcserének megfelelően a P hang K-ra is válthat (> vö. magyar SIPÍT <> SIKÍT).

A hangok "lágylási" skálája:

Ajaki hangok: B (> V) -P (> F) >M-N (> Ny)

Gégehangok: G (>Gy>J>D) - K (>C>Cs>S>Zs/>C>Sz>Z) (>Ch>H)

Szájpadai hangok: D (> Gy) -T (> Ty) >Z (> SZ >C> CS >S> Zs) /L (> Ly) -R (> Z).

Ilyen hangcserét észlelhetünk a mai ír nyelvben is, a mindennapi beszédben s ezt "mutationnak" nevezik. Három formája ismeretes: lenition ("lágylítás"), nasalisation ("orrosítás") - és az ún. "prefixing of H" (azaz "járulékos H" alkalmazása).

Tekintsük át ezen "mutációk" alkalmazását: lenition (lágylítás): ajaki hangok P> Ph (F) /B > V/M >V gégehangok C, K> Ch (> H) /G > Gh/"Gy" >J a szájpadai hangok T, Th > H/D, Dh > Gh/"Sz", "S" > H.

A lágylítás alkalmazásra kerül a következő esetekben:

1. főnév és igei főnév birtokos esetében, ill. amikor egy tőszámnév vagy sorszámnév után következik;
2. "vokativus" esetben ("special form of a noun, a pronoun or an adjective used, in some inflected languages, when addressing or invoking a person or thing" - magyarul: főnév, személyes névmás vagy melléknév különleges alakja, amelyet egyes ragozó nyelvek használnak, egy személy vagy tárgy megszólítása, felszólítása vagy valakihez (Istenhez) való könyörgés esetében [Oxford Dictionary]);
3. igében a múlt idő, a feltételes mód és a jövő, alanyi ragozásának kifejezésére;
4. összetett szavakban a második szótagban: a második főnévben vagy egyes előragok és melléknevek utáni főnévben, és ugyancsak a főnévben, ha egy melléknév utóragként követi;
5. személynevekben, genitívusban (> "mac Voirrey" - "Mária fia"/ "Plouvagor" - "Magorfalva").

65. lásd még: török ASI - bevétel, haszon, jövedelem <> ír ÚS - haszon, kamat, részesedés <> magyar UZS-ora!

66. ír SRUTH - ár, folyó, folyam > "CSURAT"-VÍZ (> csur-og

67. ír NÍL összetett szó Ni - nem + (BH) FUIIL - vala- vő. magyar NEM+ISA ("van") - NINCS

68. figyelemre méltó, hogy: ír CEAD-igh permit, allow/to ask permission (megenged, engedélyez / engedélyt kér) > ír CEAD leave, permission (engedély) - magyar -HAT, -HET (!) -ben visszaköszön. nasalisation (orrosítás): ajaki hangok P>B (T > V) >M gégehangok C, K>G (> N'Gh, Ng) / "Gy" > "Ny" szájpadhangok T, Th > D, oh >N ("Ny") nazalizálás jellemző esetei:

1. főnév vagy igei főnév birtokos esetében és
2. igében, a jövő idő tárgyas ragozásának kifejezésére.

Járulékos H alkalmazása: összetett szavak második szótagjában ha ez egy magánhangzóval kezdődik és ha az első szótag egy mássalhangzóval végződik.

Mint a fenti táblázatokból kivehető a hangok mindig ugyanazon keletkezési helyen cserélődhetnek fel, vagyis keletkezési helyüktől függően átváltoznak egyes hangok, pontosabban úgy, hogy bizonyos hang csakis az ugyanott keletkezett hangra cserélődik fel (még a Grimm-féle "hangtörvényeknek" becézett agyrémekek nélkül is, és történelmi korszak vagy fejlődési foktól függetlenül). Vannak esetek, mikor a kemény G illetve K hang áthelyeződik a valamivel puhább szájpadhangok képzési helyére, és ekkor D-, illetve T-nek lesz kiejtve: a kisgyerek is ezt teszi, mikor még az íny- (toroki-) hangok (másképpen a gégehangok) kiejtésére nem képes, és ezt csodálatra méltó ügyességgel oldja meg, azaz a felnőttek beszédével szembeni fejlődési hátrányát "cselesen" leplezi.

A magyar-kelta rokonság szempontjából szükséges még egyéb "hangfejlődést" is megemlíteni, mint a török nyelvekre jellemző hangváltást (a különbség csak annyi, hogy a nyelv hegye nem "pörög", hanem "zizeg", a keletkezési hely nem változik!) és a kelta nyelveken belül is észlelhető G>F és a K>P hangcsere (mindkét esetben egy íny- [toroki) hang áttevéődik az ajaki hangképző helyre). Külön fejezetet érdemel a magyar-ű- nyelvi kapcsolatra jellemző sajátosság, a sk <> sz átváltás: a közös szavak esetében a szókezdő, szóközti vagy szóvégi ír sK-hang a magyar beszédben sz hangra cserélődik fel. Mivel ez a hangcsere rendszeresen jelentkezik (lásd később), vagyis ez a "váltás" törvényszerű, tökéletesen megfelel még a hivatalosított nyelvészet "hangtörvényeinek" is!

Tekintsük át a következőkben azokat a kritériumokat, amelyek alapján a "magyar" nyelvészet a magyar nyelvet rendíthetetlenül "finnugornak" véli (Zsuffa Zoltánné fentebb említett könyve nyomán).

Első kritérium: A nyelvrokonságot az egyes szavak, illetve szóelemek hangjainak szabályos megfelelése dönti el. "Azonos helyzetben - a szó elején szókezdő, hangközi és szóvégi helyzetben - lévő hangok egy-egy nyelvben azonos módon viselkednek: megváltoznak vagy egyszerűen megmaradnak. A magyar nyelvben a szókezdő F hangnak a többi finnugor "nyelvben a szó elején P felel meg. Magyarban Fiú, finnben Poika" [> Zsuffa Zoltánné: "Gyakorlati Magyar Nyelvtan", 1993, 377. old.]. Ami magyarul Fiú és finnül POIKA, az írül BUACHAILL (amiből az angol "boy" is keletkezett > vő. magyar "pulya") - vagyis íme a szabályos B>P>F hang- fejlődés, egyben szavunknak folyamatos lerövidülését is észleljük.

Hasonló szabályos "hangfejlődésekkel" találkozunk a következő néhány példában is.

Ajaki hangok:

B>P P>B ír BEAG, walesi BACH - kicsi, apró ír PAC-ái l csomagol > magyar BUGY

> magyar PICI, PISZE (> BECE) ír PÁISTE - fiúgyerek > magyar BÁTYP ír BOG - puha > magyar PUHA breton PEOC'H - béke > magyar BÉKE ír BREAC-adh - virradat (vő. baszk BAKÉ)

> magyar PIRK-ad ír POC - kecske-/ őzbak > magyar BAK, BIKÁ ír BRÍSTE - nadrág > magyar BRICCSÉS-nadrág ír BUÍ - sárga, vörösesbarna > magyar PEJ ír CAB - nyílás <> magyar KAPU (vő. török KAPI) ír CABÁISTE - káposzta > magyar KÁPOSZTA (v. ö. japán KYÁBESTI) ír OBAIR - munka > magyar IPAR

B>F F>B ír BAILE - falu, város, helyiség walesi EFFRO - éber > magyar ÉBER

> magyar FALU ír FÉAR - fű > magyar BUR-j-án ír BALLA - fal > magyar FAL, ír FÉILE - bál, ünnep > magyar BÁL ír BÁNÚ - hajnal, "kifehéredés" ír FEIRC - csúcs > magyar BÉRC

> magyar FÉNY ír FÉSS - bajusz > magyar BAJ (u) SZ breton BED - föld, világ > magyar FÖ (L) D ír BEIR-igh - forr, forral > magyar FORR (-ik) ír BONN - fémpez, érem > magyar FÉM (> PÉN-z) ír BORR - dagad, emelkedik, növekszik > magyar FORR. (> FORR-ás) ír BUN - alap, alj > magyar FEN-ék

B>V F>V ír BÁIRE - verseny ír FIATA - vad > magyar VAD

> magyar VER (s) eny ír FÍUR - való > magyar VALÓ ír BÁS - halál > magyar VÉSZ breton FRAO - varjú > magyar VARJU ír BODACH - vajda > magyar VAJDA ír BRÓG - cipő, csizma ír FUIL - vér > magyar VÉR

> magyar VARGA ír FUIR-igh - vár, megvár > magyar VÁR

P > V ír PÚR-áil (púrál] - verés ír FAIR - vár, elvár > magyar VÁR
> magyar VER-és ír FÁS - vessző > magyar VESSZŐ

P>F F>P walesi PEN, breton PENN - fej ír AIFE - apály > magyar APÁ-ly
> magyar FEJ / FENN- breton POBET - főzet ír FÉILEACAN > magyar
PILLANGÓ
> magyar fővet ír FELSC - pálca > magyar PÁLCA

Orrhangok:

M> N (>Ny) N>M ír MAMÓ - "nagyi" (nagy-mama) ír ANOIS - most > magyar
MOS-t

> magyar NANÓ ír INNIU - ma > magyar MA ír MÉAD - nagy, hatalmas ír
NÍOCH-án - mosás > magyar MOS-ás

> magyar NAGY ír NUIGE - míg > magyar MÍG ír TÁMÁILTE - lusta, nehézkes
ír TEANN - támasz > magyar TÁM-asz

> magyar TUNYULT ír NEAMH - mennyország> magyar MENNY ír UMHA -
bronz > magyar ÓN

Gégehangok:

G>K K>G (>GY) ír ABHÓG - indulat, ír BÉIC - bög, ordít > magyar BÖG

> magyar BOK-nos (ló) ír CAM - görbített tárgy > magyar GAMÓ walesi AGOS -
köz, közel ír CAM - folyókanyar > magyar "Eszter-GOM

> magyar KÖZ, KÖZ-el ír GABH - kap, elkap, megkap ír CASTÁN > magyar
GESZTENYE

> magyar KAP walesi CAWR. (kaúr] - óriás > magyar GAR ír GABHA (régí ír
GOBA) - kovács ír CEALL, CILL - templom > magyar IGAL

> magyar Kov-ács ír CIAR - gyertya > magyar GYER-tya ír GAEL - kelta, ír
CÖG-as > magyar GYÓGY-szer

> magyar KEL-ta ír CUAR - görbe > magyar Gt-R-be ír GORT - kert > magyar
KERT ír ÉCEN - szükségesség > magyar IGÉNY ír, skót GLEANN - völgy>
magyar KALÁN ír GOIC - kakas > magyar KAK-as ír GORTÜ - kár, sérelem >
magyar KÁR (> SÉRT)

G>H K>H ír GAISCE - hős > magyar HŐS ír CABHAR - harcol, üldöz > magyar
HÁBORÚ ír GÉIS - hattyú ír CAITH - eldob > magyar HAJÍT

> magyar HATTYÚ (> KACSA) ír CATH, walesi CAD - had > magyar HAD
walesi GWELY - ágy ír CÉAD - sok > magyar HÉT (hetedhét, > magyar HÁLÓ (>
HÁL-ni) héthatár stb.)

G> Sz/> Zs/> Cs ír CORR - horog > magyar HOR-og ír GÁLA - szellő K (H) > Cs

> magyar SZÉL, SZELLŐ ír CÁG - csóka > magyar CSÖKA ír GAOL - család ír
CATH, walesi CAD - csata > magyar CSATA

> magyar CSAL-ád ír CEAL-g - csal > magyar CSAL

Ír GEAL - csillog ír CIPE - csapat > magyar CSAP-at

> magyar CSILL-og ír CIRCE - csirke > magyar CSIRKE ír GEIR - zsír > magyar
ZSÍR ír CUACH - csokor, ölelés > magyar CSOK-or,

K> S/> Sz CSÓK walesi CEG - száj > magyar SzÁJ walesi CWCH > magyar
CSÓNÁK (vö. török KAYIK) ír CoRR-án - sarló

> magyar SAR-ló walesi HUD - csoda > magyar CSODA walesi CWRW - sör >
magyar SÖR (vö. japán SUTEKI) ír CÓRE - megegyezés, szerződés, béke >
magyar SZER ír Sk > magyar sz sk

SCÁIL - szellem > SZELL-em UÍSCE - víz > VÍZ

SCAR - szel, szór > SZEL, SZÓR ÚSC-adh - izzadság > IZZ-ad

SCEAN - vág, szúr, összevág > SZÁN-t

SCEILG - szikla > SZIKLA (SZIRT)

SCÓIG - nyak > SZEGY

SCOLÖG - paraszt, kétkezi munkás > SZOLGA

SCORACH - fiatalember, fickó, srác > SRÁC

SCORAIOCHT - szórakozás, mulatság > SZÓRAKOZÁS

SCÓTH - csomó, nyaláb > SZŐ (lásd még > CSŐD-ít, egybegyűjt, összesereglik).

Szájpadai hangok:

D>T T>D ír ADHA - atya, Atya ír ALTA-igh áldani > magyar ÁLD > magyar
ATYA ír TAIS - nyirkos, dohos > magyar Dohos ír DIAIL - csodálatos ír TÁSC -
dicsőség > magyar DICS, DICSŐT > magyar TÁL-tos ír TEOLAI - meleg >

magyar DÉL ír DÉAN, DÚINN - tenni ír TÓG - nő, emelkedik > magyar DAG-ad
> magyar TEN-ni ír TULACH, TULÁN > magyar DŰLŐ ír DON - Isten > magyar
(IS-) TEN ír RAITH - erőd > magyar ERŐD ír DUINE, breton DEN - személy >
magyar TEVŐ ír DÚN - erőd, megerősített település > magyar TANYA

T>K (>G) ír RÚID - rajt > magyar RAJT ír ITHIR - szántó föld > magyar UGAR

D>G/> Gy (> J) ír TÉ - aki > magyar KI; AKI régi ír AED - tűz > magyar ÉG (v. ö.
walesi CHI (mongol CI (magyar TE) walesi DA, ír DEA - jó > magyar JÓ ír DÁIL
- gyülekezet, gyűlés > magyar GYŰL (-és) ír DEALA-igh - elválaszt, elkülönít >
magyar GYAL-ul ír DIOLAIM - gyülem, gyűjtemény > magyar GYÜLEM ír
DROM-lach - gerinc > magyar GERIN-c ír MÉAD - nagy, hatalmas > magyar
NAGY ír MÁ, MAGH - mező > magyar MEZŐ (MEGYE) ír RAD - rüg > magyar
RÚG

Pergő hangok:

L>R R>L ír CLAUD - kard > magyar KARD ír FOR- - föl- > magyar FÖL- walesi
CLAWDD - kerítés walesi SIAR-ad - beszél, mond

> magyar KERÍT-és > magyar SZÓL ír COLM - karcolás, karmolás ír UR - elő >
magyar ELŐ- > magyar KARM-ol ír ÚR - új > magyar ÚJ ír COLUR - gerle >
magyar GERLE ír FAOLCHÚ - farkas > magyar FARKAS ír FOLT - haj > magyar
FÜRT ír LACHA - kacska > magyar RUCA, RÉCE ír LÉANA - füves síkság >
magyar RÓNA ír LIA - orvos > magyar OR (v) -os (> vö. török IL-ac, finn L-K-
äri) ír SAIL - sár, kosz > magyar SÁR (> SZAR) í: r SÁIL (régii ír SEIR) - sarok >
magyar SAR-ok ír

SIOL - csíra, sarj, utód > magyar SARJ, CSÍRA

Befejezésül szólnék még egy hangcseretípusról, amely a kelta nyelvek egymásközi
viszonyát (is) jellemzi:

G>F (>V) ír GAOTH - szél > GAOTHAIRE - vihar > magyar VIHAR (lásd még:
VITOR-la) ír GASÚR - fiú gyerek > magyar FICSÚR ír GÉARCHÉIM - sürgősség
> magyar FÜRGÉN ír GEARG - fűrj > magyar FÜRJ walesi GENAU - fenyő >
magyar FENYŐ walesi GOLAU, breton GOULOU - fény (ír GEAL - fehér) >
magyar VIL-ág, VILL-any ír GRÁNNA - csúnya > magyar FRÁNYA (> VARAN-
gy) ír GUALAINN - váll > magyar VÁLL ír GUAIS - veszély > magyar VESZ-ély
walesi GWAWR - virradat > ír FAIRE - virrasztás > magyar VIRR-ad, VIRR-aszt
walesi GWLAD - föld > magyar FÖLD walesi GWR, breton GOUR - férfi, férj > ír
FEAR - férfi, férj > magyar FÉR-fi, FÉR-j

K>P (> V/> F) (> M) ír CARÓG - varjú > breton FRAO - varjú > magyar VARJÚ
(> vö. török KARGA - varjú) ír CÁER - bogyó > magyar EPER ír CEANN - fej >

walesi PEN, breton PENN - fej > magyar FEJ walesi CAER - vár, breton KÉR - vár, város > magyar VÁR, VÁR-os ír CAORÓG - virág > magyar VIRÁG ír COR - forog, pörög > magyar FOR-og, PÖR-Ög ír CORRÓG - csípő > magyar FORGŐ ír CRÉ - por > magyar POR

Az előbbi példák alapján jogosan állítható, hogy Grimmnek igenis igaza van, van "hangfejlődés", és ez jellemző a magyar-kelta nyelvi rokonságra is, de Grimm téved, mikor ezt történelmi korszakok függvényeként kezeli, hisz minden nyelv hangjait saját belső szerkezete alapján rendezi, történelmi korszaktól függetlenül, kizárólag saját belső "csengésének" megfelelően, vagyis belső oszthatatlan, és minden egyes nyelv (nép) számára sajátos belső harmónia alapján teszi ezt!

Nem hinném azonban, hogy a magyar-kelta nyelvi rokonság ellen szólna az, ha valami az írnek FIÚNTACH, az a magyarnak - "hangfejlődés" nélkül is - FONTOS legyen (vö. ír FIÚ - magyar FŐ).

Íme tehát néhány olyan kelta-magyar szópár, amely nem változtatja hangjait, azaz magyarban és ízben azonos hangalakot mutat (vagyis nem történik "hangfejlődés", nincs "alakváltozás"): ír ABAIR - mond > magyar tere-BURA (- tere-FERE) ír ABRAS - kezeknek ügyes játéka > magyar ÁBRÁZ-ol ír ACAOINE-adh - szomorú sírás > magyar KÖNNY-ez ír ACH - csak, ha > magyar CSAK, HA ír ACHAIR - kér, kérel > magyar KÉR (> AKAR,) walesi ADAR - madár > magyar MADÁR (> japán TORI) ír AG - szarvas > magyar AG-ancs (> vö. GÉAG - ág > magyar ÁG) ír AGÓ - tiltakozás > magyar AGGÁLY ír AITE - nevelőapa, tanítómester > magyar ATYA ír ÁITH - aszal > magyar ASZ-al ír ALLTA - vad > magyar ÁLLAT ír AN-ás - szegénység, ínség > magyar IN-ség ír ANU - Ősanya > magyar ANYA ír AOIS - kor, öregkor > magyar ős, ősz ír AOS - személy, ember, valaki > magyar IZÉ ír ÁR - mészárlás, pusztítás, feldúlás > magyar AR-at ír ATH - később, majd > magyar OD-ább, OD-ébb ír ÁTH - átkelő, gázló > magyar HID ír ATHAIR - apa > magyar ATYA (> vö. vogul ATER) ír ATÓIN - zátony > magyar ZÁTONY

(> v. ö. ír TANAI - sekély vízű tó > magyar TÓ) gall (ókelta) AUDAX - merész, bőszt > magyar ÁDÁZ ír BÁ - báj <> magyar BÁJ ír BÁB - menyecske (BÁBAM, szeretőm) > magyar BABÁM ír BÁBÓG - (játék-) baba > magyar BABA ("BAB-ács-KA"), BÁBU ír BAC - akadály > magyar BAK (> lásd: ír ABHÓG - ugrás > magyar át-BUK-ik) walesi BAI - hiba, bűnösség > magyar BAJ ír BAIN - bányászni > magyar BÁNYA ír BALL, walesi BOL - bel, has > magyar BEL, BÉL ír BAN - (férjes-) asszony, öregasszony > magyar BANYA ír BATA, walesi BAT - bot > magyar BOT ír BEARACH - tinó, fiatal tehén > magyar BORJU ír BÉNAID - ver, elver > magyar BÁNT ír BAOTH - buta > magyar BUTA ír BÉICH - ordít, bög > magyar BÖG (> vö. török BÖGÜR-mek) ír BEODE <> magyar BO (L) D-og ír BIANN - bőr > magyar BÖNYE/BUN-da ír BINE - kárhozat > magyar BŰN ír BÍS-igh - szaporít, növel/baszik/teker > magyar BASZ (-ik) ír BÓ, maninn BOOA (G) - tehén > magyar BU-ga, BI-ka, BO-ci ír BoDHAIRE - süketség,

tompaság > magyar BADAR.-ság ír BREAC, BR4CACH - tarka, foltos > magyar (tarka-) BARKA ír BREITH-eamh, walesi BERNAID, breton BREUT - bíró > magyar BÍRÓ ír BUABHAL - bivaly > magyar BIVALY ír BUACHA - fiatal legény a hadseregben > magyar BAKA ír BUAITEOIR - győző > magyar BÁTOR ír BUILE - bolond > magyar BOLO-nd walesi BWTHYN - házikó > magyar BÓDÉ. ír CALL - szükség, követelés, jog > magyar KELL ír CAORTHANN - berkenye > magyar KÖRTE ír CARR - kéreg > magyar KÉR-eg ír CÁS - kalitka, ketrec > magyar KAS ír CEANGALL - fejkötő, végrészkötő, kantár > magyar - KENDŐ/KANTÁR, KENGYEL ír CEANN - fej, fő, főnök > magyar KÁN, KEN-de ír CÉLLI - bál, összejövétel <> magyar KALÁ-ka ír CEO - köd > magyar KÖD ír CHELL - bölcs játék > magyar CSEL ír CHÍCH - csecse > magyar CSECSE ír CÍN - könyv > magyar KÖNYV ír CINNIÚN-ach - végzetes, tragikus > magyar KÍN- os

ír CIS, CISEÁN - kosár <> magyar KOSÁR walesi CLO - kilincs > magyar Kilincs ír COIMH-éad - figyel, követ > magyar KÖVET, KÉM ír COIP - habzik > magyar KÖP-ül (>lr COIP - hab) ír COIR - hiba, Walesi CUR - betegség > magyar Kór ír COITIN - felső ruha, kötény > magyar KÖTÉNY ír CÓNAITHE - kunyhó > magyar KUNYHÓ ír CoRR - kör > magyar KÖR ír CORÓIN - korona > magyar KORONA ír CRÚSCA - korsó > magyar KORSÓ ír CÚ, walesi CÍ, breton KI - kutya, agár > magyar KU-tya, AG-ár ír CUAN - hajlat, kanyar > magyar KANY-ar, KÖNY-ök ír CUIL-én - kutyakölyök > magyar KÖLY-Ők walesi CWPAN - kupa, csupor > magyar KUPA, CSUPOR ír DAIDEO - nagytata > magyar DÁDÓ, DÉDI (> vö. török DEDE) ír DAILLE - butaság, ostobaság > magyar DILI (> vö. török DELI) walesi DE - dél > magyar DÉL ír DÉANTA befejezett, teljes > magyar DÖNTŐ ír DEAS szép > magyar DÍSZ-es breton DOUs - édes, gyöngéd > magyar ÉDES ír DEILBH - alak, tünemény - ami nem szellem > magyar DÉLIBÁB ír DUREO - dér > magyar DÉR ír EACH - ló > magyar ASZA (> EACHAIRE - lovász, csikós > HUSZÁR) ír EAGÁN - lyuk, verem, akna > magyar AKNA ír ÉALA-igh - kiszabadul, elmenekül > el-ILL-an ír EARRA - áru > magyar ÁRU ír mannin EDD - fészek > magyar ODU ír ÉICSE - bölcsesség, tudás > magyar ÉSZ ír ÉIGEAS - OkOS, bölcs > magyar OKOS, ÜGYES ír ÉIR-igh - ér, elér, megérik > magyar ÉR ír EITE - szárny, toll > magyar TOLL ír FAIGH - meg fogja tenni, képes lesz rá > FOG (> AR-FOGNI - neki-FOG) ír FÁISC - szorosra kötött > magyar FESZ-es ír FÁL - fal, kerítés > magyar FAL, PAL-ánk (> FÁL-igh - bekerít > FAL-az) ír FEAD - fütty <> magyar FÜTTY (> FEADAIRE - furulya > FÜTYÜLŐ)

ír FEAR - férfi, férj > magyar FÉR-fi, FÉR-j ír FIACAIL - fog, vm-nek foka > magyar FOG, FOK (> FIACLOIR - fogász) ír FID - fa > magyar FA ír FÉAR - fű > magyar FŰ (> BUR-j-án) ír FIUR-UISCE - forrásvíz > magyar FORR-ásVÍZ (> BOR-VÍZ) ír FIÚNT-ach - érdemes, értékes > magyar FONTOS ír GAIR-eas - gép > magyar GYÁR walesi IÁ - jég > magyar JÉ-g ír GAOIS - okosság, ügyesség > magyar ÜGYES walesi IÁR, breton YAR tyúk > magyar JÉR-ce ír GARLACH - gyerek, fickó, kölyök > magyar GYEREK ír GARMHAC - gyermek, unoka >

magyar GYERMEK ír GÉAG - ág > magyar ÁG ír GILLAE, GIOLLA - legény, szolgálégény > magyar GULY-ás ír GRUDA-igh - erjed, forr > magyar (G) ERJED-ik ír GÚNA - ruha > magyar GÚNYA ír GUÍ - ima > magyar IGE walesi HEN - öreg, vén > magyar VÉN walesi, breton HUN - alszik > magyar HUNY walesi HWYL - hajó > magyar HAJÓ ír IARR - kér, követel > magyar JÁR (neki) walesi IAWN (jaún) - jó, jól > magyar JÓ ír IDU - vajúdás > magyar VAJÚD-ás ír IMIGH - megy > magyar MEGY ír INION - lány > magyar JÁNY ír IRIS - hírlap, újság > magyar ÍRÁS ír ITH - eszik, etet > magyar ESZ (-ik), ET-et mannin IU - ivás > IV-ás walesi YFANC - fiatal > magyar IFJÚ (IFJONC) walesi YMAITH - messze > magyar MESSZE mannin JYST - üst > magyar ÜST breton KERZU - december > magyar KARÁCSony

breton KOLL - elvesztődik > magyar KALL-ód-ik breton KUNV - könnyű > magyar KÖNNYŰ ír LAGA - gyenge, puha személy > magyar LÁGY ír LAGHDA-igh - lohad, csökken > magyar LOHAD-ik régi ír LÁEACH - lovas katona > magyar LOVAS ír LÁIB - lép > magyar LÁP ír LÁMHACH - lövés > magyar LÖVÉS ír LAPA - állati láb, mancs > magyar LÁB ír LAS-adh - gyulladás, kipirulás, hevülés > magyar LÁZ ír LEÁ - olvad, oldódik > magyar OL (v) -ad, OL-d-ód-ik ír LÉ-igh - olvas > magyar OL (v) -as ír LEIAN - gyerek, leány > magyar LEÁNY breton LOEN - állat > magyar LÉNY (> vö. török LAN) ír LOG - lyuk > magyar LYUK ír LONNA-igh - áll, megáll, állongál > magyar ÁLL ír LÓTH - ló (ír LÁIR, walesi LLWAN - kanca) > magyar LÓ ír Lu-igh - fekszik, ül, letelepszik > magyar ÜL ír LÚB-án - labda > magyar LAB-da ír LÚTH - mozgás (-erő); fürgeség <> magyar LÓD-ul, LÓT breton MAEZ - mező > magyar MEZŐ ír MAC - fiú > magyar MAG ír MAELLANN - mellvédő > magyar MELLÉNY ír MAIRG - bánat, aggodalom, szomorúság > magyar MÉREG > ír MEIRG-each ingerlékeny, dühös - magyar MÉRG-es, ír MAIRID - marad, megmarad > magyar MARAD ír MARCA - ló, MART - szarvasmarha > magyar MARHA ír MÉALA - bú, bánat > magyar MÉLA (-bú) ír MEANDER - mindjárt, rögtön > magyar MINDJÁR ír MEAR - gyorsan > magyar ha-MAR, MÁR-is ír MEATH - megrövidülés, vesztesség > magyar MET-sz, MET-él

> ír MÍOTA-igh - leharap, megrágcsál, megcsonkít) ír MÉITHE - gazdagság, bőség, kövérség > magyar MÓD breton MEZ - méz > magyar MÉZ ír MIN-igh - magyaráz, előad > magyar MON-d ír MIR - harapás, darab > magyar MAR-ás, MOR-zsa ír MIRÚN - gonoszság, rossztett > magyar MARÓ ír MUILEANN - malom <> magyar MALOM ír MÚR - part, felhányt part > magyar MAR-t ír MAOL - málé > magyar MÁLÉ mannin NOON - innen > magyar INNEN régi ír NASADH - nász, magyar NÁSZ walesi OES - ős > magyar ŐS

ír ÓG - ifjú, öcs > magyar ÖCs ír OGH - szűz > magyar HÚG ír OICHE, maninn OIE - éj > magyar ÉJ ír ÓL - ital > magyar LÉ skót OS, ír OIS (oss) - öz > magyar ŐZ breton PALLENN - takaró > magyar PELEN-ka ír PÚIC - takaró > magyar POK-róc ír PÚR-óg - kavics, törmelék > magyar PÓR ír RÁMHAILLE - révülés > magyar RÉVÜL ír RANGALAM - fecsegés, locsogás > magyar RÁGALOM ír

RAON, RIAN - irány > magyar IRÁNY ír REIC - történet, elbeszélés > magyar REGE breton REUZEUDIG - rossz, rozoga, romos > magyar ROSSZ, ROZOGA ír RIABH - csík, vonás > magyar ROV-ás (> régi ír RIONN - bevés > magyar RÓ-ni) ír RÍOG - görcs, rángás > magyar RÁNG-ás ír RITH - futam, rajt > magyar RAJT ír ROBÁIL - rabol > magyar RABOL ír ROGILE - ragyog > magyar RAGYOG ír ROIS-eadh - rés > magyar RÉS ír RUGA - terítő, kendő, lábszőnyeg > RONGY ír SÁ - ütés, döfés, szúrás > magyar SZA-b, SZA-p-ul, CsA-p ír SÁBH - vág, fűrész > magyar SZAB (> ír SAÍBLE - szablya > magyar SZABLYA) ír SAÍGH - szúr, döf > magyar SZEG-ez (> ír SAIGHEAD - nyíl-magyar CSÁK szeg) [> koreai CCOK - nyíl] ír SAOLA-igh - születik (> SAOL - élet) > magyar SZÜL-et-IK ír SEÁP - ütés > magyar CSAP-ás ír SEARC - szerelem (> SUIRÍ - udvarlás) > magyar SZERE-lem

ír SEASC, walesi SYCH - száraz, terméketlen, folyadékmentes > magyar SZIK-es/SZIK-la ír SEINM - zene > magyar ZENE (ír SEINN - zenél, énekel > magyar ZEN-él) [> vö. walesi SWN - zaj, zenebona] gall SEKELL - személy, aki jól odavág, odaüt, püföl > magyar SZÉKELY (?) [> SUCELLUS a "CSÁK-ány-os" isten, aki - csákányát a földbe veri, hogy azt termékennyé tegye] mannin SEYR - ács > magyar ÁCS breton SERR-in - zárni > magyar ZÁR-ni ír SIÓG - tündér > magyar SZŐKE (> osztják SANKI - Isten)

SÍOG - csík, szegély, heg > CSÍK, SZEG-ély, HEG ír SILL,EADH - csillogás > magyar CSILLAG ír SIOL - utód > magyar CSAL-ád / SARJ ír SITH - béke, nyugalom > magyar CSITT (CSEnD) ír STTHEAD - sietség > magyar SIET ír SIÚIL - gyalogol, megy > magyar SZAL-ad ír SIÚIL tündér > magyar SELLŐ ír SLIGE - kagyló, csiga > magyar CSIGA ír SNUA - szín > magyar SZÍN ír SRAOTH - prüszköl > magyar SZORTY-og ír SUAN - alvás > magyar SZUNY ír SÚIL - száj > magyar SZÁJ ír SUIOCHÁN - szék > magyar SZÉK ír SÚRAM - folyadékszűrlet > magyar SZŰRŐ ír SUTHAIN - örökké tartó > magyar SOHA ír TAIN - csorda, gulya > magyar TENY-ész-t ír TÁIR - alacsonyít, kisebbít > magyar TAR-ol ír TÁIRG - előállít, gyárt > magyar TERM-el ír TÁIRGE - termék, breton TRA - tárgy > magyar TÁRGY ír TÁIRGE-OIR - gyártó > magyar TÁRK-ÁNY ír TALAMH - föld, talaj > magyar TALAI breton TAN, ír TINE - tűz > magyar TŰZ

ír TAOS, walesi TEISEN - tészta > magyar TÉSZ-ta ír TAPA - fürge (> TAPÓG - dühroham) > magyar TIPEG, TOPOG ír THALL - túl > magyar TUL ír TAR - jön, megy, jár > magyar TÉR ír TARR - törzs > magyar TÖRZS ír TÁTAL - következtetés > magyar TÉTEL ír TÉAGAR - takaxó, hajlék > magyar TAKAR breton TERR-in - törni > magyar TÖR-ni ír TÓCH - gyökeret ereszt > magyar TÖK-ed ír TÓG - épít > magyar TÁK-ol ír TOILL - illik vmihez, beletalál > magyar TAL-ál ír TOTRCHEAS - terhesség > magyar TERHES breton TU - út > magyar ÚT ír TUAR - jel, omen, sors ír TUARÚIL - isteni, csodás, sorsot ír TUATH (A) törzs, nép > magyar TÖT ír TUIL, walesi TYWALLT - megtölt, teletölt > magyar TÖL-t, TELE ír TUILE - áradat, folyó > magyar ITIL, ETEL ír

TÚR, walesi TWR - torony > magyar TOR-ony ír UBH, breton VI - tojás > magyar Ív-ás, Iv-ar, IV-ad (-ék) walesi UCHEL, breton UHEL - felső > magyar ÁL/ÉG ír ÚIR - föld > magyar OR-szág ír ÚIRE - újdonság - magyar HÍR meghatározó > magyar TURUL in ÚLL - alma > magyar AL-ma ír URA-igh - árnyékol > magyar ÁR-ny ír URRA - ör <> magyar ŐR ír URRA-igh őri.z > magyar ŐR-iz ír URRÚS - őrség > magyar ŐRS ír URRA - testi erő > magyar ERŐ ír URRÚS-ach - erős > magyar ERŐS ír URR.A - úr, vezér > magyar ÚR ír URRAIM - tisztelet, megbecsülés > magyar ERÉNY (> URRAMACH - tisztelt > "tiszteletes"/"tisztelendő" úr).

Az őskelták nyelvéről nagyon keveset tudunk, illetve csak azt, amit a rómaiak feljegyeztek (és ellatinosítottak), valamint azt, amit a középkor hajnalán, a buzgó keresztényítés korában egy-egy hazafias érzelmű pap vagy szerzetes az ősrégékből összegyűjtött - vagyis természetesen az, ami ránk maradt ebből a katolikus egyház mindentlító cenzúrája után. Kr. u. 5. században a kontinens ős-kelta nyelve már (szinte) kihalt. Majd a brit szigeteken is az angol majdnem teljesen kiszorította, az évszázados elnyomás során, még az "új" (római kor és keresztényítés utáni) őskeltát is. Az agyondicsért "francia forradalom" egyik "fő eredménye" a nemzetiségek "eltüntetése" volt, vezetőinek, értelmiségének kivégzése. Ezt szolgálta majd a bevezetett iskolatörvény is, a gyerekek "kötelező iskoláztatása",... természetesen kizárólagosan a "grand nation" nyelvén (és ezt a nemzetiségi még megtiszteltetésnek kellett hogy vegye!). Így sikerült a bretonok nyelvének elfeledtetése is. Még a második világháború utáni korban is börtönbüntetés sújtotta azt, aki nyilvános helyen (!) bretonul mert megszólalni. A breton iskolás nyakába facipőt aggattak, ha anyanyelvén mert megszólalni, csak akkor szabadult meg a "szégyentől", ha ő maga egy másik, hasonló bűnbe eső iskolatársát beárulta. A modernkori nemzeti ébredés eredményeként megszületett a kelta összetartozás eszméje, valamint új életre kelt a már majdnem teljesen elfelejtett gaelek, bretonok és walesiek nyelve. Ez az, ami ránk maradt...

Keveset tudunk a régi kelta nyelvről, de annál többet a mai élő kelta nyelv(ek)ről, és mint ahogyan majd ismételten rámutatok, magyar ősi alapfogalmak öröztek meg a mai napig, még ebben az új(keletű) keltában is. Vegyük tehát szemügyre a magyar és kelta szavak közötti "rokonsági" viszonyt.

Az érthetőség kedvéért a bemutatott egyszerű szavakat, szóelemeket csoportokba osztottuk, aszerint, hogy egy, kettő (vagy több) mássalhangzót tartalmaznak, illetve egyet se. A magánhangzók nem játszanak lényegi szerepet a szóalkotásban, változhatnak a hangharmónia "szabályainak" megfelelően, ami mind a magyar, mind az ír (kelta), mind pedig a török nyelveket igen jellemzi.

Íme egy pár ilyen példa a kelta-magyar közös szószerkezetről (szóbokrokról):

Egybetűs (hangú), azaz mássalhangzó nélküli szavak kelta (az angol megfelelőjével) magyar

A who - aki (vonatkozó nm.) > A-ki, A-mi, (az)

A (vocative particle) Ő- [> A DHUINE UASAIL - ŐFELSÉGE] > megszólító "rag")

A his, her, its - övé > -A [> A ATHAIR - AP-j-A] (birt. nm.)

Á poss. adj. 3sg m& f, as object of vn (birt. mn. 3. szem. egyes szám, az igei főnév tárgya)

A [> BHI SÉ Á CRÁ ACU - VÓT AZ KÁR-A NEKI]

É he, him, it (ő, őt)

It she, her, it (ő, őt) > Ő, Ő-t ó (-ÚIA) from (-i) > -i [> ó Béal Feirste - belfast- ("FeirsteÖböl") -I] ó in surnames (családnevében) > -t [> Ó BRIAN - Barany-i] ó sines (-óta) > ó-ta

Ó- ward-. (-felé) > o-da, I-de / E-bejt, A-hajt

Két- vagy hárombetűs (-hangú), egy mássalhangzóval képzett szavak

ACH - csak > CSAK ANU - "Anya" (az Ősanya) > ANYA ADHA - "Atya" (Isten) > ATYA AOS [ísz] - ember, személy (ált.) > IZÉ ATHA-ir - apa AOIS [ís] - kor, öregkor > ős (vö. vogul ATER - Atya, Isten) AOIS-igh - megöregedni > ős-ül

AITE - nevelőapa, úr, gazda - ATYA

ÁIGE - íjász > ÍJ ÁR - mészáról, pusztít, feldúl > AR-at

ÁIT - hely, helyzet > ITT, OTT ATH - öreg, régi > Ó, ÓD-on

ÁITH - aszal > ASZ-al ATH - később, majd > OD-ább, OD-ébb ALA - sugallat > ILLA ATH-LA - elhalaszt > (el-) OD-áz

ÁMH - ámbár, ámde, noha > ÁM ATH- - következő > UT-án, UTÓ

ÁN - Csillogó (ÁN-AFF - (leg-) ÁTH - gázló > ÁT, ÁT-kező, HÍD fényesebb > "NAP" ?)

AN-ás - ínség, szegénység > ÍN-ség

BÁ - báj > BÁJ BUÍ - sárga, vörösesbarna > PEJ

BAI - hiba, bűnösség > BAJ BÉ - fiatalasszony, menyecske > Nő

BÓ (BOOAG) - tehén > BUGA BEAN - asszony, öregasszony BANYA)

CHEH [heh] - hő > HŐ CÚ - kutya, agár > KU-tya, AG-ár

DA - jó > ÉD-es [-anya /-apa] (> hun EDI - jó) DE - ha (> DE BHARR - habár, pedig (> lásd még: IACH, IAWN - JÓ) DEBÁR)

DE - dél > DÉL

EACH - ló > ASZA ÉIC-se - bölcsesség > ÉSZ (> vö. ACHADH - rét, legelő - ASZÓ) AIG-ne - ész > AGY

ÉAD - irigység > UT-ál EAG-na - értelmesség > OK-os

EARR - végrész > ORR (> vö. GA-oi.s - tudás - ÜGY-es)

EARRA - áru > ÁRU ÉRI-igh - ér, elér, megér, megérik > ÉR, ÉR-ik

EAS - vízesés > ESŐ, ÁZ-ni EITE - toll > TOLL (vö. török TÜY, jakut (> vö. EIS-igh - kifolyik, TÜÜ) kiered - ES-ik) EOL - jel > JEL

EDD - fészek > ODU > EOL-ach okos, ügyes - JEL-es

EE evés > EV-és > EOL-ais - útjelző, útmutató - JEL-ző

FAI - sírás, kiáltás, jajveszékelés > FÁJ FIÚ - érték, becs; méltóság > Fő

GA - sugár > HÚGY GO - hogy > HOGY

IÁ - jég > JÉG IB, IU - ivás > IV-ás

IACH, IAWN - jó, jól, ép, egészséges > JÓ IDU - vajúdás > VAJÚD-ás (> vö. japán YO, YOKU - jó, jól) INNIU - ma, mai nap > MA

IAR - szentséges > ÚRI ITH - eszik, etet > ESZ-ik, ET-et

JEH - egy > EGY YAR - tyúk > JÉR-ce

LEÁ - olvad, oldódik

> OL-v-ad, OL-dód-ik LUÍ - mozdulatlan állapot > ÁLL, ÜL (> vö. ÓL - ital, folyadék - LÉ) Luí - tevékenység, történés iránya > EL

LÉ-igh - olvasni > OL-v-as LUÍ - vmire irányuló cselekvés

LIA - orvos > OR-v-OS > -AIL, -ÁIL - -AL, -ÁL, -EL, -ÉL, -OL)

LLE [hle] - hely > HELY (pl. rap-ÁIL - dobog, kopog, zörget, ritmust ver)

MÓ - még > MÉG (> AN MÓ - hány, mennyi - MEN-NYI)

NÍ - valami > AMI NÓ - ámbár, ámde, noha > ÁM, NA, NO

NÍ a csodálkozás kifejezésére > NÉ (> NÓ GO - amúgy > AM-ÚGY)

NÍ - "kisasszony" családnevekben

> -NÉ ("neje") (> NÓ GO - amíg > AM-ÍG)

ÓG - fiatal, öcs > ÖCS ÓIR - vmihez illik, okit megillet > ILL- ik, ILL-et

ÓGH - szűz > HÚG OLW-yn - kerék > ORÚ, ÖRÜ

OES, UZ - ős > ŐS ÓR - arany (> AR-ian - pénz) > AR-any

OET - öreg, idős > ID-ős OS, OSS, OIS - öz > ŐZ

OIE, OICHE - éj, éjszaka > ÉJ (> vö. török AY - hold) OS- - felső, fenti, mindenekfeletti > Isten (> vö. török ŐZ-valódi)

RÉ - időszak, korszak > RÉ-g (> vö. ÁR-sa - öreg, idős - öR-eg) RÍ - alkar > ÖL (> török EL - kéz, kar)

SA, SE - az, ez > Az, EZ SAOI - tudós > ESZ-es (vö. mandzsu SA - tudó)

TE - meleg, forró > Izz-ó (DÉL) TU - út, mód > ÚT (> vö. finn TIE, japán TO, DO)

TE-as - forróság, hő - TŰZ TY [ta] (TEACH) ház > ODU, [szálló] - DA

TE-as-ai - forró, égő, tüzes - TŰZ-es (> vö. török ODA, japán TAKU, > TE-ol-ai - meleg - "TULI"-piros finn TALO)

UBH, WY, VI - tojás > ÍV-ás, IV-ar, Iv-ad-ék URRA - erő, testi erő > ERŐ

ÚD - az ott, amott, oda, odaát > URR-ús - erő, erősség- ERŐ > OTT, ODA > URR-ús-ach - erős - ER-ős

ÚIR - föld, ország > OR-szág (> v. ö. török YER - föld)

UIRE-asa - hiány, hiányosság URRA - ör > ÓR > ŰR, ÜR-es > URRA-igh - őriz - ŐR-iz

ÚLL, OOYL - alma > AL-ma

ÚR - új (> ÚIRE - újdonság) > ÚJ URRA - főnök, vezér > ÚR

ÚR- elé-, elő- > ELÉ-, ELŐ > URR- am - megbecsülés- "ER-ény

ÚS - kamat > UZ-ora > URR- ad - szabadember, gazda> (> vö. török ASI - haszon, bevétel) URA- ság (> URA-da-lom) stb.

Három,- (vagy több-) betűs, de csak hét mássalhangzóval képzett egy szerű szavak:

B-R B-L

ABAIR - beszél > ABAJ-gat, BAIL - bőség > BŐ (> vö. török BOL - sok) tere
-BURA, tereferre BAILI - érvényes, helyes > VALÓ

BAAR - időt tölt, pénzt költ > el- VER

BÁIRE - verseny > VERS-eny BALL - bel, belső szerv > BEL, BÉL

BÁIRE-oir - versenyző

VERS-eny-ző BALL, BOAYL - hely > HELY

BÁIR-se-oir - játékvezető (BÍR-ás-kod-ó - BÍRÓ) BAILE - helyiség - HELYI-ség

BARR-óg - birkózás > BIR-ok BAILE (PLU) - falu - FALU

BEAR-ach - borjú > BoR-JÚ (vö. ótörök BAL, PAL; mandzsu FAL - falu) (> vö. török BURAGU) BEIR - hord, hoz, visz, cipel > BÍR, el-BÍR BALLA - fal > FAL

BEIR-igh - forral, főz/süt BÉAL - száj, nyílás > NYÍL-ás (> VÉL, VALL) > FORR-
al, PIR-ít > BÉAL-aith-r-is - szájhagyomány,

BÓR-ach - görbe, ferde > F ER-de elbeszélés (-NYil-at-koz-ás/VALL-at BOR -
zúgó, pezsgő víz > BOR-víz ás, VALL-ás)

BORR - dagad, emelkedik > FORR BUAIL - üt, verekszik > PALL > BoRR-adh -
forrongás > BUAL-adh (BWOALLEY) - vita, verekedés FORR-ad-al-om (-
BALHÉ)

BRI (BARR) - hegy, Csúcs > BÉR-c > BRIO - hegyszoros (- "VER-ec-ke", "BER-
ec-k")

BRIW (briú-, BARN - bíró > BÍRÓ

R-B L-B

RAB-ach - gondatlan, tapintatlan > RIB-anc LÁIB - sár, lép > LÁP

RÉAB - tép, tör, hasít, szakít > LÁIB-ach - lápos - LÁP-os > RIB-ál, REP-ed LUB-án - labda > LAB-da

RÉAB - szétzúz, repeszt LUIBH - növény, gyógyfű > LAP, LAPI, LAPU > ROBBan (> REP-esz)

RIABH - vonás, csík > ROV-ás

ROB-ál - rabol > RAB-ol

F-R F-L

FAIR - vár, elvár > VÁR FÁL - fal, kerítés > FAL, PAL-ánk > FAIRE - őrzés, virrasztás > FÁLA-igh - bekerít - (be-) FALA-z

VIRR-aszt > FÁIL - gyűrűvár, bekerített település

FARA - vele > VELE (- FALU / VÁR)

FARA - olyan, mint > FÉLE FALL - rossz, gonosz > BAL-/BAJ > FARAS-barr - felesleg FÉIL - fátyol, lepel > PILLE, PÓLYA

FELES-leg > FÉILE-ac-án - pillangó - PILL-an-gó

FEAR - férfi, férj > FÉR-fi, FÉR-j FUÁIL - varrás, horgolás > VARR

FIAK - ferdít, forog, ferdül FUAL - vizelet > FOLY-ás > FER-dít, FER-dül FUIL - vér > VÉR > FIAR - lejtő, kanyar, > FUIL-t-each - véres - VÉR-es

hajlat - FER-de, FOR-gó > FUIL-EADAN - véredény - VÉR-EDÉNY > FIAR - átlós - FER-de

FIAR - ferde hajlamú - FER-de (> FURA)

FIOR - igaz, való > VALÖ (- FIR-tat)

FIOR-uísce - forrásvíz > BOR-víz

FUAR-án - kút, (fűrt) forrás > FÚR-ás

FUIR-igh - vár, megvár > VÁR

R-V L-V

RÁMH - [ráv] evező > RÉV LÁMH [láv] - kar > ÖL, ÖLEM > RÁMH-ai [ráví] - evezős > LÁMH-ach lövés - LÖV-és

RÉV-ész (> vö. török EL - kéz, ÖL, > RÁMH-ail-le [rávele] a kitárt karok távolsága)

RÉV-ül-és

M-R M-L

MAIR - él (> MAIR-id - mar ad, MAELL-an - mellvédő > MELL-ény

megmarad - MAR-ad) MAILLE - vkivel, mellé, mellett > MELLÉ

MAIRG-g - bánat, MÉALA - bánat > MÉLA

szomorúság > MÉR-eg MIOL - nyúl, állat > NYÚL > MAR-g-each - dühös, MIOL - féreg, rovar, tetű > NYŰ

ingerlékeny (- MÉR-g-es) MOAL - lusta, buta, gyenge > MÁLÉ

MAR-ca - ló, MAR-t - szarvasmarha > MAR-ha

MAR - azért, mert, mint > MER (-t), MÁR

MAR - ha, hamar > MÁR N-L

MEAR - hirtelen, hamar NÉAL - felhő > FEL-hő, FEL-leg > MÁR-is (> vö. török BUL-ut, finn PIL-vi - felhő)

MÍR - darab > MOR-zsa (> vö. finn MURU - darab)

MÚR - part, felhányt part > MART L-N

MURA - már, csak > MÁR LÁN - görbület, hajlítás > LAN-ka, LAN-kad

R-N LANN - lemez, pikkely > LEM-ez

RIN-c - táncol > RÁN-g, REN-g-et, LÉANA - rét, füves síkság > RÓNA

RIN-g-at LEIAN - leány > LEÁNY

RIONN - bevésni > RÓNI LEON - oroszlán > orosz-LÁN > RAON, RIAN - út, irány - IRÁNYLOEN - állat > LÉNY

P-R LONNA-igh - áll, megáll > ÁLLON-gál

PÚR-óg - kerek kő, kavics

R-P

> POR/PÖR-gŐ RAP-áil - kopog, zörget, dobog > RoP-j (táncot) "BOR-" (kelta-magyar) szócsalád: ír BEIR-igll - FORR-al, FŐ-z, PIR-ít régi ír BOR zúgó, pezsgő, forró víz

BEIR-f ean - FORRÓ-ság > BOR-víz ír BARR - FORR-ik "BORVO" a gyógyvizek istene ír

BARR-adh - FORR-ong-ás ír FOR- (igei előrag) - FÖL

FORR-ad-al-om FOR-ás növekedés, fejlődés > FORR-ás walesi BRAF - FORRÓ FIOR-ÚISCE - FORR-ás-VÍZ (BOR-VÍZ)

BERwWI [Berúj] - FORR-al, PÁR-ol ír FUR-án kút, fűrt forrás > FÜR-ás ír BRU-ith - FORR-al-ás, PIR-ít-ás íx FAAR,-key, FAAR-aige - FÜR-dő, FÜR-ed

BRU-ith-en - FORRÓ-ság ír FOLC - FÜRD-és ír FIUCH - FŐ FOLCADÁN fürdőkád > FÜRDŐ-EDÉNY ír REAC-adh - PIRK-ad, VIRR-ad ír BóR-ach - FER-de "BIRGHID" a pirkadat istennője ír FIAR (-igh) - FER-dül, FER-dít (jelképei a "PIROS" szín ír FIAR - FER-de és az öröktűz) ír FILL - (meg-) FOR-dul régi ír BÁR-ach reggel (> FILL-eadh - FoR-dul-at) > VIRR-ad-ás ír FRE-an-ga - FOR-g-ás (> "FOR-on-gó")

A "vizeket" négyféleképpen neveztük: szumir ADA > ír TUILE (nagy) folyó >magyar ITIL, ETEL szumir HAB > ír AUB folyó, walesi HUF-en hab >magyar HAB, HULLÁM szumir BOR > ír BOR zúgó, pezsgő, forró víz >magyar BOR-víz, FORR-ás-víz szumir PIS > ír ÚISCE víz, BAIS-t-each eső >magyar VÍZ, ESŐ (vö. fin PESTÄ mosás)

B-C (G) P -C (G)

ABHÓG - indulat > BoK-r-os, PAC-áil - fog, megfog > FOG, meg-PAK-ol

BOG-ar-as PAC-áil - csomagol > PAK-ol, BUGY-ol-ál

ABHÓG - ugrás > BUK-ik, PEoCH - béke > BÉKE (> vö. baszk BUK-dáCS-ol BAKE)

BAC - gerenda, akadály POC - kecskebak, őzbak > BAK, BIKÁ

BAK, BÖK-ken-ő PÚIC - vak > VAK

BACAÍ - botlás, > PÚIC-in - vakon, vaktában N VAK-on akadozás, dökögés -
BAKI > PÚICI-úil - sötét, komor, mogorva

BACH, BEAD - kicsi, - POK-ol (?)

PIOC - parányi > PICI

BAIC - nyak > NYAK

EACH - miéh > MÉH

BÉIC - bögés > BÖG (> vö. török BÖGÜR - bög)

BOCH - tör, zúz, tép > VÁG > BAKÓ) F-C(G) > BONG-at - vág, tép - BONC-ol
FAICH-ill - figyel, ügyel, vigyáz

BOCK - kicsi zömök ló > FIGY-el > MOK-ány FAIGH - fog, képes lesz
(megtenni) > FOG

BOOAG (BÓ) - tehén > BUGA FIAC-ail - fog > FOG

BUACHA - fiatal katona > BAKA (> FIAC-1-oir - FOG-ász) > BAC-án -
kiképzés, > FIÓG-ach - fogas (hal) - FOG-as

(katonai) edzés FUAIGH - megköt > (be-) FOG /> FOG-at

M- C (G) C-M

MAC - fiú > MAG C-M

MAGH - mező > MEZŐ CAM - hajlított, görbült > GAMÓ

MAG-adh - tréfa > MÓKA > CALVI - folyókanyar - "ESZTER-GOM"

MAIGH - közöl, ismertet COIM-eád - megfigyelés > KÉM

MAGY-ar-áz > COIMH-éad-i (kovedí] - megfigyelő

MAÍGH - dicsekszik, nagyozol KÖV-et, KÉM > MAGY-ar-kod-ik (?)

IMIGH - megy > MEGY

C-B (P- G-B)

CAB - nyílás, száj > KAPU GABH - kap, elkap > KAP

(> vö. török KAPI) GABHA - kovács > KOV-ács

CABH-all - alak > KÉP GOBÁN - "minden lében kanál" > GÓBÉ

CABH-all - ker et > KÁVA C-N

CASH-all - mellény > KAB-át ACAOIN-eadh - szomorú sírás > KÖNNY

GABH-air - harc, üldözés ACAOIN-t-each - szomorú, fájdalmas > HÁB-orú > KÍN-os

CABH-air - segélynyújtás ÉCEN - szükségesség > IGÉNY > "KABAR törzsek"
CEANN - fej/fő, főnök > KÁN

COIP (HUF-en) hab, krém > HAB > CYN-ta [kanta] első - KEN-de > COIP - ráz, erjeszt, habzik (-KÖP-ül)

G-N

GEAN - szeretet > GYÁM CÍN - könyv > KÖNYV

GYÖN-géd CÍNE - nép, faj > HUN, KUN

GENAU - fenyő > FENYŐ CUAN - kanyar > KANY-ar

GÚNA - ruha > GÚNYA CUN-ús - szemét/gyalázatos > GANÉ/

G-WAN (gúán] - gyenge > GYEN-ge GON-osz

B/P/F/ M-S/ Z S-B/N

BÁS - halál > VÉSZ SÁBH - Vág, fűrészél > SZAB (SÁIB-le BIS-igh - növel, gyarapít >BŐS-ít SZAB-lya)

BÚS - füst > FÜST SA (D) B - szép > SZÉP

FÉSS - bajusz > BAJSZ SAIBH-ir - gazdag, jómódú > "SZABIR" (?)

MAEZ - mező > MEZŐ SANN - megjelöl, kiutal, elrendel > SZÁN

MEZ - méz > MÉZ SEÁP - ütés > CSAP

PÓS - házasodik > NÁSZ SÉIMH-Ígh - lágyít, szelídít > SIM-ít,

PUS - mogorva beszéd > BESZ-él SIM-og-at (PÖSZ-ög, PUS-mog) SEINN - zenél, énekel >ZENE

SWN - zaj > ZENE- bona

B/F-T/D M/N-T/D

BAT, KATA - bot > BOT MAT - mező > MEZŐ (- KECSKE-MÉT)

BED - föld > FÖ (L) D MAITH - méltó, jó > MÉLTÓ (> török METIN)

FEAD - fütty > FÜTTY MEAD - hatalmas, nagy > NAGY > FEAD-ail - füttyöl - FÜTY-öl MEITH - kövér, bő, gazdag > MÓD-os > FEAD-aire - füttyülő - FÜTY-ülő METH - megrövidülés > MET-él, MET-sz

FIATA - vad > VAD MIDH-ir - főbíró, felhatalmazott

FID - fa > FA (> tör. MÜDÜR - vezér)

FOD - fű, gyepe > FÚ MÓIDE - még > MÉG

FUAD-ar - sietség NEADH-igh - lefekszik > NyUG-sz-ik > FUD-ri/FUT-ás
NUADHU - "nagyvezér" > NÁD-or

T-B/P/F D/T-M/N

TAF-lu - dob > DOB (-ál) DAM - ökör > TINÓ > TÁBALL - parittyá DÁM,
TEANN - támasz > TÁM-asz

TAOBH-ach - téves, ferde DÉAN, DÚINN - tenni > TENNI > TÉV-es > DÉAN-ta
- teljes, befejezett - DÖN-tő

TAPA - fűrés > TIP-eg, TAP-og > DUINE, DEN - személy - TEVŐ (TENŐ) >
TAPA-igh - felgyorsul > DON (N) Isten - IS-TEN > TAP-óg - düh, indulat > DOB-
og, DÜB-ög > TAPA-ig-ean - ugrás DÚN - megerősített hely, erőd > TA-NYA >
DOB-og-ó EADAN - edény > EDÉNY

TIUBH - tömör > TÖM-ör TÁIMHE - részvétlenség (letargia) > TIUBHA-igh -
tömít - TÖM-it - TUNYA

TIUBH - vm-nek > TÁM-áil-te - lusta, nehézkes vastagabbik része > TŐ - (el-)
TUNY-ul-t

TIUBH - tömeg, sereg TÁIN - Csorda; sokaság > TUMÁN, TÖM-eg > TÁB-or,
TOB-or-oz TONN - hullám, tenger > TEN-ger (> GER - nagy)

M-N N-M

MAN-da - inda > IN-da (> MIN-ta) NAOMH - szent, áldott > NEM-es > MAN-d-
áil mintás (- IN-da-i) NEAMH - mennyország, ég > MENNY

MÍN-igh - előad, mesél > MON-d (> vö. vogul NUMI - felső, égi)

MIONN - eskü > MENY-eg-ző NEM-ed - szentély, menedékhely

MNÁ - nő (asszony) > NŐ > MEN-ed-ék

B/ P/ F-N

BAN, BEAN - asszony, öregasszony > BANYA (> BÉ - nő)

BÁN, FINN - fehér > FÉNY > BÁNÚ - hajnalodik, világosodik -FÉNY-lik

BAIN - kitermel, kiás, bányászik > BÁNYA

BÉN-aid - ver, elver > BÁN-t

BONN - fémpénz, érem > FÉM

BUN - fenék, alj > FEN-ék

FONN - vágy, vonzalom > VON-z

FUIN - fon, összefon, mintáz > FON, VON

FUIN - vonás (vk-nek vonása) > VON-ás

PEN (N) - fej > FEJ (> FENN)

A helyzetváltoztatás szavai: LUÍ - ÁLL

LUAD-ar - mozgás, megmozdulás - LÓD-ul (> LÓT fut) f> LUTH - fürgeség, gyorsaság]

IMIGH (> MYND) - megy - MEGY (> MEND)

IARR - valamerre tart - JÁR [> IARR - törekedik - "abban JÁR"/ IARR - követel - "neki JÁR]

TAR - jön, megy, jár - TÉR - [> TAR AR AIS - térj vissza /> TARR-c-il - vmerre tart, - TER-el,]

CORRA-igh - mozog, megy - KER-ül [> CORRAÍ - siess, gyere - GYERE]

SIÚIL - gyorsan megy, sietve megy - SZAL-ad

SITH - rohan - SIET

FUAD-ar - sietség, gyors tevékenység - FUT (> FUD-rt, FUT-ás) -> FUAIDIRE - utazó - FUTÁR]

RITH - futás (> RIAD) > RUID - rajt, >vágta, sprint - RAJT

TÉANA-igh - jön, (rég magyar "DJÜN") + LEAN - követ, folytat - TENG- LENG

TANA-igh - csökken, eltűnik - TŰN- ik

C-R C-L

AcHAIR - kér, kérlel > KÉR, AKAR. CAIL-in - cseléd lány, menyecske

CSEL-éd (vö. török GELIN)

CAER (IKER) - vár > VÁR CAILL, KELL - here > HERE

CAOR - kerek tárgy > KÖR, KARI-ka CAL, KAL - hímtag > KOLLÓ (bot, rúd)

CAR - kerék > KER-ék (> v ö. CUAOLLE - kotló, karó)

CAR - gurul > GUR-ul > CAL-ed - kemény, szilárd - SZIL-árd (> GÖR-gő, GÖR-dül) > COLL-ái - érzéki, nemi - KÉJ (> KÉJ-i)

CARR - karéj, kéreg > KAR-éj, KÉR-eg

CAUR, GER - nagy, óriás > GAR CALL - szükség, követelés > KELL

CEARR - károsodás > KÁR CEAL - kell, akar > KELL

CIAR - sötét > KOR-om CEAL-g - csal > CSAL-ik (> vö. török KARA - fekete) > cAL-aois - szemfényvesztés > GORM - sötét, GWRM - korom, csalás - CsAL-ás

GOURM - komor

CÍORRA-igh - vág CEALL, CILL, KEEILL - templom > IGAL (> vö. japán KIRI - vág, KORO öl)

COIR - hiba > KÁR CÉILE - társ

COR - forgat, pörget > CSÖR-öl > CÉIL-11 - baráti összejövetel, bál

CÓRE - szerződés, béke > SZER - KALÁ-ka

CORR - kerek > KER-ek CEOL, CIVIL - ének, csengő hang

CORR - dobás, hajítás > GÓR - KURJ-ant (dob, hajít, elhány) > CEOL-án - kis harang, kolomp - KOL-om

CHELL - játék_ csel > CSEL

CORR - hosszú lábú > GÓR CLA-wdd - kerítés > KER-ít-és (hosszú lábú) > CORR. RHÁN - gólya - GÓLYA CLO - kilincs > KIL-incs (> BÁN - fehér) > CORR ÉISC - kárókatona COL-g (CLA-id) - kard > KAR-d -KÁRÓ (-katona)

CORRA-igh - mozog, kever CUAOLLE - kolló, karó > KALLÓ > KER-ül, KEVER > CORRAÍ - siess - GYERE CUIL-én - kutyakölyök > KÖLY-ők (> vö. japán KURU - jön)

CORR.-óg - csípő > FOR-gó CÚL, KIL - hát > KULL-og

CRÉ - pór > PÓR KOLL - elvész > (el-) KALL.-ód-ik (> vapán CHIRI - pór)

CRÓ - gyűrű I karám > GYŰRŰ/ KAR-ám

C'UAR - görbe > GÖR-be H-R/L

C-IHR - kering > KER-ing HIR - hosszú > HORI- (hor gas) (> v. ö. japán HIRO - nagy)

CUR - betegség > KÓR HOLL-t - hasit > KALLÓ-Z

CUR, - kör, futam (sport) > KÖR HWYL [hual] - hajó > HAJÓ

CUR-adh - harcos, hős, bajnok (> HWYLIO - hajózni) > KUR-uc UCHEL, UHEL - felső > ÁK (HÍJÚ - padlás)

KÖR

MAGYAR KELTA ANGOL FRANCIA NÉMET OROSZ

KÖR CUR CIRCLE CERCLE KREIS KRUG

KEREK CORR ROUND ROND RUND KRUGLEJ

KERÉK CAR WHEEL ROUE RAD KOLJESZA

KARIKA CAOR HOOP CERCLE REIFEN, RING OGRUCS

KORONG CEIRN-in DISC DISQUE SCHEIBE KROG

KER-ING CUIR ROTATE TORN-er KREIS-en OKRUZSAT

KAR-éj,KÉR-eg CARR CROUST CROLITE KRUSTE ?

GYŰRŰ CRÓ RING BAGUE RING KOLCA

GYŰRŰS (göndör) CRYCH CURLY BOUCLÉ LOCK-íg KUDRAVEJ

KEVER CORRA STIR REMU-er RÜHR-en MJEZSAT

KER-ül,GYERE CORR MOVE MOUVO-ir BEWEG-en DVIGAT

GÖRGŐ CARR ROLLER ROULE-ment ROLLE; KATUSKA

PÖRög,CSÖRög COR REEL en-ROUL-er WICKEL-n MOTAT

FOR-og,GUR-ul CAR TURN TOURN-er WEND-en POVORJACNAT

FOR-dul-at COR-adh TURN TOUR WENDE POVOROT

GÖR-be, (KANY-ar) CUAR (CUAN) CURVE VIRAGE KURVE KRIVJOJ,

GÖR-be CUAR BENT CROCHU KRUMM KRIVJOJ

(meg-) GÖR-bít-ett CORR CURV-ed COURBÉ ge-KRÜMM-t KRIVJOJ

KOR-csoly-a CARR-sleamh-na SKATE PATIN SCHLITschuh) ?

HOR-og CORR ANGLE CROC HAKEN KRJUG

SAR-ló CORR-án SICKEL FAUCILLE SICHEL SZERP

KORSÓ CRÚSCA JUG, JAR POT KRUG KRUSKA

KERet CLÍ-ath FRAME CADRE RAHMEN RAMA

KER-ít-és CLAÍ, CLA-wdd FE NCE ENCLOS Zaun ZABOK

KERT GORT, GARTH GARDEN JARDIN GARTEN SZAD

KARÁM CRÓ FOLD PARC SCHAUFHÜRDE MAGON

GÖRÖN-gy GREAN GRAVEL MOTTE (Erd-) KLUMPEN GLEJBA

KER-es (KÖR-öz) CUAR-d-ach SEARCH RECHERCHES SUCH-en ISZKAT

CERU-Za,KÖR-ZŐ CRÓ PEN CRAYON BLEISTIFT KARANDAS

SZER CÓRE TREATY TRAITÉ VERTAG DOGUVOR

KORONA COROÍN CROWN COURONNE KRONE KARUNA

VÁR, CAER, KER FORT FORT BURG GOROD

VÁR-os VRAS TOWN VILLE STADT MESTO

A fenti táblázatból is kitűnik, hogy valódi szóbokra "KÖR" szavunknak csak a magyar és a kelta nyelvben fordul elő, a többi ún. indoeurópai nyelvekben itt-ott előfordulnak a "körrel" kapcsolatos szavak, de távolról sem olyan gyakran. Gondolom, hogy egy épeszű ember sem képelné, hogy a magyar és a kelta szóbokor egyessége csak amolyan "véletlenek" szüleménye (ennyi véletlen egy kicsit túl sok lenne!), vagy hogy -a megszokott normáknak megfelelően -a magyar "átvette" a keltából a "kör" szóbokrot, amúgy egészében, vagy hogy a magyar és a kelta nyelv(ek) fejlődésükben, külön forrásból merítve a (finnugor legkeletibb szárnya és az indogermán legnyugatibb hajtása), külön utakon járva, és természetesen külön fejlődési fokon állva eljutottak ugyanoda, ugyanazokká a szavakká "fejlődtek".

Természetesen ezek nem "véletlenek", hanem közös múltunk visszaköszön. A magyar és az ír (kelta) nyelv hasonló szógyökökből hasonló ragokkal, képzőkkel alkotja szavait, a különbséget csak az adja, hogy egy-egy szógyökhöz nem mindig ugyanaz a rag vagy képző társul.

G-R G-L

GAIR-eas - gép > GYÁR AGAILL - giliszta > GIL-iszta

GÁÍR - sír, káromol (> vö. FRID - féreg) > SÍR, KÁR-om-ol AGALL, GALL - kiáltás > KIÁLT-t

GÁÍR - kacag GAL - gőz > FEL-hő (> vö. török GÜL-mek - kacag)

GEARR- - kicsi > GAIL-EADÁN - gőzkazán - gőz-EDÉNY > GYAR-ló (kis képességű) > GEARR-c-ach - fióka GAOL - család > CSAL-ád

GYER-k-őc

GAR-LACH - gyerek, GEAL - fehér, csillogó > CSILL-ag, VIL-ág "kislegény" - GYER-ek > GEAL-an - felcsillanás - CsILL-an

GAR-MHAC - gyermek, > GEAL-ach - Hold ("csillogós, világos") "kisfiú" - GYER-MEK (> vö. török GÜR - fényes, GÜR-AY - hold)

GÉARÜ - felgyorsulás > GYORS

GEIR - zsír > ZSÍR

GOR - sebgyulladás > GYULL-ad GEALL - eskü, ígér et, fogadalom > ÍGÉR-et

GOR - forróság, szerelmi hevület GIALL - fogoly > KALO-da

GER-j-ed

GWAWR [guaúr] - virrad GIOLLA - szolgáló, pásztor > GULY-ás > vö. török
GÜR - fényes) GOIL - sír, sírdogál > GILI-ce (gerle)

GWR [gúr], GOUR - férfi, férj GYLL - mogyoró > GYÍJÓ

WAS-GAR - "idegenbe szakadt" - BAS-KIR (?)

R-C/G L-C

AIRIUC (- AR AIRIUC - örökre) LACHA - kacsa > RÉCE

ÖRÖK LAG - gyenge, puha > LÁGY

CA - állvány, váz > RAK-ás LOG - lyuk, üreg > LYUK, LÉK

RAC-án - lá-.-rna, zajongás, zendülés > RIK-kann - RIK-olt, RIK-ít (> LOCH - tó)

RÁIG - lökés, taszítás, rúgás > RUG, LÖK LOIC - kivonja magát vm. alól

REIC - nyilvános előadás, - meg-LÓG verselés > REG-e > LOIC-eaeh -
munkakerülő - LÓG-ós

ROC - ránc, redő > RAK-ás LUCH - egér > LÚKE - apró, mafla

ROG-ile - ragyogó > RAGY-og-ó

I-R I-L

IAR, YAR - tyúk > JÉR-ce IALL - szíj, póráz > JÁR-om

IARR - keres, kutat > (utána-) JÁR

IARR - kér, követel, óhajt > (neki-) JÁR

C-D/T G-D/T

CAD, CATH - csata, hadtest GEAD-án - fenék, segg > GATYA > CSATA, HAD

CÁIDH - piszok, kosz > KOSZ GUTH - hang, megszólalás

CAIT-ín - gomolya, csomó (> GUÍ - ima) > IGE > KÖT-eg

CAITH - dob, eldob > HAJAT D-C/G (> CÁITH - hulladék) DIAGA - isteni, szent, legjobb,

CÉAD- (CYNTA) - első legméltóbb > DICSŐ > KEGY (-ed), KEND TEACH, TY -ta - ház > -DA (> csár-DA óvó-DA)

CÉAD- - sok > HÉT- (> kabard KOD - sok) CEADA-igh - hagy, engedélyez > FAGY (> -HAT, -HET)

CÉIDE - fel/ráhajtás, kocsiút, felvonulási út/tér T-C/G > HAJT (> vö. török CADDE - út) TACA - támasz, dúc > DÚC

CITH - zuhany > ZÚD-ít, ZÚD-ul, TÓCH - gyökeret ver > TŐKE, TŐK-ed

ZUH-any TOICE - bőség, vagyon > TŐKE

CÓIT-in - kötény, köpeny TÓG - épít > TÁK-ol > KöT-ény TÓG - növekszik, emelkedik

COTHÚ - hatás, ráhatás, > TÁG-ul, DAG-ad buzdítás > HAT-ás cuD - mosó, mosdó > KÁD > FOTHRU-CUD - fürdő-FÜRDŐ-KÁD TOGH- yr - teker, gombolyít, csavar > TEK-er

C-G/G-C D-T/T-D

CÁG - csóka > CSÓKA DÚID-in - duda, bőrduda > DUDA

CAEWCH - csuk > CSUK > DÚID-ir-eacht - sípolás - DUD-ál-ás

CEG - száj > CSÓK TÁIDE - titok > TIT-ok (> vö. japán KUCHI - száj)

HEH - forró, meleg > HŐ TAIT-in - tetszeni > TETSZ-ik

CHICH - csecse > CSECSE TÁT-el - következtetés > TÉT-el

CUACH - csokor, ölelés TEIDHE - tét, ötlet > TÉT > CSOK-or, CSÓK

CWCH - csónak TIT - esik, dől, elájul > TOTTY-an (> török KAYIK - csónak)

CÉAG - ág > ÁG TUATH - vidék, táj > TÁJ > CÉACH-ta - eke - EKE > TUATHA - nép, vidéki, pornép - TÓT

GOIC - kakas > KAK-as (> "TELIT-sch" a germánok "saját" neve) > COC-ach - hetyke, > TŰT-ach - buta, tudatlan - TUTYI bóbitás - GÖG-ös

C/G-S S-C/G

CÁS - keret, kalitka, SAGH-as - jelleg, fajta > szAK, SZAK-asz ketrec > KAS

CÉIS - vékony, sovány, csínos SÁIGH - üt, szúr, döf > (át-) SZEG > KECS-es > SÁIGH-ead - nyíl, szeg; nyilalás

CIS-eán - kosár > KOS-ár

COS - láb > KOS-l-at, SCIUCH - hang > SZÓ csosz-og, csúsz-ik

COSM-úil - hasonló > HASON-ló SCOIG - nyak, szegy > SZEGY

GAISCE - hős, hősködő > HŐS SÉAC-la - elsorvasztott > ZSUG-or / SEK-ély > GAISC-loCh - harcos, hős SIOG - üt, kiüt, ráhúz, lesújt, horzsol (> vö. török OGUZ) > CSÁK-ány

GAOIS - okosság, ügyesség > SEK-ell - portyázó katona - SZÉK-ely > OKOS, ÜGYES

GEIS - tiltott szó (tabu) > KUSS SÍOG - csík, szegély, heg

GÉIS - hattyú > KACSA > CSÍK, SZEG-ély, HEG

GUAIS - veszély > VESZ-ély SUIOCH-án - szék > SZÉK

GUS - erő, életerő > GYŐZ (> vö. régi török SUKU)

SYCH - száraz, terméketlen, folyadék-

GUUAS - szolgáló > CSŐSZ mentes > SZIK-es, Szik-la (> vö. kun-besenyő CAUS - altiszt, kapuőr

D-L/R

ADAR - madár > MADÁR T-L/R (> vö. japán TORI - madár) ATHAIR - apa > ATYA (> v. ö. vogul OTAR)

DÁIL - gyűlés, gyülekezet TÁIR-g - gyárt, készít > TER-m-el > GYŰL > TÁIR-ge-oir - gyártó - TÁR-k-ány

DÁIL - kitölt, kiönt > TÖL-t > TÁIR-ge - termék (TRA - tárgy)

DAILLE - ostobaság > DILI - TÁR-gy (> vö.. finn TYLSä)

DAIR- tölgy > TÖL-gy TAL - anyatej > TEJ

DAR - dereng, kiderül TAR - tér, betér, megtér > TÉR > DER-eng, DER-ül

DEALA-igh - szel, szeletel TARR - törzs > TÖRZS > GYALU

DEAL-ra-igh - kivilágít, TEOL-ai - meleg > DEL-i (> TULI) megvilágít > DEL-ej-
ez

DEIL-ín - éneklő elbeszélés, TERR-in - törni > TÖR-ni ének > DAL (> TORR-ed -
TÖR-ött)

DEOIR - tör, letör THALL, THAR - túl, át, átal > TÚL > DAR-ab-ol, DAR-ál

DEYR - kedves, sokba kerül THALLOO - föld > TALAJ > DRÁ-ga

DIAIL- csodálatos, táltos TÍR - ország, vidék > TÉR (terület) > DALI /TÁL-tos

DILE - ár, ár adat > DÚL-ás (?) TOILL - talál, beleillik > TAL-ál

DIOL-aim - gyülem, gyűjtemény TOIRCH-eas - terhesség > GYÜL-em
(TORRACH - terhes) > TERHES

DIÚL - szopás, szoptatás TOIRT - alkat > TEST > DAJ-ka (> TEJ) > DIÚL-ach -
kislegény, "tejes" TOL-g - támad, lök, lökdös > TOL-ak-od-ik

DIÚIL-ta-igh - megtagadni TOLL - összerak > TÓL, TOL-at-TIL-ta-ni > DIÚL-t-
ach - tilos - TIL- (t) -os TÓRA-igh - törekszik > TÖR-ek-ed-ik

DRAOTA (DRAOI) druida - (táltos) TÓRA-igh - keres, kutat vm után > TIJR
>TORDA

DÚIL - dolog (előállított TÓRR - (halottas) tor > TOR tárgy, elem) > DOL-og, >
DUAL-g-as - munka, TUIL - tölt, teletölt > TÖL-t, TELE feladat - DOL-g-oz-ás

DÚR - durva, kemény > DUR-va > TUILE - árvíz, áradat, (> vö. török DIRI) nagy
folyó - ITIL, ETEL

DÚREO - dér > DÉR TUL-ach, TUL-án - dülő, sírhalom > DÚLÓ

L-D/T R-D/T

ALLAID, ÁLLTA - vad > ÁLLAT ÉARD (> IS ÉARD - vmi nek értelme)

ALTA-igh - áldani > ÁLD > ÉRT, ÉRT-sd (> ALTÚ - ÁLD-ás) OIREAD -
sokaság > ÁRAD-at

LÁD - vizes medence, teknő RAD - rúg > RÚG > LAD-ik

LAD-ús-ach - hetyke, pimasz, R.ÁTH - raj > RAJ huncut > LUD-as

LÁITH-r-igh - előtűnni RIATH - erőd, földvár > ERŐD

ÍR LÁM - LÁM, íme, nézd > LÁITH-air - megjelenés RIT - gázló > RÉT
(mocsaras, vizes terület)

LÁT-om-ás RITH - futás > RIAD-ás

LÖTH (LÁIR, LLWAN) - paripa > LÓ

LÚTH - mozgáserő, fürgeség > LÓT, LÓD-ul RÚID - rajt, vágta, sprint > RAJT

D/T-S (C) S (C) -D/T

DEAS - szép, kellemes, illő ASCAID - szédülés, émelygés > SZÉD-ül > DÍSZ-eS
SCATA - tömeg, csoport, csorda > CSATA

DOUS - édes, gyöngéd > ÉDES

DUAIS - ajándék, díj > DÍJ SCOITH - levág, letép, elválaszt > (le-) SZED

TAIS - nedves, dohos > Dohos SEAD - üt, tép, súlyt, szakít, leránt > (le) -SÚJT

TAIS (TEIS-en) - tészta > TÉSZ-ta SÉID - fúj, felfúj, fokoz > SZÍT

TÁSC - dicsőség, hír név, SÍDH - "tündér domb"/"vármegye" > -SÁG > TISZ-tel-et
SITH-ead - sietés, rohanás > SIET-ség

TEÁS - forróság, hő > TÚZ SOITH - kurva > SZAJHA > TEÁS-ai - forró, égő,
tüzes SOITHE-in - suhogó, suttogó hang > SÓH-aj

TIÚS - sűrűség > DÚS (> DÚS-ít) SUTHA-in - örökké tartó > SOHA

TOISC - kérés, feladat, szándék (el nem múló)

TESSÉK (> vö. török TESEKÜR)

JYST - tál, edény, üst > ÜST

S-L/R L-R

SÁIL - rúd, dorong > SZÁL-fa LEAR - sok

SÁIL, SEIR - sarok > SAR-ok (> török -LER - többes szám jele)

SÁIL- kosz, salak > SAL-ak, SÁR L-S

SAILL - kövér-hús, zsír LAS - kipirul, begyullad > LÁZ > SZAL-onna

SAOL - élet (> ZÜLL-ik) LÉASC - lassú > LASSÚ > SAOLA-igh - születik
LEISCE (LHIASTEY) - lusta > LUS-ta SZÜL-et-ik

SAOR - "szabad ember" (> vö. török SER - úr, fejedelem)

SÁR- hatalmas, megszámlálhatatlan > SZER-, EZER

SÁRA-igh - megsebesít, zaklat > SÉRT

SCÁIL - szellem > SZEL-lem R-S

SCAR - oszt, elválaszt, szétszór Rols - lengés > Risz-ál

SZEL, SZÓR ROIS - tör, szakít, repeszt > SCAIR - rész, szelet, réteg (ROIS-eadh -
rés) > RÉS > SZEL-et scOL - hív, szólít, megszól > SZÓL SCOL-óg - paraszt,
szolga > SZOL-ga

SCOR - vág, hasít, leüt, lecsap > (le-)SZEL

SEAR-c - szerelem (SUIRÍ - udvarlás) > SZER-el-em

SEARR - nyújt, feszít > SER-ít, SIR-ít

SERR-in - zárni > ZÁR-ni

SÍR - sírhalom, kunhalom, "tündérdomb" > SÍR

SILL-eadh - csillogás > CSILL-ag

SIOL - mag, csíra; utód > CSÍRA, SARJ

SIÚIL - gyorsan megy, sietve megy > SZAL-ad

SÍUIL - tündér > SELLŐ

SUIL - szem > SZEM (> vö. finn SILM=C4 - szem)

SÚIL - száj > SZÁJ (> SÍL - vél, vélekedik > SZÓL)

ŐSI SZÓKINCSÜNK

A MAGYAR-KELTA ROKONSÁG JEGYÉBEN "A finnugor elmélet aluldeterminált. Nem lehet olyan szókészleti párhuzamokat elkülöníteni, amelyek csak a finnugor nyelvekre érvényesek és más eurázsiai nyelvekre nem, mint például az altaji nyelvekre, törökre, mongolra, sumérra stb. [...]. Ez vonatkozik a szókészlet

eredeti alaprétégére is, melyet a nyelvrokonság kutatásában, így a finnugor nyelvek rokonságára nézve is döntő jelentőségűeknek tartanak. Ide tartoznak a szókészletnek olyan osztályai (kategóriái), mint a névmások, a testrészek nevei, néhány rokonság-név, a természet tárgyai vagy jelenségei, az elemi cselekvést jelölő szók és számnevek..." - írja Marác László "A finnugor-elmélet tarthatatlansága nyelvészeti szempontból" című tanulmányában [> Turán 5. szám, 1998 november, II. old.].

Amikor két nyelv rokonságáról igyekszünk véleményt alkotni, három fő témakörrel kell foglalkoznunk. A magyar-kelta viszonylatban az első kettőről, a nyelvtani szerkezetek és a mondatszerkesztés hasonlóságáról már szó esett. Itt most az ősi szókincséről szeretnék szólni. "Ez alatt ahogy Zsuffa Zoltánné, a "Gyakorlati Magyar Nyelvtan" című könyvében írja - kétségtelenül azokat a szavakat értjük, amelyek az egyszerű életforma, együttélés, az embert körülvevő világ növényei, állatai, a vele való foglalkozás jelölésére szolgálnak." [319 old.]. A szerző a következő fogalomcsaládokat sorolja fel: a névmások, egyszerű számok, testrészek, a rokonságot jelentő szavak, természeti jelenségek, a természetben előforduló tárgyak, állatvilág, növényvilág, ásványok, lakás, eszközök, fegyverek, ruházat, tulajdonság, mennyiség, helyzet, igék (lét és cselekvés szavai) és képzők, valamint egyéb szavak; majd hozzáfűzi, hogy:

"Szókincsünk megőrizte eredeti hovatarozásának bizonyítékait... " "A tudományban nincsenek örök igazságok, dogmák. A tudományban elméletek léteznek, amelyeket új tények felbukkanásakor ezekkel a tényekkel szembeítteni kell" - olvassuk Marác László feljebb említett közlésében. Jelen dolgozatban a magyar ősi szókincs szavait vettem össze más nyelvek hasonló szavaival, elsősorban az írrel és a többi kelta nyelvekkel, a finnugor nyelvekkel, a török és türk nyelvekkel, a japánnal és a dél-amerikai Andokban még beszélt "runa-simi" (emberi beszéd) inka indiánok nyelvével. Ezeken kívül, és mint ezek szöges ellentéte, megtekinthető minden egyes megvizsgált fogalom ún. indogermán: hindi, perzsa, görög, latin, germán, litván, szlovén nyelvű megfelelője.

Igen fontos a litván, mert a szakavatott nyelvészek leginkább támogatott véleménye szerint a litván elszigeteltsége folytán őrizte meg leginkább az ősi indogermán jelleget nyelvében, mind szókincsében mind nyelvtanában, ellentétben például a göröggel, amelyet leginkább befolyásolt a "előindogermán" Európa. "The formation of the Proto-Germanic, Proto-Baltic and Mycenaean Greek cultures largely depended on the influence of the substratum culture: in some areas it was considerable (Greece), in the other, not at all (Byelorussia, central Russia). [...] Hence, the distinguishing character of their languages Greek heavily influenced by Old European; whereas Lithuanian is considered "pure", in some cases with excellent preservation of Proto-Indo-European features." (Bernhard, W., Kandler-Palsson, A. "Ethnogenese europäischer Völker"; 1986, > Gimbutas, Marija "Remarks on, the Ethnogenesis of the Indo-Europeans in Old Europe" 10-11. old.) - magyarul: Az előgermán, előbalti és mykénei görög kultúrák az alapkultúrával erős

függőségben álltak: egyes vidékeken ez a függőség igen jelentős volt (Görögország), máshol egyáltalán nem is létezett (Fehér- és Közép- Oroszország) [...] Innen származik a teljesen különböző nyelvi struktúra: a Görög erős óeurópai hatás alatt, miközben a litvánt "tisztának" vélik, egyes esetekben kitűnően megőrizte az előindoeurópai alapvető jellemvonásait. Idáig az idézet. A szláv nyelvek közül a szlovént azért választottam, mert a nyelvészek állítása szerint ez áll legközelebb mind a magyarhoz mind a keltához.

Kezdjük el tehát ősi szókincsünk vizsgálatát egyik legősibb fogalomcsoportjával, az "önmagam" leírásával: testrészeink és azok működésének megnevezésével. Szögletes zárójelben [] közlöm a Benkő Lóránt készítette "A magyar nyelv történelmi- etimológiai szótára" (MTESZ) által képviselt hivatalosított álláspontot.

Testrészeink

Test, törzs magyar TEST [a "Magyar nyelv történelmi-etimológiai szótára" (MTESZ) szerint ismeretlen eredetű] > alapszava, talán, TES - TUS (vö. a perzsa eredetűnek mondott török Dus - váll szóval) >TUSKÓ - valaminek a vastagabbik, szélesebbik ("vállasabb"?) része, töve - TES-T kelta: ír Tús - eredet, származás - török TÖz - eredet, származás (magyar Tő - eredet, származás (> vö. ír TÚIS - feldühödés, felbőszülés - magyar TUS-ak-od-ik verekszik, küzd (régii török TUSur-mak - szembefordulni, küzdeni, török TUTUS-mak - egymást megragadni, verekedni); ír TATH-ag - test, TET-em a [< TATH - halom, rakás, tömeg] > ír TUATHA - névtelen tömeg, törzs, nép (TEUT - DEUT'sch - német) - magyar TóT - névtelen tömeg, nép, szláv (szlovén, szlovák); lásd még: ír TUATA - laikus, tudatlan > TÚT-ach - buta, faragatlan (magyar TUTY-i); ír TOIRT (ejtsd: "torzst") tömeg; alak (magyar TEST, TESTES) > TOIRTÉIS - gög, büszkeség (> lásd még: ír AR AN TOIRT - rögtön, azonnal (magyar TÜST-EN-t); magyar TÖRZS (bizonytalan eredetű (MTESZ)] kelta: ír TARR - törzs, has.

Ide tartozik még a latin TORUS - dudor, izom, Öl, TURSUS - (növény) szár, torzsa > olasz TORSO - torzsa, felsőtest, törzs is; de hiányzik a többi indogermán nyelvekben, így kérdéses honnan származik a latinba?

A magyar meg a kelta szónak nincs kapcsolata az indogermán: hindi BADAN (> angol BODY) - test, törzs; görög KORPÓSZ - test, törzs > latin CORPUS (> német KÖRPER) - test, TRUNCUS - törzs; német RUMPF, STAMN - törzs, litván KEPALAS - test (görög KEPHALOSZ - fej), szlovén TELO - test stb. szavakkal.

A magyar - kelta összefüggés nyilvánvaló: TEST <> TATHAG, TOIRT ill. TÖRZS <> TARR.

Sokatmondó az a tény is, hogy mind a kelták, mind a magyarok a körülöttük élő, az elnevezés pillanatában állami kötelékbe még nem szerveződött "névtelen" tömeget "tótnak" nevezték!

BŐR, BÖNYE, HÁM (HÉJ, KÉREG) magyar BŐR (valószínűleg ősi örökség az uráli korból (MTESZ)] finnugor: osztják PER, szamojéd PIR "a nyírkéreg vöröses belső kérge; a bendő nyálkahártyája" türk: mandzsu FERI - bőr kelta: ír BARR - felület (magyar BŐR) ír BRAT - borító, takaró, burkolat - magyar BOR-ít > BUROK - török BÜRÜLÜ - burok, BÜRÜM - takaró, BÜRÜ-mek - beborítani, betakarni - (magyar PÖRK angol BARK - kéreg) magyar HÁM [finnugor töből; bőr; kötő (lószerszám) kelta, ír SCAMH - hámoz, lecsupaszt > SCAM-ail - úszóhártya; SCANCÁN bőnye (> angol SKIN - bőr) ír COMH-ad - takaró, borító, oltalmazó, COM-áil - összeköt, megköt, átköt finnugor: finn KUM, KALE - bőr, hám türk: kalmük HALM - bőr, mongol KALIM - bőr, szőr, bunda (ír CLÚMH - szőr, bunda, gyapjú) magyar BÖNYE (ismeretlen eredetű) kelta: régi ír BIANN - bőr, ír BIANNA - borító, védő, zárókupak, feszes burok magyar HÉJ [? Finnugor] - (REJT - HAJT - megbont, FEJT - hámoz, SEJT - megérez) kelta: ír SEITHE - bőr, héj (magyar SZÜTYŐ - hártvás burok; zacskó, tarisznya) finnugor: finn IHO - bőr türk: csuvas HUIER - kéreg, héj; jakut XAJ - beborít, befed (német HÜLLE - burok) japán HIFU - bőr, héj magyar HÁRTYA [? egyiptomi eredetűnek tartják] kelta: ír CRAICEANN - bőr, hártya, kéreg, felület ("-eann" vagy "-ann" névszóképző > magyar "-ány") finnugor: vogul CHART - hártya, felület, felszín magyar KÉREG, régi magyar KÉR [finnugor eredetű] kelta: ír CARR - kéreg, héj türk: kazah KAJR - kéreg, héj japán KAWA - bőr, héj, hártya inka (runasimi) indián QARA - bőr (> lásd még: latin CORTEX - kéreg, CUR-RIUM - érdes bőrfelület; hindi CHARMI - bőr)

Sem a magyar, sem a kelta szavaknak nincs kapcsolata az egyéb "indogermán": perzsa (fárszi) PUST - bőr, héja; görög DERMA - bőr, FLOTÓSZ - kéreg, héj; latin CUTIS, PELIS - bőr, hám, MEMBRANA bőnye; német HAUT - bőr, bőnye, RINDE - kéreg; angol SHELL, HUSK - héj, burok stb. szavakkal.

HAJ (FÜRT, COPF, VARKÓCS, KONTY), BAJ (U) SZ, SZAKÁLL, SZŐR, FAN (> BIINDA) magyar HAJ [finnugor-finn HIUK-SET - haj] kelta: ír FOLT - haj türk: régi török QYL - haj, szőr, "magyar FÜRT [finnugor]; VARKOCS [szláv, "etimológiája nem tekinthető tisztázottnak" (METSZ)] kelta: ír FOLT - haj, GRUAIG - haj finnugor: votják PER - (szőlő-) fürt türk: török PÜRCEK - fürt, rojt, PURCEKLI - göndör, bodros [a "szláv" szó a törökből származik!] magyar copf - régi magyar COP, CAP [a MTESZ szerint német eredetű,] valójában kelta "eredetű"] kelta: ír CIABH - haj, copf (> francia CHEUVEAU - haj, német ZOPF - copf) japán KAMI - haj magyar KONTY [hangfestő] kelta: ír CUACH - hajfonat, konty, copf; csokor dravida KUNTAL - haj, szőr, szakáll magyar BAJUSZ - BAJSZ [ismeretlen eredetű] kelta: régi ír FÉSS, ír PÉAS-óg - bajusz (-óg kicsinyítő képzővel > "bajszka") türk: török BIYIK - bajusz; jakut As - haj, szőr magyar SZAKÁLL [ótörök eredetű] türk: török SAC - haj; ujugur, türkmén, kun, mongol

SAQAL, török SAKAL, csuvas SUCHAL - szakáll " kelta: ír ULCHA - szakáll, CUACH - hajfonat, konty, copf; csokor inka CHUKCHA - haj finnugor: finn TULKA - haj magyar SZŐR [ősi örökség az ugor korból] finnugor: finn SAR - szőr; vogul SAR - lófark, SOAR - lószőr magyar FAN [finnugor] > BUNDA [ismeretlen eredetű - "a szlávban és a románban magyar eredetű"] (MTESZ) kelta: ír FIONN-adh - szőr, fan finnugor: vogul PON - toll, szőr, gyapjú, cseremis PUN - toll, szőr, mordvin PONA - szőr, gyapjú

Teljesen eltérőek az indogermán szavak, pl.: hindi BAAL - haj; görög TRICHA - haj, szőr; latin COMA - haj, PILUS - haj, szőr, CIRRUS - hajfűrt (német HAAR - angol HAIR - haj); szlovén LASJE - haj.

ZSÍR, HÁJ/IZOM, ÍN, HÚS/IDEG/CSONT magyar ZSIR [szláv eredetűnek mondják < ZiR - "makk, makkoltatás"); ÍR (? finnugor); HÁJ [finnugor] kelta: ír SAILL - zsír, zsíros hús - (magyar SZAL-onna) > SAILL-each - zsíros, hájas; GEIR - kövér finnugor. finn RASVAINNEN - zsíros, kövér (nem mondható éppen "rokonszónak") török YAG - zsír, szalonna; régi török QAJAQ - zsír, vaj > valamennyi türk JAG - zsír, vaj - (HÁJ) japán ABURA - zsíros, kövér inka WIRA [ejtsd: "uira"] zsír - (magyar ÍR) magyar IZOM (< az "ÍZ"-nek származéka, finnugor); ÍN (finnugor); HÚS [ismeretlen eredetű] kelta: ír FÉITH - ín, izom, AINEAS - sport - (magyar INAS, izmos, erős); walesi CIG - hús finnugor: észt PII - ín, izom - (ír FÉ-ith, "-ith" képző, akár a magyar - at -et > pi. "ÍZ-ül-et" szóban) türk: török AZA - tag - (magyar ÍZ), ET - hús japán KIN-NIKU - izom, ín; NIKU - hús inka AYCHA (ajcsa) - hús - (magyar HŰS, walesi CIG) magyar IDEG (< ID-kötél, húr "finnugor" töből] kelta: ír TÉAD - kötél, ín, húr magyar CSONT [ősi örökség a finnugor korból] kelta: ír CNÁMH - csont, SIÚNTA - ízület; ír CÓS, walesi COES - láb; walesi ASGWRN - csont - (magyar GERNYE - szikár, száraz, sovány) finnugor: finn LUU - csont, KONTTI - lábszár; észt KONT - csont; lapp

CSUTTA - bokacsont türk: régi török SÖNÜK, türkmén SÜNK - csont, jakut CSONKU - sípcsont japán HONE - csont inka TULLU - csont - (magyar CSÜLÖK - ismeretlen eredetűnek tart- ják), CHAKY - lábszár egyéb: hindi MAANS - hús, HADDII - csont; perzsa GŰST - hús; görög PACHOSZ - zsír, MIS - izom (KRÉASZ - hús), NEVRON - ideg (> latin NERVUS > német, angol NERV - ideg); KÓKALO - csont; latin PINGUE - zsír (ADEPS - háj), MUSCULUS - izom (CARO - hús), OS - csont; német FETT, SCHMALZ - zsír, FLEISCH - hús, BEIN - csont (KNOCHEN

KOPONYA (> KOPJA, KOBÁK, KÓPÉ magyar: KOPONYA [? déli szláv], KOBÁK [török], KÓPÉ - GÓBÉ [ismeretlen eredetű] kelta: ír AN CHINN - koponya; walesi CWPAN - kupa, csésze; ír GOBÁN - "minden lében kanál" türk: török KAP - tők, edény, KAPAN-mak - bezárni, befedni (> KAPAK - fedő)

HOMLOK magyar HOM-L-OK [finnugor töből] kelta: ír CUMA - alak, külalak, külső; CHINN - koponya; ÉADAN - homlok, lapos felület, edény finnugor: finn

KUM, vogul KHAM, mordvin KOMONS, zürjén KIM - homlok, türk: török OM - fejecs; mandzsu KUM-CUHUN, mongol XUM-SURI - homlok japán ATAMA - fej (< TAMA - gömb, golyó, teke > TAMAGO - tojás) inka UMA - fej. Egyéb: hindi SIR, perzsa SAR - fej - (mongol SUR - fej); görög KEFÁLOSZ - fej (> latin CAPUT - fej, csúcs, vég > olasz CAPO - elő, vég > német KOPF - fej); latin CAPUT - fej, csúcs, vég - (svéd HUVUD, német HAUPT, holland HOOFT, angol HEAD - fej, fő); latin CALVA - koponya (> litván GALVÁ, szlovén GLAVA - fej); latin TESTA - tető, teknő (> olasz TESTA, francia TÉTÉ - fej, csúcs).

FEJ, FŐ, FENN magyar FEJ, FŐ (> FŐ-, FŐN-ök), FENN (> FEN-t, FEN-ség) [örökség a finnugor v, az urali korból] kelta: breton PENN, walesi PEN - fej, vég, ír CEANN - fej, vég, végrész; egy; fő (> CÍONÁ - vezér) finnugor: vogul PEN - fe, zür én PON - vég, kezdet vm-nek a hegye votják PUN, szamojéd PUM - vég, határ, vminek a hegye, mordvin PA - vminek a vége, finn Pää - fej török BAS - fej,fő (> BEY - úr, nagyságos úr, főnök; régi török QAN - vezér, kán)

AGY, ÉSZ magyar AGY (>OK-os) [bizonytalan eredetű, talán finnugor] kelta: ír AIGNE [agyna] - elme, hajlam, EAGNA - bölcsesség, ÉIGEAS - tudós okos, bölcs; ír GAOIS [gís], GEAOIS [gyís] - okosság, tudás > GAOIS-each, GEAOIS-each - okos, egyes finnugor: finn SONGÉ - agy, AIVO - halánték, agy > VIAS - okos; mordvin UJ - velő (> PRE-UJ - agyvelő, osztják UX, észt UJ - agy, velő türk: török AKIL - agy, OKU-mus - képzett, művelt, okos (< OKU-mak - olvasni) japán NO - agy, SHIN-KEI - ideg; ZONJI-ru - tudni inka NUTQU - agy; YACHA-y - tudni, YACHA-ku-y - tanulni, YACHA-ch-iq - tanár, tanult, bölcs magyar Ész (> Esz-es) [ótörök eredetű] kelta: régi ír ÉICSE - bölcsesség, tudás, a jóslási és költői képesség legmagasabb foka; ír AITH-in - tudni, SAOI - tudós, bölcs; tanár, mester, szakértő > SÍL - meggondol, megfontol türk: ujugur, kun, kirgiz äS, csuvas AS, tatár, baskír IS - ész; mandzsu SA - tud (> SA-man - tudó) magyar GOND [ismeretlen eredetű] kelta: régi ír COND - ész, értelem türk: régi török QADYU - gond, gondoskodás, török KAYGI - gond, gondolat japán KANGAE - gond, KANGAE-ru - gondolkozni

Nem mutatható ki rokonsági viszony az ún. indogermán nyelvekkel: perzsa ASÁB - ideg; görög MIALÓ - agy, ész; latin MENS - agy, ész (> angol MIND - elme, értelem); svéd HJARNA, német HIRN, angol BRAIN - agy, ész.

Az agy működése: ír COTHÜ - előmozdítás, kihívás; fenntartás, megtartás, alátámasztás; ingerlés, ösztönzés, biztatás, felpezsdítés, izgatás, serkentés, ösztönzés (magyar HAT-ás, rá-HAT-ás [> ír AIS-CHOTHÚ feed-back (a központi idegrendszer "visszajelzésen" alapuló működése) - magyar VISSZAHATÁS] ír ÉARD - IS-ÉAR,D - vminek az értelme (török AKIL ERDIR-mek megérteni, elfogni (- ésszel elérni) - magyar ÉRT, ÉRT-el-em [származékszónak tartják < ÉR]: magyar ÉR [vitatott, talán ótörök eredetű] - ÉR, el-ÉR, meg-ÉR, meg-ÉR -ik, ÉR-t-ék örök ER-mek - érni, elérni (türk IR-, ujugur -äR-, csagatáj IR-, oszmán-török ER-elér) ír ÉIR-igh - ér, elér, megér, megérik - ÉIR-c - érték, jutalom, fizetség ír AIR-

igh - érez, érzékel, észlel - magyar ÉR-ez [származékszónak tartják < ÉR - lásd feljebb] ír TOIG - ért, megért, felfog, TUIG - tud, ért, ismer - magyar TUD - régi örök TUT-maq - megtartani, észben tartani, megfogni felfogni, megérteni, török TUT-mak - megfogni, felfogni, megérteni, türkmén TUT-mak fogni, megfogni, felfogni, megérteni firmugor: zürjén TEDNI - tud, ismer, megtud, felismer, TÖD - tud, finn TUNTEA - észlel, érzékel, érez, TITäa - tud, ész TUNDMA - érez, ismer, tud; ír TEIDHE - fogalom, ötlet - (magyar TÉT) > ír TÁTEL - következtetés - (magyar TÉTEL); lásd még: ír TÁIDE - titok (magyar TIT-ok) > TAIDH-1-oir - diplomata, ügynök (magyar TIT-k-ár) - régi török TYDYG - tilalom, tiltás, TYDYG-lyg - tiltott ír DIÚLTA-igh - megtagad, elutasít, megtilt, DIÚLT-ú - megtagadás, megtiltás, DIÚLT-ach - tilos - magyar TILT, TILT-ás, TIL-os.

ARC (ORCA) magyar ARC, ORCA [összetett szónak tartják: orr-száj]; TÜGY - állkapca, pofa [ismeretlen eredetű] ír LEACA - orca, pofa, AGHA-idh - arc, arculat, arckép; GNÚIS - arc, kép; ÉADAN - arc, elülső oldal, valaminek az eleje, homlokzat, homlok finn KASVOT, NAAMA - arc, arckép török YÜZ - arc japán KAO - arc inka UYA - arc, USIKU - pofa egyéb: hindi CHÉHRAA - arc; perzsa SÚRAT, RŰ - arc; görög PRÓSSOPO - arc (> szlovén OBRAZ - arc, kép); latin VULTUS (> litván VEIDAS) - arc, FACIES - küllem, kép, arckép (> angol FACE - arc); német GESICHT - ar c, kép.

ORR magyar ORR [finnugor eredetű] kelta: ír EARR - végrész; ír SRÓN, breton FROAN - orr; ír BARR - csúcs > BARRAICÍN - hajó- (cipőorr tür k: régi török, török, türkmén BURUN, j akut MURUN - or r finnugor: finn NENä, vogul NOL, zürjén, votják NIR - orr japán HANA - orr inka SENQA - orr Egyéb: hindi NAAK; perzsa BÍNÍ, DAMÁGH; görög MÍTI; latin NASUS - orr (> német NASE, angol NOSE, szlovén NOS), NARES - szaglószer - (zürjén, votják NIR - orr); német RIECHEN - szagolni, szimatolni. lásd még: ír SMÚR - szimatol, szaglászik (>angol SMELL - szimatol) magyar SZIM-at-ol [< SZIM < SZÍ (v)] (> magyar SMÁR-ol - csokolózik, végigcsokol - ismeretlen eredetűnek mondják) ír SRAOTH - prűszköl, tüsszent - magyar SZORTY-og [hangutánzó]

FÜL. magyar FÜL [ősi örökség a finnugor korból] - HALL [finnugor, a "fül" származéka] kelta: ír CLUAS, walesi CLUST, mannini CLEAYSH = fül, fogantyú - ír CLUIN = hallani (>az ír "-as" és a mannini "-ys" névszóképzó- magyar "-ás" > pl. "hall-ÁS") finnugor: vogul PIL, zürjén, votják PEL, mordvin PILE, cseremis PELES fül, osztják PEL = fül, fogantyú; finn KORVA = fül - finn KUULLA = hallani - (litván KLAUSYTIS = hallani) türk: török KULAK, csuvas XELXA [chelcha] = fül; türkmén GULAK, jakut KULGAAX = fül, hallás japán MIMI = fül inka RINRI = fül; UYARI-y = hallani Egyéb: hindi KAAAN = fül; perzsa GŰS = fül > Gűs dádan = hallani ("fület tenni" - fülelni); görög AVTI = fül (> latin AUDIRE = hallani > AURIS = fül német OHR, angol EAR = fül > német HÖR-en, angol HEAR = hallani); görög ÁKOÍO = hallani (>litván AUS-ÉS, szlovén OHO = fül); litván LAUSYTIS (> szlovén SLISATI) = hallani.

Magyar HÍR [ismeretlen eredetű] - ír ÚR = új, friss, zöld - (jakut IRAAS nyers) - ÚIRE = újság, újdonság, hír - (inka UYARI- = hall), IRIS = újság, hírlap > IRIS-OIR = újságíró ("hír-ász").

SZEM magyar SZEM [ősi örökség az uráli korból] tibeti SEM = szem finnugor: vogul, osztják SEM, mordvin SELME, finn SILME = szem kelta: ír SUIL, mannini SOOILL [szúly] = szem (> vö. ír SÍOL = szem, mag, sarj, csíra, ivadék); walesi LLYGAD = szem (? > angol LOOK = néz) - GWELD [gueld] = lát türk: török GÖZ = szem, GÖR-mek = látni; csuvas KUSSI = szem, SANA = néz, figyel japán ME = szem (> MIRU = látni); koreai NUN = szem inka NAWI [nyáui] = szem (RIKU-y = látni, QAWA-y = nézni, figyelni)

Nem mutatható ki rokonsági viszony az ún. indogermán nyelvekkel: hindi AANKH = szem DÉKHAA = látni; perzsa CHESM = szem, DiDAN = látni; görög MÁTI = szem, KITÁSZO = nézni, VLÉPO = látni; latin OCULUS = szem (> német AUGÉ, angol EYE, litván AKIS, szlovén OKO = szem), SPECTA-re = nézni, VIDE-re = látni (> szlovén VIDE-ti = látni); német SCHAU-en = nézni, SEH-en (> angol SEE) = látni <> szlovén ZIURC-ti = nézni. magyar NÉ-z [finnugor] - finn NÄHDÄ = néz - (inka NAWI = szem) - ír NÍ = csodálkozás jele magyar LÁT [? finnugor] - ír LÁM = íme, LÁTHR-igh = megjelenik, előtűnik, LÁTHAIR = megjelenés magyar GUVAD (?) - walesi GWELD = lát - török GÖR- = lát - inka QAWA = néz, figyel magyar FIGY-el (?) - ír FEIC = lát, FÉACH = néz, figyel > FAICHILL = figyelmesség ír amh-ARC = nézet, kép, kinézés, külső, látvány, walesi ERDRYCH = néz - inka RIKU-y látni ír adh-AIN = megvilágít (régii ír AN = ragyogás) > FIONN = fehér - (magyar FÉNY - ismeretlen eredetű) [> vö. az indogermán: görög -FOS, ill. latin LUX > olasz LUCE, szlovén LUC, német LICHT stb. = fény].

SZÁJ magyar SZÁJ [ősi örökség az uráli korból] kelta: ír SÚIL [szúly] = száj, (edény-) száj, folyó torkolat, nyílás, BÉAL, = száj, ajak, nyílás, PUS = száj, CAB = száj, nyílás, ajak; walesi CIG = száj, MIN = ajak finnugor: finn, észt SUU = száj, torkolat, nyílás; vogul SUNT = folyó torkolata, SÚP; votják IM = száj türk: török ÁGIZ [ajiz] = száj, nyílás; jakut AJAX [ajach] = száj; SÖYLE-mek = beszélni, mondani japán KUCHI = száj, AKA = nyílás; korei IB = száj, MAL = beszéd- (magyar VÉL, FEL-el) inka SIMI = száj, beszéd; UCHKU = nyílás, UKU = lyuk; WILLA-y = beszélni, közölni - (magyar VÉL)

Egyéb: görög STÓMA > latin OS - OSTIUM (> szlovén USTA), GULA (> román GUBA) = száj, nyílás, torkolat; olasz BOCCA (> francia BOUCHE) = száj; svéd MUN (> német MUND, angol MOUTH) = száj, nyílás, torkolat

A kelta nyelvek több szót használnak a "száj" megnevezésére; lássuk ezek viszonyulását a magyarhoz: ír SÚIL = száj - magyar SZÁJ ír SÍL = vél, vélekedik - magyar SZÓL - török SÖYLE-mek = beszél, szól, mond ír scoL = szól, szólít, megszólal - magyar szól, szól-ít, meg-szóL-al ír SCIÚCH = hang, szózat) - magyar szó - török SES = hang, söz = szó (finn SANOA = mond; inka SIMI = száj, beszéd;

japán IU = mond, SO: DAN = beszélgetés) ír BÉAL = száj - magyar VÉL, FEL-el - (inka WILLA- = mond, közöl - koreai MAL = beszéd) ír BÉAL - száj, ajak, nyílás - magyar NYÍL-ás (> NYIL-at-koz-ik) ír PUS - magyar BESZ-él, PÖSZ-ög, PUS-mog (< írül "mogorva, rosszkedvű beszéd"-et is jelent) ír CAB - magyar KIAB-ál - (koreai IB = száj; japán YOBU = szólít, kiált) walesi CIG - török ÁGIZ = száj, nyílás - japán KUCHI = száj, AKA = nyílás - inka UCHKU = nyílás walesi MIN = ajak > ír MÍN-lgh = elmond, előad, breton MIN = szól - magyar MON-d (> MON-da) > inka NI-y = mondani (> lásd még: votják IM = száj).

A száj működésére vonatkozó, ill. a hangadással kapcsolatos egyéb szavak: ír ABAIR = mond - magyar ABAJ-og, cseveg, pletykál, panaszkodik; kiabál (bizonytalan eredetű); tere-BURA (rég) - tere-FERE (újabb) csevegés, fecsegés, sokat beszélés [hangutánzó] ír SCAIRT = felkiált, hirtelen éles hangot ad - magyar CSER- (e) g-et, CSÖK- (ö) g-et, CSIR-ip-el - régi török (CAR-la- = sír, ordít, CIR-la- = visít; türkmén CIR-la- = hangosan sír - (magyar SÍR) ír GÁIR = kiált, kurjant - magyar KURJ-ant (hangutánzó) - török KAYIR- mak = keseregni, sírni ír GÁIRE = kacag - japán WARAU = kacagni - magyar VIR-og (- VIR-d-ít) rikácsol, kornyikál ír GOIL = sír, AGALL = kiáltás - magyar KIÁL-t [hangutánzó] - török GÜL-mek = kacagni ír CAOIN = sír > ACAOIN-eadh = szomorú, fájdalmas sírás, ACAOIN-t-Bach - szomorú, fájdalmas - magyar KÖNNy-ez (rég) magyar KÖNNyű = könny) [finnugor] ; KÍN-os [török eredetű] ír BÉIC = ordít - magyar BÉG - BÖG [hangutánzó] - török BÖGÜR-mek = ordítani, bögni, bömböl ír DEILÍN = éneklő beszéd, éneklés - magyar DAL ír REIC = nyilvános előadás, koncert; pletyka, fecsegés - magyar REGE, REG-öl ír CIUIL = ének, csengő hang - török BAL-mak = hangszeren játszani magyar CSIL-ing - CSEN-g ír ITH = eszik, etet; mannini EE = ev- (és), IU = iv- (ás) - magyar ET-et, ITat; ESZ-ik, ISZ-ik; EV-és, IV-ás

AJAK magyar AJ-ak < "AJ"-ból [ősi örökség az uráli korból] értelme "nyílás, bevágás, szakadék, köz":

AJ = "nyílás" - ír ÁTH = nyílás - japán AITA = üres

AJ = "bevágás" - ír AICE = lék, rés - (japán AKE-ru = nyitni > AKU = nyitva - inka UCHKU = nyílás)

AJ = "szakadék" - ír AICE = lyuk, verem - (inka UKU = lyuk)

AJ = "köz" - ír AICE = köz (> IN AICE = közel), walesi AGOS = köz, közel (japán AIDA = köz) ír CAB = száj, nyílás, ajak - magyar KAPU - (török KAPI = kapu, ajtó) ír BÉAL = száj, nyílás, ajak - magyar AJ-ak - (finn HUULI = ajak) walesi MIN = ajak - (votják IM = száj, zürjén VOM = száj, nyílás)

(Egyéb: perzsa LAB = ajak, szél > latin LABIUM (> német LIPPE) = ajak; görög KELIOS- = ajak, szél).

Az ajak működése: ír FEAD = fütty > FEAD-ail = füttyöl - magyar FÜTTY > FÜTY-öl [hangutánzó] ír PÓG = csókol - (magyar BÓK? [hangutánzó], PUSZI [német eredetűnek vélik]) ír CUACH = csokor; hajfonat, copf; hajlás, meghajlás;

ölelés (> "MoCHUACH THÚ" = szeretlek) - magyar CSÓK [ősi hangutánzó az ugor korból] - vogul -SÓCHEL = csókol, finn SUUKO = csók; magyar CSOKOR [vitatott eredetű: "összeszorít, egy tömegbe, csoportba gyűjt, zár"] <> vö. magyar CSUK - ír CAOCH-adh = csukás, zárás (> GCAOCH-adh = kacsintás; CAOCH = vak > CAOCHÁ.N = vakond); walesi CAEWCH = becsuk - japán KAGI = kulcs - inka WICHQA-y = becsukni-

Lásd még: török CAK-mak = bever, beüt; CEK-mek = húzni, vonni
Zürjén TSUKER = rakás, nyáj, csoport.

FOG magyar FOG (ősi örökség a finnugor korból) kelta: ír FIAC-ai.1 = fog, vminek foka (> PIAC-1-oir = fogász); FIOG-ach = fogas (hal) (vö. íx FAIGH = fog, megfog, megkap; ír EUAIGH = megköt, befog) finnugor: vogul PENG, osztják PÓNGK = fog; zürjén PIN, votják PINY = fog, vminek fogazata; cseremisiz PÜ, mordvin PEJ = fog; finn PII = fog, pecek; észt PII = fog, ín, izom - (ír FÉITH = ín, izom) török DIS = fog; BOGUS-mak = megfogni, megragadni japán HA = fog - (finn HAMMAS = fog > HAMMAS-lääkäri = fog-orvos) inka KIRU = fog (vö. ír GREIM = harapás, erős fogás, rászorítás; magyar HAR-ap)

Egyéb: hindi DAANT > perzsa DANDÁN > görög DÓNTI > latin DENS (-TIS) > olasz DENTE > francia DENT > svéd TAND (> német ZAHN) > litván DANTIS.

Magyar HAR-ap [finnugor ? <> finn PURRA = harap] - ír GREIM = harapás, erős fogás, rászorítás - török HARLA-mak = ropog, csikorog, mormol - inka KIRU = fog (hangtanilag közelebb állnak).

NYELV (-> NYÁL, NYAL, NYEL) magyar NYELV (<> NYÁL, NYAL, NYEL) [finnugor] dravida NALIGE = nyelv finnugor: finn NUOLLA- nyal KIELI nyelv kelta. Ír BUAILÉ = nyal; TEANGA = nyelv, beszéd- (angol-TONQUE, svéd TUNGA, német ZUNGE) Türk: török DIL = nyelv, SALYA = nyál; régi török JALGA-maq, türkmén JALA-mak - nyalni Inka QALLU = nyelv- (finn KIELI)

Egyéb: hindi DJIBH, perzsa ZABÁN, görög GLÓSSA, latin LINGUA, litván JEZIK = nyelv, görög LEICHÓ > latin LINGE-re > német LECK-en > angol LEEK = nyalni - (inka LLAQWA- = nyal).

Magyar ÍZ [finnugor] - japán AJI = íz, OISHI = ízletes (SHITA = nyelv). - vö. perzsa MAZE = íz; görög GOÚSTO (> latin GUSTATUS) = íz; holland SMAAK (német GESCHMACK) = íz magyar ÉD-es [származékszó < Íz] - török TAT = íz, zamat - breton Dous = édes; magyar MÉZ (< MÉH) (finnugor) - breton MEZ = méz; ír BLAS = íz (BEACH = méh) - török BAL = méz, MAZE = íz (iráni eredetű ?) - finn MAKEA = édes (MEHILÄINEN = méh) - inka MISKI - méz, édesség - koreai MAT = íz (<> hindi MÍTHAA = édes) - japán AMA = édes - ír MIL = méz > MILIS = édes;

MEDVE = "mézevő" magyar fejlemény (orosz "méz" magyar eredetű). vö. hindi SAHÁD = méz, MÍITHAA = édes (perzsa MAZE = íz); perzsa ASZAL = méz, SiRiN = édes; görög MÉLI (> latin MELLEUS) = méz, GLIKÓS (> latin DULCIS) = édes; litván SALDŪS (> szlovén SLADEK) = édes.

Magyar Só > SAV-as [? magyar fejlemény < "SAV-" (finnugor)] - japán SHIO = SÓ > SHIOPPA = sós - ír SALANN = só, GOIRT = sós, SEARBH = savanyú - (magyar SARV-al) - finn SUOLA = só, cseremis SAPA = savanyu, vogul SAB- = savanyít - (inka KACHI = só). - vö. hindi NÁMAK > perzsa NAMAK = só; görög ALÁTI > latin SAL = só (> olasz SALE, szlovén SOL, német SALZ, svéd, angol SALT); litván DRUSKÁ = só, SURŪS = SÓS

GÉGE, TOROK, TARKÓ, NYAK magyar GÉGE, GIGA, GEGU, GUGU, GUGA [hangutánzó] > GÖG kelta: ír COGUAS = garat, gége; COC-ach = büszke, gögös (GAIGE = piperkőc) türk: török AGIAZ = nyak, GÖGÜS = mell (> GÖGÜS gyermek = büszkélkedni, ellenszegülni) inka KUNKA =nyak ír GU-th = hang, megszólalás, hangadás - magyar AG - (H)AnG, UG (-at) [hu] - japán KOE = hang magyar IGE (szó) (< ótörök ÜGE = szó) - ír GAEIL-GE = ír nyelv - japán NIHON-GO = japán nyelv magyar IGE (ima) (török eredetű) - ír GUÍ = ima - (japán IU = mond)

("Kezdetben vala az IGE (magyar IGE = szó - AG > (H) ANG - ír GU-th = megszólalás, hangadás], és az IGE vala Isten (magyar IGE - ír GUÍ = ima], s ISTEN vala az ige") (> AGGA = finn UKKO, hun UKKON = "Egi Atya" ír OGHMA = isten, a "grianainech" = aki olyan mint a Nap > Napisten] ". magyar TOROK [finnugor korból]; TAR-kÓ [ugorkori örökség] türk: régi török TARIQ-mak = szorossá válni kelta: ír TORC = nyakperec - (angol THROAT = garat, gége, torok) finnugor: vogul TOR, osztják TUR = torok; finn TURJA = nyakszirt, észt URI = nyakszirt magyar NYaK [? finnugor] - (angol NECK = nyak, NAPE = tarkó; német ACKEN = tarkó) elta: ír BAIC = nyakszirt türk: török BOGAZ = nyakszirt, YAKA = nyak apán NODO = nyak; koreai MOK = nyak magyar SZEGYSZÜGY [bizonytalan eredetű] kelta: ír SCÓIG [ejtsd: "szkógy"] = nyak, torok finnugor: szamojéd SUDO = mell, karjalai (finn) SIZELI - SISÄLÖ = kebel

Egyéb: hindi GÁLAA = nyak > perzsa GALŪ = gége > latin CULA = nyelőcső (IUGULUM = gége) - német KEHLE = gége (HALS = nyak) (finn KAULA nyak]; görög STÓMA = garat (> latin STOMA = száj), LARYNX = gége; latin FAUCES = garat, GUTUR = torok, GURGULIO = torok, garat, gége > német GURGEL = torok, gége > litván GERKLÉ = nyak (finn KURKKU = nyak, torok]; német RACHEN = garat (> szlovén VRAT = nyak).

MELL, KEBEL, CSECS magyar MELL [finnugor] kelta: régi ír MAELLANN = mellvédő (> mellény); ír MEALL = gömb, gombóc, csomó, dombocska finnugor MEL = mell, emlő dravida MEL = mell, emlő türk: török MEME = mell, csecs; türkmén MEME, jakut EM-I = mell, emlő - (latin MAMMA = emlő- japán MUNE

= mell, emlő; inka NUNU [nyunyu] = mell, emlő magyar KEBEL [ismeretlen eredetű] kelta: ír CLIABH [kjav] = bordás keret (ribbed frame) > CL-ABHRACH [kjavrah] = mellkas türk: török I-ABALIK = duzzadtság, teltség; jakut KÖBÖÖ = megdagadni, feldagadni magyar CSECS [gyermeknyelvi szó] ír kelta: régi ír CHÍCH = csecs, ír CÍOCH = csecs; kása - (magyar KI-SA szláv eredetűnek tartják) koreai DSAD = csecs; - (japán KASHI = kalács, pogácsa!) finnugor: cseremisiz TSEZE = csecs, osztják TUTI = mellbimbó - (vogul TSÜTSÜ = tej) türk: török CEC = csomó, boglya, jakut COC-UR = domb; török CICEK = virág, CICI = szép, csillogó

(német ZITZE, szerbhorvát CICA = csecs; cseh cEC = mellbimbó) magyar BORDA [szláv eredetűnek mondják < szerbhorvát, szlovén, szlovák BRDO = takácsborda] kelta: ír KRÁID mell, kebel; (EAS- = bordás váz, alj (EASAIR = hordágy, EASNA = borda) > lásd még: ír BARDA = órszoba, őrhely, börtön - magyar BÖRDÖN BÖRTÖN [ismeretlen eredetű])

Egyéb: hindi CHHÁATII, görög STÍHOS, latin THORAX, litván KRUTĖNE (finn RINTA) mell, mellkas; német BRUST (angol BREAST) = mell, emlő; görög PLEVRA, latin COSTA, német RIPPE (angol RIB) = borda. magyar szop-ik, Szíp [hangutánzó] - ír SIOLP = szopni - török SEP-mek = szívni, nyelni, inni magyar TEJ [iráni eredetű] - óiráni DÁDHI > kasmíri D-I = tej; óiráni DHÁYATI, oszét DÖJYN = szopik (ír TÁL = tejelés; DIÚL = szopni > DIÚL-FHIACAIL = tejfog, DIÚL-ach = ifjú, legény ("tejes"))

HAS, BEL, GYOMOR magyar HAS [ismeretlen eredetű] türk: török IC - belső rész, has, kazah IS - has, jakut IS - has, belső rész, türkmén IC - has inka WIKSA - has, gyomor magyar POCAK [bizonytalan eredetű] kelta: ír PUTÓG - bél, belsőség, has hindi PET - has finn VATSA - has magyar BEL, BÉL [ősi örökség a finnugor korból] kelta: a BALL - bel, belső, belsőség, walesi BOL - has (> angol BELLY - has) finnugor: votják POLIN - benn, belül, POLI - be, közé - (litván PILVAS - has) török BEL - derék magyar GYOMOR [ótörök eredetű] kelta: ír BOLG - gyomor, hólyag - (magyar BEGY, HÓLYAG) türk: ótörök YUM-összenyom > török YUMUR, kirgiz ZUMUR, üzbég JUMUR - gyomor japán I-gyomor, CHO: [csó] - bél inka CHUNCHUL - gyomor, bél, belsőség

Egyéb: perzsa SHEKAM - has, MÉDE - gyomor; görög CHOILA - has,

ÉNTEROS - bél; latin ABDOMEN - has, VENTER - gyomoz, INTESTINUM - bél, belsőség; német BAUCH - has, MAGEN - gyomor, DARM - bél; litván

PILVAS - has, SKRANDIS - gyomor; szlovén ZELODEK - has, gyomor.

BELSŐ SZERVEINK: magyar SZÍV [ősi örökség a finnugor korból] kelta: ír SÚ-igh - szívni, SÚRAIC - szívni, szívatni, SÚMAIRE - szívó, szípó; walesi CALON - szív finnugor: vogul SEM, osztják SEM, cseremisiz SŪM, mordvin SEDEJ, finn

SYDÄN, észt SÜDA - szív türk: régitorok JÜRÄK, török YÜREK, kazah ZÜREK, türkmén JÜREK, jakut SÜREX - szív; török CAN [dzsán] - szív, lélek (kan - vér), KALP - szív; csuvas SIV-la - szuszog japán SHIN-ZO: - szív [FUIL-EADÁN - véredény, ér (> német BLUT, angol BLOOD - vér) finnugor: osztják UER, zürjén VIR, cseremis BÜR,, mordvin VER, finn VERI - vér magyar Tüdő [bizonytalan eredetű, alapszava ősi örökség lehet az urali korból]

Finnugor: zürjén TI, votják TŪ, mordvin TEVILAV, finn TäVI, TäTI, észt - THäÜ, TäVI - tüdő török DÜDÜK - duda, hosszú, üreges test; DUDAK - ajak kelta: ír DÉ - szuszogás, DÚIDIN - duda, rövid szárú pipa (> DÚDAIRE- ACHT - az üst hangja, füttye) magyar- szusz-og - ír SCIÜCH - hörgő, torok; hang, szózat) - török SES - hang, söz - szó;

Magyar MÁJ [finnugor] kelta: ír AE - máj (<> japán HAÍ - tüdő; KAN-ZO - máj) magyar VESE [ugor kori < vogul ÜSTÜ - hímvessző átvétele és értelemváltozása -a MTESZ szerint]; szerintem inkább a VÍZ (> VIZELET) szavunkból származik - (ír UÍSCI - víz) kelta: ír ÁRA - vese (> ÁRACH - szenylé); FUAL, MÚN - vizelet - (finn MUNUAINEN - vese) egyéb: hindi DIL - szív, perzsa GHALB (török KALP) - szív, görög KARDIA > latin COR > német HERZ (angol HEART) > litván SIRDIS > szlovén SRCE - szív (> KRI - vér); perzsa CHŪN (török KAN -) vér > görög (H) AIMA > latin SANGUIS - vér; hindi PHEPHRÉ - tüdő, görög PNEUMÓNIA > latin PULMO > litván PLAUCIA > szlovén PLUJCA - tüdő, német LUNGE - tüdő; hindi DJÍGAR - máj > perzsa JIGAR - máj, szív (> török CIGER - máj, tü- dö, szív együtt > magyar ZSIGER - belső szerv) > latin IECUR (> szlovén JETRA; német LEBER, angol LIVER) - máj, VISCERA - belsőség, görög SÍKÖTI - máj (> olasz FEGATO - máj), litván KEPENYS - máj; hindi MUUTRÁASAYA - vese, perzsa EDRÁR - vizelet, görög NEPHRO (> német NIERE, svéd NJURE) - vese, latin REN (> olasz RENE) - vese, angol KIDNEY - vese, szlovén LEDVICE - vese.

Nemi szerveink nevét és ezek működését a magyarban és a kelták nyelvében hasonló szavakkal fejezzük ki magyar PICSA [? szláv eredetű], PINA [bizonytalan eredetű, talán a "FAN"ból], PETE [?] kelta: ír PIT - szeméremrés (vulva) [magyar PETE - tojás, női ivarsejt (> PET-él - közösül) > PICSA]

FAIGHIN - hüvely (vagina) [< FAIGH - fog, megfog]; FIONN-adh - szőr, fan magyar FASZ [bizonytalan eredetű], PÖCS [ismeretlen eredetű], PETE - hímtag [< "a Péter névből"] kelta: ír BOD - hímvessző [magyar PETE > PÖCS > FASZ] > lásd még: BODACH - fajankó; zsupori ("faszi");

FÁS - vessző, pálca, virgács - (magyar VESSZŐ - finnugor eredetűnek tartják) finnugor: vogul BÄSI, lapp BOUTSE - hímvessző; vogul BASE - rúd, cseremis BAZE - vessző koreai DSOD - fasz (> magyar CSŐD-ör?) magyar BASZ-ik [ótörök eredetű] kelta: ír BIS-igh - nyomni; baszni; növelni, szaporítani, BISI-úil - szapora, termékeny türk: török, türkmén BAS-, jakut BATTÁ- nyom, baszik

magyar HERE [finnugor], MONY [finnugor] kelta: walesi CAILL, breton KELL - here; breton MEN - (tojásdad) kő (MEN-HÍR - kő-óriás) (vö. walesi CAL, breton KALCH - hímvesző - (ír CUAILLE - karó, cölöp (magyar KOLLÓ); ír COLLAI - érzéki, nemi (magyar KÉJ) <> vö. japán KOI - szerető; inka KUY-ay - szeretni finnugor: finn MUNA - tojás, here - (breton MEN - kő türk: török MENI - ondó, mag [< ? arab eredetű] magyar ÍV > ÍV-ik, IVAR (szerv), ÍV ad-ék [? finnugor] . kelta: ír UBH, walesi WY, breton VI - tojás - (latin ov-um - tojás)

A magyar ív- nem lehet finnugor vagy török (finn MUNA, török YUMURTA japán TAMAGO) eredetű, esetleg kelta, vagy közös töről a keltával és a latinnal, de még latin vagy "indogermán" eredetű sem lehet, hisz: hindi ÁNDAA, görög AÍGO (> svéd AGG, angol EGG, német EI, szlovén JAJCE, litván KIAUSĒNIS) - tojás. magyar TERHES [> MTESZ szerint valószínűleg bajor-osztrák "TRACHT" - teher, terhesség szóból] ír TOIRCH-igh - megtermékenyít, TORCHEAS - terhesség, TORRACH - terhes magyar VAJÚD-ik [ismeretlen eredetű] - régi ír IDU - vajúdás magyar SZÜL, SZÜL-et,-ik [ősi örökség az ugor korból: vogul SELI - szerez értelmű szó átvétele (?)] ír SAOL - élet - (rég Magyar ZÜL > el-ZÜLL-ik "el-él"), SAOLA-igh - születik

Szembeötlően hamisak a finnugor eredetet erőszakoló áltudományos magyarázatok. Mindenki előtt világos a magyar és a kelta szó közös eredete. Nemi szerveink nevéből, s ezek működésének megnevezéséből is teljesen nyilvánvaló mindenki előtt a magyar-kelta rokonság (talán, közös eredet?), hisz ilyen alapszavak esetében átvételről nem lehet szó. A földrajzi viszonyok is ellentmondanak ennek, hacsak nem találtak Árpád magyarjai itt a Kárpát-medencében masszív kelta lakosságot, és "elkeltásodtak" (?). Ezek a szavak többségükben már az árpádi honvisszafoglalás előtti időben is megvoltak a magyar nyelvben, és megvoltak a kétezer kilométerrel nyugatabbra élő íreknél is. Megjegyzendő, hogy az erre vonatkozó indogermán szavak teljesen eltérnek a közös magyar és kelta szavaktól; ez pedig teljesen kizárja a kelták feltételezett, és a göttingai iskola által erőszakosan irányított indogermánságát.

HÁT, GERINC magyar HÁT (finnugor, GERINC - GERNYE (bizonytalan eredetű, talán hangfestő (?)] kelta: ír DEIRE-adh - hát, hátsó rész > DROIM - hát > DROMLACH - hátgerinc; GEADÁN - hát, far ír ATH- majd, később, hátra (> ATH-chum - visszaállít, ATH-rá - ismétlés, ATH-shondas - visszhang); ír AIS - vissza, hátra, ismét (> TAR AR AIS - térj vissza); ír CUL, breton KIL - hát, hátsó rész finnugor: SELKä - hát > SELKä-RANKA - hátgerinc; ugor KUTAI, szamojéd KOTTI - hát türk: régi török KÖT - hát, hátul, mögött, KIDIN - vissza, hátra; török GOT - hát, far; jakut XATA - fordítva; török GERI - hát, hátsó rész, GERIZ - árok, csatorna - (vö. német GRAT - perem, párkány) japán ATO - hát, hátsó rész (> ATO DE - hátul, mögött, ATO NI - később, majd); USHIRO - hátul inka WASA - hát, KUT- vissza, hátra (> KUTI-y - visszatérni)

Röviden rendszerezve: régi török KÖT - hát, hátul, mögött; KIDIN - vissza, hátra - ugor KUTAI, szamojéd KOTTI - hát - inka KUT- vissza, hátra - török GOT - hát, far;- ír GEADÁN - hát, far - magyar HÁT - japán ATO - hát, hátsó rész > ATO DE - hátul, mögött; ATO NI - később, majd - ír ATH- hátra, majd, később > AIS - vissza, hátra - japán USHI-ro - hátul - inka WASA - hát magyar GERINC - török GERI - hát, hátsó rész - ír DEIRE-adh - hát, hátsó rész, far; vég, befejezés > DROIM - hát, gerinc (> DROMLACH - hátgerinc <_> D (E) R-OM- (A) L-ACH - "ger-in-el-es" - gerinc) ír CUL, breton KIL - hát - finn SELKä - hát (> SELKA-BANKA - hátgerinc) - japán SENAKA - hát.

A felsoroltak ismét jól igazolják a magyar-kelta rokonságot, és ugyanakkor egy széles "turáni" szócsalád bizonyítékai. Ezek a kapcsolatok annyira összefonódtak, hogy még egy csoportosítás is lehetetlennek bizonyul. Egy ilyen lényeges fogalom esetén, mint a "hát - hátul - hátra", amely nemcsak testrészt jelöl, de a térben való tájékozódást is biztosítja, azonos vagy hasonlóan írott és kiejtett szavakkal találkozunk mind a magyarban, mind a keltában (írben), a türk és a finnugor nyelvekben, a japánban és a dél-amerikai indiánok inka nyelvében! Ez már több mint bizonyítéka a nyelvi rokonságnak, ez már sugallja a közös eredetet.

Nincs fellelhető rokoníthatóság "indogermán" szavakkal: hindi PIITH - hát (> PIITH KI HÁDÍI - gerinc, "hádi" csont > "hát-nak csont"), GARDÁN - tarkó; perzsa ÁGHAB - hát, hátsó rész; görög PLÁTI - hát, SPONDILKI gerinc; latin TERGUM, DORSUM - hát, SPINA - gerinc (> angol SPINE - gerinc); svéd RYGG - hát, német RÜCKEN - hát > RÜCK-GRAT - hátgerinc (GRAT - szél, perem, párkány; "hát-foka" > GRATE - halcsont, szálfka).

A kelta (ír) nyelv a mai napig ragozó nyelv. Íme, vegyük példának okáért egy közismert mai ír szót:

DROMLACH - (hát-) gerinc. Ez összetett szó. Ha most ezt fölbontjuk elemeire, a következő képletet kapjuk

DROM-L-ACH > DROIM - hát, gerinc + (A) L képző + -ACH képző. Már maga a DROIM szó is eleve képzett - DEIRE (-ADH) hát, hátsó rész, far, vég (-ADH képző - török GERI - hát, hátsó rész. Behelyettesítve a D (E) R (E) -OIM szót kapjuk, ahol az -O (I) M ugyancsak képző (főnévképző). Tehát ílymódon a "gerinc" szava a következőképpen fest (az "i" írásjelet kihagyjuk, mert jelen esetben csak lenition-/lágyító-jel):

D (E) R (E) -OM- (A) L-ACH, vagyis magyarul:

GER-IN- (E) L-EK - GER-IN-C

FAR, FENÉK, SEGG magyar FAR [ősi örökségnek tartják az uráli korból] > FAR-K, FAR-OK, FAR-KA kelta: régi ír FÉRT -a szekér hátsó rúdja; ír FÓIR - szél,

perem, szegély > FOIR-CEANN - vég, végrész (> lásd még: ír FOR- fel-, felső, magasabban fekvő; BARR - csúcs, tető

> BRI - hegy, bérc) finnugor: vogul PÍR - hátsó oldal, háttér, PERU - vissza; zürjén BER - hát, votják BER - hátsó rész, vminek hátulja, fara, finn PERä; - hátsó rész; mordvin PRE - csúcs, tető - (ír BARR - csúcs, tető) türk: török ART - ÁRKA - hát, hátsó rész (német ARSCH - segg) magyar FEN ék [bizonytalan eredetű] kelta: ír BUN - alap, alj, fenék (> lásd még: ír BUN - fatuskó, tönk, bunkó - magyar BUN-kó) magyar SEGG [ősi örökség az ugor korból] kelta: ír SUIGH - ülni > SUÍ - ülő helyzet, SUÍOCHÁN - szék, ülés, pad; ülep (segg); lakhely (szék) finnugor: vogul SON - ágyék, cseremiszen SENGEN - hátra, vissza türk: török SAGRI - hátsó rész, far; régi török SAKU - szék, tatár SEKE - pad, mongol SEGÜKE - szék japán SEKI - ülés, ülőhely inka SIKI - far, ülep (segg); SILLA - szék

A finnugor egyeztetések most sem túlságosan meggyőzőek, sokkal közelebb állnak a kelta, a török, de még az inka szóegyezések is. Ez nem jelentheti azt, hogy a magyar nyelv ne lenne rokona a finnugor nyelveknek, csak a "hivatalosított" magyarázat sántít. Eredzetéről szó sem lehet, ezek mind magyar szavak, csak egy tőről fakadnak a finnugor, a türk és a kelta nyelvek azonos értelmű szavaival.

VÁLL [ősi örökségnek mondatik a finnugor korból] kelta: ír GUAL-ainn - váll (G >v ismert a kelta nyelveken belül is; "-ainn" rag > magyar "-ány") > GUAILLE-áil - váll-al (elvállal, felvállal); felvág (vállaskodik), GUAILLE-og - válldísz finnugor: vogul BOILEP - széles, övszerű szíj a szán vontatókötelén a vállnál; finn OLKAPää, - váll türk: régi török QOL - kar, türkmén GOL - kéz, kar, török KOL - kar japán KATA - váll; inka LLIK - váll

A bemutatott szavak bizonyítják, hogy a testrészek neveiben a magyar a keltára hasonlít leginkább.

Nincs kapcsolat sem dél felé: görög ÓMOS - váll - (török OMOZ - váll) > latin UMERUS - váll, olasz SPALLA - váll; sem észak felé: (germán) svéd SKULDRA > német SCHULTER > angol SHOULDER - váll.

KAR, KÉZ magyar KAR [török eredetű] KÉZ [finnugor] (> v.ő. hetita QAAZU - kéz) görög CHÉRI - kar, CHÉSI - kéz kelta: ír CRÁG - kéz, mancs, CROBH - kéz, karom, CUISLE - alkar;

LÁMH - kar, kéz, walesi LLAW - kéz - (magyar ÖL) finnugor: finn KäSI - kéz > KASIVARSI - kar türk: régi török QAR - kar - QOL - kar, äLIG - kéz; török KOL - kar, EL kéz; türkmén GOL - kéz, kar; jakut ILLII - kéz, kar - (magyar ÖL - finnugor örökségnek tekintik: finn SYLI - ölelés) japán KATA - váll; UDE - kar, TE - kéz - (ír DÓID - kéz, ököl) inka MAKI - kéz - (magyar MANCS - ismeretlen eredetűnek mondják)

A magyar- (ó) görög hasonlóság nyilvánvaló, de a többi "indogermán" nyelvekben ezek a szavak hiányoznak, lásd: hindi BAANH - kar, HAATH - kéz; perzsa DAST - kar, kéz; latin MANUS - kéz, BRACHIUS - kar; germán (német, angol) ARM - kar, HAND - kéz; litván RANKA (> szlovén ROKA) - kar, kéz.

Egy kis rendszerezés: magyar KAR - régi török -QAR - kar - kelta CROBH - kéz - magyar KÉZ - finn Käsi - kéz magyar ÖL - török EL - kéz; jakut ILLII - kéz, kar - ír LÁMH, walesi, LAW - kar, kéz, öl magyar ÖL - ír -ULLINN - könyök - (latin ULNA - könyök, kar > német ELLEN-bogen - könyök); LÁMH - kar, kéz, öl - török EI, - kéz, jakut ILLII - kéz, kar (régii török ÄLIG - kéz) magyar KÖNYÖK (finnugor töből eredeztetik) - ír CUAN - kanyar; CNOCÁN - dombocska, dudor - kirgiz CIKANAK - könyök, jakut KINARI - görbe, kanyargós magyar CSUKLÓ [< a CSUK, CSUKLIK származéka] ír CUACH - csokor, ölelés, meghajlás; CAOC-adh - hunyorít, pislog, kacsint, walesi CAEWCH - csuk, becsuk; ír CUISLE - alkar magyar

TENYÉR [vitatott eredetű] palóc TERENYE - ír DÉARNA - tenyér, pofon (> "tenyeres"): DÉAN - tenni igéből származtatják; feltehetően magyarul is a TEN-ni (> TENY-ér) igéből származik, és nem a "térből", ahogyan ezt hivatalosan állítják, mert ez logikátlan, de nem is átvétel az ófelnémetből, ahogyan a MTESZ mondja (lásd még: latin TENEÓ - fog, fogva tart > ófelnémet TENAR - tenyér); magyar MAR-ék [finnugor] - ír MÉAR - ujj, MÁM - marék (az indogermán nyelvekben nem létezik a marék fogalma!) magyar ÖKÖL [ismeretlen eredetű] - török EKLE-mek - összekapcsol, régi török ÖKLÜN-mek - összenyomni, összeszorítani - ír ACOMH-al - összekapcsolás; ír DÓID - kéz, ököl - japán TE - kéz; magyar UJJ hősi örökség az uráli korból < osztják LUI - ujj, IUI - gyűszű állítja a MTESZ] - szerintem kapcsolatban áll ÍZ szavunkkal - török AZA - tag - walesi BYS, breton BIZ - ujj - japán YUBI - ujj

Egyéb: hindi UNGLII, per zsa ANGOSHT, görög DACHILOSZ, latín DIGITUS, német FINGER, szlovén PRST - ujj

KACS magyar KACS - kéz, fogantyú; KACSÓ - kéz, láb (kedvesen) kelta: ír COS, skót CAS, walesi COES, mannini (CASS - láb; ír COS - fogantyú türk: török Kos-mak - futni, szaladni, Kosu - futás - (magyar- Kos-l-at) japán Ashi - láb inka CHAKY - láb, CHANKA - lábszár, comb magyar FORGÓ [finnugor töből] kelta: ír CORRÓG - csípő (< CORR - forog, pörög, csőről)

LÁB [? finnugor: finn JALKA - láb] > (LÁB) SZÁR- (finnugor: vogul KäT-Sär - alkar) kelta: ír LAP - állati láb, mancs > LAPADAIL - lubickolás, LAPADÁN - botorkálás, ügyetlen járás régi ír GARA - lábszár (> v.ö. hetita GIRSU - lábszár) magyar TÉRD [csuvasos jellegű ótörök "jövevényyszónak" tekinti a MTESZ] türk: csuvas CER - térd, ujjgur TIZ, török DIZ, tatár, üzbég TIZ - térd; mongol TÜREL - csizmaszár japán HIZA - térd - (kelta: ír GLÚIN - térd, horony); koreai TARI - lábszár

BOKA magyar BOKA (ótörök eredetű) (<> vö. inka MOQO - térd) türk: török BACAK - láb, csagatáj BAKAY -a birka sípcsontja, kirgiz BAKAY -a pata feletti csontok, mandzsu BAQALJI -a ló patája és csüdszőre közti csontok

SAROK magyar SAROK [< a SIR-ít, SER-ít származéka] kelta: régi ír SEIR - ír SÁIL - sarok (vö. ír SÁIL - sár, salak); SEARR - kinyújt, kifeszít > sirít

TALP magyar TALP (bizonytalan eredetű - ("közép-felnémet" TALPE - mancs, kéz, láb (megvető kifejezés)] kelta: ír TAPA - fűrge > TAPA-igh - felgyorsítja lépteit (tipeg) > TAPAIG-ean - letaposás, letiprás finnugor: zürjén TOPJÖDNI - lábbal dobog, topog, TAPEDNI - apró léptekkel fut türk: ujjur TäP - lép, lök, tapos; csagatáj TäP - rúg, lábbal lök; kirgiz TEP - eltapos, letipor

Egyéb: hindi TAANG - láb, lábszár, PAIR - láb, lábfej (> perzsa PÁ, görög PODI, latin PES, német FUSS), GHÚTNNA - térd (> perzsa ZÁNU > görög GHÖNI > latin GENU > német, angol KNIE - térd) ír GLÚIN - térd; la- tin CALX - sarok (> litván KOJA - láb > szlovén KOLENO - térd); szlovén NOGA - láb; angol LEG - lábszár.

A végtagokkal kapcsolatban: egyes cselekvések magyar-kelta szava (szögletes [] zárójelben a "hivatalos" magyarázat, a "Magyar nyelv történeti-etimológiai szótára" szerint)

A helyzet megtartására vonatkozó szavak:

magyar ÁLL [finnugor] - votják SIL- áll, megáll, megnyugszik, cseremisiz SALYEM - áll ír LUÍ - teljes mozdulatlansági állapot, LONNA-igh - állni - (magyar ÁLLON-gál) ÜL [ismeretlen eredetű] - ír LUÍ (ua.), LU-igh - leülni, letelepedni, LUIOCHÁN - lefekvés

ALUD-ni [altaji] - ujjúr UDY-, UDU-, kirgiz UJU- alszik - ír COD-ail - tudni

HÁL [finnugor] - régi török QAL-maq - maradni, jakut XAAL - maradni, XAALAA - lerak, lefektet - walesi GWELY - ágy <> ír SEOL - ágy, szülőágy - (magyar SZÁLL-ás - ismertelen eredetű)

HUNY [finnugor] - walesi, breton HUN - alszik - (inka HINA-y - lefektetni, PUNU-y - aludni)

SZUNY SZÚNY - alvás, álom [bizonytalan eredetű] - ír SUAN - alvás

VÁR - ír FUIR-igh - várni, időzni - jakut BIARDAA - állni, ülni [ugor korinak mondják] > VÁR (> el-VÁR) - ír FAIR - elvár - vogul URI - vár, őriz, fenntart, VORETI - Ariz VIRR-asz-t, - ír FAIR - figyel, őrködik, FAIRÉ - virrasztás, őrködés - türkmén BÜRE-mek - őrizni

A helyzetváltoztatás szavai:

NYUG-sz-ik [finnugor többől] - ír NEDA-igh - lenyugszik, befészkel (> neadh gréine - napnyugta)

KEL [finnugor] - finn HEREE - ébred, kel - ír ÉIR-igh - kel, emelkedik (> éiri na gréine - napkelte)

ÉBR-ed, ÉBR-en, ÉBER [ismeretlen eredetű] - walesi EFFRO - ébren, éber LÓD-ul [< LÓG] - ír LÚTH - mozgáserő, életerő (> ír LÚTHNIRE - atléta magyar LÓT-fut)

LÓG [finnugor] - ír LÚT-áll - csóvál, lógat - (LÓD-ít - nehéz tárgyat meglendítve valahova dob)

MEGY-MEND [finnugor] - finn MENNä - menni - ír IMIGH - menni, walesi MYND - megy

JÁR [?] finnugor] - ír IARR - keres, valamifelé tart - török YÜRÜ-mek - jární - inka RI-y - jární

JÖN, DJÜN [finnugor] - ír TÉANA - jön, megy - finn TULLA - jönni TÚN-ik [ismeretlen eredetű] - ír TÉANA - jön, megy, TANA-igh - csökken, elfogy, feloldódik - török TÜY-mek - elfutni, eltűnni, jakut TÜNKELEJ - eltűnni, elmenni

TÉR [vitatott eredetű] - ír TAR - jön, megy, jár, valahová elér, térül-fordul, visszatér, "megtér" - altaji TÉR- kerül, körbe jár, török DEVIR- megfordul, visszatér - zürjén TÉRNI - befér, bemegegy

KER-ül, KER-ing [finnugor] > GYERE [ismeretlen eredetű] - ír CORRA-ígh - mozog, kering > CORRA ort - siess, gyerünk - török YÜRÜ - mozogj, indulj, lódulj

GUR-ul, [hangutánzó] - ír COR - forog, fordul, perdül; forog, kavargó, leng a táncban (> CSÁR-dás)

SZAL-ad [ősi örökség a finnugor korból] - ír SIÚIL - sétál, gyalogol, SIÚL-ach - gyors, futólagos) - zürjén CULAL - megijed - török SOLU-mak - lihegni, pihegni, SOLUT-mak - erősen kifárasztani

SIET [?] finnugor] - ír S1THEAD - hajsza, sietés, rohanás - csuvas SIT - elérni, utolérni, jakut TIETEJ - sietni, igyekezni - zürjén TSUEDNI - nyugtalanít, felizgat, mordvin TSIJEMS - fut

FUT [ősi örökség az urali korból] - osztják PÓTTÁ - elfut, elmenekül, cseremiszt
POKTEM - hajt, úz - ír FUADA-igh - megszőktet, FUADAR - hirtelen, gyors
cselekvés; fürgeség - (magyar FUDRI)

RAJT-ol [< RÁ "vitatott eredetű" szó származéka] - ír RÚID - sprint, vágta; (> ír,
walesi AR - rá, rajta) akaratot nyilvánító igék:

AKAR [bizonytalan eredetű < finnugor: vogul ANKWäTI - tekint, pillant, osztják
ONGERDA - megnéz] - ír ACHAIR - kér - török YAKAR-mak - kérni,
könyörögni

KÉR [finnugor] - ír AGAIR - kér, kérlel, (jog.) megkeres - régi török

KärÄK - kényszerűség, török GEREK - szükséges, kell, jakut KÖRDÖ - kér, kíván
- finn TARVITA - felhasznál, alkalmaz

KELL [finnugor] - ír GALL - kívánalom, követelmény, igény, jog; CEAL - hiány,
szükséglet, igény - török KALIK - nem elég, nem teljes (finn HALUTA - akar JÁR
(> JÁR-AD-ék) - ír IARR - kér, követel (> IAR-AT-as - elszámolás, számvetés)

IGÉNY- el [< IGEN "nagyon" származéka - ismeretlen eredetű - ír ÉIGEAN -
igény

SZÁN [ótörök] - ír SANN - kijelöl, kioszt, kiutal, felajánl - csuvas SUN- kíván,
akar

HAGY (> -HAT, -HET) megenged [finnugor] - ír CEADA-igh - megenged,
engedélyez, LEAD - szabadság, távozási engedély - régi török QOD-maq - hagyni,
engedni, türkmén GOJ-mak - hagyni, elhagyni - finn JäTTää - elhagyni, SALLIA -
hagyni, engedni - inka SAQE-y - hagyni, engedni

Építőtevékenység szavai

TEN-ni [ősi örökség a finnugor korból] - finn, észt TEEN - tenni - ír DÉAN - tenni

CSIN-ál - walesi GWNE-ud - tenni, csinálni [szláv eredetűnek mondják, habár
magyar: Ten-el > csin-ál]

FOG (> meg-FOG) [ugor kori] - vogul PÓB - megfog - török BOGUM - köteg,
csomó, BoGUS-mak - megfogni, megragadni - ír FUAIGH - megkötöz, összeköt >
(neki-) FOG-elkezd megtenni - ír FAiGH - indít, ösztönöz; képes megtenni (> ar
FaGNI - nekifog)

KAP [? hangutánzó] - ír GABH - elkap, megragad - török KAP-mak - elkapni,
megragadni - (inca KAPU-y - van, HAPI-y - megfog, megragad)

ŐR-iz [bizonytalan eredetű] - ír URRA-ígh - őrizni, URRA - ör, URRÚS - őrség, URDHÜN - őrhely; AOIR-igh - óv, vigyáz, gondoz > AOIRE - pásztor - török ORU- őrhely, régi török ÖRT-mik - eltakarni, befedni, jakut UUR - őrizni, mongol YRYZY - pásztor - vogul URI - őriz, fenntart

ÜGY-el, [bizonytalan] - FIGY-el [vitatott eredetű] - ír FAICH-ill - ápolás, oltalom, figyelmesség; ír IOC - ügyel, ápol, gyógyít

GYÓGY-ít [< JÓ származéka - finnugor eredetű] - finn HYVä - jó, EHYT - egészséges - walesi IACH - jó, jól, IECH-ad - egészséges; ír ÍOC - gyógyít, ápol, ügyel, CÓG-as - orvosság, gyógyszer - török ÖGÜ - igaz, jó, IYI - jó; türkmén EYE - jó - japán II - jó, YOI - jó, jól; KENKÓ - egészség

ÁLD [< ÁL- "finnugor töből"] - ír ALTA-igh - megáldani, ALTÚ - áldás, hálaadás ("thanksgiving") - finnugor: osztják ÁLLITÁ - elátkoz, cseremis ÜLTEM - imádkozik

RÉV-ül [ősi örökség az uráli korból < vogul RÉY - meleg, forró; forróság, Hév] - ír RÁMH-aile - mámor, révülés (> lásd még: angol RAV-ing - mámor, delírium, RAVE - őrzöng, rajong, ábrándozik)

KEVER [ismeretlen eredetű] - ír -CORRA-igh - kever, mozgat; felkever, zaklat - török KIVIR-mak - csavarni, forgatni, régi török -QABAR-mak - dagasztani, QAR-mak (> türkmén GAR-mak) - keverni

CSAVAR, CSÖR-öl - ír COR - forog, fordul, pördül; csavar, motolál (> CSÖR-öl, CSŰR.-csavar) - török CEVIR-mek - forogni, csavarni, régi török CAVRAT-mak - forgatni, csuvas SAVÉR-, ujjgúr CABIR-, csagatáj CAVUR- forgat, türkmén -CEVUR - csavar, kicsavar (< török -CEVRE - kör) [> lásd még: ír CUR - kör, CORR - kerek, CAOR - karika, CAR - kerék - magyar KÖR "szóbookor"]

TEKER [bizonytalan?, ótörök eredetű] - jakut TÖGÜRÜY- körbejár, mongol TEGERE- teker; régi török TEKREK, türkmén TIGIR, török TEKERLEK - kerék > TEKERLE-mek - görgetni, gurítani - ír TOCHRAIS, mannini TOGHYR - teker, gombolyít, csavar

TAR [ismeretlen eredetű] - ír TÉAGAR - takaró, hajlék, rejtekhely, menedék

TÁK-OL [ismeretlen eredetű] - ír TÓG - épít, emel, növel > TÓGÁLAI - építő (magyar TÉGLA)

TOL [ismeretlen eredetű] - ír TOLL - összerak - (magyar TOL-at, meg-TOL-d);

TÖLT [< TELE, TEL-ik "finnugor"] - vogul TEUL, osztják TEL - tele, zürjén DELA - teljesen, finn TäY-si - tele, TäYT-en - teletölteni - török DOLmak - telni,

DOLU, türkmén DOLI - tele, teljes - ír TUIL - tele, DLÚS - teljesség, teltség, DÁIL - tölt, kitölt, walesi TYWALLT - tölt

AJ- (o) z - ír OIL - felhúz, felkészít, felnevel, edz - (magyar AJ- (o) z-ó-szer - dopping)

DÚC-ol [ismeretlen eredetű] - ír TACA-igh - megtámaszt, alátámaszt TÁM-og-at [?] - régi ír DÁM - támogatás, segítség, ír TEANN - támasz, biztosíték [> lásd még: régi török TAM - fal, falazat - ír DÚN - erőd, fallal védett település, lakóhely > magyar TANYA]

GYŰL, GYŰJ-t [ótörök] - ótörök JIGIL - gyűjt, koreai DIL - csoport - ír DÁIL - gyűlés, gyülekezet

SIM-ít [ismeretlen eredetű] - ír SLIM - sírna; SÉIMH-igh - enyhít, lágyít, szelídít - (SIM-og-at)

MOS [finnugor] - ír NIOGH - mos > NiOCH-an - mosás, mosni való, szennyes, AR MAOS - beáztat, átmedvesít

VARR [ősi örökség a finnugor korból] - zürjén VURNI, cseremisz URYEM - varr - török ÖR-mek - kötni, horgolni, javítani, türkmén URNA - toldani - ír FUA-igh - varni, horgolni, kötni

FON [finnugor] - vogul PUN, zürjén PINNI - fon, votják PEN - fon, befon, finn PUNOA - szór, fon - ír FIGH (igei főnév: FIONN) - szőni, horgolni, kötni, fonni

RÓ [finnugor] - osztják RO-em - ver, üt, vág, vés - ír RIONN - bevés, RIABH - rovás, vonás, csík

OL- (v) as [? finnugor töből] - ír LÉ-igh - olvasni

ZEN-él, [hangutánzó] - ír SEINN - zenél, hangszereken játszik, SIAN - zene, zümmögés, siratódal, SIANSA - dal, ének, nóta; walesi SWN [szún - zaj - török CENGE - dal, nóta, -CINLA-mak - zengeni

SZÓR-ak-oz-ik (< SZÓR) - ír SCORAI-ocht - mulatozás (< SCAIR - szór), SORCHA - vidám;

Romboló tevékenység szavai:

BÁN-t (ismeretlen eredetű) - régi ír BÀN-aid - ver, elver, ír BAIN - megütni, verni, háborgatni

ÜT (bizonytalan eredetű - ír OIDHE - csapás, ütés; hirtelen halál (> angol HIT - ütni) - régi török IT-mik, török IT-mek - lökni, taszítani, KÜT - ütni, verni - vogul IIHT, osztják OGETA - vág

VER (> meg-VER) (ismeretlen eredetű - ír PÚR-áil - verés - török VUR-mak - verni, megverni, régi török UR-maq, türkmén UR-mak - ütni, verni

RÚG (bizonytalan eredetű) - ír RAD - rúg, RÍOG - lökés, rugós - vogul

RANK - vízben gázol

PALL (? hangutánzó) - ír BUAIL - megüt, ver, fejbe kólint (> walesi BWYELL - balta, ír BUAILTEÁN -a cséphadaró ütőszége - magyar BALTA)

FÚJ (ősi hangutánzó az uráli korból] - ír BUILLE - fúj - vogul PUW-, osztják

POY-, cseremisiz PUEM, szamojéd PWLEM - fúj - török PUFLA-mak - fújni, PUF - fúj ás

DOB [ugor kori] - vogul TAMP - lő, TAMPI - verődik - török TEP-mek - rúgni, lökni, régi török Tä-mäk - lökni, taszítani - walesi TAF-lu - dobni, röpíteni (> régi ír TÁBALL - parittyá)

HAJÍT [? finnugor tóból] - finn HEITTää - dob - ír CAITH - dob (> CÁITH - szemét > KOSZ; CÁITHÍL - torkot köszörül (magyar KÖHÉCSEL) - türk mén XAJDA - gyorsan csinálni valamit

HAJT [finnugor] - ír CÉIDE - (oda-/rá-/fel-) hajtás, kociút - török CADDE - út, kocs-út; HAYDALA-mak - hajtani, üzni, jakut HAAJ - beterejni, behajtani - inka QATI-y - állatokat hajtani, terelni

RÁZ, RISZ-ál [hangutánzó] - ír RIOS - lenget

RÁNG-at, RENG-et, RING-at [bizonytalan eredetű] hangutánzó-hangfestő- ír RINC - táncol - török IRGAN-mak - mozogni, inogni, ringani, türkmén IRÁN-mak - hintázni, ringatni

TOLAK sz-ik [< TOL] - ír TOLL - támad, lökdös (< TOLL - tol) - régi török TALKOL-mak - ellök

SZÍT [ismeretlen eredetű] - ír SÉID - fúj, felfúj, fokoz

SZED [bizonytalan eredetű] - ír SCOITH - levág, letép; SEAD - üt, tép, sújt - (magyar SÚJT) - csuvas SEDER - rabolni, török SEC-mek - kiválasztani - mordvin SINDEMS - tör, letör, széttör

SZAK- ít, SZAG-gat, SZEG [finnugor] - ír SÁIGH - átüt, átszúr, átdöf - török
SÖK-mek - kitépni, kiszakítani - vogul SÄNG - tör, zúz, osztják SAKHA-tem -
összetörik, finn SUI-KU - szétzúzott

TÖR [ismeretlen eredetű] - walesi TORRI, breton TERR-in - törni - régi török
TAR-maq - széttörni

TAR-ol [csuvasos jellegű ótörök eredetű] - ír TÁIR - lealacsonyít, megrongál - régi
török TäZ, ujjgur, kun TAZ, török DAZ, tatár TAZ - kopasz, kalmük TAR -
csupasz, kopasz [> vö. török TIRIL-mäk - összegyűjteni, összeszedni - ír TARLA-
igh - összehúzni, összegyűjteni]

TÚR [bizonytalan eredetű] - ír TÓRA-igh - keres, kutat, TARA-thar - földfúró,
földtúró - finn TÖYRIä - túr, váj, felás - török DÖR-mek - túrni, turkálni, jakut
TÜÖR- kivájni, kiásni

RAB-ol [vitatott eredetű] - ír ROB-áil - rabol > ROBÁLAI - rabló

CSAL [ismeretlen eredetű] - török CAL-mak - lop, CAL-ik - ferde, CALDIR-mak -
játszani, becsapni - régi ír CHELL - fufang, csel - FID-CHELL - sakkjáték ("fás-
okosság" - "fa-csel"), ír CALAOIS - csalás, CEALG - csalni, becsapni; (régii ír)
horgászni - (magyar CSALI-i, CSAL-ét-ek, CSAL-fa) [> vö. török CAL-ik - ferde -
ír CLÉ - bal, rossz - magyar CSÁLÉ - bal oldali, bal oldali marha]

VÁG [finnugor] - vogul BANK - üt, ver - régi ír BONG-at - tör, zúz, tép (magyar
BONC-ol), BÁG - verekedés, harc (> BAKÓ)

SZAB [ismeretlen eredetű] - ír SÁBH - vág, fűrész (< SÁ - ütés, döfés, szúrás),
SÁIBLE - szablya

CSAP [ősi hangutánzó] - ír SEÁP - ütés (baszk ZAPAR - erős eső (magyar
ZÁPOR) - régi török CAP-mak - ütni, leütni, csuvas SAP - ütni, kazah CAP -
tapsolni, pofozni, türkmén -CAPAK - tapsolás, jakut SAP - csapni - votják CAPKI
- üt, tapsol, lapp COUP-pát - vág, levág, darabol

GYAL-ul [ótörök] - ír DEALA-igh - elválaszt, elkülönít - török YAL, jakut
DJULXA - sima

SZEL [finnugor] - vogul SIL- szel, osztják SÚLTA - felvág, cseremis SELAM,
finn SÄLIä - hasít - ír SCOR - vág, hasít, leüt - török CEL-mek - ütni, vágni.,
levágni, átvágni

SZÓR [ótörök eredetű] - ír SCAIR - oszt, választ, szór - régi török SAVUR-, török
SAVUR.-, üzbég SOVUR-, csuvas SEVER-, tatár SUIR- szór, hint, dob

DAG-ad (bizonytalan eredetű, ? hangfestő] - ír TÓG - növekszik, emelkedik (török DAG - hegy)

LOHAD [hangutánzó] - ír LAGHDA-igh - csökken, zsugorodik < LAGA-igh lágyul

KALL-ód-ik [ismeretlen eredetű] - breton KOLL - elveszni, elvesztődni, elveszíteni

REP- ed [finnugor] - finn REPIä - széttép - ír REAB - tép, széttör, szétzúz, repeszt - (ROBB-an)

LŐ [finnugor] - ír LÁMH-ach - lövés (vö. ír LÁMH - kar, öl)

ÖL [finnugor] - vogul ELÍ- ölni fog, osztják UEL- öl - török ÖL-mek - meghalni, elpusztítani, régi török ÖL-mäk - meghalni, ÖLDÜR-mäk - ölni, megölni - breton ORR - megöl, agyonüt > (meg-) HAL - régi ír (ad-) BAIL - meghal - (a török és finnugor megfelelőket lásd feljebb) visz [bizonytalan eredetű] - ír BÁS - halál, BÁSA-igh - kivégezni, megölni - (el-PUSZ-t-ít) - régi török BOZ-maq - leölni, török BOZ-mak - elpusztítani, megsemmisíteni - osztják VEZ- eltűnik.

Ezek tehát testrészeink és működésük szavai. Még ha egyik-másik hiányzik is a felsorolásból, mégis bátran kimondható, hogy nyelvünk nem finnugor, eredetű, sőt, ősi szavaink többsége a keltával azonos gyökökre vezethető vissza, és egy keltatürk világban született. Hogy ez hol lehetett, azt csak gyaníthatjuk. Egy finnugor - török vegyülést még el lehet képzelni a Fekete-tenger feletti pusztákon, a "honfoglalást" megelőző időkben, de hogy mikor keveredhetett nyelvünk a keltával (úgy, hogy a ma kétezer kilométer távolságban élő írek nyelvtanával, mondatszerkesztésével is azonossá váljon!), arról bizony kevés sejtelmünk lehet. Ha elfogadjuk a "keveredés" elméletét, akkor, itt a Kárpát-medencében, Árpád magyarjainak egy hatalmas kelta népességgel kellett volna találkozniuk. Erről pedig a történészek, régészek hallgatnak. Minthogy egy ilyen keveredés mai ismereteink szerint nem fordulhatott elő, nem marad más, mint az a feltételezés, hogy valahol máshol - vagy itt, a Kárpát-medencében, de más, korábbi időkben - kellett ennek megtörténnie, vagyis mindez egy közös őshazában ment végbe a történelem előtti időkben. Erről pedig csak akkor nyilatkozhatunk, ha ősi szókincsünk további szócsaládjait is megtárgyaltuk. Tekintettel arra, hogy a kelta nyelvben a testrészek és azok működésének szavai nem rokoníthatók egyik ún. indogermán nyelv hasonló fogalmait megnevező szavaival sem, leszögezhetjük, hogy a kelták nyelve nem indogermán eredetű, csak hathatósan befolyásolta az európai indogermán (főleg germán) nyelvek fejlődését (> Keltisierung Europas).

A magyar szavak rokonságát illetően: a keltával kapcsolatba hozható testrészeinket megnevező szavaink felülmúlják a finnugor nyelvek "rokon" szavait, de még a törökkel azonosítható szavaink hányadát is.

Nem hanyagolható el a magyar japán vagy a magyar-inka viszony sem.

Mit is mond a statisztika? Az egyszerű számvetés szerint a megtárgyalt 83 testrész magyar neve közül a keltával írásban hasonló és értelemben azonos 54 szó, a keltával pedig közvetve rokonítható (egyik-másik, de közel álló testrész neve hasonló, vagy a működés szavával hozható kapcsolatba) 25 szó. Tehát a magyar-kelta szóegyeztetés: 54 + 25; ezzel szemben a magyar török 36 + 16, magyar-finnugor 32 + 9, magyar japán 14 + 8, magyar-inka 12 + 9 szó. A többi kapcsolat elhanyagolható: magyar-latin 6, magyar-német 5, magyar-angol 5 (feltehetően kelta hatásra), magyar-dravida 3, magyar-szláv 3 ("koponya" a délszláv nyelvekben, "zsír" csak a szlovákban, "csecse" feltehetően átvétel a magyarból, akár csak az előbbi kettő), magyar-görög 2 ("kéz" és "kar" azonos szavai), magyar-hindi 2, magyar-perzsa 1, magyar-tibeti 1. Lényeges, hogy a test- részek kelta nevei hasonlóan viszonyulnak az indogermán nyelvek szavaihoz, mint a magyar. Így igazán egyre nehezebb elhinni a kelták "indo-germániségét". A nyugati (német, angol, francia) nyelvészek már emlegetnek egy feltételezett összeolvadást az "indogermán" keltáknak egy őshonos "pre-indoeurópai" néppel, ami a kelta nyelv teljesen eltérő voltához, nem indogermán jellegéhez vezetett. Ez persze csak feltételezés. A valóság az, ami kitűnik a testrészek ősi neveinek a magyarhoz való viszonyából, de ugyanakkor a török, a japán, az inka és nem utolsósorban a finnugor nyelvek hasonló szavaihoz való kapcsolatából is. Többször észrevehető volt az ilyen többirányú szóegyeztetés, az indogermán szavak ezektől teljesen eltérő volta mellett. Ilyen közös magyar-kelta-finnugor-török-japán- (inka) szó a: csont, homlok, szem, száj, ajak, fog, szív, hát neve; magyar- kelta- török- japán- inka közös szavakkal találkozunk a kéreg, zsír, orr, kacs nevei esetében; magyar-kelta- [finnugor] - török szóegyeztetések a bőr, hám, haj, fürt, varkocs, szakáll, izom, fej, agy, fül, nyelv, torok, mell, csecse, tüdő, pete, gerinc, far, kar/kéz neve, valamint a cselekvés szavainak többsége. Ezek a szavak minden kétséget kizáróan ősi szókincsünk szerves részei, átvételről nem lehet szó. Mindemellett szembeötlően erőltetettek a finnugor "eredetet" szolgáló magyarázatok, szóegyeztetések. A magyarhoz sokkal közelebb állnak a kelta (ír) szavak, mind írásmódjukban mind értelmükben. Legyünk őszinték, mondjuk ki nyíltan: a magyar és az ír nyelvben ugyanazokkal a szavakkal állunk szemben! Akárhon is születünk, testünk egyes részeinek közösen adtuk nevet, működésüket is hasonlóan neveztük meg. Azonos szavakat használunk, azonos képzőkkel.

A testrészek megtárgyalása után folytassuk most ősi szókincsünk átvilágítását, és nézzünk át másik három fontos fogalomcsaládot:

- a névmások,
- a számok és
- a családtagok nevének viszonyát a testvéri nyelvek azonos értelmű szavaihoz.

Hasonlóan az előbbi fejezethez, ahol testrészeinkről számoltam be, magyar szavainkat most is a kelta, a finnugor, a török, a japán és az inka indiánok nyelvéhez viszonyítom.

Névmások

A névmásokat az elsősorban nyelvtani egyezésekkel foglalkozó harmadik részben már bőven megtárgyaltuk, ezért itt csak egy rövid felsorolás:

ÉN magyar ÉN [vitatott eredetű: örökség az urali korból vagy magyar fejlemény - "EZ" származéka] > ENY-ÉM -M: anyá-M (főnévi ragozásban); leír-oM, ill. mesél-eK (igék ragozásánál) kelta: ír MÉ - én (MISE - én személyesen, saját magam), walesi MI, man. MEE - én ír Mo - enyém - M' (főnévi ragozásban): M'athair - apám/-IM (igei ragozásban): fuir-IM - várom mannini MY - enyém -YM (főnévi és igei ragozásnál): chass AYM - cipőm/ caill-YM - elveszitem finnugor: finn MINA (MA), észt MINA, MA, cseremis MIN, zürjén ME, lapp, mordvin MON - én

MIN-UM - enyém -NI (főnévi ragozás): kirja-NI - könyvem/-N (igei ragozás): puhu-N - beszélek türk: régi török BEN - MEN, török BEN - én; mongol BI - MINÜ - én török BEN-IM - enyém - (I) M (főnévi és igei ragozásban): ev-IM - házam /gid-iyor-UM - megyek japán (W) ATASHI - én > WATASHI NO - enyém - WATASHI NO chichi. - atyám / nomi-MASU - iszom inka NOQA - én > -Y (főnévi ragozás): churi-Y - gyerekem/-NI (igei ragozás) tapu-NI - kérdezem

Egyéb: hindi MAIN - én > MÉRRA - enyém (MÉRRA bhái - bátyám, testvérem); MAIN kháataa huun - eszek (vagyok) perzsa MAN - én > -AM (főnévi ragozásnál): lebas-AM - gyerekem / (igei ragozásnál): MAN mi-kon-AM - én csinállok, (MAN) hast-AM - (én) vagyok görög EGÓ - én > MOU - enyém (mitéra MOU - anyám); -O (igei. ragozás): taxidév-o - utazok szlovén JAZ - én > MOJ - enyém (MOJ moz - férjem); -AM (igei ragozásnál): del-AM - dolgozok litván ÁS - én > MÁNO - enyém (MÁNO - sesuo leánytestvérem); -U (igei ragozás): válgy-U - eszek német Ich - én > MEIN - enyém (MEINE Flasche - üvegem); ICH spiele - játszok

Ahogy a felsorolásból látható, egy "én-enyém" (személyes névmás - birtokos nm.) szerves összetartozás csak a "turáni" (magyar, kelta, finnugor, török, japán, inka) nyelvekben létezik, az indogermánoknál ez hiányzik (az "enyém" fogalma teljesen elűt az "én" szavától), kivétel a hindi és a perzsa (iráni). Nézzük át a többi névmásokat is, és egyúttal figyeljünk a magyar és a kelta többes szám képzésének azonos voltára.

TE magyar TE [ősi örökség az urali korból] > TI-ED -D (könyv-ED); takarOD, ás-OL, hajít- (A) SZ kelta: ír TÚ - te (TUSA - te személyesen, TÉ - "te" általában, aki), walesi CHI, mannini OO (> angol YOU) - te ír DO - tied (DO gharmhac - gyermeked); tuig-eann TÚ - tudod, érted, ceanglai TÚ - megkötsz walesi EICH - tied/mannin DTY - tied - AYD (ushag AYD - madarad) finnugor: zürjén TE, cseremisiz TIN, mordvin, lapp TON, mári TEN, finn SINI- (SA), észt SINA finn SIN-UN - tied (talo-SI - házad); näe-T - nézel türk: régi török SāN, török SEN, türkmén SEN, jakut EN - te; mandzsu SI, mongol CI - te török - (I) N - tied (agac-IN - fád); sec-iyor-SIN - válogatsz japán ANATA - ön (KIMI - maga, OMAE - te) > ANATA NO - tied (öné) ANATO No zubon - nadrágod inka QAM - te > -YKI - tied (lawa-YKI - levesed); tipi-NKI - letéped

Egyéb: hindi TU - te (TLIM - maga); perzsa TO - te > -AT - tied, somorri - számolsz; görög ESSÍ - te > TA - tied; szlovén TI - te > TEBE - tied, S- nes-eS - szállítsz; litván TÚ - te, TRVO - tied; német DU - te, DEIN - tied.

magyar ő [ősi örökség a finnugor korból];

EZ, AZ [ősi örökség az urali korból - állítja a MTESZ]

Ö-VÉ -A (főnévi ragozásnál): ház-A/az igeragozásnál: -IK- játsz-IK, vagy utórag nélkül: fut kelta: ír É, Í-ő>A- övé, SEO - ez, SA (SIN) - az; walesi E; Hi -ő>E- övé; mannini EH, EE -ő>E- övé ír A cóitin - köténye; (lé-IGH - olvasni >) lé-ann SÉ - olvas /I beír - elbír (utórag nélkül) mannini booagh E- tehene (bugája); -chea EH -csá é] - menekül, elszalad finnugor: finn HāN, mordvin SON, votják SO, vogul TÚ -ő <> zürjén ATA - íme itt, ATT - íme ott finn HāN-EM - övé -NSA (korva-NSA - füle), puhuu - beszél (megduplázódik az utolsó magánhangzó) türk: török o, régi török, türkmén OL, üzbég U-ő> török - (S) I (N) cocuk-lar-I - gyerekei; gel - jön japán KARE -ő (férci), KANOJO -ő (nő-; KO-re - ez, SO-re - az, SONG - az, amaz, azon. inka PAY -ő> -N - övé - unku-N - inge; KAY - ez, CHAY - agy; tapu-N - kérdez

Egyéb: hindi YAHÁ -ő> Ís- övé; perzsa ű-ő> -AS - övé (mű-S - haja), ast - van; görög AFT (-ós, -í, -ó) -ő> pij-E - megy; szlovén ON, (-a, -o) -ő> kupuje - vásárol; litván JÉS, JÉ -ő> JO, JOS - övé; német ER, SIE, ES ő> SEIN, IHR - Övé.

Magyar MI (MINK) [finnugor I én+"-k" többesjel] > MI-ÉN-K - lov-UN-K utaz-UN-K kelta: ír MUID - mi jén + "-d" többesjel] (MUID-NE - mimagunk, SIN-NE - "azonmagunk") > -NE - miénk muintir-NE - népünk, lth-MID - eszünk; walesi Ni - mi > EIN - miénk, mannini SHIN - mi > NYN - miénk finnugor: finn ME - mi > MEIDāN - miénk -ME (lippu-ME - lobogónk); mennä-MME - megyünk, '-, türk: régi török MU, csuvas MEN, türkmén NEME, török BIZ - mi török (I) MIZ - miénk - inek-IM-z - tehenünk; -uz (igeragozásnál): kalkUz - felkelünk japán WATASHI-TACHI - mi ("watashi" én + "tachi" - többes szám jele) .- inka NOQA-NCHIK - mi ("noqa" - én) > misi (qo) -NCHIK - macskánk; uyari-NKU - hallunk

Egyéb: hindi HAM - mi; perzsa M- mi > -EMÁN - miénk, ist-ÍM - állunk; görög EMÍS - mi > plén-OUME - mosunk; szlovén MI - mi > zbira-MO gyűjtünk; litván MES - mi > MUSU - miénk; német WIR - MIR - mi > UNSER - miénk...

TI magyar TI (TIK) [finnugor I te+"-k" többesjel] > TT-ET-EK - ház-aT-OK/kiabál-T-OK kelta: ír SHIB - ti > BHUR - tietek, walesi CHI - ti > EICH - tietek, man- nini SHIU - ti > NYN - tietek > ír BHUR ngúna - ruhátok, gúnyátok ("gúna" - ünnepi ruha, díszru- ha); beir-ann SIBH - forraltok, főztök finnugor: finn TE - ti > TEID-N - tietek -NNE (kala-NNE - halatok); -TTE (juo-TTE - isztok) türk: török SIZ - ti > - (T) NIZ - tietek - kapi-NIZ - kaputok; - (S) INIZ taniyor-SUNUZ - megtanuljátokjapán ANATA-TACHI - ti ("anata" - te+"tachi" többes szám jele) inka QAMA-KUKA - ti ("qam" - te+"-kuna" többesjel) > -YKTCHIK-allqo-YKICHIK - kutyátok; qallari-NKICHIK - elkezdtek vm-t, nekifogtok-ne- kivágtok vm-nek

Egyéb: hindi TUM - ti; perzsa SOMÁ - ti > -ETÁN - tietek, nüs-ÍD - isztok; görög -ESSÍS - ti > théle-TE - akartok; szlovén VI - ti > govori-VA - beszél- tek; litván JUS - ti > JUSU - tietek; német IHR - ti > EUER - tietek.

magyar ŐK [magyar fejlemény: ő+"-k" többesjel] > ő(v) -ÉK-vár-UNK/ szab-NAK kelta: ír IAD - ó'k [ő+"-d" többesjel] >A- övék, walesi NHw - ők- > EU - övék, mannin AD - ők- > NYN - övék > ír A mbaile - falujuk -,baile" - falu); coip-ann SIAD - habosítanak, ha- bot "vernek" (köpülnek) finnugor: finn HE - ők- > HEIDäN - övék-NSä. (polvi-NSä - térdük); -VAT (asu-vAT - laknak) türk: török ON-LAR - [ő+"-Iar" többesjel] > -cay-LARI - teájuk; ic-LAR - isz- nak japán KARE-TACHI - ők ("kar e" - ő, férfin), KANOJO-TACHI - óli -,kanojo" - ő, nő-; + "tachi" többesjel inka PAY-KUNa - ők ("pay" - ő+"-kuna" többes szám jele) > maqta-NKU - fiúk; kuchu-NKU - vágnak

Egyéb: hindi WE - ők (AAP - ők) > ÁAPKAA - övék; perzsa ÍSAN - ők > sagESAN - kutyájuk, nevis-AND - írnak; görög AFT (-í, -és, -á) - ők > tréch-OUN - szaladnak; szlovén ONI - ők > gre-jo - mennek; litván.JOS - ők; német SIE - ők..

Tehát a névmások alapján bármilyen nyelvi vagy "genetikai" rokonságot vagy származást felállítani képtelenség, sőt irányított csalás (> lásd: indogermanisztika és torzszülötte, a "finnugorisztika").

A névmások alapján nincs közös indogermán, illetve finnugor ősnyelv és ősnép, így a kelta nem lehet indogermán és a magyar sem lehet finnugor "eredetű", mert ilyesmi nem létezett, csak a göttingai fajelméletekben.

Számok

A számok hasonlítása alapján, gondolják "hivatalosított" tudósaink, lehetne a legbiztosabban elkülöníteni az ún. indogermán nyelveket a nem indogermánoktól. P. B. Ellis véleménye szerint: "Solche Vergleiche von Zahlwörtern sollen demonstrieren, dass zu einer bestimmten historischen Epoche alle Völker Europas (mit Ausnahme der Finnischen, Estnischen, Ungarischen, und Baskischen,) sowie Mesopotamiens und Nordindiens von einer gemeinsamen Sprachgruppe ausgingen. In grauer Vorzeit soll eine indoeuropäische Sprache existiert haben, doch kann eine solche nicht zufriedenstellend beschrieben und auch nicht mit Sicherheit einer spezifischen Periode zugeordnet werden"- magyarul: A számnevek ilyen összehasonlítása bizonyítani hivatott, hogy egy bizonyos történelmi korszakban Európa összes népei (a finn, észt, magyar és baszk kivételével), valamint Mezopotámia és Észak-India népe egy közös nyelvcsoporthoz keletkezett. Egy igen régi történelem előtti időben kellett lennie egy indoeurópai nyelvnek, de megbízhatóan ilyet sem felvázolni, sem egy meghatározott korszakhoz kötni nem lehet. [Ellis, P. B. "Die Druiden", München, 1996, 22. old.).

Ehhez csatlakozik Kinder és Hilgemann német történészek megállapítása is, miszerint: "Es ist daher falsch, vereinfachend von einer "Ursprache", einem "Urfolk" oder der indogerm. "Urheimat" zu sprechen,. (...) Die Entstehung der indogerm. Einzelsprachen, braucht nicht durch Abspaltung, sondern kann, auch durch Mischung mit fremden Sprachelementen, erklärt werden", magyarul: Ezért hibás leegyszerűsítve egy "ősnyelvről", egy "ősnépről" vagy az indogermán "őshazáról" beszélni. Az indogermán nyelvek külön-külön való kialakulását nem annyira lehasadással, szétválással, mint inkább idegen (értsd "nem indoeurópai") nyelvi elemekkel történt keveredésével magyarázható. [Kinder, H., Hilgemann, W "Atlas zur Weltgeschichte"; Köln, 1987, 33. old.]. Hagyjuk tehát a tényeket beszélni, nézzük át az egyszerű számok magyar nevének kapcsolatait, "rokonsági fokát", viszonyát más nyelvek szavaihoz.

EGY Magyar EGY [vitatott eredetű < "EZ" származéka vagy finnugor eredetű] <>
ÉN ["ez" származéka]

EGY-, EGY-es, EGY-ik, EL-ső, EGY-ed-ül, EGY-en-, EGY-etlen, stb. (hurri AIKA - egy) EG-ész (EGY-es) [bizonytalan eredetű ID- (e) ["ez" származéka], ED-Z [ismeretlen eredetű], ÜD-ül [ismeretlen eredetű] - (akkád ID - egy) kelta: ír AON - egy (CÉAD - első; walesi UN - egy (CYNTA - első, mannini UN - egy ír UATHA - egyes (szám), egyenként, egyedül; AIT - egyedül, egyedi (<> ÜD - az, az ott) ír ÉIGIN - egy-duine ÉIGIN - egy ember, valaki - (magyar EGYÉN) ÉIGIONTA-igh - (ki-) egyenlíteni, "egyesbe" hozni (pl. tartozást); ÉIDE-ann-as - (meg-) egyezés, feszültségmentessé tevés-üdülés ("DÚN ÉIDEANN" - üdülőtanya - "Edinburgh" kelta neve) mannini JEH - egy, FER - egy (egy fő) finnugor: finn YKSI - egy (ENTE -ENSI- első); vogul EKVE, mordvin VEIKE - egy osztják IT - az, egy; finn YHDES - "-egyedik" (összetett számokban), türk: ujur, jakut, türkmén, török BIR - egy (> török BIR-inci - első); török ÖNCE - először türkmén Az - egy - (szumir AS - egy) török TEK - egyes, magányos; YEG - YEK - egy

(valaki) [perzsa eredetű] japán IGHI - egy (ma: "egy") > HITO-ri - egy fő (egy személy), egymaga inka HUK, UJ - egy > HUK-nin - egy másik, HUK neqen - első baszk BAT - egy

Egyéb: hindi Ex - egy > Ek baar - egyszer; perzsa YEK - egy > YEK-om - első; görög ÉNA (S), MÍA - egy, PRÓTO (S) - első; latin UNUS - egy > UNItas - egység, PRIMUS - első; angol ONE - egy > A (N) - egy (vk, vm), FIRST - első, ODD - egyedül; német EINS - egy > EIN (-er, -e, -eS) - egy (vk, vm.), ERSTE - első; svéd ETT - egy > EN, ETT - egy (vk, vm); litván VIENAS - egy, PÉRMAS - első; szlovén EN (A) - egy, PRVI - első, orosz ODIN - egy. Semmilyen "indogermán" közösséget nem lehet kimutatni, hanem két csoport különül el: a hindi -perzsa " (Y) E k" és az európai "UN-" (görög ÉN> latin UN- > germán "ONEIEIN" > litván (V) IEN- > szlovén EN-). Ezen kívül áll a svéd ETT (> orosz OD-in), kérdés az, hogy honnan került a svédbe ? (> vö. osztják IT, régi japán HITO-).

A kelta AGN, UN - egy a latinból származnak, de egyéb, ősi szavak arról tanúskodnak, hogy a kelták az "egy" fogalmát máshogy is nevezték, lásd: ír ÉLD-ÉIG-, manini JEH vagy FER - (török BIR).

A "turáni" nyelveket is két csoportba lehet osztani: EG- EK-, illetve ET" ED-hangpárok csoportjába. Az első a magyar EGY - ír ÉIG-in, manini JEH - fmn YK-si - török YEG - japán ICHI - inka HUK (> emiatt kétségbe vonom a török "YEG" perzsa, vagy a japán "ICHI" kínai "eredetét"). Természetesen ebbe a csoportba tartozik a hindi EK és a perzsa YEK is. A második az ír UATHA, AIT - finn YHD-es, osztják IT (> svéd "ETT", illetve az orosz "OD-in" is) - régi japán HITO-tsu, HIT-ori - baszk BAT. Az angol ODD - egyedül, egyedi nyilván a kelta (ír) UATHA (AIT) szóból származik. tehát a felsoroltakból kiderül, hogy az "egy" fogalmát négyféleképpen jelöljük:

EK- " EG ET- ED- EN- BIR - EIR hangpárral hangpárral hanggal hangpárral magyar EGY (magyar ID-e (magyar ÉN (magyar BÍRÓ (> EGYÉN) - ez) - ez, egy) "első") ír ÉIGEN egy (valaki) ír UATHA (AIT) egyes ír AON egy manini JEH egy ír CÉAD - első man. UN egy man. FER egy, egy FŐ finn YKSI egy Finn YHDES "-egyedik-" mordvin VEIKE egy osztják IT egy, az török TEK egy, türkmén AZ egy tör. ONCE először tör. BIR egy egyetlen YEG egy (-valaki) lgó japán ICHI egy japán HiTO- egy (vk) inka HUK, UJ egy baszk BAT egy hindi EK egy perzsa YEK egy gör. ÉNA (S) egy gör. PRÓTOS első lat. UNUS egy lat. PRIMUS első ném. EINS egy ném. ERSTE első ang. ODD egyed (-ül, -i) ang. oNE egy ang. FIRST első svéd ETT egy svéd eN egy (vk_) svéd. FÖRSTA első orosz ODIN egy szlov. ENA - egy szlov. ORVI első litv. VIENAS egy litván PERMAS első

KÉT, KETTŐ magyar KÉT, KETTŐ [finnugor] > KÉT-, KÉT-es > KÉT-ked-és - (egyiptomi KETI - pár) MONNO - mindkettő - (japán MINA - mind + NI - kettő-szumir lvIIN - két; második kelta: ír DHá - két, Dó - kettő > Dís - kettes, kettős,

pár; mannini. JEES - kettő, kettős, pár ír CÉAD- száz, sok - (kabard KOD - GOD - sok, bőséges); mannini (YN) NaH - (a) második finnugor: vogul KIT, mordvin KAVTO, finn KAKSI - kettő, KAHD-es - "-kettedik" (összetett számokban) türk: csuvas IKKE, jakut IKKI, ujjur, türkmén, török IKI - kettő > IKI-ncí - második japán NI - kettő > NI-ban - második; régi japán FUTA-tsu - két > FUTARI - kettős, pár inka ISKAY - két, kettő - (török IKI)

Egyéb: hindi, perzsa DO > görög DIO > latin Duo > angol Two, holland TWEE (német ZWEI), svéd TVA > szlovén DVa > litván DVA - kettő. Lásd még: hindi BI- > latin BI- két- (> BIS - kétszer, BINI - pár) - baszk BI - kettő.

Három magyar HÁROM (HÁR-om) [finnugor eredetű] > HAR-ma- (a) d-ik baszk HIRUR (HIR-ur) - három - nyilvánvalóan a baszk szó áll a legközelebb a magyarhoz! kelta: ír TRÍ, mannini THREE (ejtsd HRÉ) " TROOR (TRO-or) - három > YN TRa- (a) ss - harmadik finnugor: cseremisiz KUM, vogul KHUREM, finn KOLME - három > KOLMas - harmadik türk: jakut us, török ÜC - három > üc-üncü - harmadik - (szumir is, akkád ESSA - három) japán SAN - három (? kínai eredetű] - (perzsa SE - három); régi japán MI-tsu - három inka KIMSA - három - (cseremisiz KUM)

Egyéb: hindi TIIN (TI-in) görög TRI (s) > latin TRE (s) > angol THREE, német DREI, svéd TRE > szlovén TRI > litván TRYS; lásd még: a "családból" kilógó perzsa SE - (török üp - japán/kínai SAN) - három.

NÉGY magyar NÉGY [finnugor eredetű > NEGY-ed-ik, NEGY-ed koreai NEED - négy (japán YON, YO-tsu - négy) -a koreai Számnév bizonyára a legközelebbi rokon szó finnugor: vogul NILA, mordvin NILE, észt NELLI, finn NELJä - négy > NELJä-s - negyedik kelta: ír CEATHAIR (kjahar), mannini KIARE, walesi PEDWAR, breton PEVAR (pejár) - négy türk: török DÖRT - négy > DÖRT-üncü - negyedik inka TAWA - négy

Egyéb: hindi TSAAR, perzsa TSAHÁR - négy > görög TÉSSER (-is) - négy latin QUATTUOR - négy (> litván KETURÉ > szlovén STIRI - négy) > germán: német VIER, svéd FYRA, angol FUOR - négy.

ÖT magyar ÖT [ősi örökség a finnugor, esetleg az uráli korból] - (szumir ID - öt) finnugor: vogul EIT, osztják UET, mordvin VETE, votják VIT, lapp VITTÁ, cseremisiz VIS, finn MISI - öt japán (régijapán) ITSU-tsu - öt - (magyar ÖT); GO - öt (? kínai eredetű) - (kelta CÚIG) kelta: ír CÚIG, mannini QUEIG - Öt; (walesi PUMP - Öt < átvétel a viking-germánból) türk: török BES, jakut BIES, ujjur BIS - öt - (inka PICH-qa); csuvas PILIK - öt inka PICHQA - öt - (türk BES, BIS)

Egyéb: hindi PAANTS, perzsa PANDA > görög PÉNTE > latin QUINQUE (olasz CINQUE) > litván PENKI (> szlovén PET) > német FÜNF (> angol FIVE), svéd FEM - öt

HAT magyar HAT, HAT-os [finnugor)

-HAT-ás, HAT-al-m-aS kelta: walesi CHEWCH, breton CHOUECH - hat; ír SÉ, mannini SHEY - hat - (szumir AAS - hat) ír CÉAD- száz, sok - (kabard KOD - sok); COTHA-igh - hatni, ráhatni > COTHÚ - hatás finnugor: vogul KAT, mordvin KOTO, cseremisiz KUT, finn KUUSI - hat türk: török ALTI, jakut ALTA, csuvas OLTA - hat török KAT - erős, kemény, KAT-mak - növelni; jakut KAT - erős, KATAN - hatol, behatol japán (régijapán) Mu-tsu - hat; KATAI - erős, kemény inka SOQTA - hat (nem a latin szó átvétele, hanem a szumir SUS - hatvan megfelelője); HATUN - nagy

Egyéb: hindi TSAH, perzsa Sís > görög ÉXI > latin SEX > angol SIX, német SECHS > litván SESE > szlovén SEST - hat

HÉT magyar HÉT [finnugor- > HÉT-, HET-ed-HÉT kelta: ír SEACHT, mannini SHIAGHT, walesi SAITH, breton SEIZH - hét finnugor: vogul SOT, finn SEITSEMÄN - hét türk: török YEDI, türkmén JEDI, üzbég ETTI, ujjur SAT, jakut SETTE, csuvas SICCE - hét japán (régijapán) NANA-tsu - hét; SHISHI - hét [? kínai eredetű] - (török, finnugor, kelta egyezések) inka QANCHIS - hét kabar (kaukázusi nyelv, ami nem-indogermán, nem türk, nem sémita) KOD - GOD - sok, bőséges

Egyéb: hindi SSAT / perzsa HAFT > görög EFTÁ / latin SEPTEM > német SIEBEN > litván SEPTYNĖ > SZLOVÉN SEDEM - hét.

NYOLC, KILENC magyar NYOLC (NYOL-c) [finnugOr]; KILENC (KIL-EN-c) [származékszó Egyéb: hindi AATH, perzsa HAST > görög OCHTÓ > latin OCTO > német t' ACHT > litván ASTUONI > szlovén OSEM - nyolc; hindi NAU, perzsa NOH > (s görög ENNĒA > latin NOVEM > német NEUN litván DEVYNĖ > szlovén DEVET - kilenc.

TÍZ magyar Tíz [iráni eredetű < óiráni DÁSA, avesztai DASA, szogdi THAS - tíz (MTESZ)] kelta: ír DEÁG, walesi DEG - tíz; ír TOISE - mérték finnugor: Osztyák YON, Cseremisiz LU, finn KYMMENEN - tíz; -TOISTA - "tíz" (összetett szavakban); türk: török ON, csuvas VONNA, ujjur LAVA - tíz; török DIZI, régi török TIZIK - sor, vonal japán.TU [dzsu] - tíz; régi japán To: [tó] - tíz - (magyar Tíz) inka CHUNKA [csunka] - tíz

Egyéb: hindi DAS, perzsa DAH > görög DÉKA > latin DECEM (> angol TEN, Svéd TIO, német ZEHN) > litván DESIMT > szlovén DESET - tíz nem "közös" indogermán találmány ez, hanem sorra egymástól átvették!

A "tíz" megjelölésére két magyar ragot (képzőt) ismerünk: magyar -I (N) C > har(o) m-ING ír - (o) CHA > fi-CHE - húsz, tri-OCHA - harminc, nó-CHA - kilencven finn KY-mmen-en - tíz > kakszi-KY- húsz, kolme-KY- harminc, neljä KY-mmen-tä - negyven stb. magyar -VEN > negy-VEN, öt-VEN, hat-VAN, het-VEN, nyolc-

VAN, kilenc-**VEN** türk: csuvas **VONNA**, török **ON** - tíz (> az osztják "yon" török hatásra alakult) inka **UNU** - millió.

HÚSZ magyar **HÚSZ** [finnugor] - (szumir **HUS** - hús) finnugor: vogul **KHUS**, osztják **KOS**, votják **KEZ**, zürjén **KIZ** - hús görög **ÍKOSSI** - hús (a "rokonság" nyilvánvaló, a görög "hús" teljesen elüt a többi indogermán szótól) kelta: ír **FÍCHE**, manini **FEED** - hús; walesi **UGAIN**, breton **UGENT** - hús baszk **HOGEI** - hús - (magyar **HÚSZ**, g> sz hangcsere) török **YIRMI** - hús (szóképzéssel alakult: japán **NI JU**: [ni dzsú] "két tíz" <> inka **ISKAY CHUNKA** - "két tíz").

Egyéb: hindu **BIIS** (BI-is "két tíz") hús (> perzsa **BIST**) > latin **VI-GINTI** (BI-VI-két + **GÉNT**-is - nemzedék); latin mintára > német **zwA-n-ZI** (n) -g (> angol **TWENTY**) <> litván **DVÉ-DESIMT** (> szlovén **DVAJSET** - "két-tíz").
Magyarázat: zárójelben mindig a kiejtett szó átvétele.

SZÁZ magyar száz [ősi örökség a finnugor korból - **MTESZ**] - (szumir **sus** - hatvan > akkád **sus** - száz) kelta: ír **CÉAD** - száz, **CÉAD**- száz, sok, manini **KEEAD** - száz - (kabard **KOD** - sok, bőséges) finnugor: zürjén **SO**, vogul **SAT**, Finn **SATA**, észt **SADA**, mordvin **SADO**, lapp **CUODE** - Száz türk: török **Yüz**, üzbég **duz**, türkmén **düz**, jakut **SÜÜS** japán **HYAKU** - száz inka **PAOHAK** - száz; (say-ay - nagyság, érték)

Egyéb: [szanszkrit **CATAM** > avesztá **SATAM** - száz] > hindi **SAU**, perzsa **SAD** - száz < (s-k hangcsere) > görög **EKATÓ** (> szlovén **STO**) > latin **CENT**-um (> német **HUND**-ert > angol **HUNDRED** /> litván **SIMT**-as) - száz.

Megállapítás: nincsenek "satem" és "centum" indogermán nyelvcsoportok, hanem egyszerűen a sorozatos átvétel során a latinban egy N beékelődik a szájpadi T (D) hang elé a beszéd "dallamosítása" végett, ahogyan ez más nyelvekben is előfordul (-t), pl.: régi ír "dhígh" - dug > "deNg-at" - döng-öl.

Minden olyan nyelv, amely a latinból vette át a "száz" fogalmára vonatkozó szavát, az ezt a beékelődött N-t is átvette. A magyar száz természetesen kapcsolódik az ősi indogermánként tekintett óiráni **SATAM** szóhoz, de nem úgy, ahogyan "hivatalosított" nyelvészeink elképzelni szeretnék, vagy elképzelni kötelesek, hanem mindkettő: a magyar **Szisz** és az avesztá **SAT**-em alapja a szumir **sus** - hatvan, 6-os számrendszerben a mai "száznak" a megfelelője. Ezt az akkád is átveszi, először mint "hatvan", később a "százat" jelöli vele. "Száz" szavunk is bizonyítja kaukázusi gyökereinket, a kelta, a finnugor és a türk-japán-inka szóegyezések ennek nem mondanak ellent, a lapp-kelta összefüggés is alátámasztja ezt:

(1.) szumir **SUS** - hatvan > akkád **SUS** - száz > magyar **SZÁZ** > finn **SATA** > észt **SADA** > lapp **CUODE** > ír **CÉAD** - száz > kabard **KOD** - sok/

(2) > jakut süüs > török Yüz > japán-kínai HYAKU - száz/

(3) > inka SOQ-ta - hat, SAY-ay - nagyság, érték.

EZER magyar EZER [iráni, alán eredetű: AZARION - ezer - állítja a MTESZ] (szumir SARA - háromezer-hatszáz, a 6-os számrendszerben az "ezer" megfelelője > akkád SÁRU - ezer kelta: ír SÁR- felülmúlhatatlan - (magyar SZER); MÍLE (átvétel a latinból) finnugor: zürjén SURS, votják SURES - ezer [iráni eredetű - írja a MTESZ; oszét ÖRZÖ - rengeteg, töméntelen - magyar ÓRIÁS]; finn TUHAT - ezer türk: török SIN - ezer japán SEN - ezer inka WARANQA - ezer (WARAN + "-qa" főnévi rag) [(régii magyar EZEREN, EZEREK (MTESZ)]

Egyéb: hindi HASÁAR <> perzsa HEZÁR, görög CHÍLÍ> latin MILLE, német TAUS-end > szlovén TIS-oc - ezer.

Megint nincs indogermán összetartozás, ezzel is meghazudtolva a "közös eredetet". Az "ezer" számnév alapján az indogermánok nevezett nyelveket három csoportba sorolhatjuk:

- hindi HASÁAR és perzsa HEZÁR [(a magyar,. EZER-rel egy töből eredő szavak: szumir SARA]

- görög CHILI > latin MILLE (> új kelta, ír MÍLE) [lásd még: görög CHLI-th - luxus]

- germán (német) TAUS-end > szláv (szlovén) TIS-OC [< elképzelhető, hogy a kelta (ír) TOISE - mérték jelentésű szó átvétele és "értelemváltással" való alkalmazása; lásd még: régi japán TO: - magyar Tíz].

Az eddigiek alapján is nyilvánvalóvá válik, hogy nincs "ősindogermán" közösség, eleve az egyszerű számok nevének összehasonlítása alapján az indogermánizmus utolsó bástyája is megdől. Az egy és az ezer, de minden bizonnyal a tíz és a száz számnevek esetében is, úgymond "az alfánál és az ómegánál" nem lehet közös indogermán szóalkotásról beszélni, hanem kirajzolódik egy "közel-keleti", szumir örökségen alapuló ősi (magyar -kelta/perzsa-hindi) és újabb európai (görög-latin) nyelvterület. Néha ez európai térségen belül különválnak egy germán-szláv vidék is, ami egy erős kelta-hun (pl. svéd ETT, orosz OD-in) hatás alatt fejlődött. A számnevek egybevetése nem mond ellent a magyar-kelta rokonságnak.

a magyar SZÁM ["csuvasos jellegű ótörök jövevényszó" - véli a MTESZ] > SZÁM-ol, SZAM-la, SZÁM-ít i_ kelta: ír SUIM - szám > SUIM-igh - számolni, összeadni > SUIM-lú - összeadás, számla a ír SUIM - megfigyelés, megtekintés (> számbavétel); érdek (> számítás) türk: csuvas SUM - szám, ujjur SAN - szám, mennyiség inka SAY-ay - nagyság, érték; YUPA-y - számolni (ír ÍOC - fizetni, megfizetni) (> japán KAZU - szám; KANJO: [kándzsó] - számlálás, számla - hindi

GIN - szám > GIN-naa - számolni) (> finn, LASKEA - számolni > LASKU - számla).

Egyéb: perzsa SOMORE <> latin NUMERUS / görög ARITHMÓS / német ZAHL <> szlovén STEVILO - szám.

SZÁM-olnunk kell ismét egy "közös" kelta- magyar-türk nyelvterülettel.

Lehetséges ez? Ha igen, ez csak úgy magyarázható, hogy a magyar a közvetítő a kelta és a török világ között (vagy talán több? MAGYAR az ír MIDHIR - főbíró, ítélőbíró, "felhatalmazott", török MÜDÜR - főigazgató, fő vezér, mint ahogyan Attila is "hennar MADIR"-nak nevezte magát. A magyar-kelta és a magyar-török közeledést meg lehet magyarázni külön-külön, de egy kelta-török nyelvi kapcsolatot, közösséget, amire rábukkanunk jelen írás bármelyik fejezetében, ősi szókincsünket taglaló bármelyik szó-, fogalomcsaládja tárgyalásánál, igazán elképzelni, megérteni csak úgy lehet, ha egy nagyobb "érintkezési" felületet veszünk figyelembe. Ez pedig csakis egy kaukázusi ősi hon elképzelésével lehetséges. A magyar krónikások szemére azt vetik, hogy túloztak, "magyarkodtak", nagyképűségükben a magyar ősiséget bibliai népekkel kapcsolták össze. Ezzel próbálkoztak az ír (!) középkori krónikások is, állítják ugyanazok a "tárgyilagos" nyelvészek, akik a magyar krónikák gyalázói is. Miért tették éppen a magyarkodó és "írkedő" papok, miért nem kísérleteztek ugyanezzel a német, francia vagy orosz "tárgyilagos" krónikások? Az ír legendák szerint az első írországi telepések Partholón és Nemed népe volt, akik Kis-Ázsiából származtak. Partholón és Nemed Magog fia volt. "Sowohl Partholón als auch Nemed sind Nachkommen Magogs, Sohn Jafets" - magyarul: mind Partholón mind Nemed Jafet fiának, Magognak utóda volt. [Ellis, P. B. "Die Druiden", München, 1996, 127. old.]. Josefus Flavuistól tudjuk, hogy Magogtól, Jafet második fiától származtak a szkíták, akiket régen Magog nevére még MAGOK-oknak hívtak!...

Ezek tehát az ősírek is: ős-"magorok".

A család

A magyar CSALÁD szót "hivatalosított" nyelvészeink (> MTESZ) a szlávól eredetiztetik, és a CSELÉD szavával kapcsolják össze. Bizonyítékul a MTESZ a következő példákkal szolgál: óegyházi szláv (óbolgár) CSELJADi - háznép > bolgár CSÉLED - leszármazottak, nagycsalád > szerbhorvát CsELJAD - háznép, fehérszláv, "emberek" > szlovák CSELJAD - család, cselédség, háznép, az ifjak > régi orosz CSELJADI - cselédség, háznép; majd így folytatja: "Feltűnő a szláv "LJ"-magyar "L" megfelelés; talán hanghelyettesítéssel magyarázható." - így a MTESZ írója. Először is: igaz, hogy meglepő, de gratulálni szeretnék nyelvészeinknek, hogy egy ekkora ökörség "feltűnt" nekik. Tehát valami nem stimmel az eredetizetésben. Ezért kell el- (értsd: félre-) magyarázni, azzal, hogy

"hanghelyettesítést" végeztek őseink, azaz, magyarul: felcserélték a "LJ" (magyar "LY") hangot, ami eredetileg "L" volt, "L"-re. Érthető? Nem.

Tudniillik a hangtanban csak az "L" lágyulhat (lenition) "LY"- ("LJ") -re, tehát az idő múlásával, a beszéd dallamosítása végett vagy a "hanyagabb" beszéd folytán, bármelyik nyelvben a kemény "L" hang lágyul "LY" hangra. Visszaút nincs. Tehát őseink visszaállították a szláv szó ősi alakját (a még kemény "L" hanggal) és átvették, vagy esetleg elvették. Az oroszról sok mindent olyannyira "átvettek", hogy ma már szegény egyet-mást nem is ismer (mert ugye az orosz közelében vándoroltak őseink, évszázadokon keresztül, mígnem "honfoglaltak"). Egy értelmes nyelvész erre azt mondaná, hogy hangtani okok miatt lehetetlen, hogy mi magyarok átvettük volna ezt a szláv szót, de hangtanilag bizonyítható, hogy a szlávok kölcsönözték a magyaroktól a "család" szavát és fogalmát, hiszen a szlávok még a magyar "vándorlások" idején is csoportokban, nemzetségekben éltek, mint régen a germánok (SIPPE - nagycsalád, nemzetség), egyes szlávok bekerül (het)tek magyar "családokba" is mint "cselédék". Ilyen lágyítás minden nyelvben végbement.

A magyarban is lágyult az L > LY hangra, így lett a LUK- (LIK) -ból > LYUK, GULÁ-ból > GULYA, vagy akár ARDEL-/ ERDELU-ból > ERDÉLY (ami sosem volt "Erdőelve" ahogyan magyarázunk és félremagyarázunk ismét, hanem az "ERD-" - magasság, magaslat + EL - ország, föld). A fenti MTESZ-féle magyarázatnak van még egy bökkenője. Éspedig, az "óegyházi szláv" nyelv. Ez tulajdonképpen "óbolgár", és Methodius és Cyrillus írásainak nyelve volt (Kr. u. 9. sz.). Alapját a türk-bolgár képezi. Ezt az ősi türk eredetű bolgárt öltöztették görög-szláv köntösbe. "Diese Altbulgarische hat auf die kirchliche Literatur aller slavischen Völker, soweit sie der orthodoxen Kirche angehören und darüber hinaus auf deren Schriftsprachen grossen, Einfluss ausgeübt." - magyarul: Ez az óbolgár nagyban befolyásolta az összes szláv népek egyházi irodalmát, amennyiben az ortodox egyház alá tartoztak, de még ezen is túl mindezek irodalmi nyelvét is. [> Krahe, H. "Indogermanische Sprachwissenschaft"; Berlin, 1985, 27. old.].

Más szóval, az "óegyházi szláv", a szlavisztika (és az indogermanisztika egyik) alappillére, tulajdonképpen nem is "szláv", hanem csak elszlávosított óbolgár, egy műnyelv, ami eredetében türk volt. Emiatt semmit sem bizonyít egy szó "szláv eredetéről" az, ha megvan az óbolgárban, és akkor sem, ha az óbolgáron keresztül még egyéb szláv nyelvekben is megtalálható, s főleg nem, ha ezeket a szláv nyelveket Magyarország területén vagy határai mentén beszélik. Ami megvan az óbolgárban, az lehet egyszerűen türk eredetű, ez pedig az egyházi nyelven keresztül bekerült a valóban szláv népek szótárába is. Ezen nyelvtörténeti és hangtani tények miatt a magyar CSALÁD szavának szlávból való eredeteztetése hibás (és ezt egy valódi nyelvésznek ki is kéne mondani, még akkor is, ha a politikai "zubbony" szorít). A magyar CSALÁD szavunknak van magyar "etimológiája". Közvetlen alapját a SZÜL- szavunkban kell keresnünk. Ennek eredetét az ÉL-et (régi ZÜL) > SZÜL-et képezi (vö. ir SAOL - élet > SAOLA-igh - születik) és nem a

finnugoristák által erőszakolt vogul SELI - keres, szerez. Az "sz >z> cs" hangfejlődés nagyon jól ismeret a hangtanban (> pl. SZENDE > CSEND-es / ZENG > CSENG). Ezek a hangok mind "szájpadli" hangok, az előbbi kettőt "réses" hangképzéssel keletkeztetjük, azaz a hangképző szervek, a nyelv hegye és a felső fogsor rést alkotva engedik ki a tüdőből kiáramló levegőt, egy "sziszegő" hangot eredményezve (sz-hang), illetve az orrmelléküregekben megzöngésítve "zizegik" a "z" hangot, a nyelvizmok finom lebegése mellett. Ha kilélegzéskor ugyanezt a "kijáratot" használjuk (azonos a hangképzési hely), de a fentebb említett hangképző szervek nem rést, hanem "zár-rést" képeznek, azaz lezárják a kiáramló levegő útját, hogy hirtelen megnyíljanak, s akkor a levegő "csattanásszerű" hangot képez (cs-hang) : Szül-e > CSAL-ád.

Tehát a CSAL-ád az egy SZÜLŐ-től származók közössége. Idővel ez a "család" (nem kötelezően monogámiás) nemzetséggé nőtte ki magát, s így a "család" az egy őstől (SZÜLE anya) való származók összességét jelentette (vö. akkád SALATU - család származékszó, alapja a sumir SAL - asszony). Nézzük át ezek után magyar eredetű CSALÁD szavunk rokonságát: magyar CSALÁD - CSAL-án ("-d" főnévképzővel) - rokonság, nemzetség, utódok kelta: ír GAOL - rokonság, nemzetség (GAEL - ír nép, kelta); SÍOL - sarj, csíra, ivadék koreai DIL - közösség, "nagy család" > EDIL - gyerekek, utódok (É - gyerek, ivadék) türk: török AILE - család, HALK - nép; SÜLALE - nemzetség, utódok, ivadékok [< arab eredetű ?] inka AYLLU - rokonság, nemzetség hindi KUL - rokonság, nemzetség, nagy család

(A törökben és az inkában hiányzik a kezdőhang; ez máshol is előfordul.) Lásd még: török UC > magyar csúcs, török JIL > magyar SZÉL, régi török AJYZ > magyar száj vagy török KARI > csuvas ARIM - feleség, ill. türkmén GOL > jakut ILII - kéz, kar. Ugyanezt észleljük az indogermánoknál is, pl. görög ALATI > latin SAI, - só).

A fentebb említett, egy szócsaládot alkotó nevekkel nem rokonítható szavak: hindu PARIWÁAR - család, perzsa (Farszi) CHANEWADB - család, CHISEWAND - rokonság; görög IKOJÉNIA - család, SINGENIS - rokon; latin FAMILIA - család, cselédség, a háztartáshoz tartozók > FAMULARIS - szolgák népe, PROPINQUUS - rokon; germán SIPPE - nemzetség, nagy család > SIPP-schaft - rokonság, nemzetség (< gót SIBJA - nemzetség, "nagy család"); litván SEIMA család; szlovén SORODNIKI - rokonság, DRUZINA - család.

Kezdjük a rokonságot jelentő szavak összehasonlítását az "ANYA > NŐ" fogalmával:

ANYA magyar ANYA (EME- > EME-se - "Ősanya") [ősi gyermeknyelvi szó a finnugor, esetleg uráli korból] a MTESZ egy alapnyelvi ANA szót is feltételez, a felhozott példák pedig ennek ellentmondanak > vö. vogul ANY - anyai nagyanya,

zürjén ÁNY - asszony, mordvin ANAKA - testvérnéne, votják ANYI - kenderkéve (?)

ÉDESANYA - ÉD (E) - jó, jóságos [hun ED (I) - jó ?] + ANYA szumir ANNA - anya (MTESZ) kabard ANE, NANE - anya türk: török ANNE, türkmén ENE, tatár äNEJ, tunguz ANI, kirgiz EMA, jakut IJE - anya finnugor: vogul ÜNO, votják ANAI, lapp OED'NE - anya; Finn EMä - nőtény, anya, äITI - anya - ILMATAR istennő ("Élet Anyja" - a Kalevalában az élet és a levegő istennője) kelta: ír MÁTHAIR - anya, MAMAI - mama; walesi MAM - anya, mama; mannini MUMMIG - anya lásd még: régi ír ANU "Anyaistennő" ("Mater deorum Hibernensium" - az ír "istenek" anyja); DANU az Anyaistennő másik neve - DA - jó, jóságos + ANU - anya (magyar ÉD (es) ANYA] baszk AMA - anya (> AMATARSÜN - anyaság) koreai OMMA - anya; japán HAHA - mama, O-KA: (-SAN) [oká] - anya (SAN - tisztelt > "szent") inka MAMA - anya (> hindi MAANY - anya - perzsa MÁMAN - görög MÁNA - anya, mama a

magyar NŐ - asszony, NÉNE - női rokon; -NÉ - női névképző (feleség nevében) [finnugor eredetű] kelta: ír BERN asszony, feleség (magyar BANYA öregasszony, anyóka) > MNA - női, MNÁ - nőli; BÉ - fiatal, férjetlen asszony > Ní - női névképző ("kisasszony" jele); breton MA OVEZ - nő türk: török BAYAN - nő, NINE - anya, szüle, nő, asszony (> hanim NINE - nagyanya, öreganya) Finnugor: finn NAINEN - riő, zürjén ÁNY - asszony, nő japán ONNA - asSZOriy, nő, ONNA NO KO - kislány, kisasszony

NAGYANYA, NAGYMAMA magyar NANÓ [gyermeknyelvi szó] - (hindi NÁANAA - az anyai nagyanya) kelta: ír MAMÓ - nagymama, "nagy" (> nanó) finnugor: vogul ANY - anyai nagyanya japán AMO (koreai AMANI) - anyóka, mama; OBA: (-SAN) - nagymama inka MAMA - anya, anyóka, mama (> MAMAY - "anyám, öreganyám, néném"); PAYA - öregasszony

Egyéb: hindi MAATAADJII <> perzsa MÁDAR (> görög MITÉRA > latin MATER > német MUTTER > svéd MODER > litván MÓTINA > szlovén MATI) - anya; litván MÓTERIS - nő, asszony; hindi DÁADII - apai nagyanya; perzsa MÁDAR bozorg, görög JIAJIÁ, latin AVIA, német GROSS-MUTTER, litván SENELE, szlovén stara MAMA (BABICA) - nagyanya hindi PÍVII, PATNII, görög JINÉKA, latin MULIER, német FRAU (> Svéd FRU), WEIB (> angol WIFE), angol WOMAN <> litván ZMONA, perzsa ZAN (> szlovéri ZENA) - asszony, SZLOVÉN SOPROGA - feleség; svéd KVINNA - nő, hölgy <> litván PONIA - hölgy (<> ír BEAN - asszony, magyar BANYA - öregasszony); [lásd még: lengyel PAN - úr, szerbhorvát BÀN - bán < magyar BÀN - úr < mongol BAJÁN - gazdag].

A bemutatott szóegyeztetésekből kiderül, hogy egy ősi "indogermán" közös "matar" szó nincs, hanem egy sorozatos átvétel, illetve átadás létezik a görög (hellenizmus) és a latin révén; " (A) MA-TAR" feltehetően a terhes anyát jelöli <>

vö. baszk "amatar-"; a "-TAR/-Tär" ősi finnugor "nőiességi"rag, ezzel mindig a nőt jelölték: a Kalevalában ILMA-TAR az "élet és levegő" istennője, ILOP-TAR az "Észak" istennője, KALEVALA-TAR - Kaleva-törzsbeli asszony, SINE-TAR -a kék asszony stb. Ide tartozik még: finn TYT-Tär - leány, vk. leánya, amely nem indogermán eredetű (> német TOCH-TER), hanem ősi finnugor <> vö. vogul TEH-TER - leány vkinek leánya.

LEÁNY magyar LEÁNY (LÁNY) > JÁNY [? finnugor elemekből < vogul LE- kis + zürjén ÁNY - asszony] kelta: régi ír LEIAN - leány; ír LEANBH - (leány-) gyermek, LEANBÁN - szerető (> ír "BEAN" - nő), LEANNÁN - szerető, meny, feleség (képletesen); CAILIN - fiatalasszony, menyecske, szolgáléány; CÚILEANN - szép leány, szőke leány (> ír CÚI, breton CHWAY, CHOAO - mutatós, csinos, szép) türk: török GELIN - menyecske, fiatalasszony; KIZ - leány koreai DAL - leány; japán ONNA NO KO - leány finnugor: régi finn TUGATAR - vogul TEHTER > finn TYTTÖ - TYTTär - leány, vkinek a leánya; inka PASNALLA - kisleány (-LLA kicsinyítő képző <> vö. vogul LE- kis)

NÉNE magyar NÉNE [? gyermeknyelvi szóalkotás]; NŐVÉR [nő + "vér" vérrokon -a MTESZ szerint] kelta: ír INÍON - vkinek leánya, leánytestvér; AINNIR - fiatal leány, menyecske inka NANA [nyanya] - az anya nővére, PALAI - az apa nővére - (ír BEAN - nő) koreai NUNA - testvérnéne; japán O-NE: (oné) - néne, nővér finnugor: finn HOITAJA - nővér, néne; mordvin ANAKA - testvérnéne türk: török ABLA - testvérnéne (NINE - anya, szüle, nő - magyar NÉNI)

HÚG magyar HÚG [ismeretlen eredetű] kelta: ír ÓG - üatal, ifjú > INÍON ÓG - fiatal leány, -ÓG kicsinyítő képző; ÓGH - szűz türk: török OGLAN - fiatal, kicsi > OGLAN KIZ - szűz leány (> KIZ - leány); jakut OGO - gyermek japán IMO: TO [imóto] - húg; (CHIISA - kis) inka SIPAS - leány, kisleány; (UCHUY - kis) finnugor: finn SSKO - leánytestvér

ÁNGY magyar ÁNGY [valószínűleg ősi örökség az uráli korból - állítja a MTESZ] kelta: ír AINTÍN - nagynéni, ángy finnugor: vogul ANI - az apa fiútestvérenek felesége, szamojéd NEJE - az anya húga, zürjén UNA - ángy türk: régi török JÄNGä -a báty felesége, ángy; török PENGE, türkmén JENNE, kazah (J) INGE, tadzsik (Y) ANGA - ángy japán OSA - nagynéni; (ONNA - nő, asszony) inka NANA - az anya leánytestvére (nagynéni)

Egyéb: hindi LÁRKII - leány, BÉTII, PUTRII - vkinek leánya; perzsa DOCHTAR - leány, vkinek leánya; görög KOPÉLLA - leány, KÓRI - vkinek leánya; latin PUELLA - leány, FILIA - vkinek leánya; hindi BEHN - leánytestvér, NÁNAD -a férj leánytestvére; perzsa CHÁHAR - leánytestvér, CHÁLE - az anya leánytestvére, ÁMNIE - az apa leánytestvére; görög ADELFI - leánytestvér, THIA - nagynéni (> inka TIYA); latin SOROR (> német SCHWESTER > angol SISTER > szlovén SESTRÁ > litván SESUO) - leánytestvér; latin AMITA (> német TANTE > litván TETA > szlovén TETA /> angol AUNT) - nagynéni; ógörög KORA - (török

KARI) - meny > német GÖRE > angol GIRL - leány; német MAGD - MADCHEN, litván MERGÁITÉ - leány, TOCHTER > litván DUKTE - vk-nek leánya > szlovén DEKLE - leány, HCI - vkinek leánya. A szóegyezések bizonyítják, hogy a magyar-kelta-türk "LEÁNY -NÉNE ÁNGY" szócsaládot alkotnak és teljesen eltérnek az ún. indogermán nyelvek szavaitól.

A magyar "HÚG" fogalma is lényegében csak a keltában és a törökben van meg, közvetetten még a japánban és az inkáknál, a finnugoroknál pedig hiányzik.

ASSZONY magyar ASSZONY [alán eredetű < oszét "äKSIN" - úrnő, fejedelemasszony] perzsa ZAN - nő, asszony; CHĀNOM - feleség [nem lehet "indogermán eredetű" szó, mivel - lásd: japán, inka] japán KANAI - feleség (< KANOJO - ő, női) inka CHINA - nőtény (> "kanca")

ASSZONY szavunk nem lehet "alán", illetve "iráni" (értsd: indogermán) eredetű. Egyrészt azért, mert az ún. irániak (alánok) általában olyan szavakat használtak, amelyek csak a magyarral rokoníthatók, a "többi" indogermán nyelvekből hiányoznak, másrészt azért nem, mert ez azt feltételezné, hogy a japánok és az inka indiánok ugyancsak ezektől az "indogermán" alánoktól kölcsönözték szavukat. Ennek ellentmond eleve az a tény, hogy az inkák nyelvében CHINA nőtényt jelent (alapszó), a perzsában pedig CHĀNOM feleséget (kikövetkeztetett szó). A perzsában a CHĀNOM és ZN ugyanaz a szó, és az utóbbi zöngésítéssel (k > z) alakult az előbbiből. Így, gondolom, érthető, hogy a magyar "asszony" természetes rokona a japán KĀNAI - feleségnek, és valószínűleg a magyarban is egy ehhez hasonló ősi szó kellett, hogy létezzen, de valamikor a "szkíta" vagy a hun korban megtörtént a zöngésítés, a beszéd dallamosabbá tételéért. A perzsa feltehetően két különböző korszakban kapta - esetleg örökölte - az "irániából" szavát, és ennek mindkét válfaját megtartotta. A szláv ZENA lehet a magyar ASSZONY elszlávosítása is, a kezdő magánhangzó elejtésével, akár a "HCI" (< HÚG) "szlávós" hangtorlódással.

ARA magyar ARA [bizonytalan eredetű] kelta: walesi GwRnIO [gúrag] - feleség türk: csuvas AREM - asszony, feleség; török KARI - feleség inka WARMI - nő, asszony, feleség finnugor: finn ROUVA - nő, asszony hindi ÁURAT - nő, asszony > perzsa ÁRÜS - menyasszony, menny < görög KIRIA - feleség

Bizonytalanak tekintett ARA szavunk nyilvánvalóan összefügg a felsorolt nyelvek hasonló szavával, amely nyelveket ha térképre vetjük ismét kirajzolódik a már jól ismert széles nyelvterület, amely nyugatról keletre közrefogja a keltákat, finnugorokat, törököket, japánokat (és az Amerikába "kivándorolt" inkákat), valamint az "indo-irániakat": e nyelvterület közepén találjuk a magyart.

Tekintsük most át az "ATYA < APA" / "FÉRFI"-re vonatkozó szavainkat is:

ATYA magyar ATYA [bizonytalan eredetű: ősi finnugor (esetleg uráli) kori vagy magyar gyermeknyelvi szó] kelta: ír AITHIR - apa, AITE - nevelőapa, tanítómester (atya); régi ír ADHA - Ősatya - DAGH-DHA - "Dicső-Atya", EOCH-AIDH - "Felső (Magasságos) Atya" finnugor: finn äTTI - apa, ATI - após; szamojéd ATA - apa; mordvin ATA - nagyapa; vogul (A) TAR- NUMI-TAREM - az Isten neve ("Felső - Mennyei Atyám") türk: csuvas ATTA - apa, török ATA - apa, ős > ATGA - bácsi, bácsika japán O-TO: (-SAN) [otó] - apa (SAN - tisztelt > "szent"); OTOKO - férfi inka TAYTA - apa, atya, "Atya" (Isten) > TAYTALLAYÁ - "Atyám" (Istenem); TYJU - nagybátya baszk AITA - apa kabard ATE - apa (a kabard nyelv a kaukázusi, nem indogermán és nem türk, nyelvek közé tartozik) (> görög ÁTTA, latin ATA, gót ATTA, albán AT - apa; szlovén stari ATA - nagyapa, "öreg-anya")

APA magyar APA [ősi, ugor kori örökség, vagy magyar gyermeknyelvi szó, állítja a MTESZ] türk: régi török ABA - apa; medve; török BABA, türkmén ABA, jakut AGA, mongol ABA - apa finnugor: vogul APA - apa, bátya; medve; osztják OPA - apa; cseremis oBÁ, finn Arrt - após koreai ABA - apa (> ABUDZI - "apuci"), OBBA - báty (> hindi BÁABAA - apai nagyapa, perzsa BÁSÁ - "apu" < feltehetően hun-türk hatásra)

NAGYAPA, NAGYTATA

Magyar TATA, DÁDÓ, DÉDE [tévesen szláv eredetűnek véli a MTESZ] kelta: ír DAIDEO - nagyapa (> angol DAD - "apu") türk: török DEDE - nagyapa inka TAYTA - apa > TAYTAY - "apám, öregapám" (atyám) (> szerbhorvát DED, szlovák DED, orosz DED - nagyapa; szlovén stari ATA - nagyapa - DEDEK - "tata")

Ha egy magyar szó a környező szláv nyelvekben is megvan, nagyon kicsi a valószínűsége annak, hogy az a magyarban "szláv" eredetű, sokkal inkább magyar-hun-türk eredetű a szláv nyelvekben, ahogyan itt is bizonyítható!

Egyéb: hindi PITÁADJII - apa, BÁABAA - apai nagyapa, NÁANAA - anyai nagyapa (<> DÁADII - apai nagyanya); perzsa PEDAR - apa (> PEDAR bozorg - nagyapa) > görög PATÉRAS - apa (PAPPÓUS - nagyapa) > latin PATER - apa (AVUS - nagyapa, előd) > német VATER - apa (> Gross-VATER - nagyapa); litván TEVAS - apa (> TETE - "tata"), SENELIS - nagyapa; szlovén OCE - apa

ŐS magyar ős [ősi örökség az uráli korból -a MTESZ szerint] kelta: walesi OES - ős, előd; breton OET - ős; ír AOIS - életkor > AOSA-igh - megöregedni finnugor: vogul AS - anyai nagyapa, cseremis EZA - báty, finn ISä, észt ISA - apa türk: régi török äSKI - öreg; török ESI - báty, ESKI - öreg, régi, ECE - aggastyán japán CHICHI - apa, OJII - nagyapa (TOSHI-yori - idős) inka MACHU - öregember

ÜK magyar ÜK [ősi örökség az ugor korból, de a MTESZ bizonyítása nem meggyőző: vogul IEx - asszony] kelta: régi ír EOCH-AIDH - "Felső (Magasságos)

Atya" (>"Ükatya") magyar AGA, finn UKKO - "Égi Atya" [< régi ír EOCH-breton UCH- _ magas, felső - magyar ÁK- (- ÁK-hegyek) > ÉG] finnugor: finn UKKO "Égi Atya" (Kalevala); IKä - élet, életkor - (japán IKU - élni) türk: jakut AGA - apa, török AGA - úr, gazda, előkelő (férfi); bátya japán OKI - nagy (> O: KI-SA - nagyság, érték)

Mielőtt folytatnánk a "férfi, fiú" fogalmakkal kapcsolatos egyéb szavakat, tegyünk egy kis kitérőt és vizsgáljuk meg "ember" szavunkat, ami véleményem szerint ugyancsak - kizárólag - a férfire vonatkozott:

EMBER [a MTESZ szerint: "Valószínűleg összetett szó. Elemei feltehetőleg nyelvünk ősi örökségéből valók: az em- "nő, nőtény" előtag azonos lehet a népnyelvi eme, emse "nőtény, anyadisznó" szavak alapszavával (> finn emä - nőtény, anya; észt ema - anya); a -ber utótag talán az eredetileg "férfi" jelentésű férj szónak változata]. Tehát csupa találgatás, feltételezés, még a MTESZ sem zárja ki, még ha nyíltan nem is mondja, hogy lehetett volna másképpen is. A "spekulálás" csattanója a végén jön, mikor a MTESZ szerzői egyszerűen kijelentik, hogy: "Az összetétel szerkezete arra mutat, hogy nem sokkal az obi-ugor rokon népektől való elválás után alakulhatott ki" - habár erre vonatkozólag semmilyen bizonyíték nincs, hacsak nem az a bizonyíték, hogy az "obi-ugoroknál" nem lehetett kibúvészkedni semmilyen "emberhez" hasonló szót, de sebj, vannak "obi-ugor" rokonok (> lásd: "ugurok" a nyugati törkök neve) Tehát: magyar EMBER ("nő-férfi" ?) férfi, ember (spanyol HOMBRE - férfi, ember) kelta: breton PAR - férfi, ember török ADAM - férfi, ember kelta: ír DUINE - férfi, ember, személy ("tevő") < DÉAN - tenni (vö. ír DON - magyar IS-TEN) japán DAN-sei - hím, férfi, TENNO: - császár (a "Napisten" fia); JIN - (dzsin] ember (< kínai eredetű)

FÉRFI magyar FÉRFI (FÉRFIÚ) - FÉRJ [ősi örökség a finnugor korból]; EMBER. kelta: ír FEAR - férfi, férj; walesi GwR [gúr] - férfi, férj; breton GOUR -t férfi, férj, PAR - férfi, ember > türk: török ER - férfi, férj, ERKEK - férfi, ember; OGUR - nép, törzs; BIRADER - barát, báty koreai GIORE - nép, a mondában "Isten gyerekei" inka QARI - férfi (> lásd még: inka QOSA - férj < török KOCA - férj) finnugor: finn YRKÖ - férfi, cseremis PÜERYE - férfi, fiúgyermek

GYERMEK, GYEREK magyar GYERMEK - GYEREK, GYERKŐC [ismeretlen eredetű] kelta: ír GEARR- kicsi, fiatal > GEARRCACH - kicsiny, kölyök, fióka, GARLACH - gyerek, fickó, GARMHAC - unoka (> MAG - fiú) finnugor: finn YRKä - legény, cseremis ERYE - vkinek a fia, fiú türk: török YAVRU - kölyök, fióka, gyerek (> YAVRULA-mak - szülni); koreai GIORE - nép, a mondában "Isten gyerekei" inka CHURI - gyerek, fiúgyerek, saját ivadék, utód; TUBI - az anya fiútestvére; UNA - gyermek, aki nem saját ivadék - (magyar UNOKA)

FIÚ (MAG) magyar Fiú [ősi örökség a finnugor korból] finnugor: vogul PÜ - vkinek a fia, fiú; votják PI - gyermek, fiú, legény férfi; mordvin BUJA - unoka; finn POIKA - vk-nek a fia, fiú; észt POEG - vkinek a fia, állat kölyke kelta: ír

BUAGH-aill - fiú, legény (> angol BOY); walesi BACHGEN - fiú, legény, breton BUGEL - fiú magyar (rég) MAG - fiú, ivadék [finnugor] > MAGA - ön

MAG-AR - MAGY-AR - "Föld Fia" (> hun AR, török YER - föld, ország - magyar OR-szág) kelta: ír MAC - fiú, ivadék, vk-nek a fia (> egyébként: ír ÚIR - föld) japán MAGU - (fiú) unoka, utód (> vö- MUGI - Szem, mag, búza) inka MAQTA - ifjú, legény

BÁTYA magyar BÁTYA (vitatott eredetű: gyermeknyelvi szó / szláv eredetű a MTESZ szerint) [MTESZ szerint: vö. bolgár BACSA - apa, BADO - bátya, szerbhorvát BATA - (bizalmas használatban) fiútestvér, cseh BATA - együgyű, ügyefogyott ember, morva BATA - nagybácsi, szlovák BÁTJA - bácsi, orosz BÁDÁ - atya, pópa. Természetesen ez egy szörnyű zagyvaság, hiszen a cseh BATA a magyar BUTA megfelelője és nem rokona a többi szláv szónak, amely egytől egyig átvétel a türk-bolgár (> délszláv) ill. hun-magyar nyelvből (> morva, orosz, szlovák)]. kelta: ír PÁISTE - (fiú-) gyerek türk: csuvas PITTSE - bátya; jakut BÁCIIKA - öreg, bátya - (magyar BÁCII) > vö. perzsa BATSTSE - gyermek, utód - (hindi BATSÁA - fiúgyermek, BATSÍI - leánygyermek) japán BOT-CHAN - vkinek a fia, fiú; koreai OBBA - bátya, fiútestvér

ÖCS magyar öcs [ősi örökség a finnugor korból - állítja a MTESZ] kelta: ír ÓG - ifjú, fiatal > ÓGAN-ach - öcs, "öcskös", ÓGLAG - legény türk: török COCUK - gyerek, OGUL - vkinek a fia, fiú, OGLAN - fiatal, ifjú; jakut OGO - gyerek japán OTOTO - öcs finnugor: vogul ES, oszják IS - öcs > ITSEKI - kisfiú megszólítása

IFJÚ magyar IFJÚ [Egyéb: hindi ÁADMII - férfi, PÁTI - férj, INSÁAN - ember; perzsa MARD - férfi, ember; görög ANDRAS - férfi, ANTHROPOS - ember; latin HOMO - férfi, ember, VIRILIS - férfias; litván VYRAS - férfi, ZMOGÚS - ember; német MANN - férfi, ember; szlovén MOS - férfi, CLOVEK - ember; hindi BÉTAA - vkinek a fia, PÓTAA -a fiú fia (unoka), NÁATII -a leány fia (unoka), PÚTRA - fiú, ifjú, fickó, LARKAA - legény (> magyar LURKÓ - fiú, legény); perzsa PESAR - vkinek a fia, fiú; görög diós - vkinek a fia, PEDI - gyermek, ENGÓNI - unoka, AGÓRI - fiú, PAÍS - fiú, fickó; latin FILIUS - vkinek a fia, NEPOS - unoka, PUER - gyermek, fiú (> német BURSCHE - fickó), IUVENIS - fiatal férfi, inú; német SOHN - (litván SUNÚS, szlovén SIN) _ vkinek a fia, KNABE - fiú, JUNGE - ifjú, ENKEL - (litván ANUKAS, szlovén vMJK) - unoka; litván VAIKAS - gyermek; szlovén OTROK - gyermek, DELEK - fiú, ifjú, MLAD - fiatal; hindi BHÁAII - fiútestvér, TÁAUU - az apa bátyja <> perzsa DÁYÍ - az anya fiútestvére (> görög THIOS - nagybácsi); perzsa BARÁDAR (> latin FRÁTER > német BRUDER, Szlovén BRAT, litván BRÓLIS) - fiútestvér; görög ADELFOŠ - fiútestvér; német ONKEL, litván DĒDĒ, szlovén STRIC - nagybácsi.

Egy különösen tarka kép tárul elénk. Van szóegyeztetés (és ebből levezethető rokonság) és nem is. Hiszen a magyar FĒRFI, amit ősi finnugor kori örökségnek tartanak, habár csak a cseremiszen van egy ehhez hasonló szó (PŪERYE - férfi,

fiúgyermek), sokkal közelebb áll a kelta (ír) FEAR - férfi, férj értelmű szóhoz. A többi kelta nyelvben: breton PÁR - férfi, ember, ill. tipikus ír-brit hangváltással: walesi GWR, breton GGUR - férfi, férj. Így nem meglepő, hogy a rokon koreában a "GIORE" - nép értelemmel bír, akár a nyugati türköket megnevező UGUR - OGUR szó (innen alakították a finnugoristák az "ugor" műszót > Götz László "Keleten kél a Nap") j. Az ONOGUR név bizonyára "tíz törzset" jelent (török ON - tíz), de nyilván "tíz nép" (tíz emberi közösség) -et jelent, és "tíz HUN törzs" szövetségét jelentette (> HUN (GAR). "FÉR-fi" szavunkkal összefügg a litván VYRAS - férfi és latin VIR-il - férfias szavak is. Az összekötő kapocs a szittyá-kelta-etruszk nyelv terjedésében és hatásában keresendő. Az inka indiánok nyelvén QARi a "férfi" neve. Hasonlóan állunk az előbbi fogalommal összefonódó "gyermek" szavunkkal is. A magyar GYERMEK szót ismeretlen eredetűnek vélik, habár a kelta (ír) nyelvben is megtalálható (GARMHAC), sőt ennek párja is (GARLAOH - GYEREK). Az inkák CHURI (ejtsd: csuri] -nak nevezik fiaikat, utódaikat. A koreai mondákban a GIORE az "Isten gyerekei, fiai", a szentséges (> vö. japán "san" - tisztelt) törzs, amely elhagyva a Turánt, hont foglalt és megalapította a koreai népet. Több érdekes és tanulságos tény tárul elénk.

Egyrészt a kelták "honfoglaló, honalapító" törzsét Isten népének: "Tuatha de Dannannak" hívták, másrészt pedig, a "honfoglaló" magyarokat az oszmán törökök "GYAUR"-oknak nevezték. Nyilván mindez összefügg a görög agóri - fiú szóval, valamint a kelta (ír) GEARR- kicsi, fiatal szógyökkel, illetve a GEARRCACH - kicsiny, kölyök, fióka (> gyerkőc) szóval is. FIÚ szavunknál még tarkább képet kapunk, mert ez annyira lehet rokona a finn PoIKA-nak mint a litván VAIKAS-nak, és ugyanakkor a latin FILIUS - gyerek szónak is. Ismét csak a "szittyá" nyelvek Nyugat és Észak felé való terjedésével állunk szemben.

Magyar UNOKA szavunkat szláv átvételnek mondják (> v. ö. szlovén VNUK - litván ANUKAS - német ENKEL), de ennek a bökkenője (> írül "sac" - akadály) az, hogy az inkák nyelvén UNA "gyermeket" jelent, általában (nem a saját gyermeket, ennek a neve "churi"), magyar UNOKA szavunkban a "-ka" csak kicsinyítő képző (az inkában ez "-cha"). Így már nyilvánvaló, hogy nem mi kölcsönöztük a szlávból, hanem ennek ellenkezője igaz, mi (hun-magyarok) adtuk át a szlávoknak, kicsinyítő képzővel együtt, mert az inka nem kölcsönözhetette a szlávból, hanem mint ősi fogalmat vitte magával a TURÁN-ból Dél-Amerikába!

LEGÉNY magyar LEGÉNY [ismeretlen eredetű] kelta: régi ír ÓGLAG - ifjú harcos (> ír ÓGLACH - önkéntes); walesi HOGYN - fiú, legény török: török OGLAN - fiatal (régii török OGHLAN - gyerek, ifjú), YEGEN - unokaöcs finnugor: finn ALEN - gyerek - (mongol ULAN - ifjú harcos)

Itt ezt a részt be is fejezhetném, de utóirat gyanánt essék néhány szó a "szittyá" kérdéstről, avagy a szeppek népek "iráni" eredetéről. Habár manapság Nyugaton már egyik történész sem gondolja komolyan a szkíták indogermán eredetét, sőt már egyre inkább hangoztatják a szittyá-hun folytonosságot, az indogermanisztikai

dolgozatokban és (ebből kifolyólag, a "finnugrászok" megingathatatlan hatalmának árnyékában íródott) magyar történelmi könyvekben, cikkekben a legutóbbi időkig és még az aránylag "szabad gondolkodású" történészeknél (> Makkai J. "Indul a Magyar Attila földjére", Dümmerth Dezső "Az Árpádok nyomában" is, még mindig vissza-visszatér az elavult 19. századbeli, a pángermán "über alles" sovinizmusában kikiáltott indogermán "felsőbbrendűség" szelleme, és ebben foglaltatott "iráni szkíták" koholmánya. Nézzük át Götz László segítségével azokat a tudományosnak ugyan nem nevezhető módszereket, amelyek által Zeuss, Tomaschek, Müllenhoff és indogermanista követőik megállapították a szkíták irániságát: "A szkíta nyelvből egy-két közszón kívül csak mitológiai és egyéb személyneveket ismerünk. Elsőrangú jelentősége van tehát ilyen körülmények között a Hérodotosz által feljegyzett néhány közszónak. Hérodotosz szerint az "arimasp" népnév szkíta nyelven "egyszeműt" jelent, mert a szkítáknál arima - egy és szpu - szem. Az amazonok neve pedig a szkítáknál "oiorpata", azaz "férfiölő", mert szkíta nyelven oior - férfi és pata - ölni. Ezek az adatok, mint láthatjuk, teljesen egyértelműek, főleg pedig egykorúak. Mivel azonban az indoiráni nyelvekben csupán az oior - férfi szóra található megfelelő analógia, a zend és szanszkrit viras - férfi, a többi háromra pedig még a legkörmönfontabb okoskodással sem lehet párhuzamot felhozni, az említett kutatók a "forráskritika" jól bevált módszeréhez folyamodtak és egyszerűen kijelentették, hogy Hérodotosz "bizonyára" félreértette a szkítákat, minélfogva közlése e szempontból értéktelen.

Figyeljünk már most jól erre a "bizonyára" szóra, mert a továbbiakban ismételten tapasztalhatjuk majd, hogy előkelő helyet foglal el az indogermán szemléletű történelemkutatás tudományos bizonyító apparátusában. Azaz közérthető nyelvre lefordítva: mivel Zeussék eleve feltételezték, hogy a szkíták indoirániak voltak, e hipotézisük érdekében az egyetlen saját tapasztalatból merítő egykorú kútfőt egyszerűen értelmetlennek nyilvánították." [Götz, L. "Keleten kél a Nap" Budapest, 1994, 58. old.]. Nem akarok most arra kitérni micsoda zagyvaságokat kotyvasztottak ezekből a szkíta szavakból, amit Hérodotosz "bizonyára" félreértett. Így lettek tehát szittyá elődeink "indogermánok"... Ugyanazon módszer alkalmazásával indogermánosítottak egyéb népeket is. Elsőnek a médek estek áldozatul Zeuss és követői hazudozásainak, így M. Mayrhofer ("Die Rekonstruktion, des Medischen", 1968) is próbálkozik a teljesen ismeretlen méd nyelv "rekonstrukciójával", amit különböző iráni nyelvjárásokból igyekszik összetákolni. "A klasszikus források sohasem nevezik a szkítákat a perzsák rokonainak. Sőt, maguk a perzsák írják a későbbi törökökről, hogy ezek szaka, azaz szkíta fajú népek" - idéz Götz a feljebb említett könyvének 236-ik oldalán Nagy Géza "Egy pár szó a szkítákról" című cikkéből. És mégis " [...] ezen >yüe-csi"-k XX. sz.-i utódai, a "tochárok", még ma is vígan ügetnek az eurázsiai szteppén, többi indoiráni lovásnomád rokonaikkal, a "szai"-szakákkal, "usun"-ázokkal, szkítákkal, masszagétákkal stb. együtt - az indogermán szemléletű történetírásban. Annak ellenére, hogy pl. a "yüe-csi"-ket minden ismert kínai forrás tibeti fajú és nyelvű népnek mondja" [Götz, L. "Keleten, kél a Nap"; 65. old.].

A szarmatákat azért tartják iráninak, mert Hérodotosz szerint - aki most már "bizonyára" nem téved(het)ett - nyelvük hasonlított a szkíta nyelvhez (ez pedig "bizonyára" iráni). "Moravcsik Gyula "Byzantinoturcici" című monográfiájának I. kötetében kiemeli, hogy Hérodotosz, Hippokratész, majd később Plinius közlései a szkítákról turáni népekre mutatnak, nem irániakra. Plinius szerint a szarmaták egyik törzsének neve tyrae volt. Jellemző, hogyan "értékelte" ezt az adatot az indogermán szemléletű történetírás. Marquart egyszerűen kijelentette, hogy "semmi esetre sem törökök" (Osteuropäische und ostasiatische Streifzüge). Ezzel a "megállapítással" az akkori indogermanisztika módszereinek értelmében a kérdés elintéződött. [...] F. Altheim- től (Weltgeschichte Asiens im griechischen Zeitalter) azt is megtudjuk, hogy a pártusok is hasonló módon kerültek be az iráni lovas népek nagy családjába: nyelvüket ugyan nem ismerjük, de mivel Apollodoros azt írja, hogy a pártus nyelv a szkíta és a méd között állt, csakis irániak lehettek. Ebből egyúttal azt is észrevehetjük, miért kellett a médeket is "iránciasítani": " [Götz L. "Keleten kél a Nap", 239. old.]

Így állunk hát a mesterségesen felállított (azaz kitalált) indogermán nyelvcsaláddal. Minden valamirevaló nép automatikusan csakis -a "nagy és csodálatos" indogermán (a hangsúly a második szótagon) ősnépből fejlődhetett ki, az indogermánok "kultúrprioritás" és "kultúrfölény" hite alapján.

Az ősiráni nyelvvel kapcsolatban olvashatjuk: "F. Altheim "Das Alte Iran," című értekezésében írja, hogy az avesztai legősibb szövegeit a gathákat még ma sem értik meg, mert "igen sajátos, tömör, szintaktikus" nyelven vannak írva. R. Stiehllel közösen írt "Geschichte Mittelasiens im Altertum" című könyvéből pedig az is egyértelműen kitűnik, hogy az avesztai óiráni nyelv szinte kibogozhatatlanul össze van szövődve az őstörökkel: " [Götz L. "Keleten kél a Nap", 236-237. old.]; és ugyanott olvashatjuk, hogy Eberhard W. szerint ("Die Kultur der alten zentral- und westasiatischen Völker nach chinesischen Quellen"): "A különböző ókori turkmenisztáni, kelet-iráni (bakteriai, szogdiai stb.) népekről csak annyi bizonyos, hogy életmódjukban, szokásaikban, de jórészt embertani jellegükben sem különböztek a hun majd a későbbi török népektől." [241. old.]

Nézzünk át most néhány ősiráni (méd) és óiráninak mondott avesztabeli szót (Götz László "Keleten, kél a Nap" 999-1001. old. Harmata János "Irániak és finnugorok, irániak és magyarok", Budapest, 1977 nyomán / zárójelben saját kiegészítéseimmel): ősiráni ARBA - finn oRPO - árva; óiráni ARYA-ALYA - férfi - mordvin AL'A - férfi - (török ER - férfi); óiráni ARYAMAN- ALYAMAN- ember, idegen - mordvin LOMAN - ember, idegen; ősiráni ASURA- úr - mordvin AZORO - úr, vogul OTAR - úr, fejedelem - (ír ATHAIR - apa); ősiráni BANDU- nővér férje - vogul PÁNT - nővér férje; ősiráni JAM- anya - vogul SÁN - anya; óiráni XSAINÁ- asszony - vogul RISNO - asszony; óiráni XSAYA - úr, fejedelem - votják EKSEI, zürjén EKSI - fejedelem; óiráni MARYA- ember, férj - cseremisiz MARIJ - ember, férj, cseremisiz; óiráni MARTYA- férfi, férj - mordvin MIRDE - férfi, férj, zürjén-votják MORT - ember, férfi; óiráni STRÍ - leány - mordvin STIR

- leány; óiráni SURA - úr - magyar ÚR - (ír SAOR - szabad ember, nem szolga; URRA - úr, vezér); ósíráni SVASÁR - nőtestvér mordvin SEZOR - nőtestvér; (óméd TAR - gyerek - inka TURI - fiútestvér); óiráni VADU-, VANTÁ- feleség cseremis BATE - feleség, asszony, vogul BOANT - feleség; óiráni VANTÚ- kérő, vőlegény - lapp VINTIM - kérő, vőlegény; óiráni VASTA, UASTÁ - férj, feleség mordvin VASTA - férj, feleség; óiráni ZANA - fiú, ifjú - zürjén ZON - ifjú, gyermek, fiú.

"Nos, így festenek a valóságban azok a szeppei iráni népek, akiknek létezésével a magyar történettudomány mint vitathatatlan, minden kétséget kizáróan bizonyított ténnyel számol, és a tőlük állítólag átvett szavakra építi fel a finnugor, majd az ún. ugor-magyar népek fejlődésének művelődéstörténeti koncepcióját" - írja kiváló történészünk, "Keleten kél a Nap" című műve 239. oldalán.

Mint ahogyan már említettem, Cunliffe Barry angol történész imígyen vélekedik: "A Kaukázustól északra más volt a helyzet. Egy végtelen pusztta, amely Kínától Európáig terjed s az állandó vándorlásnak szükséges feltételeket biztosít. Hatalmas folyók: Volga, Don, Dnyeper, Bug, Dnyeszter és az Al-Duna szabdalják ezt a vidéket, amely délen pusztta és északon meg tundra. Ebben a "végtelenben" kóboroltak még névtelen lovas és állattenyésztő népek, akiket majd később a különböző történelmi írásokban kimmereknek, szkítáknak, szarmatáknak, alánoknak, hunoknak, magyaroknak, bolgároknak és mongoloknak neveztek. Ők is befolyásolták Európa kultúráját, amikor is a Duna-folyóson átjutottak, vagy a Kárpátokat megkerülve, Észak-Európa sík területeire terelődtek. Ezen befolyás hatásfoka és milyensége, főleg a történelem előtti időkben, bőven kínál vitaanyagot; senki ellenben nem vonja kétségbe, hogy a pusztta népei fontos szerepet játszottak az európai kultúra kialakításában." [Cunliffe, Barry "Illustrierte Vor- und Frühgeschichte Europas" (The Oxford Illustrated Prehistory of Europe), Frankfurt, 1996, 11. old.].

MAGYAR KELTÁK

Miután az előző részben ősi szókincsünk fontos négy fejezetét tárgyaltuk, vizsgáljunk meg más, a "rokonítás" szempontjából ugyancsak igen lényeges fogalomcsaládot, amely a természeti és társadalmi környezet megnevezésének szavait tartalmazza. Ám előtte tegyünk egy rövid kitérőt.

A teljesség kedvéért, amint már máshol is többszörösen rávilágítottam, ki kell megint hangsúlyoznom, hogy nem ismerjük tökéletesen az ősi kelta nyelvet (azaz a kelta ősnyelvet), akár az ősmagyart sem. Ismerhetnénk pedig, ha az "emberi" önkény időnként politikai zavarodottságában nem irtana ki mindent maga körül. Az ősi kelta nyelvet rovásírással botokra és fatáblákra jegyezték föl, akár a magyart is. Írországban is elégettek, elpusztítottak mindent, ami a régi idők emlékét őrizte. A "kereszténység" felvételekor Ír földön megalakult az Ír Ókeresztény Egyház, amely

egy finom átmenetet képezett a druidák eszmevilágából a jézusi vallás felé. Így még a régi írásokat is megtartották. Az ír ókereszténység működését (sőt, ennek az európai szárazföldön folytatott térítési tevékenységét) nem nézte jó szemmel a római egocentrikus pápaság, majd megerősödése után tüzzel-vassal irtotta. A római székhelyű, a római birodalmi tradíciókat konzerválni igyekvő önkényes és türelmetlen papság győzedelmeskedése után mindent kiirtott, ami a "múltat" idézte, így halomra gyűjtötték a rovásbotokat is (hisz kellett a "rözse" a "pogányok" elégetésére). Igaz, hogy néhány ősi mondát a 9. században, már idegen ajkú vagy idegen (latin) neveltetésű papok, szerzetesek latin írásjelekkel át is írták, sajnos, sokszor el is írták: "A legeslegelső dolog, ami az embert a Mabinogion olvastán szinte mellbe vágja, az az, ahogyan a középkori mesemondó elpredálja az ősi hagyományt, s nem érti a titkát; olyan ez, mintha egy paraszt Halikarnasszosz vagy Epheszosz köveiből tákolná össze viskóját: épít ugyan, de amit épít, tele van olyan anyaggal, aminek nem ismeri a történetét, vagy nem több számára, mint valami távolról derengő hagyomány." - idézi Matthew Arnold költő szavait P. MacCana "Kelta Mitológia" című könyvében (71). Minden igyekezet ellenére, ami ránk maradt az "[...] a hagyománynak csupán kis töredéke, amelyet egy tehetséges szerző - akit jobban érdekelt az, hogy hatásos irodalmi művet alkosson, mint hogy hiteles forrásokat őrizzen meg - laza elbeszélő keretbe foglalt: [MacCana (72)]

A nyelvészek azt állítják, hogy- mint minden, a múlt századbeli nyelvészet módszertanával vizsgált más eurázsiai nyelv - az ír nyelv is a "fejlődésében" (német mintára) három fokozaton ment keresztül. Az első az ósír vagy kelta nyelv, a második a "goidelicnek" nevezett fokozat, a harmadik meg az óír nyelv. És ezekben a "fejlődési" fázisokban az ír nyelv "mélyreható hangtani változásokon" ment át, amíg elérte mai formáját. Ám van itt egy kis bökkenő, egy kis indogermanisztikai "huncutság". Ez abból áll, hogy az ósír kelta nyelv az indogermánnal, vagyis a "visszafejlesztett", csillaggal jelzett (*), azaz a nyelvészek által feltételezett és "indogermánnak" mondott kitalált szavak halmazával azonos. Sok esetben még az sem számít, hogy az egyedül ismert mai ír nyelv szavával a kitalált szó értelmileg nem is egyezik. Olyasmi is előfordul, hogy a mai ír szót önkényesen egy "kitalált" szóból vezetnek le, és azt mondják, hogy indogermán eredetű, például: indogermán (kitalált) RTUS > ósír RITHUS > óír RIUTH > mai ír RÚID - futás, roham, rajt szó. Itt semmilyen "indogermán" összó nincs, hanem a magyar RAJT szóval azonos. Így ámulatos szó- és nyelvcsaládokat is felállítanak, "faji" alapon, lásd: indogermán (kitalált) vlquos > óind vrkah > görög likosz > latin lupus > gót wulfs > ófelnémet wolf > litván vilkas > óbolgár vloko > ír faolchú. Szép lenne, ha még igaz is lenne. De nem igaz. Elsősorban azért nem, mert ős "indogermán" vlquos nemcsak, hogy nincs, de még ki sem lehetne ejteni, másodsorban azért nem, mert sokkal közelebb áll a magyar farkas az óind vrkahhoz mint a görög-latin-német stb. szavak, harmadszorra azért sem lehet igaz, mert az ír faolchú összetett szó: FAOL-vad + CÚ - kutya (összetett szavak esetében a második szó egy járulékos "H" hangot kap, lásd a "Hangtan" c. fejezetben), tehát "vadkutya". Erre részletesen majd később visszatérek.

Érdekes, hogy a dél-amerikai inka indiánok nyelvén a farkas neve "atoq", azaz ATOQ, szó szerint: vadkutya (ellentétben az ALL-QO - kutya, szó szerint "jó kutya"-val). Ír faol-chú - inka at-oq, mindkettő "vad-kutya" (73);! Maga az ír Faol - vad is összetett (továbbfejlesztett) szó.

Térjünk vissza a "hivatalosított" nyelvészetéhez, illetve ennek dogmáihoz, és vizsgáljuk meg az ír nyelv "fejlődését", de visszafelé, a mából a múltba. Itt azt észleljük, hogy:

A mai ír nyelv az erőszakos "keresztényítési" latin és az "újlatin" francia, illetve az angol nyelv politikailag támogatott kirekesztő uralma utáni "visszamaradt" (újjaéledt) újír nyelv. Ennek "magyaros" szerkezetéről és szókincséről már szót ejtettünk.

A közbülső, átmeneti óír és "goidelicnek" nevezett korszak az a nyelvi forma, amit a középkor keresztény (idegen vagy latin szellemben nevelt kelta származású, de már idegen gondolkodású) papok, szerzetesek írtak, főleg Írországon kívül (lásd a svájci Sankt-Gallen kolostor könyvtárában őrzött "kelta" nyelvi emlékek). Ez az a "nyelvfejlődési fázis", mikor a kelták is pontosan annyira kínlódtak a latin írásjelekkel visszaadni a sajátosan kelta hangokat és a latin nyelvtannak megfelelővé tenni a kelta kifejezési módot, mint a magyar kortárs íródeákok. Az ír sem mondta soha, hogy "édussidd" hanem azt, hogy "éitset" hallja (kend), ahogyan a magyar sem mondta soha, hogy "gymulch", hanem azt, hogy "gyümölcs". Nem valószínű, hogy a nép is úgy beszélt, mint ahogyan a papok latin betűkkel írtak. Tehát, a "goidelic"-/óír-nek mondott nyelv nem más, mint egy művileg létrehozott - és jobb híján elfogadott - írási módszer. Ez is egy művi szerkesztmény, akár az "ómagyar", az "ófelnémet" vagy az "óegyházi szláv" (amit még helytelenül "óbolgárnak" is neveznek, hogy a kavarodás minél nagyobb és a zagyvaság minél káprázatosabb legyen).

Óskelta szavakat alig ismerünk (helynevek, személynevek, istenek, ritkán fegyverek nevei), de ezt a keveset is csak ellatinosított alakban. Ezt az ismeretlen nevezik a nyelvészek "indogermának". Mert ha egy nép nyelve ismeretlen, de politikailag "szükséges", akkor természetesen indogermán, akárcsak a hettita, a szkíta (erről már kezdenek leszokni), a trák, a dák, az illír stb., habár, az utóbbiakról a régészet már bebizo nyitotta, hogy "keletről származó lovas népek" [Kinder/Hilgemann (74)]. Semmilyen bizonyítéka nincs ezen népek, vagy akár az ugyancsak "lovas harcos" keltáknak a latinokkal, germánokkal vagy szlávokkal való egy csoportba, egy "fajhoz" való sorolásának. Ez csak egy elmélet, egy elképzelés, amely politikai indítékkal született, úgymond kényszerből, az "indogermán" ősnépének eleve létezését és - persze - ennek mindenekfelettségét volt hivatott bizonyítani.

Tehát az ír (a kelta) nem lehet indogermán eredetű, egyrészt azért, mert ezt csak úgy eldöntötték Göttingában, jól megfontolt politikai okokból másképpen be kellett

volna vallani, hogy a germán szavak tetemes része átvétel. "kölcsonzés" a nem indoeurópai keltából-, másrészt azért, mert ha egyszer valamit eldöntenek (és ezt még a múlt századbeli elég primitív nyelvészeti kaptafamódszer alapján), még nem jelenti azt, hogy ez végérvényesen igaz, még akkor sem, ha a múltban ezt "örök igazságnak" tekintették. Még nem is olyan régen a föld "laposságáról" voltunk meggyőz(őd)ve, és ennek megkérdőjelezése vagy netán cáfolása esetén a kételkedőnek az "anyaszentegyház" krisztusi szeretet szellemében működő inkvizíciójával gyűlt meg a baja. Ma már fordult a világ. A nyelvészi "döntések" sem végérvényesek, nem tabu témák (már), hogy szólni se lehessen róluk. Sajnos a "hivatalosított" nyelvészet még nem vette észre (vagy nem akarta), hogy minden tudományág örök fejlődésben, változásban van. Törvények múlnak, új tételek jönnek, majd mennek ezek is...És így derék nyelvészeink az ír szókincsről továbbra is azt vallják, hogy van egy indogermán alaprétege, vannak kölcsonzései a latinból, a franciából, a németből, az angolból, a norvégből (de még senkiben sem merült fel az, hogy nem fordított irányú-e a kölcsonzés, hisz a kelta a felsorolt nyelvekhez képest sokkalta régebbi), és van még egy hatalmas "ismeretlen eredetű" része. Hoppá! Ez már a magyar, azaz a hivatalosított nyelvészeink vélte "magyar szókincs"!

A szókincsösszevetés módszerével dolgozó indogermanisztika (és finnugraszta) nagyon is ingadozó alapokon áll, mert elméletei már nem felelnek meg a tudományos vizsgálat követelményeinek [Krahe75]. Alappillérei közül már eleve a latin is kevert és konstruált nyelv, szókincsének zömét az ógörögből - amelyről a nyelvészek azt állítják, hogy egy nem indogermán (őseurópai) nyelv által, az összes "indogermán" nyelvek közül legjobban [Gimbutas 76], befolyásolt nyelv volt - és a nem indogermán etruszkból való kölcsonzések alkotják, egy nagyon silány "itáli" (hosszú fejű, "indogermán") népecske alapszókinces mellett. Maga a latin nyelv tan egy művileg létrehozott képződmény, amit a "felvilágosodás" koránk nyelvészete ráerőszakolt egyéb "indogermán" nyelvekre is, a latin, illetve a "görög csodában" való elbűvöltségében. Ilyen alapon nem (volna) szabad nyelvi rokonságot felállítani műnyelvek szókinestetének összehasonlításával. A szanszkrit és az "iráni" nyelvekről, talán nem is kéne külön szólni, hisz Körösi Csoma Sándor vagy Götz László világraszóló munkássága, amelyben nyomatékosan kihangsúlyozzák ezen nyelvek magyar (és szumir) vonatkozásait, mindenki előtt ismeretes.

Kinder és Hilgemann történészpár kihangsúlyozzák az indogermán alapnyelv keveredésének lehetőségét más, nem indogermán nyelvi elemekkel, ami az indogermán "alapnyelv" szétbomlásához és a későbbi "indogermán" nyelvcsaládba tartozó nyelvek kialakulásához vezetett [Kinder/Hilgemann77]. Ez a folyamat Európa (Eurázsia) különböző vidékein más és más volt, illetve kellett hogy legyen, ami az indogermán nyelvek közötti különbségeket megmagyarázza. A görög nyelv kialakulásához, a közös indogermán "alapnyelvből" való leválásához az ősi pelazg nyelvvel való érintkezés vezetett; a latin nyelv esetében ezt a folyamatot az etruszk nyelv hatása indította el; a germán a kelta nyelvből átvett elemekkel, a szláv meg a türk nyelvek befolyása alatt fejlődött mai ismert alakjára. Vagyis nem egy közös

ultra-fejlett indogermán ősnyelv öntötte a világba a mindenkori tudás csúcsát képező szavait, hanem ellenkezőleg: egy hosszas, más népekkel való érintkezés, együttélés, "kölcsonzés" eredményezte az egyes "indogermán" nyelvek különválását. Hogyan magyarázható mégis az a széles kiterjedésű, Európa és Ázsia egyes részeit egybefogó, Indiától az Atlanti óceánig tartó "indogermán" nyelvterület? Ennek csak egy magyarázata lehet, hogy az, ami az ún. indogermán nyelveket egymással mégis rokonítja, az - legalábbis részben - nem indogermán elem, hanem "idegen" hatásra került az indogermán nyelvekbe. Mégis érdekes, hogy minden egyes különvált indogermán nyelvre, egymástól külön-külön, olyan nyelvek hatását figyelhetjük meg, amelyekről kimutatható a magyar nyelvvel való kapcsolatuk, sőt egyes esetekben bebizonyosodott, másszor felmerült annak a gyanúja, hogy a magyarral valamilyen rokoni viszonyban vannak, illetve lehetnek: szumir, pelazg, etruszk, török. Ez a könyv pedig, a kelta nyelvnek a magyarral való széles körű és bensőséges viszonyát vizsgálja, ha nem is teljességében, de egy érdekes bepillantást megenged.

Az ókori világ legfejlettebb nyelveinek egyike volt a nagyon is egységes kelta nyelv [Fischer, F. (78)]. Ebben a régi világban (is) felsőbbrendűnek elképzelt indogermánységben a keltának kellett a Kelet és Nyugat közti "kapocs" szerepét betölteni, és ahhoz, hogy ennek a követelménynek meg is feleljen, bele kellett kényszeríteni az indogermán zubbonyba. A kelta nyelv kutatásában az indogermanista nyelvészet abból a dogmaszerűen kimondott tételből indult ki, hogy a kelta "indogermán" nép. Ezért a kelta "nemzetnek" a Duna s a Rajna felső folyásánál kellett kialakulnia. Innen (vissza-) vándoroltatták majd Keletre is, azt a "csekély" tényt elhallgatva, hogy a régészet fordított irányú, azaz Keletről, Kis-Ázsiából Nyugatra, a Brit-szigetek irányába történő vándorlást igazol, valamint azt is, hogy az ír és brit kelták mondáiban, a druidák tanítása szerint az Isten (Daghdha) egy "hatalmas tölgyfa tetején lakik", amely tölgyfa Anatóliában van. Tehát itt kell a "bölcst" keresni! Minden nép (saját) Istenétől származtatta magát, az Istent pedig sosem helyezte lakóhelyén kívülre [Ellis, P. B. (79)].

71 MacCana, P.: "Kelta Mitológia", Budapest, 1993, 81. old. 72 MacCana. P: "Kelta Mitológia", Budapest, 1983, 16. old.

71 MacCana, P.: "Kelta Mitológia", Budapest, 1993, 81. old.

72. MacCana. P: "Kelta Mitológia", Budapest, 1983, 16. old.

73. Senki se botránkozzék meg azon, hogy belekeverem az inkákat, hisz rengeteg inka-ír - magyar közös szó van (erről külön könyvet lehetne írni), itt most még egy példa: ír Cíor- RA- igh - vág (> cré-acht - sebzés) - inka KIRI - seb - magyar KAR-c (lásd még: KAR-c-ol, KAR-d stb.) -japán "hara- kiri" -a has felmetszése.

74 Kinder. H./Hilgemann, W.: "Atlas zur Weltgeschichte". München. 1987, 73. old.: "illyrische Stimme aus dem Donauraum, die als Nachbarn der Thraker das aus

Innerasien stammende Reiterkrieger (eiserne Waffen) mitbringen." - magyarul: A Duna-medencéből származó illír törzsek a trákok szomszédai, akik a Belső-Ázsiából származó lovas harcosokat hozzák magukkal Itáliába való letelepedésük kapcsán].

75. Krahe, Hans: „Indogermanische Sprachwissenschaft". Berlin. 1966. 31. old.: "Die Annahme weiterer zweiseitiger", auf ehemaliger Einheit beruhender Beziehungen wie die des Thrakischen zum Phrygischen oder des "Italischen" zum Keltischen hat sich als unhaltbar bzw. sehr unwahrscheinlich erwiesen" - magyarul: Az a feltevés, hogy további olyan kétoldali kapcsolatok, mint a trák-fríg vagy az itál-kelta, egy egykori egységen alapulnak, tarthatatlannak, illetve nagyon valószínűtlennek bizonyult.

76. Bernhard. W./Kandler-Palsson, A: "Ethnogenese Europäischer Völker" > Gimbutas, Marija "Remarks on the Ethnogenesis of the IndoEuropeans in Old Europe", New-York, 1986, 111. old.: "The formation of the Proto-Germanic, Proto-Baltic and Mycenaean Greek cultures largely depended on the influence of the substratum culture: in some areas it was considerable (Greece), in the other not at all (Byelorussia, central Russia). [...] Hence, the distinguishing character of their languages: Greek heavily influenced by Old European; whereas Lithuanian is considered "pure", in some cases with excellent preservation of Proto-Indo-European features." - magyarra fordítva: A előgermán, előbalti és mykéniai görög kultúrák kialakulása az alapnépesség kultúrája hatásának függvénye: egyes vidékeken ez a befolyás jelentős volt (Görögország), máshol teljesen hiányzott (Fehéroroszország, Közép-Oroszország) - [...] Ebből eredően ezen nyelvek megkülönböztető jellemvonása is: a görög, amit erőteljesen befolyásolt a "régieurópai" [értsd: nem indogermán], miközben a litvánt "tisztának" lehet tekinteni, bizonyos esetekben az előindoeurópai jelleg megőrzésével.

77 Kinder, H., Hilgemann W. "Alhas zur Weltgeschichte", München, 1987, 33. old.: "Die Entstehung der indogerm. Einzelsprachen braucht nicht durch Abspaltung, sondern kann auch durch Mischung mit fremden Sprachelementen erklärt werden" - magyarul: Az indogermán nyelvek különválását nem szükséges lehasadással, hanem idegen nyelvi elemekkel való keveredéssel is meg lehet magyarázni.

78 Bernliard. W.. Kandler-Palson, "Ethnogenese europäischer Völker", New York. 1986. Fischer, F. "Die Ethnogenese der Kelten aus der Sicht der Vor- und Frühgeschichte" 209-210. old.: "Die antike Zeugnisse keltischer Sprache, freilich fast ausschliesslich Personen-, Orts- und Gewässernamen, verraten eine Übereinstimmung zwischen der Iberischen Halbinsel und Kleinasien, Britannien, Gallien und Oberitalien, sowie den Donauländer; noch im 4. Jahrhundert n. Chr. Bemerkte der Kirchenvater Hieronymus auf Grund eigener Erfahrung, dass in kleinasiatischen Galatien die gleiche Sprache wie in Trierer Land gesprochen wurde" - magyarra fordítva: Az ókori kelta nyelvi emlékek természetesen

kizárólagosan személy-, helység- és víznevek azonosságról (egységről) tanúskodnak az Ibériai-félsziget és Kis-Ázsia, Britannia, Gallia és Felső-Itália, valamint a Duna-medence vidékei között.

79. Ellis, P.B. "Die Druiden"; München, 1996, 50. old.: Dagda " [...] 'Vater der Götter' und der Gottheit des Heilens, des Handwerks, der Dichtung und Weissagung, [...] war auch der "Gott der Druiden". Auch hier treffen wir wieder auf die heilige Eiche, und zwar in einem ziemlich fremden Habitat in der heutigen Türkei" - magyarul: Daghdha ["Dicső Atya"], az "Istenek Atyja" és a gyógyászat, a kézművesség, a költészet és a bölcsészet istene, [...] a "druidák Istene" is volt. Itt is találkozunk a szent tölgyfával, mégpedig egy eléggé idegen honban, a mai Törökországban.

Nézzük most meg tehát, hogy is néz ki ez az "indogermán alapokon" nyugvó, de mégis egy hatalmas "ismeretlen eredetű" szótömeget tartalmazó ősi kelta alapszókincs, főleg a legjobban ismert és egyébkén legfejlettebb kelta nyelv, az ír alapján.

Vizsgáljuk meg a természet szavait, az állat- és növényvilágot, az emberi közösség és vele kapcsolatos tevékenységek, ház és háztartás, ruházat, fegyverzet, közösség szavait, a vallás fogalmait.

A természet szavai (vagyis a természeti jelenségek, a természetben előforduló tárgyak és velük kapcsolatos fogalmak)

A négy természeti elem: Föld, víz, levegő, tűz

FÖLD: breton BED - föld, ír FÓD - föld, talaj (> FÓDA-igh - földel), walesi WLAD - föld, hon; víz: ír UÍSCE - víz, régi ír BOR - zúgó, pezsgő víz > ír FIORUISCE - forrás (-víz) - magyar BORVÍZ, régi ír AUB > ír ABH-ainn, walesi AFON - folyó (HAB), DILE, TUILE hatalmas ár, áradat, folyam - magyar ITIL, ETEL (> ETEL-KÖZ);

LEVEGŐ: ír LEAMH-as íztelenség, szagtalanság, élettelenség, üresség magyar LEV-eg-ő (a ma használatban lévő AER - levegő latin v. angol szó átvétele);

TŰZ: ír TINE (régir ír TENE) - tűz, izzás képzett szó, alapja a DÓ-igh ég, izzik ige (régir ír AED - tűz); TE-as forróság, hőség (walesi DE - Dél, ír EAD-ra - dél), TEÁS-ai - forró, égő, tüzes (- magyar TŰZ), TE-ol - melegít, hevít (- magyar DEL-el), TEOL-ai - meleg (- magyar TULI-piros - égőpiros szín).

Az "ég" és az égi jelenségek, égitestek:

Ég: ír NEAMH - menny, ég - magyar MENNY (80), lásd még: walesi UCH-el, breton UC'H-e1 - felső - magyar AK, ÉG (81) vö. török YÜK-sek - magas, fenti / GÖK - ég, kék; lásd még: finn GIG - sötét, ég.

Égitestek: az égitestek neveit a kelták nem mondhatták ki, egy druidák által kiadott tabu - "geis", azaz szólási tilalom, "kuss" ezt megtiltotta, és így "tulajdonságuk" alapján nevezték őket:

GRIAN - Nap: breton GER, régi ír CAUR - óriás - magyar GAR (török GÜR - sok) + régi ír ÁN - ragyogó, fényes > "fénylő óriás" vö. török GÜN - nap (fényvel kapcsolatos) > GÜN-es - Nap, GÜN-ey - Dél (fénylő; kínai CSEN-csu-japán SHIN-ju gyöngy (magyar GYÖNGY, KIN-cs); japán NI-p, inka IN-ti - Nap (82)

Ír GEAL-ach - Hold (GEAL - fehér fény, csillogás) > "csillogó" (CSILLÓS), walesi LLEUAD - Hold, mannin EAYST - Hold (vö. török AY - Hold ("világos")), inka KILLA - Hold (83)

Ír SILL - csillog > SILL-eadh - csillámlás, villanás, szemvillanás, pillantás (- magyar SILA - pislogó, pislákoló, gyengén világító), SIL-ín - csepp, szikra, szilánk; felaggatott (> cselleng); SOL-as - fény, ragyogás > SOIL-se - csillogás - magyar CSILL-ag finnugor: vogul SÜY- csillog, votják CILAL-, SILAL- ragyog, türk: jakut SÜLÜS - csillag, török CILA - fénylő, ragyogó.

A régi magyar nyelv még ismerte a HÚGY - sugár, csillag szót (vö. japán HI - fény, Nap, nap, HOSHI - csillag);

Ír GA - gerely, fullánk, sugár - magyar CSÁ-k, CSÁ-p, CSÓ-va.

Természetbeli jelenségek: régi ír ROGILE - ír RO (g) ÁILLE - ragyogó > RÉ (g) ALTA - csillag (RÉgAL - kitisztul, kivilágosodik) > mannin DROGH - reggel (szicíliai nyelven REG - nap, nappal) - magyar REGGEL [magyar] > vö. ír RÉ - időszak, kor - magyar RÉG (magyar fejlemény) ír BREAC - kivilágosodik, kitisztul, kivirul > BREACADH - virrad - magyar PIRKAD [magyar] ír BÁN - fehér > FIONN - fehér, fénylő, tiszta - magyar FÉNY [ismeretlen eredetű] > ír BÁNÚ - hajnal - magyar HAJN-al (vö. régi ír ÁN - fény (török GÜNea - Nap, AYDIN - világos) walesi GOLAU - fény - magyar VIL-ág, VILL-any (ösi hangfestő szó) > vö. walesi GWLAD - Föld, Világ - magyar VILÁG (> vö. jakut IL - Világ) ír GEAL-án - fény, csillámlás, villám - magyar VILL-ám [származékszó < "VIL-ág"] > vö. ír GEAL - fehér, csillogó, világos (finn VAALEA - világos, VALKEA - fehér, fényes) walesi TARAN, ír TOIRN-each - dörgés - magyar DURRAN-ás [hangutánzó] ír TEKE - tűz, TEÁS - forráság - magyar TŰZ (> török ATES - tűz) [ugor kori örökség TANT] > mannin CHE - hó (CHEH - forró, CHIASS hőség) - magyar HŐ [ismeretlen eredetű] ír CIAR - sötét, komor (török KARA, japán KURO - fekete) - magyar KOROM [török eredetű] > vö. ír GORM - sötétkék - walesi GWRM - korom - breton GOURM - ko mor =B7 magyar

KOROM, KOMOR ír OICHE, manriin OIE - éj - magyar ÉJ (> lásd még: ír "tar ÉIS an lae" a nap végén - magyar Es-te)

A természet színei (ír SNUA - szín - magyar SZÍN): ír BAK - fehér, FIONN - fehér, fényes, GEAL - fehér, csillogó - magyar FÉNY, FEHÉR ír DUBH - fekete (> ír DONN - barna) (magyar DAN-cs - tisztátalan, mocskos) ír DEARG, breton GROACH - piros, vörös - magyar VÖRÖS (ír RUA - rőt, vörös - haj) ír UAINÉ, ÚR (-ach), walesi GWYRRD [guárd] - zöld - magyar ZÖLD ír BUÍ - sárga, vörösesbarna - magyar PEJ ír GORM - kék, sötétkék-magyar KOROM (ír GLAS - világoskék, szürke).

A természetben előforduló anyagi jelenségek (tárgyak):

Égi jelenségek: ír GAOTH - szél - magyar Gőz [ismeretlen eredetű] - (japán KAZE - sz) > GAOTH-aire - vihar, SÍ GAOITHE - forgószél (magyar SÍ > SER-ít, SÍR-ít) (85) ír GAL, breton AVEL - gőz - magyar FELL-eg [finnugor] ír NÉALL - felhő - magyar FELL-eg, FEL-hő - (vö. török BULUT, finn PILVI, inka PUYU - felhő) ír EAS - vízesés - magyar Eső [< Es-ik, finnugor eredetű] (vö. ír ÍSL-igh - leesik, japán OCHI-ru - esik) ír BÁIST-each - eső - magyar POCS-olya (cseremisiz BET, szamojéd BIT - víz) > vö. ír BÁIT-each - vizenyős, fakó, színevesztett, sápadt (magyar POCS-ék) (86) ír BRIUTH-ean - pára - magyar PÁRA (v. ö. ír BRUITH - főz, párol - magyar Pár-ol) (87) ír CEO - köd - magyar KÖD [fgr. finn SUMU - köd] - vö. jakut KÜDEN, japán KASUMI - köd, gőz ír DUREO - dér - magyar DÉR [ismeretlen eredetű] (vö. török DURU - tiszta - magyar DER-ít) walesi IÁ, ír OIGH-ear - jég - magyar JÉG (vö. finn Iää - jég, japán YUKI - hó, török AYZ - fagy) breton ERC'H - hó (- magyar HÓ, HAV) (török KAR, jakut HAAR - hó ír FUA-cht - fagy (- magyar FA-gy), FUA-r - hideg ("fá-z") > FUARA-igh - fázik (- magyar FÁZ-ik) ír LEÁ - olvad, oldódik - magyar OL-v-ad, OL-d-od-ik (v. ö. ír ÓL - folyadék - magyar LÉ) ír DALA-igh - gőzölög, párolog - magyar PÁLL-ik (vö. finn PALAA - ég, lángol)

Víz és vízzel kapcsolatos szavak:

Ír UÍSCE - víz - magyar víz [finnugor] (vogul üs, török su, finn, észt VÉSI, japán MIZU - víz) > lásd még: inka YAKU - víz - finn YOKI - folyó - régi magyar ÜGY - folyó, patak [vitatott eredetű] (zürjén ZILA - nedves, ingoványos, mocsaras hely > ZYLK - nedvesség > ZYLKJÁ - nedves, ingoványos, hogy valóban összefüggés van a magyar meg a zürjén szó között, az nem is olyan lényeges, annál sokkal fontosabb az, hogy ha mi magyarok finnugor örökséggel jöttünk be a Kárpát-medencébe, akkor a ZILAH és ZSIL folyónevek egészen bizonyosan magyar eredetűek?

Régi ír BOR - zúgó, pezsgő víz > ír FIORUISCE - forrásvíz - magyar BORVÍZ (magyar] > lásd még: "BORVO" a "gyógyvizek istene" (> BOR-szék, Bél-BOR).

Régi ír AUB > ír ABH-ainn, walesi AFON - folyó - magyar HAB (> HUPI-kék). ír DILE, TUILE - hatalmas ár, áradat, folyam - magyar ITIL, ETEL (> ETELköz).

Még egy pár folyónév (?): breton DOUOR - ár - török DERE - ár (> DRÁva, DERE patak a Pilisben) - magyar ÁR (> Tam-AR patak a Cornwallban); ír RABH-arta - szökőár, áradat, sodrás (> RÁBA); ír ALT-án - patak, kis folyó (> OLT); ír SRUTH - ár, folyam (> SZERET); breton LAD - folyómeder - magyar LAJT - vizesbödön (>LAJTa folyó Magyarországon, LAJTA folyó Bretagne-ban).

Ír TONN - hullám. "tenger" (régí ír DÓN - nagy víz) - magyar TEN-ger [török eredetű] (török DENIZ, türkmén, üzbég DENDIZ, csagatáj TäNGIZ (> lásd még: breton GER - nagy - magyar GAR); érdekes analógia vö. ír TONN - tenger - DON - Isten magyar TEN-ger - IS-TEN török DEN-iz - tenger - TEN-gri - Isten. Csupán "véletlenség" vagy tudatos névadás-e, egyöntetűen Belső-Ázsiából és az Atlanti-óceán partjáig?

Valószínűleg a "végtelenség" (TEN) szava rejlik e nevekben, de az írben, törökben és magyarban is egyaránt. Ír TANAÍ - sekély vizű tó - magyar Tó [ősi örökség az uráli korból] (vö. vogul To - tó, osztják TEU, TAH - tó, tócsa (> német "Teich" - tócsa) ;ír BÉAL - szájadék, nyílás, folyótorkolat, walesi BWLL - tó, ami a folyómeder kiszélesedésével keletkezett - magyar ÖBÖL [ismeretlen eredetű] (vö. vogul BÖL - két kanyarulat tószerűen kiszélesedő folyórész; igaz is, nem lehet minden "finnugor eredetű", még a METSZ szerint sem. Egyébként szittyáknak is volt egy hasonló szavuk, vö.: PAL-us Meotis -a meotisi tavak, PAL-ki-na (> VOL-chi-na) a pripjatyi mocsarak neve (> lásd még: etruszk BAL-si-na - olaszországi BOL-za-no-i tó; magyar BaL-aton VEL-ence). `A magyar "BAL-ATON" neve bizonyára a keltáktól származik, akik itt a "Baranyában" vészelték át a népvándorlás korát (Makkai J. nyomán) 88

BAL - tó, ami a folyó medrének kiszélesedésével keletkezett + TANAÍ - sekély vizű tó (ejtsd: "BAL-TÁNI" vagyis BALATON.)

Ír POLL, walesi PWLL [púl] - gödör, árok, lyuk - magyar VÁLYÚ [csuvas típusú ótörök jövevényszó] (ujgur, tatár ULAQ, csuvas VULAK, VALAK - kanális, csatorna, török GÖL - tó); > lásd még: inka WAYQU - szakadék.

Ír LOG - lyuk, verem (- magyar LUK, LYUK 89) > LOCH - tó, tócsa, > lásd még: török OYUG - lyuk, inka UKU - lyuk > QOGHA - tó, japán IKE - kis tó, tócsa.

Ír ATÓIN - zátony - magyar ZÁTONY [szláv eredetű] -a METSZ szerint a következő szláv szavakból származott a magyar "zátony": szerbhorvát záton - "tengerből", szlovén záton - "sziget", szlovák záton - "sekély víz, gázló", orosz zatón - "a szárazföldre mélyen benyúló öböl".

Itt megint, mint már annyiszor, avval a jelenséggel találkozunk, hogy csak a magyarság körül elő szlávok neveznek valamit úgy, mint a magyarok, de ez a szó (amit a többi szláv nem ismer) a magyarban csakis "szláv eredetű", mert az iszonyatosan magasszintű műveltséggel rendelkező ősszlávok, mint minden valamirevaló indogermán, tőlünk nem vehettek át semmit, ők csak adhattak a reménytelenül elmaradott állapotban sínylődő, a Kárpátok ölébe bevergődött magyaroknak... Komolyra fordítva a szót, mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a szláv szavak a magyarok, a "kelta-magyarok" nyelvéből kerültek át a környéken lakó szlávok nyelvébe, egyszerűen azért, mert a kelta az ősbibb. A szlávok egyébként, elég nagyvonalúan használták a "zátony" nevet, hisz a tengeröböltől a szigetig minden benne van, természetesen a tótok egyedül alkalmazták, aránylag helyesen ezt a magyar eredetű szót!

A zátony nem lehet soha "öböl", csak "zátony" lehet, azaz a "hajózást akadályozó kiemelkedés, víz szintje alatti földrész", vö. japán SHITA - alatt, alsó, GH1KA - altalaj, alj.

Föld, talaj breton BED - föld, ír FÓD - föld, talaj (> FÓDA-igh - földel) - magyar FÖLD [bizonytalan eredetű] (> lásd még: inka PACHA - föld, PATA - föld, a hegyoldalba kivágott kert) walesi WLAD - föld > GWLAD - Föld, Világ (török ÜLKE, inka ALL-pa - föld) ír UÍR - föld, talaj, terület (török YER - föld, talaj, hely (> magyar URUszág - OR-szág "föld-rész") ír TALAMH, mannin THALLOO - talaj magyar TALAJ [nyelvújítási alkotás < "talp+alj"] > TALMH-igh - ás, elás, földel - magyar TALAJ-oz - pincét ás (> ír TALMHA-íocht mezőgazdaság) ír PÚIR - pór > PUR-óg kerek kő, törmelék; gyöngyszem üvegből fából magyar POR [bizonytalan, talán finnugor eredetű] (vogul PORS - szemét, finn PORO - forró hamu, törmelék, por ír CRE - agyag, pór (japán GHIRI - por, szamojéd CHURA - homok) > ír GREAN - göröngy, kavics - magyar GÖRÖN-gy [bizonytalan eredetű] ír CLOCH - kő - magyar Kő [finnugor] (vö. japán GAKE, inka QAQA - szikla, szirt ír SCEILG - meredek kő, szikla, szirt - magyar SZIKLA [szláv eredetűnek tartják] (90) > vö. walesi SYCH - száraz, terméketlen föld, folyadékmentes - magyar SZIK [bizonytalan eredetű] ? (vö. török KURAK, KIRAC, GORAK, SEK - száraz föld ír CARRAIG - kövezet, hegyhát > CARR - köves út - magyar KÉREG ("CARR-BED" - KÁR-PÁT) í GAIN-eamh - homok-magyar HOM-ok [török eredetű] (török KUM - homok ír BARR - orom, hegycsúcs, hegytető; felület - magyar BÉRC - (91)

(régí ír BRI - hegy, BARR - orr, orom (török BURUN - orr) > régí ír BRÍO - hegyszoros (> BER-eck, VER-ecke); ír ARD - domb (ARD-igh - emelkedik, növekszik) - magyar ER (e) D > ARD-án - fennsík (> ERD-ély, ARD-ennes - Franciaországban), (> lásd még: inka ORQO, japán OKA - domb); ír MAIG - magaslat, rakás, csomó - magyar MAG-as / BOG > BOGLYA (> lásd még: inka MOQO - magaslat, halom); ír TULÁN - halom, dűlő, TULACH - halom, dűlő, sírhalom - magyar HALOM, DŰLŐ [magyar]; ír GLEANN - jégmalomárok, völgy - magyar KALÁN [?];

ír LOG - lyuk, verem - magyar LYUK [finnugor] (> vö. török OYUG - lyuk, inka UKU - lyuk); ír FEART - sír, gödör - magyar VEREM (alán eredetű) (oszét WäRM - gödör, verem, barlang; török ORUN - verem); ír MÚR - part, magas part, gát, töltés, földhányás, erődítés - magyar MART - magasabb fekvésű meredek vízpart (ismeretlen); ír PORTACH - füves folyópart - magyar PART (92), ír PORTACH - tőzegetes mocsár, ingovány, magyar FERTŐ (-tó) (?); ír FRAOCH - ligetes róna, (nedves) rét - magyar BEREK (magyar], walesi RIT - gázló - magyar RÉT - mocsaras, vizes terület (ismeretlen], ír ÁTH - gázló - régi magyar ASZ - pataktól átszelt rét (> észt AAS) ír LÁIB - lép - magyar LÁP [finnugor eredetű], ír PÚSC-án - iszap - magyar PISZ-ok (> vö. régi török BIS - üledék), ír SAIL - kosz, sár, salak - magyar SÁR [csuvasos jellegű ótörök].

80. A "magyar értelmező kéziszótár" (a későbbiekben MEK) szerint. finnugor eredetű: vö. vogul NUMI - felső, égi - "NUMI-TOREM" - Mennyei-Atya (Isten).

81 A magyar történeti-etimológiai szótár" (a későbbiekben METESZ) szerint. finnugor eredetű: vö. zürjén synód - levegő, SINED - "meleg pára", finn Sää - időjárás (a "ki tud nagyobbbat mondani" nyelvészeti elv alapján ?).

82 A MEK szerint NAP szavunk talán (?) finnugor töből származott.

83 A MEK szerint a finnugor eredetű "hó" (hónap) továbbképzése/"hold" területmérték a "hajnal" [? fgr] származéka

84 A MTESZ szerint "csillag" szavunk a "csillog" származéka, és finnugor eredetű.

88. Makkay J. "Indul a magyar Attila földjére", Budapest, 1996, 119. old.

89 A MEK szerint finnugor eredetű.

90 A MTESZ-ben felsorolt szláv szavak a kelta alapszónak képződményei, pl.: szlovén SKÁLA - szikla

91 A MTESZ szláv eredetűnek mondja, de a felhozott példák nem meggyőzőek, inkább kelta-magyar átvételek szerbhorvát BRDEC, szlovén BRDCE - kis hegy, domb, régi cseh BRDCE - domb

Növényzet

A növényvilágban előforduló alapszavak vizsgálata egyöntetűen bizonyítja a kelta és a magyar szavak közös gyökereit, és kérdésessé teszi a maradi "finnugor eredetelmélet" hitelességét (és jogosultságát), megkövetelve felülvizsgálásának haladéktalan szükségességét; így például:

Régi-ír FID - fa - magyar FA [ősi örökség az uráli korból] (finn PUU - fa, zürjén PU - élőfa, száraz fa) ír TÓCH -. fű, szúr, dug, tőked, gyökeret ereszt - magyar Tő, TŐKE) 93) (vö. ír TOICE - bőség, vagyon - magyar TŐKE (> ír TOKI - vagyonos ember - magyar TŐKÉS) ír TATHAD - szilárdság, tömörség, test - magyar TUSAK, TUSKÓ [ismeretlen eredetű] ír TÚS - eredet, származás (magyar TŐ (török TÓZ - eredet, származás) (vö. ír TÚIS - feldühödés, felbőszülés - magyar TUS-ak-od-ik verekszik, küzd) ír TARR - törzs-magyar TÖRZS [bizonytalan eredetű] ír GEÁG - ág, gally; elágazódás=B7 magyar ÁG (94) török AGAC - fa (vö. régi ír AG - szarvas > ír ADH-arc - agancs) -magyar ÁG-as (régii magyar "szarvas"), AG-ancs ír FÁS - vessző, fiatal fa - magyar VESSZŐ [származékszó, finnugor töből] (vö. török ASA - vessző)

Ír FÓD - fű, gyepe, pázsit-magyar FŰ (a MTESZ szerint "finnugor eredetű": vogul PŰM - fű, széna).

A fűvet írül még úgy is hívják, hogy: FÉAR (magyar BUR-j-án) > lásd még: FEARANN - ország, vidék, "füves táj" (> "SERÉNY" vagy "BARANYA" -a vidék, ahol "a kelták átvészelték a népvándorlást" - Makkay J. nyomán) /95/; és FÉARAGH - legeltetési v. kaszálási bér (magyar BÉRES bérért végez mezőgazdasági munkát (béres kaszás - MEK). Ez utóbbi lehet "véletlen" is, hisz az ír szónak alapja a FÉAR - fű, széna, és ebből származott FÉAR-ach "füves" (a fű lelegeltetésére vagy lekaszására fizetett bér), a magyar szónak alapja a BÉR, fizikai munka elvégzéséért juttatott díjazás, fizetés (török eredetű), a "béres" ellenben kizárólag mezőgazdasági munkát végez, bérért. Más a helyzet a "burján" szavunkkal, melyet szlávól származtatják, a MTESZ szerint: Szláv eredetű, vö.: bolgár BUREN - burján, gaz, gyógynövény; szerbhorvát BŰRJAN - földi bodza; szlovák BURINA - burján, gaz; ukrán BURIAN - burján, gaz, orosz BURIÁN - burján, gaz; e szláv eredet nincs tisztázva; a cseh BUREN, BURINA a szlovákból, a lengyel BURZAN az ukránból való; a román BURUIANA szláv jövevényszó. Ismét az ismert séma: csak a magyarság környékén élő szlávok ismerik ezt a szót, a távolabb élő szláv törzsek tőlük kölcsönözték. Nyilvánvaló, hogy a szláv szavak eredete hivatalosan "ismeretlen", mert "magyar jövevényszó" mind a szlávban mind a románban, vagyis a magyar nyelvterület peremén élő népek nyelvében. A magyar szó pedig a kelta ír szóval egy töről fakadt, mert másképp lehetetlen megmagyarázni azt, hogy mindkét nyelvben létezik (b <> f hangfejlődés), holott manapság a magyar és az ír nyelvterület kb. 1500 km távolságra van egymástól, és egy tetemes "indogermán" nyelvtenger választja el.

A magyar "burján" szavunk továbbképzése a FÜR-j (mezőkön élő madár) [ismeretlen eredetű] szavunk is.

A növényvilággal összefüggő egyéb szavak: ír LUIBA - növény, gyom - magyar LAPI, LAPU ír SIOL - mag, vetésmag, csíra, sarj (magyar SZEM, CSÍRA, SARJ (> vö. ír SÚIL - szem, látószerv). ír CAORÓG - virág - magyar VIRÁG [ősmagyar kori < VILÁG] (vö. kelta GOLAU - fény, világ)

Növények, fák: walesi GENAU-magyar FENYŐ (96) -; mégis meglepő, hogy a germánok és a finnugorok számtalan fenyőt ismernek, és ezeknek mind külön nevük is van, de a magyar meg a kelta csak ezt az egy déli "fenyőt" ismeri, lásd még: latin PIN-us, akkád BINU - mandulafenyő, lásd még: török HAM - fenyő (!); ír CAORTHAN - berkenye (apró almához vagy körtéhez hasonló gyümölcscsel) - magyar KÖRTE (török); ír DAIOR - tölgy - magyar TÖL-gy [bizonytalan eredetű] > lásd még: oszét TOL - tölgy, óind DARU - fa, > ír DEARCÁN - makk (magyar CSER, mordvin SERA) makk > CSER-fa (a hasonló szláv szavak a magyarból származnak), a magyar "cs" hang tükörképe is lehet a kelta "dzs"-nek [> ejtsd: "dzserkán"]; ír ULI, mannin OOYL - alma - magyar AL-ma [török eredetű] (vö.: török ELMA, kirgiz ALMA, CSUVas ULMA, CSagatáj ALMA Stb. (de a germán szavak gyöke AP- > német "APf-el", angol "APp-el")); ír CAOR - eper, bogyó - magyar EPER [finnugor, vö. vogul APÉRÉY, äPRä - földieper]; ír EOR-na - árpa - magyar ÁR-pa [ótörök] - vö. ujjgur, török, kirgiz ARPA, csuvas ORPA, mandzsu, kalmük, mongol ARBAI (> lásd még: latin HOR-de-um > német GERS-te - árpa).

Erdő: Régi ír ROS - erdő, hegyalji erdő (> a Kárpátok aljában sok az "orosz" nevű helység, nevük nem jelenthet szlávot, hisz az "oroszokat" még a 15-16. században is "muszkának" nevezték, a "ruszok" a svéd-varégok voltak, ők tudtommal nem költöztek Erdélybe; előfordulhat, hogy a kelta "erdő" szó rejlik a névben). De, ír ARDA-igh - emelkedik, növekszik - török ART-mak - növekszik, szaporodik, gyarapodik, minden bizonnyal köze van a magyar "ERDŐ"-höz. A kelta mitológiában ARDU (A) NA az erdők istennője (> lásd még "ART-EM (E) -iS" az ógörög világban a vadászat istennője) - "ERDŐ-ANYA". A magyar "erdő" régen "a vágás után vagy a vágásból felnövekedő, sarjadzó, fiatal erdőnek a neve" ami kiszorította a régi VAD - erdő szavunkat. Lásd még: török OR-man - erdő. Mező: ír MÁ, régi ír MAGH, MAT, walesi MAES, breton MAEZ - mező ^- magyar MEZŐ [finnugor tőből: finn MAA - föld] > vö: szumir MARA - föld, szülőföld; (> lásd még: Kecské-MÉT - "kecske-mező"), > lásd még: walesi CAE - mező - török GAYR - mező.

Állatvilág breton LOEN - állat - magyar LÉNY - (finn ELAIN - állat) > magyar orosz-LÁN (ír LEON - oroszlán) - török ars-LAN - oroszlán, Cey-LAN - Őz, szarvas ír ALLTA, régi ír ALLAID - vad - magyar ÁLLAT [származékszó az "áll" igéből] (vö. ír LuI- áll ír FIATA, régi ír FIAD - vad (> SkÓt FIDD - őz, szarvas) ^- magyar VAD [örökség az ugor korból] (97) ír MIOL - állat (> magyar MAR-BAR-) (ír MIR - harapás - magyar MAR [finnugor] ír MIOL - tetű - magyar NYŰ, féreg, tetű [finnugor] ír MIOL Buí - nyúl, mezei nyúl ("pej állat") - magyar NYŰL [finnugor] ír MAIK - él - magyar MAR-ha (régén "háziállat, jószág") /98/ > BAR-om (vö. török BAR - van, létezik) régi ír MAR-ca - ló (> ír MARCA-igh - lovagol, MARC-ach - lovas) - koreai MAL, mongol MORIN - ló ír MAR-t - szarvasmarha - magyar MAR-ha ír LÓTH - ló, paripa, LÁIR - kanca (> LÁ-each - lovas-harcos); walesi LLWAN - kanca - magyar LÓ ír EACH - ló (a latin "equa" - kanca a keltából származik) - magyar ÁSZA (> vö. török AT - ló) > régi ír EACH-aire -

lovász, csikós (- magyar HUSZ-ár), ACH-adh - mező, legelő (- magyar ASZÓ) ír BÓ, mannin BODAG - tehén -

magyar BUGA (> BIKÁ) [kun eredetű] - ótörök BUQA, kipcsák BOGA, török BOGA, altáji PUKA - ökör (> vö. ír POC - őzbak, kecskebak) ír DAMH - ökör - magyar TINÓ [csuvasos jellegű ótörök jövevényszó] (csuvas TINA - tinó, csagatáj TANA, azeri DANA - borjú, szalár-török TANA - ökör ír BEARACH - üszö - magyar BORJÚ (csuvasos jellegű ótörök] - csuvas PERU ír BODÓG - borjú, tinó (török BUZAGI - borjú (> magyar BOCI) régi ír AG - szarvas - régi magyar ÁGAS (török GEYIK - szarvas) > ír ADH-arc - agancs - magyar AG-ancs (lásd még: ír BEANN - szarv - török BOYN-uz - szarv) régi ír os, skót oss - őz, ír OIS-in - őzike (őz gida) - magyar őz [ismeretlen eredetű] walesi IWRCH, breton IOURC'H - zerge-magyar ZERGE [török "jövevényszó"] csagatáj SÄRKä, kazah SERKä, üzbégi SERKA, mongol SERKE - kecskebak (> lásd még: ír CAORA - juh (török KARAQA - őz) ír BROC - borz (> vö. ír BROC-ach - szürke, foltos) - magyar BORZ [ótörök] csagatáj BORSUQ, tatár BURSEK, baskír BURHIQ, altáji PORSUQ, mongol BORKI - borz

ír CÚ - kutya - magyar KUTYA [ismeretlen eredetű] - török KÖPEK - kutya - koreai GE - kutya > ír FAOL-CHÚ - farkas ("vadkutya") - magyar FAR-K-AS (származékszó < "fark" < "far" hátsó rész] vö. ír FOÍR - vég, perem, szegély > FOIR-ceann - végrész (> fark); régi ír FERT - "a szekér hátsó rúdja" ír "FAOL" származékszó: MIOL - állat > FIADH-MHIOL - vad-állat - FAOL (összevonással), feltehetően a magyar "FAR-KAS" szavunk is "vadkutyát" (maró kutyát) jelent: MAR- " BAR- " FAR-ka-s (> lásd még: ír FEARGACII - dühös, gonosz, erőszakos, támadó) /99/; ír MADRA - kutya " magyar KO-MONDOR [török] - kun QU-MANDUR - kutya (< koreai GE - kutya) ír MADRA RUA - róka ("rőt kutya") " magyar RÓ-KA (rőt kutya?) /100/ ír MADRA UÍSCE - vidra ("VIZI kutya") " magyar VIDRA ír GÓIC - kakas - magyar KAK-as [szláv eredetű] - lásd még: angol COCK, német GOCK-el walesi IÁR, breton YAR - tyúk (> YAR-İK - jérce) " magyar JÉR-CE [szláv] - vö. török YARKA - csibe

(mindkét előbbi szó esetében a magyar a keltával azonos, a szlávba is a magyarból vagy a keltából kerülhetett!) ír CIRCE - csirke " magyar CSIRKE [hangutánzó] - vö. ír CEARC - tyúk ír LACHA - kacska - magyar RÉCE, RUCA [hangutánzó] ír GÉ - liba - koreai GAUI - liba (> magyar GÁ-gog) (hangutánzó) > lásd még: ír LADA - uszony, uszohártyás láb " magyar LIBA [állathívogató szóból] walesi ADAR - madár " magyar MADÁR [ismeretlen eredetű] - vö. japán TORI - madár ír GÉIS - hattyú " magyar KACSA/101/ (> vö. török KAZ - lúd) - vö. török KUCU - hattyú ír COLÚR - gerle-magyar GERLE (vö.: ír COLM - galamb magyar GALAM-b) ír CORR - hosszú lábú " magyar GÓR - hosszú lábú [ismeretlen eredetű] > CORR BHÉAN - gólya ("fehér hosszú lábú") - magyar GÓLYA [bizonytalan eredetű] > CORR GHLAS - szürkegém ("szürke hosszú lábú") ír SEABHAC - sólyom ("sivítő, sivaló") " magyar SÓLYOM [bizonytalan eredetű] török CAVLI - fiatal sólyom vagy héja; karvaly, SAHIN - sólyom ír IOLAR - sas "

magyar ÜLÜ [?] <> ír IGIL - bálvány; sokarcú, sokképű, változó " magyar BÁL-vány

(vö. ír ÉALA-igh - elmenekül, megszökik, elsiklik-magyar (el-) ILL-an > ILLÓ) ír CARÓG, breton FRAO, kernowi (Cornwall-i) kelta FRAU - varjú - magyar VARJÚ [ősi hangutánzó a finnugor korból] (102) - vö. török KARGA, ótörök GAY, türkmén GARGA - varjú ír GÁG - csóka - magyar CSÓKA [hangutánzó] - vö. tatár CAWKA kalmük CAUKA - csóka (103) ír CLAMHÁN - kánya - magyar KÁLNA > KÁNYA [szláv] ? ír FÉIL-EC-AN - pillangó - magyar PILL-AN-GÓ (ír FÉIL - fátyol, lepel magyar PILLE, PÓLY /104/ ír BEACH - méh - magyar MÉH [finnugor] /105/ breton MEZ - méz - magyar MÉZ [finnugor] (> lásd még: ír BEOIGH - életrehozni, élesztetni > BEGCHAN - élet, lét anya-MÉH) ír BREAC - hal - török BALIK - hal-magyar HAL [finnugor: finn KALA - hal] ír EOOHRAI - (hal-) ikra - magyar IKRA [szláv] - ez is ugyanannyira szláv eredetű, mind a többi.

Megvizsgálva a természetre vonatkozó szavaink java részét, nem kerülheti el figyelmünket az a tény, hogy ennek zöme a kelta (ír) nyelvben is megtalálható. Az, hogy - főleg - állataink neve tulajdonképpen "csak" körülírás, egy-egy valós vagy vélt tulajdonságon alapuló névadás, az teljesen természetes, mert a természetben, közvetlen természetes környezetünkben (is) lévő tárgyakat vagy jelenségeket, mindent, nem véletlenszerűen, közsavazással nevezünk el, hanem ez a jelenség egy teljesen logikus névadás eredménye. Sok esetben még nem fejtettük meg ennek a több ezer éves logikának a menetét, de biztosak lehetünk benne, hogy a közvetlen természetes környezetünk megnevezésére nem alkalmaztunk idegen ("kölcsonzótt") szavakat, mert erre nem volt szükségünk. Röhejes az az akadémiai "megállapítás", miszerint az oroszról kellett átvegyük a "medve" - méz evő értelmű - nevét, mikor magyarul is megalkotható, ugyanazzal az eredménnyel. Egyébként is, ha mi magyarok (állítólag) az Urál völgyeiben kecmeregtünk néppé, nagyon kicsi a valószínűsége, hogy medvével ne találkoztunk volna, és feltehetően nevet is adtunk neki.

Nem hinném, hogy be kellett volna várjuk a pripjatyi mocsarakban éldegélő szlávokkal való találkozást, hogy közvetlenül "honfoglalásunk" előtt megtanuljuk, megtanulhassuk, hogy is hívják azt a nagy barna szőrösöt ami régen az Urál völgyeiben, nyomorúságos életüket tengető őseinket riogatta. Nem a szlávok jöttek az Urálba minket kioktatni, megtanítani "magyar" anyanyelvünkre, hanem mi mentünk hozzájuk, vándorlásaink során. Ugyancsak nehéz elképzelni, hogy honfoglaló őseink a szlávok Máriának adott becenevét (Mása) alkalmazták a macska neve helyett; egyébként is tisztelt nyelvészeinknek elárulom a nagy titkot: a cica nem él mocsaras helyen, még a Pripjatyban sem. Lásd még: inka misi - macska.

92. A MTESZ azt állítja, hogy olaszból való átvétel, az olasz szó bolognai nyelvjárából született, eredeti értelme "part" volt, az olaszban pedig már "kikötőt" jelent, és így került át a többi európai nyelvbe is. Csakhogy Bologna kelta telepítés,

az É-Olaszországban élő kelta "boi" törzs székhelye, hona! Lásd még: ír PORTA-igh - merül, márt.

93. Finnugor eredetűnek tartják (MTESZ), a felhozott példák nem meggyőzőek: zürjén DIN, finn TYVI - vastag vég; az "etimológiai" szótár szerzői szerint olyan szavak is e szócsaládhoz tartoznak mint: finn TYKÖ -ra, -ba, -hoz vagy a mordvin te- nekem (MTESZ, 194. old.) - ez aztán "szócsalád", ez aztán nyelvészet a javából!

94. Finnugor eredetűnek tartják (MTESZ), a példák nem meggyőzőek: vogul TAY - ág, finn HANKA - kampó, stb.

95. Makkay J.: "Indul a magyar Attila földjére". Budapest, 1996.

96. A MTESZ finnugor gyökből származtatottnak tartja: zürjén PONEŁ - fiatal fenyőfa, cseremis PIN - magnak hagyott fenyő (a többi "finnugorban" hiányzik), ezek meg közel-keleti és latin szavakkal "rokonok".

97. A MTESZ szerint: osztják UONT - erdő, vadon, lapp vouwwte - erdő - (vö. török ODUN - fa, erdő; > lásd még: ír FIÁIN - vadon - "FIANN" - vadász-harcos ír mondabeli törzs neve.

98. A MTESZ szerint latin eredetű. Én a "Langescheids" latin-német szótárban ilyen szót nem találtam.

99. Vö.: inka "all-qó' - kutya (,jó-kutya") < all-in - jó, jóságos - "at-oq" - vad-kutya, farkas, róka. inka chuli - pásztor kutya

100. A METSZ egy ismeretlen ősi [finnugor korból származó) szógyökből származtatja, amiből "RAVASZ" szavunk is kialakult - vö. észak-norvég nyelvjárásban: RAVAS - róka.

101. A METSZ szerint szlovák eredetű ("kácer" gácsér > kacs), a magyarázat nem meggyőző.

102. A MTESZ-ben felhozott példák "sántítanak": vogul URIN-NEKVE, osztják URNI-, mordvin VARSEJ, varsi, finn VARES, lapp VIRCCE, szamojéd BARNI - varjú, kojából szamojéd BARE - holló.

103. A MTESZ általános (eurázsiai) hangutánzónak próbálja beállítani, de nem az. A felhozott példák rosszak, mert: az angol "chough" és a francia "choucas" csóka a keltából való; a szerbhorvát "cávka" a magyar szó átvétele és pidginizálódása; ugyanakkor angolul a madár neve " (jack-) dow" a német "Dohle" mintájára.

104. Teljes terjedelmében idézem a MTESZ-t, mert ez a megfogalmazás jellemző az összes "szláv eredetű" szavukra: "Valószínűleg szláv eredetű szócsalád. [...]"

Ennek közvetlen szláv előzménye nem világos; valószínű, hogy egy szláv -ka képzős névszó átvétele; erre vö. szb.hv. [szerbhorvát] R. [régí nyelvi] povivka "pólya" (HASz.)." A HASz a horvát akadémia valamilyen kiadványa, a szótár 1580-ból való. A "povivka" szláv szó már eltűnt, nem létezik. De biztos létezett, ha ezt a horvát akadémia "kimutatta", és biztos is, hogy ősi szláv szó. Az sem probléma, hogy a magyar "PÓLYA" kimondottan egy "LY" hangot tartalmaz. Hogyan változott a szláv "v" egy "ly"-re a MTESZ titka maradt.

105. A MEK a "méh" (bogár) nevét a finnugorból, az anyaméh nevét pedig kérdőjelesen (?) a szlávból származtatja.

A mesterséges környezet szavai

A természetes környezetleírás után következzenek most az ember alkotta mesterséges környezet szavai.

Ház ír TEACH, walesi TY [ta] - ház, lakás - török ODA - szoba, japán TAKU - lakás, finn TALO - ház magyar ODÚ > -DA, olyan szavakban mint: ÓVÓ-DA, szálló-DA, csár-DA, író-DA, zár-DA stb. [finnugor] - lásd még: mannin EDD - fészek, koreai ODUMAK - házikó; magyar ház [finnugor eredetű] /106/- vö. inka WASI - ház, YACH-ay - lakni <> japán UCHI - ház ír LUIGH - letelepedni > LACH - telepes, lakás (> TEAGH-LACH - ház lakói, nagycsalád) - magyar LAK, LAKÓ, LAKÁS [bizonytalan eredetű] - ír LOCHTA - padlás, tető alatti lakás ír CÓNAITHE - kunyhó " magyar KUNYHÓ [bizonytalan, talán szláv eredetű] - hát, nem az! walesi BWTYN [butan] - házikó, viskó " magyar BÓDÉ [német eredetű: "BUDE"] ír IOSTA - raktár > IOSTÁN - házikó, viskó, kalyiba " magyar VISKÓ [ismeretlen eredetű] ír BALLA - fal- magyar FAL - (vö. ír BAILE - falu-magyar FALU) [finnugor], ír CAB - nyílás " magyar KAPU - (török KAPI - ajtó, kapu) [török eredetű], ír CLUAS - fogantyú, walesi CLO - ajtózárr - magyar KILIncs, KULCS (török KOLU - kilincs)

Háztartás walesi GWELY [gúla] - ágy " magyar HÁLÓ [?] ír TÉAGAR - takaró, hajlék, födél (< ír TÓCH - dug) " magyar TAKARÓ [ismeretlen eredetű] ír PÚIC - takaró, ágyhuzat, bevonat, melegítő (felső ruha) - magyar POK-róc [szláv] ír RUCA - terítő, lábszőnyeg"magyar RONGY (> "RÓC""pok-RÓC) [finnugor] breton PALLENN - takaró, pokróc " magyar PELEN-ka [szláv: kárpátukrán, esetleg cseh eredetű] ? (MTESZ) ír SUÍOCH-án - szék " magyar SZÉK [ótörök eredetű] - ótörök SÄKÜ - pad, török SEKI - ülésre használt kő, földpadka, tatár SÄKE - pad, priccs, kazah SEKI - pad; mongol SEÜKE - hordozható szék; japán SEKI - szék, pad, ülés, ülőhely (> lásd még: inka SIKI - ülep) /107/ walesi CWPAN - csésze, csupor " magyar CSUP-or ("csup -" ősi szógyök, finnugor] mannin, JYST - üst " magyar ÜST [ismeretlen eredetű] /108/ ír TULÁN - üst, katlan " magyar TÁL [finnugor] - vogul TULANA - teknőszerű fatál ír MEADAR - faveder, dézsa, fejtőveder " magyar VEDER [bizonytalan eredetű magyar KÁD

[szláv, végső forrása héber] > FOTHUCUD - fürdő - magyar FÜRDŐKÁD
["fürdik" a forgolódik igéből származik, finnugor] (vö. ír FIAIR - ferdül,
csavarodik, forog, fordít, megfordul-magyar FER-dül, FOR-og, FOR-dít - mandzsu
FORO- fordul, forog > japán FORO - fürdő) > lásd még: ír NIGH - mos >
NÍOCHÁN - mosás; (AR) MAOS - áztat, beáztat - magyar MOS [finnugor] ír
SCUAB - seprű, kefe/seper - magyar SEP-rű, SEP-er [csuvasos jellegű ótörök
jövevényszó] - csuvas SEBER - seprű, török SÜPÜR-, tatár SEBER üzbég
SUPUR-, ujgur SIPIR- seper /109/ ír CÁITH - szemét (< ír CAITH - hajít, eldob -
magyar HAJIT)

Mindenki előtt nyilvánvaló, hogy sem a "kád", sem a "hám" (lásd később) nem
szláv vagy német kölcsönzések, hanem ősi magyar szavak, melyek már a
"honfoglaló" lovas-harcos magyarság szókincsét alkották, mivel a hámot is és a
hordozható kádat is, nemhogy csak ismerték őseink, de használták már a hunok is!

Ruházat ír GÚNA - ruha, díszes ruha - magyar GÚNYA /110/ régi ír SEAC - zeke -
magyar ZEKE [valószínűleg német eredetű, ófelnémet SEEG - női rövid kabát] ír
CABH-ail - kis kabát - magyar GUBA [hangfestő > kAB-áta /111/ ír COITIN -
felső ruha, kötény, köpeny - magyar KÖTÉNY [< "köt" igéből, finnugor] régi ír
MAELLAN - mellvédő - magyar MELLÉNY [< "mell" főnévből finnugor] ír
BRÍSTE - nadrág - magyar HARISNYA [ukrán eredetű (?)] (ír OSÁN - (nadrág-)
szár, harisnya ír BRÓG - cipő, saru - magyar BOCSKOR [ismeretlen eredetű]

Munkaeszközök, szerszámok ír CÉACHTA - eke (< ír GÉAG - ág) - magyar EKE
(< magyar ÁG) [ótörök] - csuvas AGA - eke (> vö. AGAQ - fa, bot) /112/ ír
CORR-án - sarló - magyar SAR-ló ír CEANGAL - KÖTŐ (fejkötő); kantár,
gyeplő; kötés - magyar KENGYEL [finnugor gyökből]

> lásd még: ír COM-áil - összeköt, összefon - magyar HÁM [német eredetű] egyéb
szerszámok: ír SÁIGH - átfúr, átszeg, szúr - magyar SZEG [ősi örökség az ugor
korból- (vogul SÜN, SENK - ék) ír CAM - hajlított, kanyarodott - magyar GAMÓ
> KAMPÓ [bizonytalan eredetű, talán hangfestő] ír SAOBH - csavart, fordított,

magyar CSAVAR [vitatott eredetű] (vö. ótörök CAVUR-, török CEVIR-, csuvas
SAVER- fordít, forgat, csavar) ír CORR - szög, kiszögelés - magyar HOR-og
[ismeretlen eredetű] ír DEALA-igh - szel, leválaszt - magyar GYALU [vitatott
eredetű] /113/

Mezőgazdaság, állattenyésztés ír GORT - kert (GARRAI - telek, zárt terület) -
magyar KERT (KERÍT-és) [magyar < "kering, kerül"] vö. ír CORRA-igh kering,
kerül - magyar KER-ül, KER-ing ír CRO - karám, gyűrű - magyar KAR-ám [török
eredetű] " /114/ gall vETU - "valamilyen mezőgazdasági munkát végez" - magyar
VET [bizonytalan eredetű, talán ősi örökség az ugor korból: cseremis ÜDEM,
BÜDEM, mordvin VIDEMS - (magot) vet, elvet] ? ír TARLA-igh - összehúzni,
begyűjteni a termést - vö. török TIRIL-mäk - gyűjteni, összegyűjteni, török

TARLA, tatár TARLAU - szántó föld - magyar TARLÓ [ótörök eredetű] ír SEÁP - csap; hirtelen cselekedet -

magyar CSAP > CSÉP-el (lásd még: SIP-sUP) [hangutánzó] (> lásd még: ír CIP-in - kis bot, vessző, rúd - magyar CSÉP) /115/ ír ÁR - elpusztítás, feldúlás - magyar AR-at [vitatott eredetű] (ótörök OR- vág, török ORA- vág, sarlóval levág, tatár UR-arát (> lásd még: breton ORR - vág, levág, ORGIAT - mészáros) ír ÁITH - aszik - magyar Asz-ik [?] - vö. ír ATH- öreg, AOSA-igh - megöregedik (> ősz-ül) (> lásd még: ír ÁTH - gázló - magyar Asz - pataktól átszelt rét (vö. Aszó - száraz rét, legelő) ír GÍOLLA - legény, szolgál (< GÍOLLA-igh - vezet, irányít; kísér, ápol) magyar GULY-ás ír AOIRE - pásztor, juhász - magyar ŐR [bizonytalan eredetű] (mongol YRIZY - tevehajcsár- ír EACH-AIRE - lovász, csikós (-magyar HUSZ-ÁR) skót CÍOBAIR - juhász (török COBAN - juhász)

Fegyverek ír BATA, walesi BAT - bot - magyar BOT [vitatott eredetű] (türkmén BUTIY - faág, japán BÓ - bot ír BUAILT-eán - csepűhadaró ütőszége (< ír BUAIL - üt, ver - magyar PALL); walesi BWYELL - balta - magyar BALTA [török] (török, jakut BALTA, ujjgur BALTU - balta régi ír GÁI, ír GA, walesi GWAEW - gerely - magyar ÁG, GALLY; KALLÓ, KARÓ (> GERELY)

ír SÁIL - bunkósbot, dorong; gerenda, támfa - magyar SZÁL (-fa) (vitatott eredetű) (vö. vogul SAILä - hegyes karó, finn SALKO - hosszú rúd, lapp CoULGO - emelőrúd ír SÁ - ütés, dőfés, szúrás > SÁBH - vág, fűrész > SÁIBLE - szablya - magyar SZAB > SZABLYA (lásd még: ír SÁFACH - szekerce) (vö. török SABAN - eke, SABAN-bicagi - kés, véső ír SÁ-igh - üt, dőf, szúr > SÁIGH-ead - nyíl - magyar SZEG, csak szeg, ék [ismeretlen eredetű]

> régi ír ÁIGE - íjász - magyar ÍJ, ÍJÁSZ (bizonytalan eredetű, talán finnugor] régi ír CALAD, ír COLG - kard - magyar KARD [iráni vándorszó] (török KILIC - kard, szablya)

Étkezés ír ITH - eszik, etet, ID-igh - fogyaszt - magyar ESZ-ik, ET-et, ÉT-kez-ik / 116/ mannin IU, walesi YFED - ivás, italozás - magyar Iv-ás [finnugor] ír LÉ-acht - folyadék, óL - ital - magyar LÉ [finnugor] (> vö. inka LAWA - leves) walesi CIG - hús - magyar HÚS [?]

(> vö. inka AYCHA - hús) ír SAILL - zsíros hús, szalonna - magyar SZALONNA [szláv] /117/ ír ARÁN, mannin CURNAGHT - kenyér - magyar KERENYE [?] ír ARBHAR - gabona, EORNA - árpa - magyar ÁRPA [török "ARPA"] ír CÍOCH - kása - magyar KÁSA /118/ ír TAÓS, walesi TEISEN - tészta, pép - magyar TÉSZTA /119/ ír COIP-eadh, walesi HUFEN - hab, krém - magyar HAB [finnugor] /120/ walesi CWRW [kuru] - sör - magyar SÖR [finnugor] - óind SURA - szeszesital breton MEZ - méz - magyar MÉZ [finnugor] régi ír GOIR - só - magyar GÉRA - vízből kicsapódott só [ismertetlen eredetű] ír sa-lann - só (vö. japán shio - só), > lann - lemez, lap, pikkely lásd még: ír FIUCH - fő, megfő -

magyar Fő [finnugor] /121/ (vö. ír FIÚ - fő, legfontosabb - magyar Fő) ír BEIR-igh - főz, forral " magyar FORR-al [hangutánzó] - ír BOR - zúgó, pezsgő víz ír BRUITH - süt, pirít, pörköl - magyar PIR-ít [< "pirul"] - ír BREAC-adh - "színesség", pirkadat

106. Az itt felhozott példák nem túlságosan meggyőzőek: vogul COTTA - ház, házikó - vö. német HÜTTE - házikó.

109. Megjegyzendő, hogy baskírul HEPER - seper (s >h hangváltással), akárcsak a->e - szék, jelenség, ami a kelta nyelveket is jellemzi, vö.: ír "s" > brit (walesi, breton) "h"-hang, pl. ír scoilt > walesi hoilt - szel, hasít; de ez a változás érvényes az ún. indogermánokra is, lásd: latin sale > germán hall - só. Tehát az "s >h hangfejlődés" nem kizárólagos tulajdonsága, bizonyítéka az indogermán nyelvek közti rokonságnak, ahogyan az indogermanisztika véli.

110. A MTESZ szláv eredetűnek tartja, csak a szlávban nem "díszes" ruhát jelöl mint a keltában meg a magyarban, hanem elsősorban "pokrócot" jelent, vö.: szerbhorvát GÚNJ - darócposztóból készült kabát; pokróc, szlovén GÚNJ - pokróc, szlovák HUNA - darócból vagy gyapjas birkabőrből készült felsőruha; pokróc stb.

111. Habár a "guba" > "kabát" összefüggés nyilvánvaló, mégis a MTESZ perzsa eredetűnek mondja, mégpedig nyugatiszláv közvetítéssel (?), hogy ezt hogyan képzeleli- már a földrajzi képtelenség végett is - az rejtély.

112. A MTESZ azt próbálja bemagyarázni, hogy a csuvas AK- vet az "eke" előzménye; ez azért nem tehet igaz, mert az ősmagyarok is különbséget tudtak tenni a vetés és a szántás között, másrészt nyilvánvaló az, hogy az első ősi eke faágból vagy szarvasagancsból készült. Mint minden egyes szerszámnak, az ekének is megvolt a természetes mintája.

113. Sajnos a MTESZ-ben felhozott példák itt sem meggyőzőek: török YIS - gyalul, vogul IAR - színlővas.

114. A MTESZ az ótörök QARY-maq - védeni, oltalmazni, török KORU-mak - őrizni, védeni szavakból származtatja, szerintem inkább az ótörök QARAM - gödör, árok, türkmén GARIM - árok, védőárok, jakut XORUU - védőárok, mongol KÜRIE - fallal körülvett szavakkal hozható kapcsolatba.

115. A MTESZ "csép" szavunkat is a szlávból származtatja, mert ez egy műveltségi szó; nyelv észeknek csak ennyire futja. "Sose keress rosszindulatot ott, ahol az ostobaság elégséges magyarázat" -mondja Murphy egyik törvénye.

116. A MTESZ szerint finnugor eredetű, az idézett példák nem meggyőzőek (vogul m, zürjén scam, finn SYÖDA - eszik).

117. A MTESZ szláv eredetet gyanít, a szláv alapszava ellenben "sózott marhahúst" (oroszlónina) jelöl.

118. A MTESZ szerint szláv eredetű (?). Lásd még: japán KASHI - kalács, pogácsa.

119. A MTESZ szerint szláv eredetű, habár: "A magyar szó közvetlen forrása hangtani alapon nem határozható meg."

120. Vö.: ír coip - erjeszt, felráz, habot ver - magyar KÖP-ül.

121. Lásd finnugor: vogul PAJTI, zürjén PUNI - főz, szamojéd PIS - megfő, PIRE - FERII - főz; türk; csuvas PEZER - főz, süt, török PIS - fő, sül, jakut BUS - fő, sül (> vö. ír BÚS - füstfelhő).

Bányászat, ipar, kereskedelem, közlekedés

ír BAIN - ás, kiás, bányászik - magyar BÁNYA /122/ ír ÓR - arany, walesi ARIAN - pénz - magyar ARANY [finnugor] - finn AURINGO - Nap (zürjén ZÁRNI <> perzsa ZERIN - arany); lásd még: inka QORI - arany ír IARANN - vas <> vogul IAREN - réz, osztják IORNI - réz, sárgarézt ír UMHA - réz, bronz - magyar ÓN - ezüstfehér puha fém (> lásd még: régi ír ÁN - fényes, Csillag) ír BONN - fémpénz, érem - magyar PÉN-z (> vö. ír BÁN - fehér, fényes -magyar FÉM - fényes) ír GABHA (régir ír GORA) - kovács - magyar KOV-ács 123/ (> ír GOBACH - megsütött, kihegyesített) > lásd még: ujjur KOVA - kalapács, pöröly ír TÁIRGE-óir - gyártó - magyar TÁRK-ány /124/ (> ír TÁIRGE - termék Magyar TÁRGY)

ír OBAIR - munka - magyar IPAR [ismeretlen eredetű] ír DÚIL - dolog, tárgy - magyar DOL-og (> vö. ír AR DUALGAS - munkába, munkahelyen lenni) breton TU - út, mód-magyar ÚT [ősi örökség az uráli korból] (koreai Do - út, mód) ír BÓTHAR - út =B7 magyar BETYÁR (?) - útonálló, kiteszített (> ír FUAIDIRE - csavargó) ír CÉIDE - út, autót, főút - török GADDE - út, autót, főút - finn KATU - út (-magyar HAJT) ír CAR - kerék - magyar KER-ék (> vö. ír CAOR - karika, CUR - kör, CUIR - kering) [finnugor töből] > ír CAR - gurul > GARR - jármű óir CAR-BANTU - (vonat-) szekér

Walesi OLWYN - kerék, kormány magyar ORÚ, ÖRÜ (ÖRV) [török] - ujjur AVRÜL. - forog walesi CWCH - csónak - török KALYIK - csónak (- magyar CSÓNAK) > vö. KENU [indián eredetű] walesi HWYL - hajó (HWYLIO - hajós) - magyar HAJÓ (? török] - jakut -XAJIK [ejtsd "hajik"] - hajó ír EARRA - árú - magyar ÁRU [finnugor] - finn ARVO - érték (> vö. ír ÉIRIG - bér, fizetség) ír ÚS - haszon, kamat, részesedés - magyar uzso-ra - (török ASI - bevétel, haszon, jövedelem

Idő, helyzet ír INNIU - ma - magyar MA [finnugor töből] (ír IN - ez + (A) NIU - most) - vö. ír IN-né - tegnap ír ANOIS - most - magyar MOST [magyar < "ma"] ír MEANDAR - azonnal, rögtön magyar MINDJÁR (t), MENTEN [magyar fejlemény < "megy"] (> vö. ír IMIGH, Walesi MYND - menni - magyar MEGY, MEND-eg-él) ír SUTH-ain - örökké tartó, folytonos - magyar SOHA (el nem múló) [?] régi ír ARIUC - örök (OC ARIUC - örökké) - magyar ÖRÖK [török] ujjur ÜRÜK - hosszan tartó, állandó (< ujjur ÜR - hosszú (vö. walesi HIR - hosszú)

walesi AGOS - közel - magyar Köz-el [finnugor] walesi YMAITH - el, tova, messze - magyar MESSZE [finnugor töből] mannin NOON - innen - magyar INNEN [< "ez"] - ír UAINN - onnan - magyar ONNAN [< "az"] (>vö. ír IN - ez itt - ÚD - az ott) ír RAON - út, irány; RIAN - irány, nyom, ösvény - magyar IRÁNY [?] vö. ír AR dheis - jobb-RA, AR chlé - bal-RA, AR aghaidh - elő-RE, AR ais - hát-RA

Tulajdonság, mennyiség walesi HEN, ír SEAN - öreg, idős - magyar VÉN - (finn VANHA - vén, zürjén VENER - nagyon régi) walesi OES, kernowi uz - ős, előd - magyar ős (> ír AOS-igh - megöregedik, megöszül, AOIS - öregkor) walesi YFANC, breton YOUANK - fiatal - magyar IFJÚ, IFJONC - (vö. török GENC - fiatal) ír RÉ - kor, korszak - magyar RÉ-g (ÁR-sa - öreg - magyar ÖR-eg) ír- ATH-régi, elavult, divatjamúlt - magyar Ó, ÓD-on ír ÚR - új - magyar ÚJ ír, walesi, breton, skót DA - jó - magyar JÓ (> ÉD-es-anya, -apa, -testvér stb.) walesi IAWN, IACH - jó - magyar JÓ - (török IYI, türkmén EYE, japán YO, YOKU - jó) breton REZEUDIG - ROSSZ, gonosz- magyar ROSSZ ír COIGIL - kímél, megment, megvált - magyar KEGYEL-mez (> KEGYEL-mes) ír CUNÚS - KOSZ, Szemét; semmirevaló ember - magyar GANÉ (> GONOSZ) vö.: inka GAN - kosz, szemét > GANRA - koszos /125/ török KAIN - gonosz ír SAONTA - őszinte, hiszékeny jóhiszemű - magyar ÖSZINTE (> SZENDE) ír OILBHÉAS - aljas - magyar ALJAS ír DEAS - szép, díszes - magyar DÍSZ-es óír SADB - szép, ír SCÉIMH - Szép, csinos - magyar SZÉP, CSÍN-os - (vö. inka SUM-aq - szép, csinos) ír GRÁNNA - csúnya - magyar FRÁNYA, VARAN-gy breton GER, óír CAUR - nagy, óriás (> ír CORR - hosszú lábú) " magyar GAR (> ÓRI-ás) walesi, breton HIR - hosszú - magyar Hosszú - (vö. japán HIRO - széles, tágas, inka KARU - széles) ír MÉAD - nagy " magyar NAGY (lásd még: ír CÉAD- sok, száz - kabard KOD - sok, bőséges) ír BAIL - bőség, gazdagság " magyar Bő - (török BOL - bőséges, gazdag) ír BEAG, walesi BACH - kis, kicsi, kevés " magyar PICI > PISZE - (inka PISI - kevés)

ír BRAON - apró, csöpp - magyar PARÁNY ír URRA - úr, erő > URRÚS-ach erős ("erőses") - magyar ÚR, ERŐS - (vö. inka WIRA - úr, erő) walesi CALED, breton CALET - kemény (óír GAL - erő, életerő) - magyar GALÁD (SZIL-ÁRD, SZIL-AJ ír BOG - puha " magyar PUHA ír LAG - lágy, gyenge - magyar LÁGY (> lásd még: ír ÓG - fiatal, kicsi > ÓGLAG - legény) walesi GWAN - gyenge - magyar GYEN-ge - (török YEGNI - könnyű, kazah JANA, altáji JANE - gyenge) breton KUNV - könnyű " magyar KÖNNYŰ ír TUIL - tele, csordultig tölteni - magyar

TELE - (vogul TEÜL, osztják TEL - tele) ír UIREASA - üresség " magyar ÜRES ír GEIR - kövér, zsíros " magyar KÖVÉR ír SEANG sovány - magyar SOVÁNY ír SAIBHIR - gazdag, vagyonos ember - magyar SZABIR - (inka SAPA - gazdag, jómódú) ír MÉITH - kövér, gazdag, tehetős " magyar MÓD-os ír AN-ás - szegénység, ínség " magyar IN-ség ír SÍOGAI - gyenge, nyápic ember " magyar SZEG-ény - (vö. ótörök CYGAN - szegény)

ír GEARÚ - felgyorsulás, walesi CHWYRN - gyorsan " magyar GYORS ír FUADR-aCh - Szorgalmas (FUADAR - gyors, hirtelen tevékenység) " magyar FUDRI ír LEASC - lassú > ír LEISCIÚIL, maninn LHIASTEY - lusta " magyar LASSÚ, LUSTA ír LOIC - meglóg vm. elől > LOIC-each - munkakerülő " magyar (meg-) LÓG, LÓG-ós ír MALL, marnin MOAL - lassú, buta, gyenge " magyar MÁLÉ ír BAOTH - buta, BUILE - bolond, DAILLE - dilis - magyar BUTA, BOLOND, DILIS ír ÉIGEAS - ügyes, okos ember, GAOIS - okosság, SAOI - bölcs ember " magyar ÜGYES, OKOS, ESZES ír DIAIL - jeles, különleges, csodálatos " magyar DALIA, DELI, TÁL-tOS (ótörök TALU - jeles, kitűnő.

Ezek tehát a tulajdonság-mennyiség fogalomcsalád magyar szavai. Közös jellemvonásuk, hogy "hivatalosan" ismeretlen, bizonytalan eredetűek vagy hangfestő-hangutánzó szavak, vagyis kis híján ismeretlen eredetűek.

Társadalom, hadsereg, országlás

A társadalmi szerveződés, berendezés, közigazgatás és országlás szavainak megtárgyalása: ír URRA - úr, vezér; ör; erő - magyar ÚR [bizonytalan eredetű] - finn UROS - férfi, vitéz, harcos > lásd még: magyar ŐR [bizonytalan eredetű]; > ŐRS - (ír URRÚS - őrség, ÚRRA-igh - őriz); magyar ERŐ [ótörök eredetű] - ótörök, ujjur -, mongol ERKE - erő, hatalom. ír CEANN - fej, fő, fejedelem, CÍONA - bajnok, vezér " magyar KÁN [ótörök QAN - vezér] > walesi CYNTA, breton KENTAN - első - magyar KENDE. ír BODACH - főispán, egy vidék katonai parancsnoka "

magyar VAJDA /126/ - török VOYVODA; > ír ÁRD-BHODACH - (pajzsra) -emelt (" vezér) él-vajda " ÉRD-VAJDA (> ÁR-PÁD?) vö. ótörök āR-dām - férfiasság, erő, erény, ügyesség " magyar ÉR-dem, ER-ény - (ír AIRÍ - érdem). ír CÓRE - megegyezés, szerződés, béke " magyar SZER - (vö. finn SEURA - egyesület) /127/. > lásd még: ír SAOR - szabad ember. ír FLAITH - lovasvezér, herceg, törzs- v. nemzetségfő - magyar LÓFŐ (írben is összetett szó: F-LA-ith - lófő - FIÚ fő + LÁ- ló (kanca) + -ith főnévképző- ír LA-och - lovas.

ír GIOLLA - fiatal vezér, ör, védő, védelmező; apród - magyar GYULA [ótörök eredetű] > ótörök YULA - világító eszköz, fáklya, szojon YULA - fény - (vö. walesi GOLALI - fény, világosság). ír MIDHIR - főbíró, felhatalmazott - (török MÜDÜR - vezérigazgató) - magyar MEGYER "vezér"-törzs, amely a honalapítás

megszervezését és végrehajtását vezette (?). ír NUADHA - vezér, fejedelem ("nagyságos") magyar NÁDOR.

Ír BARN, Walesi BERNIAID, bretoni BREUT - bíró (> ír BREITH - bírósági ítélet) - magyar BÍRÓ > lásd még: régi ír BRIOD - birtok - magyar BIR-T-ok, BIR-oD-al-om [< "bír" ige származéka] (vö. ír BEIR - hord, tart, elbír - magyar BÍR). ír BARDA - helyőrség, megszálló csapat/őrhely, őrizet magyar PORTYA [bizonytalan eredetű]; BÖRTÖN [ismeretlen eredetű].

Ír- GIALL - fogoly (> amerikai-angol JAIL - börtön, tömlöc) -magyar KALO-da. ír COIMHÉAD - figyel, ügyel, követ > COIMHÉADAI - megfigyelő, őr - magyar KÖVET, KÉM. ír GAISCE - hős, harcos (> ír Gus - életerő, vállalkozó kedv, kalandvágy) magyar HŐS [? finnugor] > vö. török OGUZ - hős, baszk GAIZKI - fivér, harcos. ír BUAITEOIR - győző - magyar BÁTOR [ótörök eredetű] - japán BUDO - harcos (BOT - fiú, fivér) > vö. ótörök BAGATUR - hős, török BATIK, tatár BATER - bátor, mongol BAIATUR - hős, bátor. ír BUACIIA - fiatal, képzetlen katona - magyar BAKA (> lásd még: ír BACÁN - katonai kiképzés).

Gall/breton SEKELL - "aki jól odaüt, vág, püföl" (kiváló harcos) - magyar SZÉKELY (?) /128/ > lásd még: ír SAIGHDIÚIR - íjász ("nyilazó"), katona. ír LAOCH (régii ír LÁEACH) - lovas-harcos, hős - magyar LOVAS. ír CÓIP - csapat, század - magyar CSAPAT (> lásd még: ír CIPE - hadtest szoros kötelékben). ír CAITH, walesi CAD - had, hadtest; csata - magyar HAD [finnugor], CSATA/129/" ír CABHAIR - fegyverrel összeütközni, vívni, üldözni - magyar HÁBORÚ [< háborgat" származéka] (török KABAR- háborog, EABAR - haragszik); ír GABHAIR - segélynyújtás - KABAR- törzsek

Breton PEOCH - béke - magyar BÉKE [ismeretlen eredetű] - baszk BAKE - béke. ír ÚIR - föld, talaj - (török YER - föld, talaj) - magyar URU-szág > ORszág, "föld-rész" [< "úr"] (japán SAKI - rész, földrész, félsziget); lásd még: ÁRAS - hon, lakóhely - (török YURT - hon) > "ERÍU" istennő - Földanya, Írország névadója: ÉIRE - "föld" (> URU-szág); "zöld-mező" (ír ÚR- zöld) ír EOCHAIR - határ - magyar HATÁR [< "hat" származéka] - vö. ír ACHAR - terület, hatáskör. ír DÚN - település, védett hely, "földvár" - magyar TANYAI; /130/. ír BAILE - helység, falu, breton PLU - falu - magyar FALU [finnugor: karjalai PALVI - lakóhely osztják PUYEL - falu, finn PALVA- (helynevekben)] v ö. ótörök BAL, PAL, mandzsu FAL- falu > breton helynevek: PLU MAGOR, PLU ARMEI/ír helynév: BAILE ÁTHA CLIATH (Dublin). - "falu az átkelőnél"

Walesi CHER, breton KER - vár (ír FAIL - körülkerített hely) - magyar VÁR [iráni eredetű] > lásd még: mongol KÜRIE - fallal körülvevett, török KALE - vár, BURA - bástya. ír CATHAIR - város, "kővár" - török SEHIR, KENT - város (> lásd még: inka QATU - vásárhely).

Sport: ír LÚB-án (magyar LAB-da), -BARRÓG (- bírkózás), LÚITH - atlétika (> LÓT fut).

Vallás

A "CSODASZARVAS" motívuma a kelta művészetben

Ebbe a fogalomcsaládba tartozó szavak megtekintésekor, mint az előző fejezetekben észlelték esetében, itt is szembeötlő magyar - kelta nyelvi és nemcsak nyelvi, mondhatnám "lelki" rokonság tűnik fel előttünk. Az alábbi ábrák ezt a lelki közösséget csak alátámasztják, hisz a kelták számára is, akárcsak a szittya magyaroknál a szarvas, a "Csodaszarvas" központi helyet foglalt el. Az előbbieken bemutatott ábrán (kultikus szekér áldozó üsttel és ANU is a szarvas "vezér"-állatként jelenik meg, mint a (gyász-) menet élén járó lény. A kultikus szekérnek az eleje mindkét irányban mutat, mind a "földi", mind a "túlvilág" felé, amely között a kelta észjárás szerint folyamatos átmenet volt, és teljes átjárhatóság. Nagy bajban az ősök (istenek) mindig visszatértek segítséget nyújtani (> Csabamonda).

ír DON - Isten - magyar IS-TEN (> ír os- legfelső, mindenek feletti) ; /111/ ír NEAMH - Menny " magyar MENNY (> vö. vogul NUMI- felső, égi); (ír NAOMH - szent, nemes, áldott, (> vö. török NIMET - áldás). ír NEMED - szentély, breton NEMETON - menedékhely " magyar MEN-hely. ír TUAR - jel, előjel (ómen) > TUARÚIL - megjósoló, előrejelző; isteni sugallatú, töltetű; csodálatos, kísérteties - magyar TURUL [ótörök] (csagatáj TOYRUL - sólyom, sas). ír ÍOL - bálvány (> ÍOLAR - sas); sokarcú, alakját állandóan változtató (illó) - BÁL- (v) ány [< ótörök BALBAL - sírkő, emlék] ?

Walesi HUD - csoda, ír SEOIGH - csodás - magyar CSODA (iráni CHODA - Isten). ír DRAOI (DRAOTA), walesi DERUVYDD - druida, táltos - magyar (hun) TORDA > ír DIAIL - táltos - magyar TÁL-t-OS. ír ALTA-igil - megáldani, ÁLTÚ - hálaadás - magyar ÁLD, ÁLD-ás (vö. jakut ALDIS - áldás, hálaadás). ír CEALL, CILL, breton KEEILL - templom - magyar IGAL [?]. ír GUÍ - ima - magyar IGE [török]. ír RÁMHAILLE - révülés - magyar RÉVÜLÉS (vö. angol RAVE).

ír REIC - nyilvános előadás, elbeszélés, mese, pletyka - magyar REGE. ír RIONN - róni - magyar RÓNI > ír RIABH - rovás - magyar ROV-ás. ír BETH - írás - magyar BETŰ (ótörök] (türkmén, ujjur BITIG, török BITIK - írás, irat, mandzsu BITE - írás, könyv, mongol BICIK - irat, levél, könyv. ír CÍN - könyv - magyar KÖNYV (> vö. japán HON - könyv). ír RÚN - titok - magyar OR (v) titkos cselekvés. ír ASARLAÍ - varázsló, kuruzsló - magyar VARÁZSLÓ (ír ASAR-aL-AÍ - magyar VARÁZS-OL-Ó] (török ARVAS-mak varázsigét mormol, ujjur ARVISCI - varázsló - magyar ORVOS) (> lásd még: japán KUSURI - orvosság).

ír LEIGHEAS - orvoslás, kezelés [LE-igh-EAS - (rá-) OL-vas-ÁS] (vö. magyar OLVAS ORVOS) > ír LIA - orvos > LIACHT - orvosság (finn LääKERI - orvos, török ILAC - orvosság > lásd még: ír CÓGAS - gyógyszer, CÓGAS-lann - gyógyszer-tár " magyar GYÓGY ír ÍOC - gyógyítani (javítani) <> walesi IACH - jó - magyar, JÓ-ít (JAV-ít) > GYÓGY-ít. ír COIR - hiba, walesi CUR - betegség, fájdalom " magyar KÓR > ír CEARR - kár, rossz magyar KÁR (vö. ír CRÁ - fájdalom, szenvedés, bánat > "milyen KÁR").

Breton VIJ-il - böjtölés - magyar BöJ-t [ismeretlen eredetű] (vö. török BÜYÜ - igézet, varázslat).

Walesi BAI - hiba, bűn, szégyen " magyar BAJ (> vö. török BEIS - rossz, gonoszság > BOZ - rossz, gonosz). ír BÁ - báj - magyar BÁJ [ótörök] (vö. ótörök BAYI - mágikus kötés, varázslat. ír TACAR - utáztat, képmás, másolat, hamisítvány - magyar TÜKÖR. ír SÍÚIL - tündér - magyar SELLŐ [? < "serlik - sellik"] (> vö. ír sí - forog, örvénylik). ír FÉILE - bál, ünnepély - magyar BÁL/ír CÉILÍ - táncos összejövétel, táncház - magyar KALÁ-ka. ír MIONN - korona, női fejdísz (párta); eskü " magyar MENY-ecs-ke, MENY-eg-ző esküvő [finnugor]. ír NAS-adh - nász (> LUGHNASADH - Lug isten násza) - magyar NÁSZ. ír TÚARE - étkezés, lakoma (TÓRRAMH - halotti torozás) - magyar TOR (> vö. török TOY - lakoma). ír SÍ (régí ír SIDH), walesi SÍR - sírhalom - magyar SÍR [bizonytalan eredetű- (török SIN - sír).

A "csodaszarvas", amely végigkíséri a kelta mondavilágot, és a két "vadászó" testvérpár motívumával egy breton falu (PLLrntAGOR) főterén, a templom előtt álló keresztény szoborkompozíción is találkozunk, ami a bozótból kijövő, az agancsán keresztet (Nap szimbólum) viselő szarvas előtt, a lóról leszálló és letérdelő férfi párt ábrázol.

122. A MTESZ szerint a délszláv eredetű (óegyházi szláv BANA - fürdő, fürdőház, szerbhorvát BANJA - fürdőhely) és hozzáteszi, hogy hasonló szavak egyéb indogermán nyelvekben is előfordulnak (olasz BAGNO - fürdő, fürdőhely). Valahogyan nehezemre esik elképzelni, hogy ahol mi (kelták, magyarok) aranyat, ezüstöt, vasat "bányásztunk", indogermán szomszédaink csak "pancsoltak". Nagyon lenézően vélekedik a MTESZ európai bajtársainkról.

123. A MEK szláv eredetűnek mondja. Lásd még: ótörök QAV - tapló, török KAXUR-mak - süt, éget.

124. "Tárkány" ősi szavunkat sem a MTESZ, sem a MEK meg nem említi, talán nem is ismeri?

125. Ezért sem lehet szláv eredetű a magyar "gané" meg "gonosz". Az inka indiánok kissé távol esnek a szlávoktól.

126. Nem szláv eredetű (a szlávok is a magyarból vették át).

127. Ősi örökség az uráli korból (MTESZ): vogul SIR - mód, faj, szokás, osztják SIR - nemzetség, erkölcs, törvény stb.

128. Ha ez így igaz, akkor ez azt is megmagyarázná, miért találkozunk Magyarországon szerte "székelyekkel".

129. A MTESZ a szerbhorvát eredet mellett tör lándzsát, csakhogy: török 'CAT' - Pörgés, csattogás. csörömpölős, CATIS-mak - összeveszni, összeütközni, kirgiz CATAK - összeütközés; de. még: finn SOTA - csata. Milyen széles körben kölcsönöztek ezek a "szerbhorvátok": Dublintól-Ankaráig, az egykori kelta vidéken szélteben-hosszában.

130. Az MTESZ szláv eredetét vallja, csakhogy a szláv szavak nem emberi településre vonatkoznak, hanem vízre, tóra: szlovén TÓNJA - mély víz, víztócsa, mocsár, cseh TUN, szlovák TONA - mély víz, ukrán TÓNA - az a hely ahol, a halászhálót kivetik- Itt a magát "etimológiainak" nevező szótár összekavarja a magyar Tó (ú- TANAI - sekély víz) és a magyar TEN-ger - mély víz (ír TONN - hullám, tenger) szavak értelmét, és ezt ráerőszakolja a magyar TANYA (ír DÚN -s település, megerősített hely) fogalmára, csak kiterőszakoljon valahogyan egy szláv eredetű. Ez tudatos hamisítás

131. Az "Istent" (DON) még úgy is nevezték, hogy: DAGH-DHA - "Dicső-Atya" és EUCH-AID - "Ük- (magasságos) -Atya" vagy NUA-DHU - "Nagy-Atya", aki egy magas, "égígérő" tölgyfán lakott.

PLUMAGORTÓL MAGORIG

Kedves Olvasóm, kirándulásunk végére értünk.

Megismerkedtünk a kelták népével és azok nyelvével, amelyet ma már sajnos csak nagyon kevesen beszélnek Plumagor és Magor között. Hatalmas erőfeszítések folynak Írországon, Skóciában, Walesben, Bretagne-ban egyaránt, de még magában Angliában is, hogy a kelta nyelvet ismét meg ismét meghonosítsák, újra megszeressék, anyanyelvi szintre visszaemeljék. Érdekes, hogy a kelta nemzet nyelvében (majdnem) teljesen elveszett, de nemzeti tudatában soha. Habár teljesen ki akarták irtani: lemészárlás, éhhalál, elűzés, rabszolgaként való kiárusítás, megfélemlítés, több mint 2000 éves politika után is, az Észak-Amerikába kimenekült utódok közül ma is kb. 8,5 millió lakos írnek vallja magát, az egész világban élő kb. 15 millióból.

Megismerkedtünk tehát a kelták (főleg az írek) nyelvével. Ha valamilyen rokoni szálak kapcsolják a magyar nyelvhez, hogyan lehetséges az, hogy mégsem értjük

úgy igazán egymást? Ugyanezt a kérdést föltehetném a finn vagy a török nyelvvel kapcsolatosan is. Sem a finn, sem a török beszélt nyelvet nem értjük, de érthetővé válik a leírt szöveg. Ha az illető nyelvek szerkezetének "titkait" megismerjük, azonnal kivilágosodik előttünk a kép, és az az érzésünk, mintha a finn is, meg a török is "magyarul" beszélne.

Hasonlóan fest az ír-magyar viszony is. Ezt semmi esetre sem lehet arra visszavezetni, hogy ti. a magyar sokat "örökölt" a finnugoroktól, rengeteget "átvett" a törököktől, de még többet "kölcsonzott" a szláv indogermánoktól, és innen a "rokonság". Ennek hamisságára már minden gondolkodó ember rájött.

Itt egy mély, a legősibb korokig visszaható kapcsolatrendszeréről van szó, ami a magyar nyelv viszonyát szabályozza a kelta, a török, a finn (de folytathatnám -a japán, az inka) nyelvekhez. Ha jól odafigyelünk, meglátjuk, hogy mivel állunk szemben. Előttünk egy hatalmas kiterjedésű, földrajzilag nem egységes világrész terül el, ahol itt-ott olyan népek élnek, amelyek a magyarral "rokoníthatók", de ma már nem kapcsolódnak a magyar nyelvterülethez. De mindezen népek egy ragozott nyelvet beszélnek, pentatóniára épül a zenéjük - második anyanyelvük - (a finn nem), hasonló mondáik vannak, hasonló meséket mesélnek, népművészetük, szokásaik is nagyon közeli rokonságra utalnak, és ugyanakkor hasonló kultikus vagy vallási képpel rendelkeznek.

Ebből is kiemelkedik a "titokzatos" koponyalékelés, mint az ókori orvostudomány csúcsteljesítménye. Habár az ősfinnektől ilyen jellegű leletek nem maradtak fenn, az eljárás ismert volt az ógörögöknél is, akárcsak a régi Folyamközben ("Etelközben" ?) vagy Egyiptomban, de a régészet jelenlegi ismeretei szerint koponyalékelést sem a rómaiak, sem a germánok, sem a szlávok nem végeztek, és még a semita népek világában is ismeretlen maradt. Ellenben mind a magyar táltos-orvosok, mind a kelta druida orvosok, de még a "primitívként" lenézett szibériai sámánok vagy a "vérengző" inka táltos-papok is értették ennek technikáját és sikeresen alkalmazták. Ha ebből a felsorolásból valamelyik népet kihagytam, az nem szándékos: a finn, török, japán, inka kiemelés csak jelképes, nyelvcsaládok egyes képviselőjeként kezelem őket. A kelta-magyar viszonyról maradványok, lényegesnek tartom megemlíteni, hogy a kelta druidák is, akárcsak magyar táltosaink (tordáink) révültek, regöltek - ami, gyakran, a leírt szöveget volt hivatott helyettesíteni, de ismerték a rovásírást is, igen fontos eleme a műveltségi rokonságunknak, függetlenül attól, hogy a mai történészek szerint ezt az etruszkoktól kapták, és ezt a "titkos" írást továbbították a germánoknak is.

A legfontosabb, tudásuk legbensőségesebb elemeit ellenben nem hagyták ránk, mert ezt nem volt szabad leróni, mint például a druidizmus alapelveit sem, mert ez a "táltosi kaszt" legszigorúbban őrzött titka volt, és csak kiválasztottak, beavatottak körében volt szájhagyományként megőrizve. A szájhagyománynak is óriási szerepe van a nemzettudat megtartásában, mert elvégre így öröklődött ránk maga a "betiltott" kelta nyelv is. Mind Skóciában, mind Írországból vagy akár Bretagne-

ban, a megszállók kiirtották a kelta nemeseket, így a nyelv csak a nép ajkán élhetett tovább. Az ír nyelvre egy újabb halálos csapást mért a múlt századbeli tömeges éhhalál, mikor többéves rendkívül gyenge burgonyatermés után, mivel ez képezte a lakosság java részének egyetlen táplálékát, az akkori Írország kb. 3,5 milliós népességének a negyede formálisan éhen halt (főleg gyerekek), a fele meg Amerikába menekült. De sebaj, jöhettek az angol telepések, akik rövidesen a sziget kétharmadának urai lehettek. Írek, walesiek és skótok voltak Nagy-Britannia ágyútöltelékei mind a napóleoni-, mind a két világháborúban.

Minden elnyomás és megfosztás ellenére megmaradt a kelta nyelv. Sajnos már nagyon kevesen beszélik. Írország lakosságának egyharmada, Walesben a fele, Skóciában pár tízezer, Cornwallban ugyancsak néhány ezer és Bretagne-ban hozzávetőleg egy harmada a népnek beszéli ősi nyelvét, amely a régi időkben még uralta és befolyásolta Európa összes nyelveinek fejlődését, a latintól a germánig.

Én nem származtatom a magyar nyelvet a keltából, ugyanúgy, ahogyan véleményem szerint a magyar nem eredt sem a finnugor, sem a török nyelv(ek)ből, A finnugor eredetelmélet és az ebből fakadó "békeszerető népecske" vándorolgotása le és fel a szittyá pusztákon, akárcsak a török népektől való származtatás, és a "harcias", meg nem alkuvó, világuralomra törő fejedelmi osztály vezette seregek elmélete, csak egyszerűen elképzelések, a múlt század relikviáiból összeállított, ilyen vagy olyan indíttatású álomképek. Mi magyarok mindig is szittyák voltunk, jók vagy rosszak, de a nagy szittyá "faj" leszármazottai, a "sabartoi asphaloik". Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a törökök, vagy akár a finnek ne lennének rokonaink. De ugyanolyan rokonaink a kelták is. Mint ahogyan említettem, mégsem értjük egymás nyelvét. Ez a ragozó nyelvek "átka", vagy helyesebben "isten ajándéka", hogy teljesen szabadon fejlődjenek. Nincs szükségük "törvényekre", hogy létrejöhessenek. Ez a szabad emberek szabadon gyakorolt beszéde eredményeként megszületett szabad nyelv. Isten ajándéka, Isten nyelve maga: a walesi hagyományban "the language of Heaven".

Ahogyan a tisztelt Olvasó figyelmét el nem kerülhette, a kelták szókinccse ősi rétegének java része a magyarra hasonlít, olyannyira, hogy bármilyen lényeges mondanivalót ki lehet fejezni ezzel a közös szókinccsel. Ezen szavak többsége nem található meg egyetlen másik "európainak" nevezett nyelvben sem. Hasonlóképpen a kelta nyelv is ugyanazzal a rag- és képzőrendszerrel építi szavait mint, a magyar. A ragok, képzők és jelzők ugyanazok. A lovas népek szabadon fejlődött nyelve ellenben azt eredményezte, hogy a ragokat, képzőket vagy jelzőket nem egyformán használjuk.

A magyar-kelta rokonságot az sem zárja ki, hogy - manapság egyes utóragok előragokká "fejlődtek", indogermán hatásra, pontosabban azzá fejlesztették öltet, amióta elindult a kelta nyelvek kutatása Ezt majdnem kizárólag németek végezték, céljuk ellenben nem a kelta nyelv megismerése és megismertetése volt, hanem ennek "indogermánosítása", a már említett és jól ismert politikai okokból. Mégis ki

mondottan különösnek - ne mondjam furának - tartom, hogy mind Dublinban, mind Edinburghban vagy Cardiffban a "Celtic Academy"-k nyelvészeti tanszékének vezetői még mindig kizárólag Göttingában végeztek és német származásúak. A breton nyelv kutatásával és fejlesztésével egyenesen Párizsban foglalkoznak, és franciák. A hatvanas évek közepéig a bretonok nem tudták, hogy a walesiekkel majdnem azonos nyelvet beszélnek, és rokonaik az íreknek és skótoknak is. "A franciák ezt nekünk nem tanították..." írja egyik levelében, a ma Írországból élő breton levelezőbarátom. Velük is elhitették, hogy "rokontalan kis nemzet" ők, Európa peremén.

Ma már ébredszik Európa, az "ősi Európa" hallatja szavát Belfasttól a baszk földig, és annak ellenére, hogy a kelták esetében éppen az indogermanisztika segítette elő felemelkedésüket, kezdik már nem elhinni a régi meséket. Másfelé keresik múltjukat és rokonaikat. Ráeszméltek arra, hogy gyilkosaik, akik több mint kétezer esztendeje irtják őket mind testileg mind lelkileg, tiltják nyelvük használatát, művészetüket, népi hagyományait csak árúként, a turistáknak eladható portékának kezelik, nem lehetnek rokonaik. Ma már azt is meg merik tiltani, hogy a turizmus ellepje szent helyeiket. Így Karnakban a kőmezőt teljesen körülzárták, a belépés, de még a régészeti kutatásnak álcázott pusztítás is, a nép akaratából tilos. A lakosság szabad elhatározása ez, még akkor is, ha a turizmusból eredő jövedelemtől eszik és az eddigi életszínvonalának hanyatlása bekövetkezhet. Fontosabb ősei nyugalmanak a megőrzése. Ennek az ősök iránti tisztelet és a nemzettudat ébredésének eredménye az egyre több fiatalokú "visszatérése" a breton bölcsőhöz. Vannak manapság családok, ahol a szülők nem, de a gyerekek beszélnek bretonul, de van olyan eset is, ahol a szülők gyerekeikkel együtt megtanulják ősi (anya-) nyelvüket.

A katolikus egyház ebből a fejlődésből ismert, de meg nem érthető okokból kimarad, sőt sajnálatosan ellenséggé válik és igyekszik a breton nemzeti öntudatot fékezni, a breton ébredést meggátolni (vö. a csángók helyzetével). Az "ördög nyelve" sátáni elme szülte jelzővel Bretagne-ban is éltek, ezért "szégyen" volt így megszólalni, tilos volt a templomban azt használni, elűzték a közéletből, de a meghittnek gondolt családi falak között sem lehetett nyugalma. A francia forradalom után, az "égalité, fraternité és liberté" jegyében a falak is elkezdtek beszélni.

Mindenki árulóvá vált, aki anyanyelvében akart élni. A hatvanas évek lázadásai, szabadságharcral fenyegető megmozdulások eredményeként Bretagne autonómiát kapott, ismét hivatalos nyelv lehetett a breton. Sajnos sok helyen csak papíron, mert egyes helységek "pénzhiányra" hivatkozva még mindig halogatják a kétnyelvű feliratok, táblák kihelyezését, panasolja a "Carn", a kelta világot összekapcsoló, évente négy alkalommal megjelenő, ír, walesi, skót, mannini, kernowi, breton és angol cikkeket tartalmazó politikai és kulturális lap. Írország után, amely 1922 óta részben független, és ahol éppen a katolikus egyház az ír szabadságharc támogatója és a függetlenségi eszme éltetője, nemrégén Wales és Skócia is autonómiát nyert el,

de az Észak-Írországnak nevezett "Ulaid"-földje is parlamentjében egyesült Írországgal, még akkor is, ha még egy ideig angol fennhatóság alatt marad.

Az autonómia megszerzése arra készítette a skót újságokat, hogy kijelentsék: Skócia a huszadik század Magyarországá lett, a "kiegyezésre" utalva. "Mata chí sinn na tha tachairt ris a chánain Ungarach; [Carn 99. szám, 1999. Ősze] - magyarul: Méltónak látjuk magunkat ha van fejlődés a magyar nyelvhez (Méltók leszünk önmagunkhoz akkor, ha a magyar nyelv fejlődésének útját járjuk). És hozzáteszi, hogy Skócia csak úgy indulhat valódi fejlődésének útján, ha majd magyar mintára, a skót nyelvet helyezi a tanítás - ennek minden fokozatát beleértve -, valamint a nevelés és a közélet középpontjába. Mert nyelvében él a nemzet, és a nemzetet a nyelve tartja életben.

Timaru Kast Sándor: A kelta-magyar rokonság

A kelták többsége, több mint 95%-a barnahajú volt. A kelta nők és férfiak egyaránt hosszúra nőtt hajukat copfokba kötötték, 2-3-4 hajfonat díszítette fejüket. A rómaiak szerint a kelták viselete rendkívül tarka volt. A férfiak bő, hólyagos nadrágot, rikító színű ingeket viseltek, amire sötétkék vagy fekete mellényt, melánt vettek föl. Gyapjúköpenyt, zeket azaz zekét vagy rövid kabátot, kabajt hordtak. A ruhájukat, gunát összefogó széles derékszíjon díszes tarsoly lógott. A lábukon rövidszárú csizmát viseltek.

Több bizonyíték is arról tanúskodik, hogy a Kárpát-medencében született meg a kelta nép mint nemzet. Elsősorban az anyaistennő, Danu fogalma itt született meg, és ezt vitték tovább későbbi hazájukba. Danu, a mai kiejtés szerint Janu szó szerint azt jelenti, hogy jó anya, és az őszanya, Anu nevének egy másik változata volt. Danuról nevezték el a Dunát is. Szomorúan mesélik krónikájukban, hogy az őszanyát ott kellett hagyniuk az anyaországukban. Anu másik neve Panun volt, az Asszony országa. Ebben a névben mindenki rögtön felfedezheti Pannóniát, az Istenanya, a Boldogasszony országa, aminek semmi köze a latin kenyérhez.

Erről az országról, amit úgy is hívtak, hogy "mező széles", azt írták: Édes, nagyvizű folyók országa, bő választéka van a bornak, és feddhetetlen, szép emberek élnek." Ez a "széles mező" a Dunával kapcsolatban csak egy van, és ez a Panun, azaz az Asszony országa, az Istenanya országa.

Magyarország, mint mondják egyedülállóan a Boldogasszony országa Európában. Ez nem éppen így van, hisz Írország is az Isten anyjának országa. A magyarul is megjelent "Kelta hagyományok" című könyv írja, hogy rég meghaladott elképzelés az, hogy a kelták indogermánok lennének. Azt is leírja, hogy az a tisztelet, amely a pogány Írországból az istennő számos megjelenési formáját övezte, részben átszállt a Szűzanyára. A kelta társadalomban az anya központi szerepéről a szájhagyomány fennmaradt a Hebridák-szigetektől származó mondásban: "Isten szívében egy anya

szíve van." Érthető tehát, hogy a keltáknak egy anyaországuk volt. Ezzel kapcsolatosan idéznék még egy ír történésznőtől: " Az agresszív imperialista országoknak van egy apaországuk, pátriájuk, míg az évszázadokig idegen uralmat elszenvedő országoknak, mint amilyen Írország is volt, egy anyaországuk van."

Bizony meg akarnak minket győzni arról, hogy nem vagyunk szkíták. Ez sajnos biztos így van, ellenben nyugaton egy kicsit másképp látják a dolgokat. A Bostoni Egyetem egyik professzora az Európa korai történetéről szóló könyvében írja: "A Kaukázustól északra egy végtelen pusztaság, amely Kínától Európáig terjed, és az állandó vándorláshoz szükséges feltételeket biztosítja. Hatalmas folyók, a Volga, a Don, a Dnyeper, a Bug, a Dnyeszter és az Al-Duna szabdalják ezt a vidéket, amely délen pusztaság, északon meg tundra. Ebben a végtelenben kóboroltak még névtelen lovas és állattenyésztő népek, akiket később majd a különböző történelmi forrásokban kimmereknek, szkítáknak, szarmatáknak, alánoknak, hunoknak és magyaroknak neveznek." Tehát így állunk a hun-szittyák rokonságával.

Ami a művészetünket illeti, a kelták jellegzetes szimbóluma a torques, a nyakpérec. Mikor ezt leírják a könyvekben a keltákról, azt mondják, hogy ez a valódi kelta. Ellenben el kell menni a Magyar Nemzeti Múzeumba, meg kell venni a múzeum kalauzát, amiben annak szerzői azt írják, hogy a kun vezetőréteg keletről nyugatra vándorlását Belső-Ázsiából, a nyugat-szibériai Léna-folyó egyik mellékfolyójának a vidékéről egészen a Rajnáig a férfi sírokban talált igen súlyos arany torquesek, nyakpérecék előfordulásain keresztül követi a régészet. Jellemző, hogy a nyakpérecék majdnem egyharmada, a legsúlyosabbak a Kárpát-medencéből és a Bécsi-medencéből kerültek elő.

Akkoriban ez a divat nem a televíziózással terjedt, hanem egyszerűen nagyobb népkapcsolatokról van itt szó. Csomor Lajos "A Magyar Szent Korona" című könyvében többször felsorolja a sumér és egyiptomi eredetű kelta ötvösművességet, ami egész Európában elterjedt, és ami azonos a magyarok művészetével.

Ha ezek után arra kéne válaszolnom, hogy kik is a kelták, a következőket tudnám róluk mondani: Egy belső-ázsiai, szkíta eredetű lovasnép, amely Európába érkezve letelepedett. A keltákat a közép-termet, zömök testalkat, kerekfejűség, ovális arc, kiálló járomcsontok, barna, copfokba font haj, valamint hosszú, dús és lelógó bajusz jellemezte. Társadalmuk is ugyanazt a hármasszociális felosztást mutatta, mint a magyar honfoglalóké. A nagyfejedelem, írül kán, fej, fő, fejedelemelem és kísérete, a lovas harcosok (plaha), szó szerint azt jelenti, hogy fő lovas, tehát magyarul lófő, és a nagyállattartók, őrzők, pásztorok.

A kelták zenéje ma is pentatonikus, és nagyon hasonlít a magyarokéhoz. Egyik legszebb táncuk egy páros tánc, ami kelta elnevezéséből kiindulva esetleg a magyar csárdást is eredményezhetné. A rómaiak egy Alpokon túli idegen néptáncát úgy hívták, hogy díszes, pompás tánc. Kik voltak, akiknek tánca így megtetszett a rómaiaknak? Kelták vagy szittyák hun magyarok? Az ír zene idegenen hangzó,

majdnem keletiesen hangzó sirató, írja egy szerző könyvében. "Az írek és a moldvai magyarok zenei világa nem csak lelkületben azonos hőfokon találkozik, de pentatóniában, a táncok tagolódásában, felépítésében, fajtáiban is megegyezik. Egyik tánc erősen hasonlít keleti párjához, az összekapaszkodó férfi és nő, forgás és megtorpanás váltakozó lépései mindkét vidéken megtalálhatók", áll a Magyar Nemzet 1998. november 5-i számában, "Tiszán innen, Dublin túl-Az ír-moldvai csángó népzene a fonóban" c. cikkében.

A máig élő kelta, pontosabban breton népviselet és zene gyökereit maguk a bretonok a Turánban keresik. A breton népművészet, a népviselet, a népszokások, botos táncok vagy lovas felvonulások a magyar párjukhoz nagyon közel állnak.

Írország ma Nyugat-Európa legnagyobb lótenyésztője. A felnőttkort elért ifjú, akár csak a breton legény, egy lovat kapott régen ajándékba, hogy ezzel vigye babáját nyeregben a menyegzőre. (Bub - menyecske, szerető; miny - párta, eskü; násza - nász) Lugnásza a legnagyobb ünnepük, augusztus közepére esik, az augusztusi teliholdra, mikor Lug isten nászt köt az ősanával.

Az ősi kelta írás a rovásírás volt. A kelta rovásírás egyik legszebb példányát a spanyolországi saragosa vidéki bronzleletben találták. Ez a leghosszabb szöveg, amit találtak. Az írek botokra róttak, ahogyan erről már Sebestyén Gyula is beszámolt a "Rovás és rovásírás" c. cikksorozatában 1903 és 1910 között. Idézek: "Írország őslakói között az öregebb írek az imádságukat nem ún. rózsafüzérről, hanem a rovásbotokról olvasták le." Létezik még egy pogány írás is, de ebbe nem megyek most bele, ez az ékírás.

Manapság a latinnal kínlódnak, akár csak mi, mert hiányoznak különböző hangok. Hiányoznak a mély és magas magánhangzók, és a lágy mássalhangzók. A magánhangzókat megoldották, úgy írják, mint mi: a, á, e, é, i, í, o, ó stb. Mindenesetre a rovás szavát és fogalmát nem vehettük át senki mástól, mert ez a fogalom csak magyarul és írül érthető. Írül rian - ró, riad - csík, sáv, rovás.

A nyelvészetről nem beszélek, de annyit elmondok, hogy ugyanazok jellemzik az ír nyelvet, mint a miénket. A hangsúly mindig az első szótagra esik. Hangharmónia van, tehát ha a szógyök mélyrendű, akkor a hozzá kötött rag is az, ugyanúgy, ha magasrendű. Ha páros szerveket írnak le, akkor a "fél" szót használják: pl. fél kar, fél kéz. A feleség szó nem létezik ilyen formában, hanem a madárnak a párját hívják fél madárnak. A jelszót úgy hívják, hogy fél szó, mert fél szavakból is megértjük egymást. Ha felsorolásról van szó, a számnév után a főnév mindig egyes számban marad. Mint a magyarban, a melléknév nem kerül többes számba. Nem ismerik a to have igét, hanem a lenni igének két formája van: a be, ami a léttel függ össze, és a tá, ami azt jelenti, hogy van. Bim - létezem, tám - vagyok. A "van neki"-t a tá, a van formából képezi. Különvált az alanyi és a tárgyias ragozás, és még rengeteg hasonlóságot lehetne felsorolni.

A kelta vallás alapja egy kimondottan animisztikus világképpel rendelkező hit. Animizmus az a hiedelem, hogy minden tárgynak lelke van, illetve a szellemben való hit. A másvilág átszötte életüket, olyan formában, hogy a mondák szerint ideoda közlekedtek a másvilág felé, probléma nélkül jöttek-mentek, a gyerekeket és a betegeket nézték meg, hogy ne lépják át ezt a határt, mert esetleg nem képesek már visszajönni. Catherine és John Matthews "A kelta sámánizmus" c. könyvükben írják, hogy a kelta vallás alapja egy kimondottan sámánisztikus világkép. Ennek helyébe lép a kelta druidaság avagy a papság, egy nem árja papság. A druidaság egy olyan vallást képvisel, sok olyan jellemvonással bír, amely az indoeurópai hitvilágnak lényegében idegen. A kelta vallás heroikus, azaz hősök-istenek, istenek-hősök. A kelták istenségeiket nem teremtőiknek, hanem hőseiknek tekintették, egyfajta természetfeletti hősöknek. Érdekesség az, hogy amikor istenről beszélnek a legrégebbi kelta mondákban, mindig nőt értenek ezalatt, ha hősről beszélnek, mindig férfit. A kutatások egyértelműen kimutatták, hogy a keltáknak egyisten hitük volt, mint mi, az a rengeteg úgymond istenség csak Isten különböző megjelenési formái. A görögöket kinevetik, hogy hogyan képesek Istent kőbe szorítani, mert Isten millió formában képes megjelenni, nem csak a kőben létezik. Ezt már az alexandriai Orogenész (Kr.u. 185-250) már mondta, hogy a kelta druidák egy istenhez imádkoztak még Jézus eljövétele előtt, így már régen rátermettek a kereszténységre a druidák tanításai alapján.

A druidák képviselte eszme, a bölcsesség, a tudás, a jóslás, és verselés legmagasabb foka szerint a világ három részből áll: A felső világ, ahol a felső isten és kísérete, a Nap, a Hold, a csillagok laknak, a középső világ a láthatók, halandók világa, és az alsó a hősök világa, amit egy alsó isten védelmez. A három világot egy életfa köti össze, amelyen a druida, a táltos képes volt fel-alá szállni a három világ között. Ezt nyilván révülésében tette, írül raveie. Ez tulajdonképpen a révész szó továbbfejlesztése: rávi - révész. Az életfa Artúr király regösének egy nótája, amelyet a középkorban jegyeztek fel, így hangzik: "Az életfa világtengely, amely a mennyet a földdel összeköti. Az életfa mindig a világ közepén áll, a világ közepe felett lakik Isten. A világ közepét átszelő világtengely pontosan Istenhez vezet." Ez mi más, ha nem pont a magyar világkép megfelelője? Az alsó világban lakott a világ legösibb embere, aki olyan koros volt, hogy senki nem zudná megmondani, hogy ki ő és honnan jött =96 írják a mondák. Ez a "zöld ember" (green man), akit mindig törökülésben mutatnak be, szarvasagancsokkal a fején. Ez is belső-ázsiai szokás, manapság is így ülnek ott.

A kelta időkben szarvasisten képében jelenik meg, akit egyesek kernunos névvel illetnek, mondja John Matthewse, "habár ez a név nem más, mint egy tudós feltevés, kitaláció, amely részben átírt feliraton alapszik. A szarvasisten kőbe vésett alakja fölött mindig ott állt Anu, az anyaistennő. Az ő képét egy párizsi múzeumban láthatjuk Ernunos felirattal. Ezt a feliratot változtatták meg a történészek kernunosra, mert szerintük hiányzott a "k" betű. Indogermán nyelvészek rögtön nekiugrottak, és kiderítették, hogy ez a kezdő "ker" nem is létezik, ez az indogermán ker - női gyöknek a megfelelője. Ennyire indogermánok

tehát a kelták. Kernunos az az isten, aki a növekedési erőkkel lehet kapcsolatban, amelyek szarvas alakjában nyilvánulnak meg. Ez nyilván azonos a gall és breton mondákban létező Araunnal, a másvilág királyával vagy az ír zöld emberrel. (ur - zöld dun - személy) Erről eszünkbe juthat az urdung, az ördög szavunk. Ő őrizte az ősök tudásának kútját, ő engedett csak ennek a közelébe. Ebből a kútból eredt a hét világfolyó, amelyek szivárvány formájában nyúltak egészen a csillagos égig. Ebben a szivárványban laktak a totemállatok.

Ezekből egyet mutatnék be. A legfontosabb totemállat a szarvas. Volt a "fehér, fényes" nevű hősnek egy mondabeli felesége, akit úgy hívtak, hogy Saba - szab, vág, ebből ered az ír szó, amely magyarul szablyát jelent. Ő mindig szarvas képében jelent meg férje előtt. A szarvas fontosságát az is jelzi, hogy mindig vezérállat, a másvilágba vezető úton is, sőt az öt vagy hét honfoglalás egyikét is ő vezette is. A honfoglalás fogalma csak a magyaroknál és az íreknél él egész Európában. Egy angol történésznek sikerült kimutatni, hogy "ugyanúgy, ahogy kétezer évvel korábban a sumérok, Dél-Anglia lakosai is Kr.e. 2000 körül a szarvasban az istenanyát látták."

Ma is él Angliában egy hagyomány: Szeptember 4-én a legények szarvastáncot járnak szarvasagancsral a fejükön. Ez a tánc a nagy Anyához való fohászkodás, de tulajdonképpen az ősökre való emlékezés illetve termékenységi tánc.

Zürich városában - ez egy kelta alapítású város - egy olyan kelta aranytálat ástak ki, amin a szarvast a Nap, csillag és a Hold veszi körül. A kelta mitológia lexikonja azt írja, hogy a szarvasábrázolásokat követhetjük Angliától Magyarorszáig övcsatokon, dárdákon, fazekas műveken. Nincs kizárva, hogy a magyarországi késő kelta szarvasábrázolás a magyar népművészet közismert szarvasmotívumának előfutára volt.

Fontos totemállat volt még a ló, az asza, a sólyom. A sas Artúr király legendájában jelenik meg, és tökéletesen hasonlít Gilgames és Eridu mondájára. Egy másik fontos totemállat az emse, amely a negyedik Anu, a negyedik ősanya volt az ír mitológiában. Ő ikreket szült, akik honfoglalók lesznek. Erről az emséről mondják, hogy ahol el van temetve, a mellette lévő templomban őriznek egy sugarakkal körbevett napisten mellett egy erőskeblű női alakot harcosnak öltözve kimondottan lófülekkel ábrázolva. Ezt az ottani lakók a mai napig Mánhának nevezik. Mánháról pedig azt mondják, hogy az emse, a nagy istenanya egyik megjelenése, a szakrális királyság, a harc és a termékenység hármassága.

A kelta mondákból kiderül a beavatás fogalma is, például Kukulen mondájából. Kukulen a kovács, a táltos kutyája. A gyerek Sepanta ennek a kutyának a szerepét veszi át, és így lesz Kukulen.

Másik fontos totemállat a varjú is. A britek leghíresebb őse volt a Pran, aki önmagát feláldozta egy hadviselés sikeréért. Megkérte katonáit, hogy vágják le a

fejét, és helyezték el a londoni White Hillben, ami ma a Tower, London börtöne. Ez arra kellett, hogy a feje megvédje a brit fővárost a külső támadásoktól. Ma is egy olyan monda járja, hogy ha a varjak elhagyják Towert, akkor összeomlik az angol birodalom.

Az Attila és az Artúr mondakörnek vannak közös motívumai. Az úgymond excalibur, ami szó szerint igazából elmerült kardot jelent. Szent Kolombán mondája is nagyon fontos, aki a Iona-szigetén templomot kezd építeni, de amit nappal fölépít, éjjel összeomlik. Szent Kolombán rájön, hogy mindig kijön a partra egy félig nő, félig hal alakú lény, amely megrázza a pikkelyeit, amitől az egész sziget megremeg, és összeomlanak a falak. Ez a lény azonban annyira jólelkű, hogy megtanítja Kolombánt, mit kell tenni ez ellen. A megoldás egyszerű, ismerték a Kínai Nagyfaltól egészen magas Déva váráig, a Szittyaföld szélében-hosszában: be kell valakit élve falazni.

A honfoglalás egy teljesen külön témája az ír mondáknak, mely tökéletesen egyezik azzal, amit ma állítanak, hogy Belső-Ázsiából jöttek. Szikiciából indulnak el, letelepednek a Meotiszi mocsarakban, ott megsaporodnak, felerősödnek, és onnan indul a honfoglalás Írország felé. A legutolsó honfoglalást, Milék honfoglalását tekintik a hivatalos kelta honfoglalásnak, de mindegyik az volt. A magyaroknál is csak Árpád honfoglalását tekintik az igazinak. Mil, akárcsak Álmos, nem léphetett be Írországba, mert mielőtt betette volna a lábát, meghalt. A honfoglalást fiai Ébel és Eleon vezetik le, akik északról és délről támadva elfoglalják Írországot, majd testvériesen kettéosztják a területet, tehát nem történik testvérgyilkosság. Mil a hét törzs vezére volt. A hét törzs kimondottan a honfoglalás miatt áll össze Spanyolországban, és mikor megválasztják őt vezérré - mondják a krónikák - kelta szokás szerint pajzsra emelték.

A világ leghosszabb helységneve szó szerint: Gyors örvényhez közeli fehér mogyoróvölgy boldogfalva. Így alakulnak ki a kelta helységnevek is, akárcsak nálunk.

A magasan szálló sólyom Isten jelképe. A kelta mondákban is van egy király, akit a madarak nemzenek, és mikor a hím az anyára száll, elindulnak Vénusz csapjai. Ez ugyanaz, ami Emese mondájában is elhangzik. A csomaközi sólyom a sisakon fejét, szárnyát és farkát mozgatta lovaglás közben, és sivítő hangot adott ki. A sólyom sivítót jelent keltául.

A legősibb kelta ábrázolások egyikét Boémiában találták. Boémia neve is a boiok nevéből származik, akárcsak Bajorország, a bajuvárok, akik azt mondják magukról, hogy boi-avarok keverékei, de Bologna városának neve is a boioktól származik. Budapest is kelta település volt.

A kelta koronát druida koronának mondják. A rátétek már a római korban születtek. A kelták nem ábrázoltak emberi arcokat.

Sokan vitatkoznak, hogy Stonehenge kelta-e vagy nem. Tény, hogy használták, tehát tudomásuk volt róla.

Azon az angliai vidéken, ahol a búzaköröket találták, fedezték fel a szarvasagancsot.

A keltáknál a fehér ló ismerte az utat a másvilágba, és egy jó kalauz volt.

Bretagne-ban, Carnacban, az egyik kurgán tetején ma szentély áll, Szent Mihály templom, mert Szent Mihály helyettesítette mindenütt az ősi istenségeket. A Szent Mihály kápolna egy valódi kurgán, tehát van bejárata, folyosója, a folyosóból jobbra-balra kamrák és temetkezési helyek. Be lehet menni, de nincs kiépítve a turisták számára azért, mert a nagy francia kutatások abból állnak, hogy mindent lerombolnak, így nem engedélyeznek már több ásatást. A kurgánok tetején emberi alakú szobrok áll.

Egy másik bretagne-i helységben egy szobor áll egy templom előtt. A szarvas fején kereszt van. Egy pár vadászatra indul egy vadászkutyával, és egy párnán ott van a Szent Korona. Arthur halálát megfestette egy angol festő, Edward Burne Jones, és Arthur mellé a magyar Szent Koronát festette. Mikor megkérdezték tőle, hogy miért, azt mondta, hogy ezt látta álmában. Ebben a helységben folyik egy folyó, amely kettészeli Bretagne-t Alsó-és Felső Bretagne-ra.

A bretonok mindig egy széles övet viseltek a köldökük felett, hogy kapcsolatban legyenek az ősannyával. A férfiak legfontosabb ereklyéje az öv volt, ezért ha valakit elítéltek, levették az övét. Ez volt a legnagyobb büntetés, ami egy keltát érhetett.

Bár a kelták a világ másik felén laknak, jó volna szorosabbra fűzni velük a kapcsolatot, mert ugyanaz a sorsuk, mint nekünk. A lelki világuk is azonos. Az írek magukat a nyugat magyarjainak nevezik. Lehet-e valamiféle lelki kötődés a két nép között? A dublini és a belfasti repülőtéren 14 nyelven van kiírva, hogy "Isten hozta Írországra", ezek közül az első a magyar.

Debreczeni Dóra (A Nemzeti Széchenyi Casino titkára)

2005-re tervezünk egy hatalmas kelta fesztivált Esztergomban, a koronázó városban. Az egyik házigazda természetesen Timaru Kast Sándor lenne, ott lesz Forrai Zoltán Kanadából, Hajnal Gyöngyi, Mesterházi Zsolt. Bekapcsolódtunk egy ötéves Európa uniós hatalmas pályázatba, amelynek az a célja, hogy Európa népei kultúrájának hasonlóságát közvetítsük. Szeretnénk bebizonyítani a skótokat, a walesieket, az íreket, a bretonokat, a baszkokat, az Olaszországban, Ausztriában és a csonka Magyarország legnyugatibb szélén élő vendeket, sőt a csángókat meghívva, hogy gyakorlatilag ez egy és ugyanaz a kultúra. Ezt a Nemzeti Széchenyi Casino szervezi. Két részből áll a program: Egyik a tudományos része, ahová néprajzosokat, történészeket, régészeket hívunk, a másik pedig a látványos

része, tehát az ételkészítéstől kezdve a viseletig és a népszokásokig. Ezek a népek is keresik az identitásukat, ilyenformán a szövetségeseink.